

4.3

Volsgård I/S v/Torben Thorsen og Vagn Rasmussen
Bjergbyvej 24
7830 Vinderup

Dato: 29. september 2010
Sagsnr.: 018501-2010
Henv. til: Sidsel Nyborg
Tlf.: 96117809

§ 12 MILJØGODKENDELSE

af kvægbruget **Volsgård I/S**

Bjergbyvej 24, 7830 Vinderup
Beliggende på matr. nr. 5b, Nautrup by, Sevel og 1as, Stubbergård
Hgd, Sevel

**MILJØGODKENDELSE ER MEDDELT I
HENHOLD TIL LOV NR. 1486 AF
04/12-2009 OM MILJØGODKEN-
DELSE M.V. AF HUSDYRBRUG.**

Indholdsfortegnelse

STAMBLAD FOR HUSDYRBRUGET	5
IKKE TEKNISK RESUMÉ	6
MEDDELELSE OM GODKENDELSE	7
MILJØGODKENDELSENS VILKÅR	8
GENERELLE FORHOLD	8
Dokumentation	8
Frist for udnyttelse af godkendelse	8
Ansøger og ejerforhold	8
Ophør af husdyrbruget	8
HUSDYRBRUGETS ANLÆG	9
Det ansøgte husdyrhold	9
Stalde	9
Ventilation	9
Rengøring af staldanlæg	9
Foder.....	10
Ensilage opbevaring og håndtering	10
Døde dyr	10
Opbevaring af flydende husdyrgødning	10
Påfyldning af gyllevogne	11
Opbevaring af dybstrøelse og fast husdyrgødning	11
Lugt	12
Transport.....	12
Støj.....	12
Støv.....	13
Spildevand	13
Skadedyr	13
Driftsforstyrrelser eller uheld.....	13
Miljø- og ressourcestyling	14
HUSDYRBRUGETS UDBRINGNINGSAREALER	14
Drift af husdyrbrugets arealer	14
Sædskifte	15
Udbringning af husdyrgødning.....	15
<i>Miljøpåvirkning fra husdyrbrugets arealer</i>	16
Fosfor.....	16
Forebyggelse af forurening af vandmiljøet	16
<i>Overfladevand</i>	17
Arter på habitatdirektivets bilag IV	17
OFFENTLIGGØRELSE OG GENERELLE FORHOLD	17
KLAGEVEJLEDNING	17
OFFENTLIGGØRELSE	18
RETSBESKYTTELSE	19
UDNYTTELSE AF GODKENDELSEN	20
OPLYSNINGER OM GRUNDLAG FOR MILJØGODKENDELSEN	20
MILJØTEKNISK BESKRIVELSE OG VURDERING	22
GENERELLE FORHOLD	22
Ansøger og ejerforhold	23
Lokalisering og planmæssige forhold	23
Ophør af husdyrbruget.....	24
Alternative muligheder.....	24
HUSDYRBRUGETS ANLÆG	25
Det ansøgte husdyrhold	25
Produktionsniveau	25

TEKNIK OG MILJØ

Natur og Miljø

Nupark 51 - 7500 Holstebro - Tlf: 96117557 - Fax: 96117802
Hjemmeside: www.holstebro.dk - E-post: naturogmiljo@holstebro.dk
CVR: 29189927

Stalde	26
BAT i staldanlæg	26
Ventilation	29
Rengøring af staldanlæg	30
Foder	30
Ensilage opbevaring og håndtering	30
Fyringsanlæg	32
Håndtering og opbevaring af olie, spildolie og brændstof	32
Affald og kemikalier	32
Døde dyr	33
Sprøjtemidler og medicin	34
Opbevaring af fast og flydende husdyrgødning	35
Påfyldning af gyllevogne	37
Opbevaring af dybstrøelse	38
<i>Forurening og gener fra husdyrbrugets anlæg .....</i>	<i>39</i>
Ammoniak	39
Lugt	40
Transport	42
Støj	43
Støv	44
Lys	45
Spildevand	45
Skadedyr	46
Driftsforstyrrelser eller uheld	47
Renere teknologi og ressourcestyring	48
HUSDYRBRUGETS UDBRINGNINGSAREALER	51
Drift af husdyrbrugets arealer	51
Udskiftning af udbringningsarealer	55
Sædskite	55
Udbringning af husdyrgødning	55
<i>Miljøpåvirkning af husdyrbrugets arealer .....</i>	<i>58</i>
VARETAGELSE AF HENSYN TIL LANDSKAB	60
NATURA 2000-OMRÅDER OG BILAG IV- ARTER	61
Ammoniakbelastningen ved udbringning af husdyrgødning	64
Udbringningsarealer for husdyrgødning	65
Bilag IV-arter	66
Beskrivelse af Habitatområde nr. 40 Karup Å og udpegningsgrundlaget	67
Beskrivelse af Natura 2000-området Hjelm Hede, Flyndersø og Stubbergård Sø (N41) og udpegningsgrundlaget	69
Beskrivelse af Natur 2000-vandopland Nissum Fjord og udpegningsgrundlag	73
Husdyrtrykket i oplandet til N40 og N41	79
Husdyrtrykket i oplandet til Stubbergård Sø, Flyndersø, Helle Sø og Skalle Sø (N41)	80
Nitrat i oplandet til Skive Fjord og Nissum Fjord	91
Holstebro Kommunes samlede vurdering af påvirkningen af Natura 2000-områderne N40, N41, N65 samt Skive Fjord og Nissum Fjord	93
Grundlaget for forhåndsvurdering for opland N40, N41 og N65	94
HOLSTEBRO KOMMUNES SAMLEDE VURDERING AF HUSDYRBRUGET	94
BILAG	96
BILAG 1 – HUSDYRBRUGETS BELIGGENHED	96
BILAG 2 – HUSDYRBRUGETS PLACERING I FORHOLD TIL NABOER	97
BILAG 3 – SITUATIONSPLAN	98
BILAG 4 – HUSDYRBRUGETS INDRETNING	99
BILAG 5 – BYGNINGER MED SIGNATUR OG STALDNUMRE 1/2	100
BILAG 5 – BYGNINGER MED SIGNATUR OG STALDNUMRE 2/2	101
BILAG 6 – LANDSKABELIGE OG KULTURHISTORISKE INTERESSER OMKRING ANLÆG	102
BILAG 7 – HUSDYRBRUGETS AFLØBSFORHOLD	103
BILAG 8 – GYLLETRANSPORTRUTER	104
BILAG 9 – BEREGNINGSPUNKTER TIL AMMONIAKDEPOSITION	105
BILAG 10 – OVERSIGTKORT OVER UDSPREDNINGSAREALERNE	106
BILAG 10– AREALER DEL 1/3	107

TEKNIK OG MILJØ

Natur og Miljø

Nupark 51 - 7500 Holstebro - Tlf: 96117557 - Fax: 96117802
Hjemmeside: www.holstebro.dk - E-post: naturogmiljo@holstebro.dk
CVR: 29189927

BILAG 10 – AREALER DEL 2/3.....	108
BILAG 10 - AREALER DEL 3/3	109
BILAG 11 – AREALER DER SKAL DYRKES MED FOSFORBALANCE	110
BILAG 12 – JORDBUNDSTYPER 1/3.....	111
BILAG 12 – JORDBUNDSTYPER 2/3.....	112
BILAG 12 – JORDBUNDSTYPER 3/3.....	113
BILAG 13 – LAVBUNDSAREALER, OPLAND OG DETAILAFVANDINGSFORHOLD 1/2.....	114
BILAG 13 – LAVBUNDSAREALER, OPLAND OG DETAILAFVANDINGSFORHOLD 2/2.....	115
BILAG 14 – PLACERING AF MARKSTAK	116
BILAG 15 – TERRÆNHÆLDNINGER 1/2.....	117
BILAG 15 – TERRÆNHÆLDNINGER 2/2.....	118
BILAG 16 – DYRKNINGSFRIE BRÆMMER 1/2.....	119
BILAG 16 – DYRKNINGSFRIE BRÆMMER 2/2.....	120
BILAG 17 – GRUNDEVANDSINTERESSER 1/2	121
BILAG 17 – GRUNDEVANDSINTERESSER 2/2	122
BILAG 18 – NATUROMRÅDER I FORHOLD TIL UDSPREDNINGSAREALER 1/2.....	123
BILAG 18 – NATUROMRÅDER I FORHOLD TIL UDSPREDNINGSAREALER 2/2.....	124
BILAG 19 – NATURA 2000 OMRÅDER 1/2.....	125
BILAG 19 – NATURA 2000 OMRÅDER 2/2.....	126
BILAG 20– BUFFERZONER OM § 7 AREALER 1/2.....	127
BILAG 20 – BUFFERZONER OM § 7 AREALER 2/2.....	128
BILAG 21 – GRAVHØJE OG BESKYTTEDE DIGER	129
BILAG 22 – DRIFTSJOURNAL - DEL 1 / 2	130
BILAG 22 – DRIFTSJOURNAL - DEL 2 / 2	132
BILAG 23 – § 21 VURDERING FRA HERNING KOMMUNE.....	133

Stamblad for husdyrbruget

Godkendelsesdato:	29. september 2010
Godkendelse hjemmel, lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug	§12 stk. 3 over 250 DE
Husdyrbrugets navn, jf. CVR	Volsgård I/S
CVR-nr. / P-nr.	26300150/1002724361
Husdyrbrugets adresse	Bjergbyvej 24, 7830 Vinderup
Husdyrbrugets telefonnumre	97448177/97448828
Husdyrbrugets kontaktperson(er)	Torben Thorsen/Vagn Rasmussen
Matrikel	5b Nautrup by, Sevel og 1as Stubbergård Hgd., Sevel
CHR	57259
(i)-mærket, bek. 1640 / 13/12-2006	ja
Ejendomsnr.	661-0186418
Husdyrbrugets konsulent	Trine Villumsen, Heden og Fjorden, Birk Centerpark 24, 7400 Herning, tvi@hflc.dk
Godkendelses- og tilsynsmyndighed	Holstebro Kommune Nupark 51, 7500 Holstebro E-mail: naturogmiljo@holstebro.dk Tlf. 96 11 75 63

TEKNIK OG MILJØ

Natur og Miljø

Nupark 51 - 7500 Holstebro - Tlf: 96117557 - Fax: 96117802
 Hjemmeside: www.holstebro.dk - E-post: naturogmiljo@holstebro.dk
 CVR: 29189927

Ikke teknisk resumé

Holstebro Kommune har den 07-05-2010 modtaget ansøgning om udvidelse af husdyrbruget på Bjergbyvej 24, 7830 Vinderup. Husdyrbruget er større end 250 DE og har allerede en miljøgodkendelse og er derfor omfattet af § 12 stk. 3 i Lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug¹. Husdyrbruget er dermed omfattet af reglerne for IPPC, jf. IPPC-direktivet².

Husdyrbruget blev første gang miljøgodkendt i 2005 efter Miljøbeskyttelsesloven og Ringkjøbing Amt udarbejdede en VVM redegørelse. Husdyrbruget blev i 2009 miljøgodkendt efter husdyrlovens § 12 stk. 3. Da forudsætningerne for miljøgodkendelsen fra 2009 er ændret, ophæves den nuværende miljøgodkendelse og der udarbejdes en ny.

Dyreholdet udvides fra de nuværende 436,46 DE i kvæg til 680,54 DE i kvæg fordelt på 300 køer, 310 opdræt (70 stk. 21-26 mdr., 170 stk. 6-21 mdr., 70 småkalve 0-6 mdr.), 100 tyrekalve (50-120 kg), 150 tyrekalve (40-120 kg), 243 tyrekalve (120-220 kg) og 243 ungtyre (220-380 kg), alle tung race.

I forbindelse med udvidelsen etableres der en ny kalvestald på 450 m².

Der er foretaget en beregning af den samlede ammoniakemission fra anlægget og ammoniakdeposition på 3 beregningspunkter i nærheden af ejendommen med de udvidelser der er sket siden husdyrloven trådte i kraft 1. januar 2007.

Husdyrbrugets anlæg og en stor del af arealerne ligger i bufferzone II i forhold til naturtyper med særlig værdifuld natur, som er beskyttet efter § 7 i lov om godkendelse af husdyrbrug. Ammoniakfordampningen stiger med 869 kg N/år fra anlægget, og der sker en mindre merdeposition på de beregnede naturområder. Der er stillet vilkår om nedfældning indenfor 20 bræmmer nær ammoniakfølsomme naturarealer.

Nogle få af udspretningsarealerne ligger i nitratfølsomt indvindingsområde og indvindingsopland til Herrup vandværk og Sandagergård Vandværk. For at sikre drikkevandskvaliteten i området er der stillet vilkår om, at der etableres 4,1 % ekstra efterafgrøder ud over de lovpligtige. Alle ejede/forpagtede udspretningsarealer ligger i fosforfølsomt opland til henholdsvis Stubbergård Sø og Nissum Fjord og alle arealer ligger uden for nitratklasse.

På risikoarealer uden ledig fosforbindingskapacitet er der stillet vilkår om, at arealerne skal dyrkes med fosforbalance og der er stillet vilkår om dyrkningsfrie bræmmer langs nogle vandløb.

¹ Lov nr. 1572 af 20/12-2006 om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug

² Dir. om integreret forebyggelse og bekæmpelse af forurening (IPPC-direktivet). Rådets direktiv 2008/1/EF.

Meddelelse om godkendelse

Miljøgodkendelsen fastlægger de vilkår, der gælder for udvidelse af husdyrbruget. Husdyrbruget er større end 250 DE og er derfor omfattet af § 12 stk. 3 i Lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug. Husdyrbruget er dermed omfattet af reglerne for IPPC, jvf. IPPC-direktivet. Holstebro Kommune er godkendelses- og tilsynsmyndighed for husdyrbrugets forhold til det eksterne miljø. Godkendelsen omfatter alle aktiviteter, der hører under husdyrbruget. Der drives ikke biverksomhed på husdyrbruget.

På baggrund af de foreliggende oplysninger i ansøgningen og den miljøtekniske beskrivelse og vurdering meddeler Holstebro Kommune hermed godkendelse til den ansøgte produktion af 300 malkekøer (tung race), 170 kvier (tung race, 6-21 mdr.), 70 kvier (21-26 mdr.) 70 småkalve (0-6 mdr., tung race) og 150 tyrekalve (tung race, 40-120 kg), 100 tyrekalve (tung race, 50-120 kg), 243 tyrekalve (120-220 kg) og 243 ungtyre (220-380 kg), svarende til i alt 680,54 DE, på husdyrbruget matr. nr. 5b Nautrup By, Sevel, beliggende Bjergbyvej 24, 7830 Vinderup.

Godkendelsen bygger på husdyrbrugets ansøgning og supplerende oplysninger samt kommunens konkrete vurdering støttet af Miljøklagenævnets afgørelser og Miljøstyrelsens vejledninger og orienteringer.

Miljøgodkendelsen er delt op i en særlig godkendelse af anlæg (bygninger, dyrehold, gødningsanlæg og andre faste installationer), og en særlig godkendelse af arealerne. Arealgodkendelsen omfatter alle ejede og forpagtede udbringningsarealer under husdyrbruget samt aftaler om afsætning af husdyrgødning til tredjemand. De to godkendelser kan reguleres uafhængigt af hinanden. Under generelle vilkår er stillet vilkår, der er gældende for både anlægs- og arealdelen.

På Holstebro Kommunes vegne

Sidsel Nyborg
Agronom

Miljøgodkendelsens vilkår

Generelle forhold

Dokumentation

---

1. Husdyrbruget skal etableres og drives, som det er beskrevet i ansøgningen og de supplerende oplysninger, og som det er sammenfattet i godkendelsens miljøtekniske beskrivelse og vurdering, medmindre vilkårene i denne godkendelse eller senere afgørelser foreskriver andet.
2. På tilsynsmyndighedens forlangende skal husdyrbruget dokumentere overholdelse af denne godkendelses vilkår. Opgørelse af f.eks. husdyrholdets størrelse, affaldsregistrering og -bortskaffelse samt mark- og gødningsplaner m.v., samt driftsjournaler, jævnfør bilag 22, skal efter anmodning kunne fremlægges for tilsynsmyndigheden. Der skal på forlangende fremvises dokumentation herfor for de seneste fem år.

Frist for udnyttelse af godkendelse

---

3. Godkendelsen, for så vidt angår den del af udvidelsen der leverer til Maabjerg Bioenergy A/S bortfalder, såfremt den ikke er udnyttet inden 2 år fra Maabjerg Bioenergy A/S er i drift.

Ansøger og ejerforhold

---

4. Ændringer i ejerforhold eller ændringer i, hvem der er ansvarlig for driften, skal meddeles til kommunen senest 14 dage efter at ændringen har fundet sted.

Ophør af husdyrbruget

---

5. Ved ophør af husdyrbruget skal stalde rengøres, gyllebeholdere tømmes, ensilagemarkstakke og kompostmarkstakke fjernes og bortskaffes miljømæssigt forsvarligt. Eventuelle oplag af olier, sprøjtemidler, kemikalier etc. skal bortskaffes til godkendt modtager. Såfremt driftsbygninger ikke er nødvendige, brugbare eller misligholdes til landbrugsformål, kan Holstebro Kommune kræve, at bygningerne rives ned, og materialet bortskaffes til genanvendelse eller lignende. Omkostninger i forbindelse hermed påhviler husdyrbruget.

Husdyrbrugets anlæg

Det ansøgte husdyrhold

Den godkendte produktion gælder antallet af dyr (indenfor de angivne alders- eller vægtintervaller) fordelt på dyretyper. Antallet af dyreenheder er således kun retningsgivende for godkendelsestypen.

6. Husdyrbruget har pr. planår (1/8-31/7) maksimalt godkendelse til følgende dyrehold:

Dyreart og dyretype	Dyrehold	
	Antal	DE
Malkekøer, tung race	300	469,51
Kvier (6-21 mdr.), tung race	170	76,40
Kvier (21-26 mdr.), tung race	70	43,23
Småkalve (0-6 mdr.), tung race	70	18,92
Ungtyre (220-380 kg), tung race	243	44,18
Tyrekalve (120-220 kg), tung race	243	15,88
Tyrekalve (50-120 kg), tung race	100	4,58
Tyrekalve (40-120 kg), tung race	150	7,84
I alt		680,54

Dyreholdet skal etableres i de staldanlæg, der er angivet i skema 2 side 26. Dyreholdet skal opgøres for hvert planår.

Det tillades, at fordelingen mellem køer og opdræt varierer +/- 10 % inden for de maksimale 680,54 DE mellem de enkelte dyretyper.

Stalde

---

7. Skrabere i stald 1.1.1 og 1.1.5 skal køre min. hver 4. time.
8. Den nye kalvestald 1.1.6. skal etableres som dybstrøelsesstald.

Ventilation

---

9. Ventilationsanlæggene i stald 1.1.2 skal vedligeholdes og efterses i henhold til producentens anvisninger for de pågældende anlæg. Anlægget skal dog som minimum rengøres mindst en gang hvert forår.

Rengøring af staldanlæg

---

10. Der skal til stadighed opretholdes en god staldhygiejne, herunder sikres at staldafsnit holdes tørre, samt at staldene og fodringsanlæg holdes rene.

TEKNIK OG MILJØ

Natur og Miljø

Nupark 51 - 7500 Holstebro - Tlf: 96117557 - Fax: 96117802
 Hjemmeside: www.holstebro.dk - E-post: naturogmiljo@holstebro.dk
 CVR: 29189927

Foder

---

11. Der skal anvendes mere end 40% græs i grovfoderrationen. Dokumentation i form af foderplaner, foderbudget eller lign. skal på forlangende forevises ved tilsyn.

Ensilage opbevaring og håndtering

---

12. Ensilage, der opbevares i markstak, må ikke placeres på arealer, der skrånede mod vandløb og søer. Der skal minimum gå 5 år imellem, der placeres markstakke på et givent areal. Markstakke må ikke placeres på lavbundsarealer, jævnfør bilag 13.
13. I de tilfælde, hvor ensilage placeres i markstak, skal tidspunkt og placering noteres og indtegnes på et målefast kortbilag i driftsjournalen.

Placeringen af ensilagemarkstakke skal overholde nedenstående afstandskrav:

Anlæg	Afstandskrav
Fælles vandindvindingsanlæg	50 meter
Naboskel	30 meter
Enkelt vandindvindingsanlæg, herunder markvandingboringer	25 meter
Vandløb (herunder dræn) og søer, offentlig vej og privat fællesvej	15 meter
Nabobeboelse uden landbrugspligt	150 meter

Spild og kasseret ensilage fra markstakke skal fjernes løbende (minimum en gang om ugen og altid før varslet regn) og opbevares overdækket med plast eller lignende på møddingsplads eller i ensilagesilo for at forhindre lugtgener eller anden forurening. Alternativt i gyllebeholder.

Overdækningsmateriale fra markstakke, ensilagepladser eller –siloe skal løbende fjernes og opbevares i en container eller tom køresilo.

14. Regnvand fra ensilagepladserne skal ledes til separat opsamlingsbrønd, hvorfra det skal pumpes til et bevokset udsprinklingsområde. Udsprinklingsanlægget skal overholde gældende byggeblad nr. 103.09-05, og dimensioneres til 1.460 m³ vand.

Døde dyr

---

15. Ved øget dødelighed i besætningen skal kadaverne opbevares overdækket med kadaverkappe på en betonspalte, således at der ikke opstår risiko for uhygiejniske forhold.
16. Kadaverpladsen skal placeres og indrettes således, den ikke er synlig i landskabet ved færdsel på offentlig vej.

Opbevaring af flydende husdyrgødning

---

17. Husdyrbruget skal have mindst 9 måneders opbevaringskapacitet for flydende hus-

TEKNIK OG MILJØ

Natur og Miljø

Nupark 51 - 7500 Holstebro - Tlf: 96117557 - Fax: 96117802
 Hjemmeside: www.holstebro.dk - E-post: naturogmiljo@holstebro.dk
 CVR: 29189927

dyrgødning.

18. Husdyrbrugets gyllebeholder III på 3.200 m³ er overdækket med fast overdækning med korrosionssikring, som sikrer mod indvendig korrosion af gyllebeholderen.
19. Åbningen af teltoverdækningen må kun stå åben i forbindelse med omrøring og tømning af gyllebeholder. Teltoverdækningen må dog højst stå åben i et døgn eller indtil beholderen er tømt.
20. I tilfælde af skader på teltoverdækningen skal denne repareres inden 1 uge efter skadens opståen.
21. Eventuelle skader på teltoverdækningen noteres i logbog med dato for skaden og dato for reparation af denne. Såfremt teltoverdækningen står åben længere end angivet i vilkår 20 noteres dette i logbogen med angivelse af årsag til dette.
22. Gyllebeholdere skal minimum en gang om året - f.eks. i forbindelse med forårstømning - inspiceres for revner/utætheder mv. og vedligeholdes. Inspektion og evt. vedligeholdelse skal noteres i driftsjournal, jævnfør bilag 22.

Påfyldning af gyllevogne

---

23. Ved anvendelse af traktorpumpe skal påfyldning af gyllevogn foregå på en plads med afløb til opsamlingsbeholder for flydende husdyrgødning. Alternativt skal der anvendes gyllevogne med egen påmonteret pumpe og returløb, således at spild af flydende husdyrgødning undgås.

Såfremt Holstebro Kommune skønner, at der opstår spild fra påfyldning af gyllevogne ol. kan der stilles krav om, at påfyldning ol. skal foregå på en plads, med afløb til opsamlingsbeholder for flydende husdyrgødning.

Opbevaring af dybstrøelse og fast husdyrgødning

---

24. Dybstrøelse skal opbevares i stalden indtil udspreddning eller på/i en dertil indrettet plads eller beholder, der opfylder kravene i husdyrgødningsbekendtgørelsen kapitel 4 eller 6, som beskrevet i "Byggeblad om opførelse af møddingsplads med afgrænsningsmur 103.06-05". Komposteret dybstrøelse må kun placeres i markstakke på markerne 9-0, 10-0, 22-0 og 23-0, såfremt markstakkene er overdækkede og placeres, så de overholder kravene i vilkår 12 og 13. Tilladt placering af markstakke fremgår af bilag 14. I det tilfælde hvor ikke-komposteret dybstrøelse fra kalvebokse ikke kan opbevares lovligt på møddingspladsen, skal dybstrøelsen opbevares i gyllebeholderen.
25. Der må ikke placeres markstakke på arealer beliggende i Herning Kommune.
26. Tidspunkt for og mængden af dybstrøelse, der køres ud fra stald til udbringning direkte på mark, skal noteres i driftsjournalen, jævnfør bilag 22.

TEKNIK OG MILJØ

Natur og Miljø

Nupark 51 - 7500 Holstebro - Tlf: 96117557 - Fax: 96117802
Hjemmeside: www.holstebro.dk - E-post: naturogmiljo@holstebro.dk
CVR: 29189927

Lugt

---

27. Tilsynsmyndigheden kan kræve, at husdyrbruget foretager undersøgelser af lugtkilder og/eller behandling af afkastluften, hvis det skønnes, at eventuelle klager over lugt fra husdyrbruget er velbegrundede. Hvis der er væsentlige gener, kan tilsynsmyndigheden kræve, at der udtages en måling af lugt. Målingerne skal udføres efter gældende retningslinjer fra miljøstyrelsen (referencelaboratoriet). Udgifter i forbindelse med undersøgelser og målinger afholdes af husdyrbruget. Med mindre tilsynsmyndigheden skønner, at generne er væsentlige, vil der højst blive krævet én måling pr. år.
28. Såfremt der efter kommunens vurdering opstår væsentlige lugtgener fra stalde, gødningsoplæg m.v., der vurderes at være væsentligt større end, der kan forventes ifølge grundlaget for miljøvurderingen, kan kommunen kræve, at der skal indgives og gennemføres projekt for afhjælpende foranstaltninger. Alle udgifter i forbindelse med et sådant projekt afholdes af husdyrbruget.

Transport

---

29. Transport til og fra ejendommen skal af hensyn til støj- og støvgener foregå ved hensynsfuld kørsel.
30. Transport af husdyrgødning til de forpagtede arealer ved Skave skal enten ske uden om Skave by, eller i lukket tankvogn eller gyllevogn med drypstop og spildbakke, mellem kl. 8 og kl. 16.

Støj

---

31. Støjbidraget fra staldene sammenlagt med bidraget fra husdyrbrugets øvrige aktiviteter - målt udendørs - til det ækvivalente, korrigerede støjniveau målt i dB(A), må ved nabobeboelse* ikke overstige nedenfor anførte værdier.

Mandag-fredag kl. 7-18 (8 timer) Lørdag kl. 7-14 (7 timer)	Alle dage kl. 18-22 (1 time) Lørdag kl. 14-18 (4 timer) Søn- og helligdag kl. 7-18 (8 timer)	Alle dage kl. 22-7 (½ time)	Alle dage kl. 22-7 Maksimal værdi
55 dB(A)	45 dB(A)	40 dB(A)	55 dB(A)

*) Ved nabobeboelse defineres som opholdsarealer ved nærmeste nabo. Ved tvivlsspørgsmål er det tilsynsmyndigheden, der definerer, hvor støjgrænsen gælder. Støjbidraget (bortset fra maksimalværdien) måles som det ækvivalente, konstante, korrigerede støjniveau i dB(A) (re. 20 µPa). Tidsintervallerne i parenteserne angiver midlingstiden inden for den pågældende periode.

32. Ved klage over støj fra husdyrbruget, kan kommunen anmode om, at der indsendes dokumentation for overholdelse af støjkrav. Husdyrbruget skal for egen regning dokumentere, at støjvilkår overholdes, hvis tilsynsmyndigheden finder det påkrævet. Dokumentation for overholdelse af støjkravene kan være i form af målinger i husdyrbrugets omgivelser (under fuld drift) eller kildestyrkemålinger ved de enkelte

TEKNIK OG MILJØ

Natur og Miljø

Nupark 51 - 7500 Holstebro - Tlf: 96117557 - Fax: 96117802
 Hjemmeside: www.holstebro.dk - E-post: naturogmiljo@holstebro.dk
 CVR: 29189927

støjkilder kombineret med beregninger efter den fælles nordiske beregningsmodel for industristøj.

33. Kravet om dokumentation af støjforholdene kan højst fremsættes en gang årligt, med mindre den seneste kontrol viser, at vilkår 32 ikke kan overholdes. Støjmålinger skal udføres som beskrevet i Miljøstyrelsens til enhver tid gældende støjberegningsvejledning og foretages i punkter som forinden aftales med tilsynsmyndigheden. Støjmåling skal udføres af et akkrediteret firma.

Støv

---

34. Driften må ikke medføre væsentlige støvgener uden for husdyrbrugets eget areal.

Spildevand

---

35. Der skal etableres faskine til nedsivning af tagvand fra den nye kalvestald.
36. Befæstede arealer omkring husdyrbrugets bygninger skal altid holdes rene for affald, foderrester, gødningspild m.v., således, at der ikke er risiko for udvaskning af organisk materiale og næringsstoffer til vandløb, grøfter og dræn ved overfladeafstrømning.

Skadedyr

---

37. Der skal på ejendommen foretages en effektiv fluebekæmpelse i overensstemmelse med retningslinjerne fra Statens Skadedyrslaboratorium.
38. Hvis Holstebro Kommune finder det nødvendigt kan det forlanges, at der føres journal over fluebekæmpelsen/skadedyrsbekæmpelsen på husdyrbruget. Journalen skal føres efter kommunens anvisninger.

Driftsforstyrrelser eller uheld

---

39. Der skal til stadighed foreligge en beredskabsplan for husdyrbruget. Beredskabsplanen/driftsforskriften skal som minimum indeholde:
- Procedurer som beskriver relevante tiltag med henblik på at "stoppe ulykken/uheldet" og begrænse udbredelsen, herunder placering af drænbrønde på arealet vest for ejendommen.
  - Oplysninger om hvilke interne/eksterne personer og myndigheder der skal alarmeres og hvordan.
  - Kortbilag over bedriften med angivelse af miljøfarlige stoffer, afløbs- og drænsystemer og vandløb mm.
  - En opgørelse af materiel der er tilgængeligt på bedriften, eller kan skaffes med kort varsel, der kan anvendes i forbindelse med afhjælpning, inddæmning og opsamling af spild/lækage.
40. Beredskabsplanen skal være kendt af alle personer, der arbejder på husdyrbruget

TEKNIK OG MILJØ

Natur og Miljø

Nupark 51 - 7500 Holstebro - Tlf: 96117557 - Fax: 96117802
Hjemmeside: www.holstebro.dk - E-post: naturogmiljo@holstebro.dk
CVR: 29189927

og skal ophænges synligt, hvor den er let at komme til. Beredskabsplanen skal løbende holdes opdateret. Seneste dato for opdatering skal fremgå af beredskabsplanen.

Miljø- og ressourcestyring

---

41. Husdyrbruget skal minimum en gang i kvartalet føre journal/opgørelse over forbrug af el, vand og brændstof, samt andre relevante ressourcer.
42. Husdyrbruget skal arbejde på at nedbringe ressourceforbruget og affaldsmængden samt udledning af forurenende stoffer til omgivelserne, så der på en økonomisk forsvarlig måde opnås en reduktion i miljøbelastningen.
43. Husdyrbruget skal i forbindelse med tilsyn redegøre for muligheden for at indføre renere teknologi i form af ændrede råvarer, nyt materiel, ny management eller besparelser på materialer og ressourcer, som kan nedsætte miljøbelastningen. Følgende områder forventes at indgå i redegørelsen:
  - Metoder/management til reducere af fordampningen af kvælstof fra stalde og opbevaringsanlæg samt i forbindelse med udbringning
  - Tiltag til reducere af kvælstofudledning og fosforoverskud
  - Redegørelse for ressourceforbrug og tiltag til minimering heraf
  - Reparations- og vedligeholdelsesplaner
  - Affaldsreducerede tiltag
44. Hele husdyrbruget skal indenfor 1 år efter meddelelse af godkendelsen være gennemgået af en energifaglig konsulent med det formål at sikre, at lønsomme ressourcebesparende teknologier løbende indføres på husdyrbruget. Gennemgangen skal som minimum indeholde en beskrivelse og vurdering af de aktuelle forhold samt mulighederne for indførelse af energibesparende teknologi vedr. belysning, køle- og fryseanlæg, varmeanlæg, ventilationsanlæg, maskiner og lign. samt de heraf afledte forhold, såsom f.eks. varmegenindvindingspotentialer, pumpetyper etc.
45. Husdyrbruget skal efter ovenstående gennemgang gennemgås minimum hvert 5. år. Som udgangspunkt skal 5-års lønsomme teknologier indføres. Kontroller inkl. rapport skal vedlægges driftsjournalen, bilag 22.
46. Mælkekøleanlægget skal løbende og minimum 1 gang om året kontrolleres og vedligeholdes, så det altid kører energimæssigt optimalt. Kontrollen skal noteres i driftsjournalen, bilag 22. Driftsjournal og kontrolrapport skal være tilgængelig for tilsynsmyndigheden i 5 år.

Husdyrbrugets udbringningsarealer

Drift af husdyrbrugets arealer

TEKNIK OG MILJØ

Natur og Miljø

Nupark 51 - 7500 Holstebro - Tlf: 96117557 - Fax: 96117802
Hjemmeside: www.holstebro.dk - E-post: naturogmiljo@holstebro.dk
CVR: 29189927

47. Godkendelsen omfatter kun de ansøgte udbringningsarealer, der fremgår af bilag 10.
48. Der må maksimalt tilføres husdyrgødning på bedriftens arealer svarende til 498,64 DE med den husdyrgødningssammensætning og næringsstofmængde, der fremgår af skema 8 på side 51 og således at der på husdyrbrugets udbringningsareal ikke udbringes mere end 2,3 DE/ha.
49. Der skal afsættes husdyrgødning svarende til 30,0 DE med den husdyrgødningssammensætning og næringsstofmængde, der fremgår af skema 8 på side 51, til af-talearealer tilhørende Preben Jeppesen, Bjergbyvej 20, 7830 Vinderup (CVR 76828911).
50. Der skal afsættes husdyrgødning svarende til 26,4 DE med den husdyrgødningssammensætning og næringsstofmængde, der fremgår af skema 8 på side 51, til af-talearealer tilhørende Bent Skallebæk, Karupvej 18, 7540 Haderup (CVR 19080986).
51. Der skal afsættes husdyrgødning svarende til 38,5 DE med den husdyrgødningssammensætning og næringsstofmængde, der fremgår af skema 8 på side 51, til af-talearealer tilhørende David Straadt, Karupvej 36, 7470 Karup (CVR 18986485).
52. Der skal afsættes husdyrgødning svarende til min. 87,0 DE med den husdyrgødningssammensætning og næringsstofmængde, der fremgår af skema 8 på side 51, til Maabjerg Bioenergy A/S, 7500 Holstebro.
53. I forbindelse med indgåelse af gylleaftaler, der ikke er omfattet af selvstændig godkendelse, skal husdyrbruget kunne dokumentere, at gyllen udspreddes på de hertil ansøgte og godkendte arealer.

Sædskifte

---

54. På markerne 35-0 og 35-0 skal der anvendes sædskifte K13, vedvarende græs.
55. Der skal etableres efterafgrøder på udspreddingsarealerne svarende til 4,10 procentpoint over plantedirektoratets pligtige efterafgrødekrav. Efterafgrøder skal så vidt muligt etableres på risikoarealerne mark 50-0, obj-306, obj-307, obj-308, obj-30, og obj-315.

Da ejendommen kører med et dyretryk på 2,3 DE/ha skal der anvendes et K12 sædskifte. Der stilles ingen yderligere vilkår til sædskiftet.

Udbringning af husdyrgødning

---

56. Udbringning af husdyrgødning skal ske i overensstemmelse med god landmandspraksis, således at lugtgener, ammoniakfordampning og støj begrænses. Udbringning skal så vidt muligt ske på hverdage indenfor normal arbejdstid. I tætbebyggede områder skal nedfældning eller nedbringning ske umiddelbart efter udbringning.

TEKNIK OG MILJØ

Natur og Miljø

Nupark 51 - 7500 Holstebro - Tlf: 96117557 - Fax: 96117802
Hjemmeside: www.holstebro.dk - E-post: naturogmiljo@holstebro.dk
CVR: 29189927

Marker med hældninger på mere end 6 grader mod vandløb, må i en afstand af 20 m fra vandløbet ikke benyttes til udspreddning af flydende husdyrgødning, som den nordøstligste del af mark 11-0.

57. Såfremt god landmandspraksis ikke efterleves, kan tilsynsmyndigheden meddele påbud med henblik på at sikre, at god landmandspraksis overholdes.
58. Der stilles vilkår om etablering af en 20 m bred beskyttelsesbræmme, som angivet i kortudsnit på side 65 i den sydlige ende af markerne 62-0, 63-0, 64-0, 65-0 og obj-315, hvor udbringning af husdyrgødning skal ske ved nedfældning. Vilkåret gælder ikke for vinterafgrøder.
59. På de marker der ligger i bufferzone I og II skal flydende husdyrgødning nedfældes på sort jord og græsmarker, jævnfør bilag 20.

MILJØPÅVIRKNING FRA HUSDYRBRUGETS AREALER

Fosfor

---

60. På udspreddningsarealerne 6-0, 8-0, 11-0, 12-0, 19-0, 34-0, 41-0, 63-0 og 65-0, skal der skal opretholdes fosforbalance på ejede og forpagtede arealer uden ledig fosforbindingskapacitet (fosfortal > 4). Fosforbalancen opgøres som forskellen mellem den tilførte mængde fosfor og den mængde fosfor, som fraføres med afgrøderne efter plantedirektoratets retningsgivende normer for fosfor for de respektive år. Vilkåret gælder enhver femårs periode efter miljøgodkendelsen er udnyttet (Maabjerg Bioenergy i drift + 2 år).
61. Der skal senest når miljøgodkendelsen er udnyttet (Maabjerg Bioenergy i drift + 2 år) foreligge fosfortal, der er maksimalt fem år gamle, på mark 35-0 (1,17 ha). Jordprøver til analyse for fosfortal skal udtages for hver 5 hektar markareal. Fosfortallene skal fremgå af markplan (kortbilag over marker) og anføres for hvert delareal. Kortbilag over markplan, med analyser for fosfortal, skal indsendes som dokumentation til Holstebro Kommune, når analyserne foreligger.

Forebyggelse af forurening af vandmiljøet

---

62. Udbringning af gødning m.m. må ikke foretages, når jorden er mættet med vand, oversvømmet, frossen eller dækket af sne, samt på skrånende arealer, hvor der er risiko for afstrømning.
63. Udbringning af gødning m.m. må ikke foretages forud for varslede kraftige regnskyl/store nedbørsmængder og skal foretages så tæt som muligt på det tidspunkt, hvor afgrøden har maksimal næringsstoffoptag og størst vækst. Ved afgrødehøjde under 10 cm skal husdyrgødning udbringes under ideelle vejr forhold, dvs. køligt, fugtigt og vindstille eller ved direkte nedfældning.

TEKNIK OG MILJØ

Natur og Miljø

Nupark 51 - 7500 Holstebro - Tlf: 96117557 - Fax: 96117802
Hjemmeside: www.holstebro.dk - E-post: naturogmiljo@holstebro.dk
CVR: 29189927

64. Der må ikke etableres afvandingsrender på markerne til afledning af vand til vandløb, grøfter, søer, dræn eller lignende.

OVERFLADEVAND

---

65. Der skal etableres 10 m udyrkede bræmmer langs (1) de vandløb, der afvander ejendommens dyrkede arealer til Stubbergård Sø og (2) overkanten af skrænter, der skrånede fra ejendommens dyrkede arealer ned til Stubbergård Sø. Disse må ikke gødes. Det drejer sig om følgende arealer: marknumre 6-0, 8-0, 9-0, 11-0, 19-0, 21-0a, 21-0b og 21-0c.

- Matr. nr. 5b Navtrup By, Sevel, på begge sider af Nautrup Bæk.
- Matr. nr. 1a, Blakskær Gde., Sevel, på de dyrkede arealer der støder op til den NØ-vendte skrænt ned mod Stubbergård Sø.

Bræmmerne fremgår af bilag 16.

Arter på habitatdirektivets bilag IV

---

66. Såfremt der verificeres padde omfattet af habitatbekendtgørelsen bilag IV i området, skal der etableres en 10 meter dyrkningsfri zone omkring vandhuller på udbringningsarealerne.

Offentliggørelse og generelle forhold

Klagevejledning

Afgørelsen om godkendelse er truffet i medfør af § 12 stk. 3 i lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug nr. 1486 af 4. december 2009.

Afgørelsen om godkendelse kan inden 4 uger efter afgørelsens annoncering, dvs. inden den 3. november 2010 påklages til Miljøklagenævnet. Ved klage over godkendelsen kan Miljøklagenævnet bestemme, at klagen har opsættende virkning.

Klageberettigede er ansøger, Miljøministeren og enhver, der har individuel, væsentlig interesse i sagens udfald. Klageberettigede er orienteret ved annonce i Holstebro Onsdag den 6. oktober 2010.

Eventuel klage over miljøgodkendelsen, skal indgives skriftligt og skal stiles til Miljøklagenævnet, Miljøklagenævnet, Rentemestervej 8, 2400 København NV, men skal indsendes til Holstebro Kommune, Natur og Miljø, Nupark 51, 7500 Holstebro eller pr. mail til teknik.miljoe@holstebro.dk. Klagen videresendes derefter til Miljøklagenævnet sammen med sagens akter og kommunens bemærkninger til sagen.

TEKNIK OG MILJØ

Natur og Miljø

Nupark 51 - 7500 Holstebro - Tlf: 96117557 - Fax: 96117802
Hjemmeside: www.holstebro.dk - E-post: naturogmiljo@holstebro.dk
CVR: 29189927

Der gøres opmærksom på, at en klage ikke har opsættende virkning for udnyttelsen af godkendelsen, med mindre Miljøklagenævnet bestemmer andet, jvf. lovens § 81. Udnyttelse af godkendelsen sker dog på eget ansvar, og indskrænker ikke klagemyndighedens ret til at ændre eller ophæve afgørelsen.

Søgsmål til prøvelse af afgørelser efter loven eller de regler, der fastsættes i medfør af loven, skal i henhold til § 90 være anlagt inden 6 måneder efter, at afgørelsen er meddelt. Er afgørelsen offentligt bekendtgjort, regnes søgsmålsfristen dog altid fra bekendtgørelsestidspunktet. I tilfælde af at afgørelsen påklages, regnes fristen først fra det tidspunkt, hvor der foreligger en endelig afgørelse.

Offentliggørelse

Afgørelsen sendes til:

- Torben Thorsen, Bjergbyvej 24a, 7830 Vinderup
- Vagn Rasmussen, Bjergbyvej 24, 7830 Vinderup

Lugtkonsekvensradius: 462 m fra anlægget.

- Orientering om meddelelse af miljøgodkendelse samt miljøgodkendelse er sendt til:
- Maabjerg Bioenergy Leverandørforening Amba, Att. Alan Lunde, Nupark 47, 7500 Holstebro. E-post: al@hflc.dk
- Heden og Fjorden, Birk Centerpark 24, 7400 Herning, Trine Villumsen. E-post: tvil@hflc.dk
- Herning Kommune, Land og Natur, Torvet 5, 7400 Herning. E-post: teknik@Herning.dk
- Danmarks Naturfredningsforening – Holstebro – V/Ole Primdahl, Vindelevgård 192, 7830 Vinderup
- Danmarks Naturfredningsforening, Masnedøgade 20, 2100 København Ø. E-post: dn@dn.dk;
- Miljøcenter Ringkøbing, Holstebrovej 31, 6950 Ringkøbing. E-post: post@rin.mim.dk
- Embedslægeinstitutionen Midtjylland, Lyseng Allé 1, 8270 Højbjerg. E-post: midt@sst.dk
- Danmarks Fiskeriforening, Nordensvej 3, Taulov, 7000 Fredericia. E-post: mail@dkfisk.dk
- Danmarks Sportsfiskerforbund, v/ Erik Schou Nielsen, Rosenvvej 18, 8240 Risskov, enie@akademiaarhus.dk
- Danmarks Sportsfiskerforbund, v/ Jens K. Thygesen, jkt@sportsfiskerforbundet.dk
- Ferskvandsfiskeriforeningen v/ Niels Barslund, Vormstrupvej 2, 7540 Haderup. E-post: nb@ferskvandsfiskeriforeningen.dk
- Dansk Ornitologisk Forening, Vesterbrogade 140, 1620 Kbh. V, E-post: natur@dof.dk
- Dansk Ornitologisk Forening (DOF-Vestjylland), E-post: holstebro@dof.dk
- Det Økologiske Råd, Blegdamsvej 4B, 2200 København N. E-post: husdyr@ecocouncil.dk
- Holstebro Museum. E-post: niels.terkildsen@holstebro-museum.dk

Orientering om meddelelse af miljøgodkendelse er sendt til:

- Peder Bahne Kruse, Bjergbyvej 21, 7830 Vinderup (nabo)
- Torben Kalsgaard, Bjergbyvej 30, 7830 Vinderup (nabo)
- Mona Kilsgaard Andersen, Ågårdsvej 4, 7650 Bøvlingbjerg, som ejer af Bjergbyvej 32, 7830 Vinderup (nabo)
- Jim Jensen, Bjergbyvej 28, 7830 Vinderup (nabo)
- Ellen og Tommy Hauge Dissing, Bjergbyvej 18, 7830 Vinderup (ejer af forpagtet jord)
- Kurt Siegfred Madsen, Stavlundvej 18, 7540 Haderup (ejer af forpagtet jord)
- Johannes Volsgaard, Nautrupvej 41, 7830 Vinderup (ejer af forpagtet jord)
- Knud Erik Thomsen, Herupvej 6, 7830 Vinderup (ejer af forpagtet jord)
- Kristian Madsen, Hesselåvej 13, 7500 Holstebro (ejer af forpagtet jord)
- Bent Skallebæk Karupvej 18, 7540 Haderup (gylleaftale, Karupvej 26a).

TEKNIK OG MILJØ

Natur og Miljø

Nupark 51 - 7500 Holstebro - Tlf: 96117557 - Fax: 96117802
 Hjemmeside: www.holstebro.dk - E-post: naturogmiljo@holstebro.dk
 CVR: 29189927

- David Christian Straadt, Karupvej 36, 7470 Karup (gylleaftale, Over Høstrupvej 6).
- Preben Jeppesen, Bjergbyvej 20, 7830 Vinderup (gylleaftale).

I perioden d. 8. september 2010 til d. 29. september 2010 har forslag til afgørelse været sendt i høring hos sagens parter:

- Torben Thorsen, Bjergbyvej 24a, 7830 Vinderup
- Vagn Rasmussen, Bjergbyvej 24, 7830 Vinderup
- Peder Bahne Kruse, Bjergbyvej 21, 7830 Vinderup (nabo)
- Torben Kalsgaard, Bjergbyvej 30, 7830 Vinderup (nabo)
- Mona Kilsgaard Andersen, Ågårdsvej 4, 7650 Bøvlingbjerg, som ejer af Bjergbyvej 32, 7830 Vinderup (nabo)
- Jim Jensen, Bjergbyvej 28, 7830 Vinderup (nabo)
- Ellen og Tommy Hauge Dissing, Bjergbyvej 18, 7830 Vinderup (ejer af forpagtet jord)
- Kurt Siegfred Madsen, Stavlundvej 18, 7540 Haderup (ejer af forpagtet jord)
- Johannes Volsgaard, Naurupvej 41, 7830 Vinderup (ejer af forpagtet jord)
- Knud Erik Thomsen, Herupvej 6, 7830 Vinderup (ejer af forpagtet jord)
- Kristian Madsen, Hesselåvej 13, 7500 Holstebro
- Bent Skallebæk Karupvej 18, 7540 Haderup (gyllemodtager).
- David Christian Straadt, Karupvej 36, 7470 Karup (gyllemodtager).
- Preben Jeppesen, Bjergbyvej 20, 7830 Vinderup (gyllemodtager).
- Heden og Fjorden, Nupark 47, 7500 Holstebro, Trine Villumsen E-post: tvi@hflc.dk
- Herning Kommune, Land og Natur, Torvet 5, 7400 Herning. E-post: teknik@Herning.dk

3 ugers høringsperioden er der indkommet bemærkninger fra følgende:

- ingen bemærkninger modtaget

Retsbeskyttelse

Godkendelsen omfatter hele produktionen på adressen Bjergbyvej 24, 7830 Vinderup, samt de udspretningsarealer (ejede og forpagtede), der er nævnt og behandlet i ansøgningen.

I 8 år efter godkendelsens offentliggørelse, er godkendelsen omfattet af retsbeskyttelse. Holstebro Kommune kan derfor ikke tage godkendelsen op til revurdering indenfor de 8 år.

Holstebro Kommune kan dog tage godkendelsen op til revurdering indenfor de 8 år og om nødvendigt meddele påbud eller forbud, jf. § 40 stk. 2 i lov om miljøgodkendelse mv. af husdyrbrug nr. 1486 af 4/12-2009, hvis der er fremkommet nye oplysninger om forureningens skadelige virkning, hvis forureningen medfører miljømæssige skadevirkninger, der ikke kunne forudses ved godkendelsens meddelelse, eller hvis forureningen i øvrigt går ud over det, som blev lagt til grund ved godkendelsens meddelelse.

Godkendelsen skal, jf. § 17 i bekendtgørelse nr. 294 af 31/03 2009 om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug, regelmæssigt og mindst hvert 10. år tages op til revurdering. Den første regelmæssige revurdering skal dog foretages senest, når der er forløbet 8 år - dvs. i år 2018.

TEKNIK OG MILJØ

Natur og Miljø

Nupark 51 - 7500 Holstebro - Tlf: 96117557 - Fax: 96117802
Hjemmeside: www.holstebro.dk - E-post: naturogmiljo@holstebro.dk
CVR: 29189927

Det skal bemærkes, at tilsynsmyndigheden altid kan revidere vilkårene i en godkendelse, jf. lovens § 53 stk. 2, for at forbedre husdyrbrugets egenkontrol eller opnå et mere hensigtsmæssigt tilsyn.

Godkendelsen træder i kraft den 29. september 2010. Opmærksomheden henledes på, at såfremt afgørelsen påklages, kan klagemyndigheden beslutte at ændre vilkårene i godkendelsen eller helt at ophæve godkendelsen.

Udnyttelse af godkendelsen

Der er søgt om fristforlængelse til 5 år. Holstebro Kommune accepterer ikke økonomiske begrundelser for fristforlængelse, men fristen kan forlænges begrundet i, at det for en malkekvægbesætning tager tid at fordoble med opdræt. Holstebro Kommune accepterer en fristforlængelse til 2 år efter Maabjerg Bioenergy A/S er i drift. Der stilles vilkår herom.

Hvis godkendelsen ikke har været udnyttet, helt eller delvist, i 3 på hinanden følgende år, så bortfalder den del af godkendelsen, der ikke har været udnyttet de seneste 3 år, med mindre andet fremgår af godkendelsen. Det er ikke hensigten, at fravigelser, der skyldes naturlige produktionsudsving, betragtes som kontinuitetsbrud.

Oplysninger om grundlag for miljøgodkendelsen

Godkendelsens vilkår er meddelt med baggrund i kommunens vurderinger og bl.a. følgende af Miljøstyrelsens vejledninger og orienteringer:

- Vejledning nr. 2/2001 Luftvejledningen,
- Vejledning nr. 5/1984 Ekstern støj fra virksomheder,
- Vejledning nr. 6/1984 Måling af ekstern støj fra virksomheder,
- Vejledning nr. 4/1997 om miljøgodkendelse af husdyrbrug,
- Vejledning nr. 97/2002 om husdyrhold og arealkrav,
- Vejledning nr. 9795/2005 om rotter,
- Vejledning om tilladelse og miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug.

samt

- Miljøcenter Fyn/Trekantområdets "Vejledende retningslinier for vurdering af lugt og begrænsning af gener fra stalde". 2. udgave udarbejdet maj 2002.
- IPPC Reference Document on Best Available Techniques for Intensive Rearing of Poultry and Pigs, juli 2003.
- Statens Skadedyrslaboratorium rapport nr. 3 / 2002. Retningslinier for fluebekæmpelse på gårde med husdyr.

Udover vilkårene i nærværende miljøgodkendelse er husdyrbruget underlagt bestemmelserne i gældende love og anordninger – hvis disse regler er skærpede i forhold til vilkårene i denne godkendelse.

TEKNIK OG MILJØ

Natur og Miljø

Nupark 51 - 7500 Holstebro - Tlf: 96117557 - Fax: 96117802
Hjemmeside: www.holstebro.dk - E-post: naturogmiljo@holstebro.dk
CVR: 29189927

Husdyrbruget har pligt til at kende og overholde gældende lovgivning, samt eventuelle revisioner og ændringer i den gældende lovgivning. Gældende love og regler kan bl.a. findes på www.retsinfo.dk.

TEKNIK OG MILJØ

Natur og Miljø

Nupark 51 - 7500 Holstebro - Tlf: 96117557 - Fax: 96117802
Hjemmeside: www.holstebro.dk - E-post: naturogmiljo@holstebro.dk
CVR: 29189927

Miljøteknisk beskrivelse og vurdering

Generelle forhold

Den miljøtekniske beskrivelse er fra den fremsendte ansøgning herunder fremsendte supplerende oplysninger. Den miljøtekniske vurdering er Holstebro Kommunes redegørelse for, og vurdering af, om forudsætningerne for at meddele miljøgodkendelsen er opfyldt, dvs. at godkendelsen er ledsaget af sådanne vilkår, at risikoen for forurening eller ikke-uvæsentlige gener for omgivelserne begrænses.

Godkendelsesmyndigheden kan meddele miljøgodkendelse efter lovens § 12 stk. 3, hvis den finder det godtgjort, at husdyrbruget

- har truffet de nødvendige foranstaltninger til at forebygge og begrænse forurening ved anvendelse af den bedste tilgængelige teknik, og
- i øvrigt kan drives på stedet uden at påvirke omgivelserne på en måde, som er uforenelig med hensynet til omgivelserne.

Ved vurderingen af, om husdyrbruget har truffet de nødvendige foranstaltninger til at forebygge og begrænse forureningen, skal det bl.a. sikres, at husdyrbruget indrettes og drives på en sådan måde,

- at beskyttelsen af jord, grundvand, overfladevand og natur med dens bestande af vilde planter og dyr og deres levesteder, herunder områder, der er beskyttet mod tilstandsændringer eller fredet, udpeget som internationalt naturbeskyttelsesområde eller udpeget som særlig sårbart over for næringsstofpåvirkning, finder sted,
- at der er truffet de nødvendige foranstaltninger til begrænsning af eventuelle gener for naboer (lugt-, støj-, støv-, flue- og lysgener, affaldsproduktion m.v.),
- at hensynet til de landskabelige værdier er varetaget,
- at energi- og råvareforbruget udnyttes mest effektivt,
- at mulighederne for at substituere særligt skadelige eller betænkelige stoffer med mindre skadelige eller betænkelige stoffer er udnyttet,
- at produktionsprocesserne er optimeret i det omfang det er muligt,
- at affaldsfrembringelse undgås, og hvor dette ikke kan lade sig gøre, at mulighederne for genanvendelse og recirkulation er udnyttet,
- at til- og frakørsel til husdyrbruget vil kunne ske uden væsentlige miljømæssige gener for de omboende.

Nedenstående vil bedriftens aktiviteter blive vurderet iht. ovenstående i det omfang det er relevant.

TEKNIK OG MILJØ

Natur og Miljø

Nupark 51 - 7500 Holstebro - Tlf: 96117557 - Fax: 96117802
Hjemmeside: www.holstebro.dk - E-post: naturogmiljo@holstebro.dk
CVR: 29189927

ANSØGER OG EJERFORHOLD

Torben Thorsen og Vagn Rasmussen ejer og driver husdyrbruget Volsgård I/S på Bjergbyvej 24, 7830 Vinderup under CVR nr. 26300150. Husdyrbruget drives, som et selvstændigt husdyrbrug uden nogen form for samdrift med andre ejendomme, herunder andre ejede ejendomme. Den drifts- og miljøansvarlige på husdyrbruget er Torben Thorsen. Den drifts- og miljøansvarlige har pligt til at informere personer og virksomheder, der arbejder på husdyrbruget om godkendelsens vilkår for den del af driften, som de arbejder med.

Der stilles vilkår om, at hvis der sker ændringer af ejerforhold, eller hvem der er ansvarlig for husdyrbruget, skal dette meddeles til Holstebro Kommune inden for 14 dage.

LOKALISERING OG PLANMÆSSIGE FORHOLD

Bedriften ligger cirka 2,8 km sydøst for Sevel og 2,5 km nord for Herrup. Husdyrbruget beliggenhed fremgår af bilag 1 og 2.

Zonestatus: Husdyrbruget er placeret i landzone.
 Lokalplan: Der er ikke udarbejdet lokalplan for landzoneområdet.
 Kommuneplan 2009: Husdyrbruget er beliggende i landskabeligt interesse og en stor del af arealerne i kulturhistorisk interesseområde og område med uønsket skovrejsning.

Afstand fra staldanlæg og lign. til nærmeste naboer og byzone m.v.	Afstand
Nærmeste nabo (medejer) – krav 50 meter	110 m
Nærmeste nabo (Bjergbyvej 30)– krav 50 meter	135 m
Eksisterende eller, ifølge kommuneplanens rammedel, fremtidigt byzone- eller sommerhusområde - krav 50 meter, vurdering indenfor 300 meter	> 300 m
Område i landzone, der i lokalplan er udlagt til boligformål, blandet bolig og erhverv eller til offentlige formål med henblik på beboelse, institutioner, rekreative formål og lignende - krav 50 meter, vurdering indenfor 300 meter	> 300 m
En beboelsesbygning på en ejendom uden landbrugspligt, der ligger i en samlet bebyggelse i landzone, og som har en anden ejer end driftsherren, - vurdering indenfor 300 meter	> 300 m

Afstand fra hele anlægget til nærmeste naturområder:	Afstand
Højmose (Tvillingmose)	> 7 km
Lobeliesø (Skånsø)	> 9 km
Hede større end 10 ha, som er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3 og beliggende uden for internationale naturbeskyttelsesområder	> 4 km
Overdrev større end 2,5 ha, som er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3 og beliggende uden for internationale naturbeskyttelsesområder	> 4 km
Hede, som er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3 og beliggende inden for internationale naturbeskyttelsesområder	905 m
Overdrev, som er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3 og beliggende inden for internationale naturbeskyttelsesområder	760 m
Ammoniakkfølsomme søer, herunder kalkrige søer* og vandhuller med kransnållager og brunvandede søer og vandhuller, som er omfattet af naturbeskyttelseslo-	> 10 km

TEKNIK OG MILJØ

Natur og Miljø

Nupark 51 - 7500 Holstebro - Tlf: 96117557 - Fax: 96117802
 Hjemmeside: www.holstebro.dk - E-post: naturogmiljo@holstebro.dk
 CVR: 29189927

Afstand fra hele anlægget til nærmeste naturområder:	Afstand
vens § 3 og beliggende inden for internationale naturbeskyttelsesområder	
^{*)} Disse søtype er endnu ikke fuldstændigt kortlagt, hvorfor den nærmeste § 3 sø indenfor internationalt beskyttelsesområde er angivet.	

Afstand fra alle nye anlæg til:	Afstand
Ikke almene vandforsyningsanlæg (krav 25 m) - ny kalvestald	53 m
Almene vandforsyningsanlæg (krav 50 m) - ny kalvestald	2,5 km
Vandløb, grøft, dræn, søer (krav 15 m) - ny kalvestald	103 m
Offentlig vej og privat fællesvej (krav 15 m) - ny kalvestald	92 m
Levnedsmiddelvirksomhed (krav 25 m) - ny kalvestald	> 1 km
Beboelse på samme ejendom (krav 15 m) - ny kalvestald	60 m
Naboskel (krav 30 m) - ny kalvestald	82 m

Samlet vurdering

Det vurderes, at husdyrbruget, inkl. den nye kalvestald opfylder afstandskravene i lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug:

- §§ 6 og 20: Afstande til nabobebyggelse, byzone- eller sommerhusområde, samlet bebyggelse og blandet bolig og erhverv mv.
- § 7: Afstande til beskyttede naturtyper (højmoser, lobeliesø, hede større end 10 ha, overdrev, større end 10 ha, heder, overdrev og ammoniakfølsomme søer) beliggende indenfor internationale naturbeskyttelsesområder).
- § 8: Afstandskrav til vandløb, vandindvindingsanlæg, offentlig og privat fællesvej og egen beboelse.

OPHØR AF HUSDYRBRUGET

Ved ophør af husdyrbruget skal stalde rengøres, gyllebeholdere tømmes og indholdet bortskaffes miljømæssigt forsvarligt. Eventuelle oplag af olier, sprøjtemidler, kemikalier etc. skal bortskaffes til godkendt modtager. Såfremt driftsbygninger er misligholdte eller ikke er brugbare til landbrugsformål, kan Holstebro Kommune kræve, at bygningerne rives ned, og materialet bortskaffes til genanvendelse eller lignende. Der stilles vilkår til sikring af ovenstående.

ALTERNATIVE MULIGHEDER

0-alternativet skal belyse de miljømæssige og socioøkonomiske konsekvenser der er, hvis den ansøgte produktionsudvidelse ikke gennemføres: 0-alternativet til dette projekt er, at driften vil forsætte uændret. Anlægget og arealerne vil ikke blive reguleret mht. ammoniak, udvaskning af næringsstoffer, affald, lugt og støj m.m. som er hensigten med husdyrloven.

TEKNIK OG MILJØ

Natur og Miljø

Nupark 51 - 7500 Holstebro - Tlf: 96117557 - Fax: 96117802
Hjemmeside: www.holstebro.dk - E-post: naturogmiljo@holstebro.dk
CVR: 29189927

Dvs. at der hverken vil blive brugt foderoptimering, indført BAT, stillet vilkår til renere teknologi eller udvikling af arbejdspladser.

Et andet alternativ ville være at købe en anden ejendom og placere udvidelsen her. Miljøpåvirkningen vurderes at være nogenlunde den samme som ved denne udvidelse, eller måske endda øget, da der her vil være en større driftsmæssig afhængig belastning fra f.eks. maskiner.

Der vurderes ikke at være væsentlige landskabelige forringelser som følge af projektet, da udvidelsen overvejende etableres i eksisterende bygninger, dels i den nye kalvestald, som erstatter en utidssvarende stald. Opførelsen af kalvestalden vurderes ikke at forringe de landskabsmæssige forhold.

Husdyrbrugets anlæg

Det ansøgte husdyrhold

Husdyrbruget drives konventionelt med i skema 1 angivne produktionsstørrelse i de staldsystemer, der er angivet i skema 2, side 26:

Skema 1. Produktionsstørrelse

Dyreart og dyretype	Tilladt produktion		Ansøgt produktion	
	Antal	DE	Antal	DE
Mælkekøer, st. race	207	276,26	300	469,51
Kvier (24-26,5 mdr.), st. race	15	9,71	-	-
Kvier (21-26 mdr.), st. race	-	-	70	43,23
Kvier (6-24 mdr.), st. race	140	66,45	-	-
Kvier (6-21 mdr.), st. race	-	-	170	76,40
Kvier (4-6 mdr.), st. race	16	4,90	-	-
Småkalve (0-4 mdr.), st. race	33	8,36	-	-
Småkalve (0-6 mdr.), st. race	-	-	70	18,92
Tyrekalve (40-120 kg), st. race	100	5,23	150	7,84
Tyrekalve (50-120 kg), st. race	120	5,49	100	4,58
Tyrekalve (120-220 kg), st. race	243	15,88	243	15,88
Ungtyre (220-380 kg), st. race	243	44,18	243	44,18
I alt		436,46		680,54

Produktionsniveau

Produktionsniveauet ligger stabilt hen over året, og der forventes ikke varierende belastning fra husdyrproduktionen i løbet af året. Almindelige sæsonudsving, naturlige produktionsudsving samt tilpasninger pga. sygdom og lignende kan ske og accepteres.

Det vurderes, at det er hensigtsmæssigt, at tage udgangspunkt i et fleksibelt produktionsniveau for husdyrbruget, da husdyrbruget kun har kvæg, og da produktionens lønsomhed skønnes at kunne maksimeres ved at have et fleksibelt produktionsniveau. Der stilles vilkår om, at antallet af dyreenheder mellem de forskellige dyretyper kan variere med indtil +/-10 %, d.v.s. 7 DE.

TEKNIK OG MILJØ

Natur og Miljø

Nupark 51 - 7500 Holstebro - Tlf: 96117557 - Fax: 96117802
 Hjemmeside: www.holstebro.dk - E-post: naturogmiljo@holstebro.dk
 CVR: 29189927

Udnyttelse af produktionsniveau

Hvis godkendelsen ikke har været udnyttet, helt eller delvist, i 3 på hinanden følgende år, så bortfalder den del af godkendelsen, der ikke har været udnyttet de seneste 3 år, med mindre andet fremgår af godkendelsen. Det er ikke hensigten, at fravigelser, der skyldes naturlige produktionsudsving, betragtes som kontinuitetsbrud.

Stalde

Udvidelsen af dyreholdet fremgår af skema 2, hvor antallet af dyr i nudrift og ansøgt drift samt staldsystem fremgår. Situationsplan over husdyrbrugets stalde og gødningsopbevaringsanlæg fremgår af bilag 3.

Skema 2: Oversigt over anlæggets stalde og fordelingen af dyregrupper

Stald nr.	Staldnavn	Dyreart/type og evt. vægtkorrektion	Nudrift drift		Ansøgt drift		Staldsystem
			Antal	DE	Antal	DE	
1.1.1.	Gammel kostald	Årsko st. race	93	124,12	93	145,55*	Sengestald (ringkanal)
		Årsko st. race	15	20,02	15	23,48*	Dybstrøelse
		opdræt (24-26,5 mdr.)	15	9,71	-	-	Dybstrøelse hele arealet
		opdræt (21-26 mdr.)	-	-	32	19,76	Dybstrøelse hele arealet
1.1.2.	Kviestald	Opdræt (6-24 mdr.)	140	66,45	-	-	Sengestald (ringkanal)
		opdræt (6-21 mdr.)	-	-	155	69,66	Sengestald (ringkanal)
		opdræt (6-21 mdr.)	-	-	15	6,74	Sengestald (ringkanal)
		Opdræt (4-6 mdr.)	16	4,90	-	-	Sengestald (ringkanal)
1.1.3.	Tyrekalvestald	Tyrekalve (120-220 kg)	243	15,88	243	15,88	Dybstrøelse, kort ædeplads m. fast gulv
		Ungtyre (220-380 kg)	243	44,18	243	44,18	Dybstrøelse, kort ædeplads m. fast gulv
1.1.4	Kalvehytter	Tyrekalve (50-120 kg)	120	5,49	100	4,58	Dybstrøelse hele arealet
1.1.5	Ny kostald (tilbygning)	Årsko st. race	99	132,12	192	300,48	Sengestald (kanal, linespil)
		opdræt (6-21 mdr.)	-	-	38	23,47	Sengestald (kanal, linespil)
1.1.6.	Ny kalvestald	Småkalve (0-6 mdr.)	-	-	70	18,92	Dybstrøelse hele arealet
		Tyrekalve (40- 120 kg)	-	-	150	7,84	Dybstrøelse hele arealet
udfases	Gammel kalvestald	Småkalve (0-4 mdr.)	33	8,36	-	-	Dybstrøelse hele arealet
		Tyrekalve (40- 120 kg)	100	5,23	-	-	Dybstrøelse hele arealet
				436,46		680,54	

*Antallet af dyreenheder afviger fra nudrift, da der er brugt en korrektion på 12.000 kg mælk/ko. Vedrører udelukkende DE-beregningen ikke næringsstofindholdet /DE.

I forbindelse med udvidelsen opføres en ny kalvestald på 450 m² (1.1.6.) i forlængelse af den gamle kostald (1.1.1). Stalden etableres med dybstrøelse, jævnfør bilag 3 og 5.

I det følgende afsnit (BAT i staldanlæg) er beskrevet de punkter som ansøger har anført i forbindelsen med valget af de enkelte respektive tiltag til både BAT og generelle krav samt fravalget af andre generelle virkemidler i forbindelse med ansøgningen om miljøgodkendelse af husdyrbruget.

BAT i staldanlæg

Renere teknologi og bedste tilgængelige teknik (BAT) er ifølge Miljøstyrelsens vejledning om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug at betragte som en generel ikke-stedbunden branchenorm. Dette betyder, at særlige følsomme eller for den sags skyld robuste omgivelser ikke har indflydelse på niveauet ved fastlæggelse af BAT. Særligt med begrebet "tilgængelig teknik" menes, at teknikken under afvejning af økonomiske udgifter og fordele skal være mulig at anvende i landbrugssektoren som helhed. Der ligger her i

TEKNIK OG MILJØ

Natur og Miljø

Nupark 51 - 7500 Holstebro - Tlf: 96117557 - Fax: 96117802
 Hjemmeside: www.holstebro.dk - E-post: naturogmiljo@holstebro.dk
 CVR: 29189927

termen 'tilgængelig' indbygget en afvejning mellem mål og midler, men vel og mærke afvejet på sektorniveau og ikke på bedriftsniveau.

Kalvehytter

Der er 3 udendørs kalvehytter nordvest for kviestalden. Ved etablering af yderligere kalvehytter, skal Landbrugets byggeblad nr. 095.03-01 følges, med mindre de etableres over fast bund med afløb til opsamlingsbeholder/gyllebeholder. Den faste bund skal kunne modstå påvirkningerne fra dyrene og de i stalden anvendte redskaber. Der skal etableres et hensigtsmæssigt afløbssystem i overensstemmelse med bestemmelserne i §§ 18 og 19 i bekendtgørelse nr. 1695 af 19/12 2006 om husdyrbrug og dyrehold for mere end 3 dyreenheder.

Nedenfor redegør ansøger for fravalg og overvejelser af diverse alternativer til BAT-tiltag i staldindretning.

Ansøgers valg og fravalg af BAT i stald 1.1.1, 1.1.2. og 1.1.5.

Valg:

Skrabeanlæg

Jævnfør listen over virkemidler i bilag 3 til husdyrloven vil etablering af skrabeanlæg på spaltegulve i gangareal give 25 % ammoniakreduktion i stald 1.1.1.

Ved etablering af skrabeanlæg reduceres ammoniakfordampningen. Dette tiltag har ansøger etableret for at imødekomme kravet om BAT på staldindretning.

Etablering af skrabeanlæg på spaltegulve i gangareal giver 33 % ammoniakreduktion i stald 1.1.5.

I nærværende miljøgodkendelse er der tale om en sengestald med spalter med skraber ovenpå, samt linespil – dvs. skraber i bunden af kanalerne. Gyllen tømmes således ud 2-3 gange dagligt til en bundfældningstank og derfra videre til en overdækket gyllebeholder. Derfor er ammoniakfordampningen minimal i den pågældende stald.

Spaltegulv med kanal og linespil refererer til teknologibladerne "Skrabere i gyllekanaler i stalde med malkekøer" og "Skrabere i gangarealer i stalde med malkekøer" fra Miljøstyrelsen, 1. udgave 30-06-2010.

Følgende vilkår stilles til gulvet:

- Gulvet skrabes hver 4. time
- Kanalen skrabes hver 8. time, d.v.s 3 gange i døgnet.

Ifølge "Videnskatalog over kvægstaldgulve med 4 % ammoniakfordampning" fra Videnscentret Kvæg i Skejby, 2010, har hyppigere skrabning har ingen dokumenteret effekt på emissionsniveauet.

Fravalg:

TEKNIK OG MILJØ

Natur og Miljø

Nupark 51 - 7500 Holstebro - Tlf: 96117557 - Fax: 96117802
Hjemmeside: www.holstebro.dk - E-post: naturogmiljo@holstebro.dk
CVR: 29189927

Separation.

Separation af husdyrgødning er ikke BAT. Ammoniakfordampningen fra stald og N- tilførsel til markerne er uændret dermed. En miljømæssig fordel ved separation af husdyrgødningen på nuværende tidspunkt er alene i relation til håndterings- og fordelingsmæssige forhold.

Afbrændingsproblematikken omfatter en stor afgift samt, det væsentligste, at der ikke findes godkendte egen-kontrolprogrammer til monitorering af emissioner ved forbrændingsprocessen på gårdanlæg.

Udgiften vil sandsynligvis løbe op i ca. 1.000.000,-.

Da der er tilvejebragt tilstrækkelige udbringningsarealer er separation ikke valgt.

Faste drænedede gulve

Inden for kvægbrug har der hidtil kun været et BAT staldgulv beskrevet i Teknologiblad for "Faste drænedede gulve med skraber og 2 % hældning og ajle afløb, 1. udgave 30-06-2010" med en ammoniakreduktion på 50 % i forhold til referencesystem. Ansøger har på grund af risiko for velfærdsproblemer fravalgt staldtypen.

Staldtypen er således ikke valgt til kostaldene 1.1.1 og 1.1.5., hvor der henholdsvis med skraber ovenpå spaltegulvet og skraber ovenpå og linespil i gyllekummerne er valgt en meget fordelagtig løsning for miljøet. Gyllen opholder sig kun nogle timer i stalden, inden det skræbes videre ud i bundfældningstank og derfra videre til den overdækkede gylletank. En renovering af de eksisterende staldtyper er heller ikke realistisk, dels fordi de er nyrenoverede og fordi der ikke ønskes en dårligere velfærd.

Ansøgers valg og fravalg af BAT i stald 1.1.2.

Stalden er en ældre spaltegulvsstald (ringkanal og bagskyl) renoveret i 1999. Der er ikke valgt skraber over spaltegulvene.

Ansøgers valg og fravalg af BAT i stald 1.1.3. og 1.1.4

Staldene er henholdsvis dybstrøelse med kort ædeplads med fast gulv (tyrestald 1.1.3.) og dybstrøelse i hele arealet (kalvehytter 1.1.4). Staldtyperne er BAT for dyregrupperne småkalve og tyrekalve og der stilles ingen skærpede krav til ammoniakreduktion i staldene.

Låg på gylletanke

Den nye gylletank er overdækket, hvilket reducerer ammoniakfordampningen og således er BAT. Derudover er der to mindre tanke, som er af ældre dato. Udgiften til overdækningen er for stor til gamle tanke og er ikke tilvalgt. Ansøger har under afsnittet, "opbevaring af fast og flydende husdyrgødning" redegjort for, at det ikke er BAT at overdække ældre gyllebeholdere.

Vurdering af ansøgt staldsystem og ansøgers overvejelser om staldindretning i relation til BAT.

TEKNIK OG MILJØ

Natur og Miljø

Nupark 51 - 7500 Holstebro - Tlf: 96117557 - Fax: 96117802
Hjemmeside: www.holstebro.dk - E-post: naturogmiljo@holstebro.dk
CVR: 29189927

Holstebro Kommune vurderer, at ansøger ovenstående har redegjort for valg af staldsystem og redegjort for fravalg af staldtyper.

Holstebro Kommune vurderer, at med den pågældende udvidelse, er etablering af skrabeanlæg på spaltegulve i gangareal i den gamle (1.1.1), såvel som nye stald (1.1.5.), det mest hensigtsmæssige BAT-tiltag på husdyrbruget. Der stilles vilkår om, at skrabeanlægget skal køre mindst hver 4. time.

Holstebro Kommune har i forbindelse med udarbejdelsen af nærværende miljøgodkendelse fastlagt et BAT-niveau i forhold til ammoniakfordampning på den ansøgte bedrift, hvor niveauet blev fastlagt med de valgte staldsystemer og skrabere over spalterne i ansøgt drift. Overdækning af gyllebeholdere er kun med, hvis det er vurderet, at det er BAT at overdække.

BAT ammoniakniveauet blev fastlagt ud fra Miljøstyrelsens normtal ("Vejledende emissionsgrænseværdier opnåelige ved anvendelse af den bedste tilgængelige teknik (BAT)" husdyrbrug med konventionel produktion af malkekvæg, (gyllebaserede staldsystemer))-omfattet af husdyrgodkendelseslovens § 11 og 12, MST 2010), til 4.557 kg N/år, og det faktiske ammoniaktab i den indsendte ansøgning nr. 17.629 version 7 er 4.242 kg N/år, hvilket er lavere end det fastlagte BAT-niveau. Holstebro Kommune vurderer på baggrund heraf, at det ansøgte overholder BAT.

Samlet vurderes det, at gødningshåndtering i eksisterende stalde m.v. er tilfredsstillende, såfremt denne til enhver tid følger bestemmelserne i lovgivningen. Ovenstående giver ikke anledning til fastsættelse af vilkår, der ligger ud over de generelle bestemmelser i lovgivningen.

Det vurderes, at husdyrbrugets staldindretning overholder reglerne i henhold til lov om miljøgodkendelse af husdyrbrug m.v., miljøbeskyttelsesloven og heraf afledte bestemmelser. På den baggrund vil der ikke blive stillet skærpende vilkår for staldgulve og gyllekanaler ud over det ovenfor nævnte.

Ventilation

Der er naturlig ventilation i alle stalde undtagen stald 1.1.2 (kviestald). Ventilation på husdyrbruget forventes dermed ikke at kunne give anledning til gener for de omkringboende.

Idet staldventilationen overvejende er naturlig er den kun forbundet med et minimalt energiforbrug. Holstebro Kommune vurderer naturlig ventilation som værende BAT i de pågældende stalde.

Rengøring af ventilationsanlæg er en forudsætning for korrekt funktion. Der er derfor stillet vilkår om, at ventilationsanlægget skal vedligeholdes og efterses i henhold til producentens anvisninger for de pågældende anlæg.

Såfremt der senere ønskes ændring i ventilationsformen på husdyrbruget, skal dette forinden vurderes iht. principperne for BAT, og forhold omkring bl.a. støj og energiforbrug m.v. skal gennemgås.

TEKNIK OG MILJØ

Natur og Miljø

Nupark 51 - 7500 Holstebro - Tlf: 96117557 - Fax: 96117802
Hjemmeside: www.holstebro.dk - E-post: naturogmiljo@holstebro.dk
CVR: 29189927

Rengøring af staldanlæg

Stalde rengøres efter behov. I det erfaring viser, at en god staldhygiejne i form af rene og tørre stalde ofte har en gunstig indflydelse på staldlugtemissionen, stilles der vilkår om, at der opretholdes en god staldhygiejne.

Foder

Det er i ansøgningen oplyst, at ensilagen placeres i plansiloer på ensilagepladsen "bygning" S. Fremadrettet udsprinkles ensilagesaft og regnvand fra ensilageplads. Indkøbt foder opbevares i bygning F og fodersiloer ved bygning O (1.1.5). Halm opbevares i bygning E, F og H (1.1.3). Eget korn opbevares ind mod gårdspladsen i gastætte siloer ved bygning C, jævnfør bilag 5.

Der anvendes eller opbevares ikke kartoffelpulp på ejendommen. Der stilles ikke skærpede vilkår omkring anvendelse af bestemte typer af foder.

Der fokuseres på effektiv fodring og begrænsning af støv-, støj- og transportgener for omkringboende.

Foderplaner udarbejdes i samarbejde med en konsulent og med anvendelse af nyeste viden indenfor kvægfodring. Der tages analyser af alt grovfoder og foderplanen afpasses grovfoderets sammensætning og kvalitet. Der laves desuden en-dagsfoderkontrol (EFK) og produktionsopgørelser. Herved sikres at den nyeste viden indenfor området anvendes, så fodringen kan optimeres.

Vurdering

Husdyrbruget producerer foderet til kvægholdet på egen jord. Der udtages foderprøver og fodringen tilrettelægges ved hjælp fra kvægbrugskonsulent. Der stilles ingen vilkår.

Holstebro Kommune vurderer, at fodringen på husdyrbruget lever op til BAT.

Ensilage opbevaring og håndtering

I den nuværende drift opbevares ensilage allerede i plansiloer. Efter udvidelsen skal ensilagen overvejende opbevares på de planlagte ensilagepladser på ca. 3.400 m². Afhængigt af udbyttet de enkelte år, kan der forekomme år, hvor udbyttet er så stort, at det også er nødvendigt at opbevare ensilagen i markstak.

I henhold til gældende lovgivning må saftgivende ensilage ikke placeres i markstak. Ikke-saftgivende ensilage må efter gældende lovgivning placeres direkte på marken i markstak.

Oplag af ensilage i markstak under visse omstændigheder kan medføre risiko for punktkildeforurening grundet udvaskning af næringsstoffer eller organisk stof til vandmiljøet. Risikoen herfor afhænger af flere faktorer, såsom manglende fortørring, uhomogene blandinger, lille absorptionsevne i blandingselementer, hurtig saftafgivelse fra foderemner eller lille tørstofprocent i udgangsmaterialet. Ved saftafgivelse fra ensilage i markstakke er der risiko for udvaskning af næringsstoffer til sårbart vandmiljø eller eksempelvis vandindvin-

TEKNIK OG MILJØ

Natur og Miljø

Nupark 51 - 7500 Holstebro - Tlf: 96117557 - Fax: 96117802
Hjemmeside: www.holstebro.dk - E-post: naturogmiljo@holstebro.dk
CVR: 29189927

dingsanlæg. Risikoen herfor stiger ved anvendelse af samme ensileringsareal år efter år. Jævnfør BREF-dokumentet er det BAT, at placere f.eks. gødningsstakke på skiftende lokaliteter på en sådan måde, at punktkildeforurening og afstrømning til følsomme receptorer reduceres. Det er Holstebro Kommunes vurdering, at der i denne kontekst er visse ligheder mellem ensilage- og kompostmarkstakke. I forbindelse med etablering af ensilage-markstakke kan der desuden forekomme lugt- og støjgener i forbindelse med ensilering og efterfølgende foderafhentning og evt. foderblanding, hvilket kan være til gene for f.eks. naboer.

Holstebro Kommune stiller derfor vilkår om, at ikke-saftgivende ensilage oplagt direkte på marken i markstak, skal placeres på skiftende lokaliteter år efter år, og ikke på samme sted inden for 5 år. Der stilles herudover vilkår om, at ensilageoplag på mark skal overholde nedenstående afstandskrav for at sikre mod gener og forurening.

Anlæg	Afstandskrav
Fælles vandindvindingsanlæg	50 meter
Naboskel	30 meter
Enkelt vandindvindingsanlæg	25 meter
Vandløb, grøfter, dræn og søer samt offentlig vej eller privat fællesvej	15 meter
Nabobeboelse uden landbrugspligt	150 meter

Der stilles herudover vilkår om, at der skal føres en journal for placering af stakkene på kort m.v., som skal fremgå af driftsjournalen bilag 22, og at ensilagespild/ensilagerester løbende, minimum en gang om ugen og altid før varslet regn, skal fjernes fra marken og placeres på et anlæg godkendt til opbevaring af ensilage eller gødning, og at overdækningsmateriale løbende skal fjernes fra marken.

Grundet risiko for overfladeafstrømning til overfladevand, stilles der vilkår om, at ensilage-markstakke ikke må placeres på arealer, der skræner mere end 6 grader mod overfladevande uanset afstanden til disse.

Lavbundsarealer uden okkerklasse har et ringe indhold af jern i jorden og dermed en ringe evne til at binde partikulært fosfor, hvorfor arealerne er risikoarealer mht. fosforudvaskning. Holstebro Kommune stiller derfor vilkår om, at ensilagestakke ikke må placeres på lavbundsarealer uden okkerklasse, da der kan være en større risiko for udvaskning fra disse arealer, jævnfør bilag 13.

Holstebro Kommune vurderer, at det er BAT, at opbevaring af ensilage på husdyrbrug omfattet af husdyrlovens § 12 i videst muligt omfang sker på ensilageplads med fast bund, der er etableret i henhold til gældende byggeblade. Ligeledes bør ensilagepladserne i videst mulig udstrækning placeres tæt på udfodringssted, hvorved det samlede transportbehov og heraf afledte støjgener og ressourceforbrug reduceres.

Det er Holstebro Kommunes vurdering, at husdyrbruget opfylder kravene til BAT for opbevaring af ensilage. Da naturlige udsving i foderhøsten kan bevirke, at ensilage placeres i markstak, vurderer Holstebro Kommune, at husdyrbruget med de stillede vilkår lever op til BAT for placering af disse.

TEKNIK OG MILJØ

Natur og Miljø

Nupark 51 - 7500 Holstebro - Tlf: 96117557 - Fax: 96117802
 Hjemmeside: www.holstebro.dk - E-post: naturogmiljo@holstebro.dk
 CVR: 29189927

Fyringsanlæg

Der er etableret et genvindingsanlæg, der udnytter kølingen af mælken og genvinder varmen til opvarmning af stuehuset og medejers bolig. I forbindelse med byggeriet af det nye stuehus er der anlagt jordvarmeanlæg.

Genvindingsanlægget, samt det at anlægge jordvarmeanlæg vurderes som BAT tiltag tænkt ind i projektet.

Håndtering og opbevaring af olie, spildolie og brændstof

Olietanke

På ejendommen har Holstebro Kommune registreret følgende olietanke:

Type	Placering	Fabrikant	Type nr.	Etableret år	Indhold
Overjordisk	Lade (C)	Kingspan	01-5323	2009	1.200 L, diesel
Overjordisk	maskinhus (Q)	Titan	55-5820	2008	3.500 L, diesel

Olier og kemikalier

Det er i ansøgningen oplyst, at spildolie opbevares på fast bund uden afløb i bygning Q, maskinhus, se bilag 5. Spildolien opbevares i ca. 200 l tromler. Landmanden skifter kun olie på en traktor selv, fra denne traktor produceres ca. 60 l spildolie. For øvrige maskiner skiftes olie af servicemontør. Spildolie tages med af servicemontør.

Der er principielt intet kemikalieaffald. Rester bruges op det følgende år med mindre de pludselig forbydes, i givet fald afleveres de på genbrugsplads.

Rengøringsmidler til vask af malkeanlæg og tank opbevares i tilhørende tromler/dunke i rummet med malkerobotter og i tankrummet, se bilag 4 og 5.

Evt. medicinrester og kanyler opbevares utilgængeligt for børn eller uvedkommende i medicinspand i bygning D. Medicinspanden afleveres på genbrugsplads efter behov.

I henhold til miljøbeskyttelsesloven må stoffer, der kan forurene grundvand, jord og undergrund, vandløb, søer eller havet ikke opbevares på en sådan måde, at det fremkalder fare for forurening af disse. Det er derfor Holstebro Kommunes vurdering, at olie og kemikalier skal opbevares i egnede mærkede beholdere på oplagsplads med impermeabel belægning, uden mulighed for afløb. Oplagspladsen skal være under tag og indrettes således, at spild kan opsamles f.eks. ved spildbakke eller betongulv med opkant. Oplagspladsen/spildbakken skal have en størrelse, så den kan rumme indholdet af den største opbevaringsenhed i området, hvis denne lækker.

Holstebro Kommune vurderer, at forholdet er tilstrækkeligt reguleret i gældende lovgivning, hvorfor der ikke stilles skærpende vilkår.

Affald og kemikalier

På husdyrbruget fremkommer der affald i form af emballage fra foder, udsæd, rengøringsmidler mv. Derudover fremkommer der plastikaffald i forbindelse med fodring af ensilage.

TEKNIK OG MILJØ

Natur og Miljø

Nupark 51 - 7500 Holstebro - Tlf: 96117557 - Fax: 96117802
 Hjemmeside: www.holstebro.dk - E-post: naturogmiljo@holstebro.dk
 CVR: 29189927

Skema 3. Affald fra husdyrbruget håndteres iht. nedenstående.

Affaldskode	Type	Mængde / Opbevaring	Bortskaffelse
ISAG: 19.00	Erhvervsaffald (brandbart)	Container	Afhentes af autoriseret firma.
ISAG: 23.00	Ikke brændbart affald	Container	Afhentes af autoriseret firma.
EAK-kode 20-01-18-00	Medicinrester og kanyler	Opbevares i lukket beholder indtil afhentning. Begrænset mængde	Afhentes af autoriseret firma.
EAK-kode 02-01-10	Jern	Variierende	Afhentes af skrothandler
ISAG-kode 50.00	Papir /pap	Container	Afhentes af autoriseret firma.
ISAG-kode 51.00	Glas	Container	Afhentes af autoriseret firma.
EAK-kode 02-01-04	Plast	Container	Afhentes af autoriseret firma.
EAK-kode 13-02-03-00	Spildolie	Ca. 60 l/år	Afhentes af servicemontør

Affald afhentes af autoriseret firma 4 gange årligt. Der er opstillet en container på ejendommen til opsamling. Heri opsamles alt affald på ejendommen.

Holstebro Kommune har udarbejdet et affaldsregulativ for erhvervsaffald. Dette regulativ er gældende for husdyrbruget. Affald fra produktionen skal opsamles, sorteres og bortskaffes og registreres iht. affaldsbekendtgørelsen og det til enhver tid gældende regulativ for erhvervsaffald i kommunen. Der gøres opmærksom på, at farligt affald såsom spildolie skal transporteres og afhændes til en af Holstebro Kommune godkendt transportør/modtager. Liste over godkendte transportører/modtagere kan ses på Holstebro Kommunes hjemmeside.

Ønskes det at aflevere enkelte fraktioner til anden bortskaffelsesordning, skal dette ske til godkendte modtagere. Derudover skal husdyrbruget registrere affaldsproduktionen efter de gældende regler.

Indenfor affaldsområdet, er BAT bl.a., at registrere affaldsproduktionen og derved skaffe sig et overblik over eventuelle indsatsområder, hvor man kan minimere affaldsproduktionen. Affald skal registreres og håndteres iht. gældende lovgivning, og affaldet skal løbende bortskaffes iht. ovenstående uden der sker ophobning. Der stilles ikke skærpede vilkår til opbevaring af affald, da forholdene er omfattet af gældende lovgivning. Der stilles vilkår om, at husdyrbruget skal arbejde for at nedbringe affaldsfrembringelsen, og at husdyrbruget ved tilsyn skal redegøre for tiltag.

Afleveres farligt affald på erhvervs-genbrugspladsen, skal der ved tilsyn på forlangende kunne fremvises en kvittering herpå. Kvitteringen skal opbevares i 5 år.

Holstebro Kommune vurderer, at husdyrbruget med de stillede vilkår lever op til BAT.

Døde dyr

I ansøgningen er det oplyst, at døde dyr opbevares på spalter for at få luft under indtil afhentning af DAKA. Placering er i et hjørne af møddingspladsen, hvor der er afløb til gyllebeholder, jævnfør bilag 4. De tilmeldes DAKA straks ved dødsfald. Generelt aldrig mere

TEKNIK OG MILJØ

Natur og Miljø

Nupark 51 - 7500 Holstebro - Tlf: 96117557 - Fax: 96117802
 Hjemmeside: www.holstebro.dk - E-post: naturogmiljo@holstebro.dk
 CVR: 29189927

end 1-2 døde dyr ad gangen. På et år ca. 50 døde dyr. DAKA afhenter normalt dyr i dagtimerne, men afhentningstidspunktet kan variere.

I henhold til gældende regler skal selvdøde og aflivede dyr straks fjernes fra besætningen og opbevares på en skyggefuld afhentningsplads i tilknytning til den pågældende besætning. Afhentningsstedet skal ligge i en passende afstand fra produktionsbygninger og offentlig vej. Afhentningsstedet skal ligge ved fast tilkørselsvej og være tilgængelig for opsamlingsmateriellet. Dyrene skal placeres på et underlag, så de er hævet i en passende afstand fra jorden, og hvor det er nødvendigt, skal afhentningspladsen sikres mod ådselsædende dyr. I tilfælde hvor dyrene er overdækket, skal dette ske med en fast overdækning. Alternativt kan dyrene opbevares på frost eller køl.

Selvdøde og aflivede dyr skal inden for 24 timer tilmeldes afhentning til godkendt destruktionsanstalt.

Det er Holstebro Kommunes vurdering, at placering af en cementeret opbevaringsplads på den ansøgte lokalitet ikke vil medføre væsentlige landskabelige forringelser eller gener for omgivelserne. Fødevarestyrelsen er myndighed vedr. bekendtgørelse om opbevaring af døde dyr, og da husdyrbruget ved ændring af dyreenhedsdefinitionen pr. 1. august 2009 overstiger 500 DE, så gælder, at henlæggelse af døde dyr skal ske på cementeret underlag, som er sikret mod ådselsædende dyr ved indhegning. Herudover skal der udarbejdes en sundhedsrådgivningsaftale med en praktiserende dyrlæge og en smittebeskyttelsesplan med den sundhedsrådgivende dyrlæge. Smittebeskyttelsesplanen skal godkendes af fødevarestyrelsen. Holstebro Kommune vurderer det derfor hensigtsmæssigt, at placeringen af opbevaringspladsen for døde dyr indgår i smittebeskyttelsesplanen for den samlede drift.

Ved øget dødelighed i besætningen skal kadaverne opbevares overdækket under kada-verkappe, således at der ikke opstår risiko for uhygiejniske forhold. Der stilles vilkår hertil. Ligeledes stilles der vilkår om, at kadaverpladsen indrettes således, den ikke er synlig i landskabet ved færdsel på offentlig vej.

Holstebro Kommune vurderer, at håndteringen af døde dyr opfylder gældende lovkrav, og derved er der ikke særlige forhold, som taler for vilkår ud over gældende lovgivning. Der gøres opmærksom på, at Fødevarestyrelsen er myndighed på området, og denne kan påbyde, at opbevaringsstedet f.eks. flyttes længere væk fra offentlig vej.

Holstebro Kommune vurderer, at forholdet er reguleret tilstrækkeligt igennem gældende lovgivning, og at der ud over vilkåret om håndtering af døde dyr ved øget dødelighed, ikke er stillet yderligere vilkår.

Sprøjtemidler og medicin

Opbevaring

Sprøjtemidler og kemikalier opbevares i gammelt aflåst kartoffelhus. Heri er der en isoleret kanal uden afløb.

TEKNIK OG MILJØ

Natur og Miljø

Nupark 51 - 7500 Holstebro - Tlf: 96117557 - Fax: 96117802
Hjemmeside: www.holstebro.dk - E-post: naturogmiljo@holstebro.dk
CVR: 29189927

Kemikalieaffald, herunder produkter til rengøring og neutralisering af malkeanlæg m.v., skal opbevares i egnede beholdere (tydeligt mærket med indhold) med tætsluttende låg på tæt bund med opkant og uden mulighed for afløb til kloak, jord, afløb, dræn, vandløb, boringer eller brønde. Oplaget skal i henhold til gældende lovgivning opbevares utilgængeligt for børn, dyr og uvedkommende. Oplagringspladsen skal være under tag og indrettet således, at evt. spild kan opsamles i f.eks. en spildbakke.

Håndtering af marksprøjte

Spild under påfyldning og rengøring af marksprøjter er en væsentlig kilde til punktkildeforurening og til pesticider i overfladevand samt forurening af grundvand. Forurening fra punktkilder kan med få enkle tiltag minimeres.

Der er generelt lovkrav om, at tapstedet, hvor sprøjten fyldes med vand, skal være forsynet med kontraventil, der sikrer mod tilbagesugning af væske fra sprøjtetanken. Påfyldningen af vand skal være styret med vandur eller lignende, der forhindrer overløb af sprøjtetanken. I forbindelse med påfyldning af sprøjter må der ikke være direkte kontakt mellem vandslange monteret på tapstedet og væsken i sprøjten.

Påfyldning af bekæmpelsesmidler i marksprøjter skal ske på en vaskeplads med opsamling af vaskevand eller på det areal, der skal behandles. Påfyldning i marken må ikke ske mindre end 300 meter fra vandforsyning til drikkevandsformål eller mindre end 50 meter fra hhv. overfladevande, drænsystemers rense- og samlebrønde eller § 3 beskyttet natur.

Vask skal ske på vaskeplads eller det areal, der er blevet behandlet. Vaskevand fra en vaskeplads skal opsamles i gyllebeholder eller anden beholder og udbringes i henhold til bestemmelserne i husdyrgødningsbekendtgørelsen. Vaskepladser må ikke etableres nærmere end 50 meter fra hhv. overfladevande, § 3 beskyttet natur eller almen vandforsyning. Afstandskravet til ikke almen vandforsyning er 25 meter.

Nedbør kan afvaske plantebeskyttelsesmidler, der er afsat på ydersiden af sprøjte og traktor. En uvasket sprøjte eller traktor, som er anvendt til udbringning af plantebeskyttelsesmidler, skal derfor placeres på det behandlede areal, vaskeplads med opsamling til gyllebeholder eller anden beholder, eller under tag, så der ikke sker utilsigtet afstrømning af vand med indhold af plantebeskyttelsesmidler til vandmiljø, jord mv.

Gylle med indhold af rester af plantebeskyttelsesmidler, som ikke er godkendt til udendørs anvendelse, skal bortskaffes efter reglerne i bekendtgørelsen om affald.

Det er Holstebro Kommunes vurdering, at kravet om BAT overholdes.

Opbevaring af fast og flydende husdyrgødning

Det er i ansøgningen oplyst, at:

- Gyllen opbevares i 3 gyllebeholdere
- Der udarbejdes logbog over flydelag på de 2 ikke overdækkede gyllebeholdere
- Beholderen på 3.200 m³ er overdækket med fast overdækning
- Beholderne kontrolleres ved 10-års beholderkontrollen.

TEKNIK OG MILJØ

Natur og Miljø

Nupark 51 - 7500 Holstebro - Tlf: 96117557 - Fax: 96117802
Hjemmeside: www.holstebro.dk - E-post: naturogmiljo@holstebro.dk
CVR: 29189927

Gyllebeholder I og II er bygget så de kan modstå mekanisk, termisk og kemisk påvirkning. Der tilledes gylle fra stald 1.1.1 og 1.1.5 og vaskevand fra robotter til gyllebeholder II og gylle fra stald 1.1.1 og 1.1.2 samt regn-og vaskevand fra møddingspladsen.

Gyllebeholder II anvendes som bundfældningstank for sand, inden gyllen pumpes videre over i stor gyllebeholder III. Der tilledes årligt godt 300 t sand til tanken, tanken tømmes for sand 1 gang årligt ved hjælp af mobilkran der graver sand op (sandet spredes efterfølgende med slamspreder). Det vurderes ikke at det vil være BAT at overdække denne beholder, jævnfør BAT-redegørelse nedenfor.

Malkekøerne er opstaldet dels i løsdriftsstald med sengebåse med spaltegulv (linespil) og skrabere ovenpå spalterne og dels i sengebåse med spaltegulv (kanal, rundskyl), samt nogle få køer på dybstrøelse. Gødningen fra malkekøerne håndteres næsten udelukkende som gylle. Gødning fra opdræt håndteres dels som gylle, dels som dybstrøelse. Kvierne (6-21 mdr.) er opstaldet i sengebåse med spalter (stald 1.1.2). Kvierne (21-26 mdr.) er dels opstaldet i sengebåsestald med spaltegulv (kanal, rundskyl, stald 1.1.1) og sengebåsestald med spaltegulv (linespil, stald 1.1.5).

Af de oplysninger, der fremgår af ansøgningsmaterialet samt beregninger af produceret mængde gylle, bliver der efter udvidelsen opsamlet ca. 7.631 m³ gylle samt 693 m³ afløb fra ensilagepladser og vaskevand, svarende til en opsamlet mængde på 8.324 m³.

Skema 4. Oversigt over gylleopbevaringsanlæg

Opbevaringsanlæg	Byggeår	Sidste 10 års beholderkontrol	Kapacitet [m ³]
Gyllebeholder I	1986	2008	1.430
Gyllebeholder II	1994	2004	1.430
Gyllebeholder III	2001	-	3.200
Fortank+kanaler	-	-	784
SAMLET OPBEVARINGSKAPACITET:			6.844

På husdyrbruget er der en opbevaringskapacitet for flydende husdyrgødning svarende til ca. $6.844/8.324 = 9,8$ måneders produktion. Husdyrbruget skal, i henhold til husdyrgødningsbekendtgørelsen, mindst råde over en opbevaringskapacitet svarende til mindst 6 måneders tilførsel, om end opbevaringskapaciteten skal være tilstrækkelig til, at husdyrgødningen kan udbringes miljømæssigt forsvarligt. Dette betyder reelt, at et husdyrbrug skal råde over en opbevaringskapacitet svarende til 9 måneders produktion for at sikre, at udnyttelsen af husdyrgødningens næringsstofindhold opfylder kravene i bekendtgørelse om jordbrugets anvendelse af gødning og om plantedække.

2 af gyllebeholderne er ikke forsynet med fast overdækning. Der er etableret naturligt flydelag på gyllebeholderne, og der føres logbog i overensstemmelse med gældende regler.

Fast overdækning af gyllebeholder

Der er i ansøgningen redegjort for, at det ikke er BAT at overdække de 2 gyllebeholdere på hver 1.430 m³.

TEKNIK OG MILJØ

Natur og Miljø

Nupark 51 - 7500 Holstebro - Tlf: 96117557 - Fax: 96117802
 Hjemmeside: www.holstebro.dk - E-post: naturogmiljo@holstebro.dk
 CVR: 29189927

Den ene beholder er fra 1986. Der lægges ikke låg på, idet det er en gammel beholder, som ikke er forberedt til låg/dug og det er usikkert om tanken kan holde rent styrkemæssigt med teltdug. Alternativt kan den slå revner.

Tanken fra 1993 på 1.430 m³ anvendes som bundfældningstank for sand, inden gyllen pumpes videre over i stor gylletank.

For at grave sand op af tanken er det nødvendigt at fjerne teltdugen og sætte den på igen en gang årligt.

Scenariet nedenfor viser at den samlede emission fra anlægget er 4.242 kg N i ansøgningen. Hvis gylletanken fra 1994 overdækkes er den samlede emission fra anlægget 4.109 kg N. Dvs. der er en reduktion på 133 kg N ved at overdække gylletanken.

På Volsgård er opbevaringskapaciteten i tanken 21 % af gyllen. Dette svarer til 143 dyreenheder. I udkast til BAT- bladet for fast overdækning af gyllebeholder for svin og mink er der ved 75 DE en samlet meromkostning på 178 kr. pr kg N reduceret, ved 150 DE er de samlede meromkostninger 135 kr. pr kg N. Disse tal skønnes at kunne overføres til kvæg. Ved ekstrapolering ud fra de to omkostninger nævnt ovenfor, skønnes udgiften at være ca. 150 kr. pr kg N reduceret ved 143 DE.

I beregningen til svin og mink er der ikke taget højde for omkostningen til at fjerne teltdugen og sætte den på igen i forbindelse med tømning, ligesom der ikke er taget højde for, at risikoen for skader på teltdugen stiger, hvilket kan medføre øgede omkostninger til vedligehold. Omkostningen til demontering af teltoverdækning er omkring 15.000 kr., monteringen af teltoverdækning er ca. 25.000 kr. svarende til en samlet meromkostning på 40.000 kr. årligt, hvilket er lig 300 kr. pr. kg N reduceret.

Den samlede omkostning pr. kg N reduceret vil derfor være 450 kr.

Det vurderes derfor ikke at være BAT at overdække gyllebeholderne.

BAT i forhold til gødningsopbevaring er bl.a. følgende tiltag:

- at udbringningen ikke giver anledning til unødige gener.
- at anlæg til opbevaring af gødning mindst en gang om året tømmes for inspektion for revner/utætheder m.v. og vedligeholdelse.
- at der er tilstrækkelig opbevaringskapacitet på husdyrbruget.
- at flydelag på gyllebeholdere opretholdes, og at flydelaget hurtigt reetableres, når det brydes.

Holstebro Kommune vurderer, at husdyrbruget med de stillede vilkår leves op til BAT.

Påfyldning af gyllevogne

Da der kan benyttes gyllevogne, med påmonteret pumpe og returløb, er det ikke fundet nødvendigt at kræve, at påfyldning af gyllevogne og lignende, foregår på en plads med afløb til en opsamlingsbeholder. Dog fastsættes der vilkår om, at såfremt der opstår spild, ved påfyldning af gyllevogne, kan tilsynsmyndigheden kræve, at påfyldning o.l. skal ske på en plads med afløb til en opsamlingsbeholder.

TEKNIK OG MILJØ

Natur og Miljø

Nupark 51 - 7500 Holstebro - Tlf: 96117557 - Fax: 96117802
Hjemmeside: www.holstebro.dk - E-post: naturogmiljo@holstebro.dk
CVR: 29189927

Erfaringer viser, at gyllevogne med påmonteret pumpe og returløb ikke medfører spild af husdyrgødning ved påfyldning af gyllevognen. Såfremt påfyldning sker, med en på gyllebeholderen fastmonteret pumpe, skal der forinden etableres en påfyldningsplads med afløb til opsamlingsbeholder. Der stilles vilkår herom.

De generelle regler for pumper anvendt til gyllepumpning blev den 15. september 2008 ændret ved bekendtgørelse nr. 1695 af 19/12 2006 om husdyrbrug og dyrehold for mere end 3 dyreenheder, husdyrgødning, ensilage m.v. I henhold til de nye regler skal pumperør monteret på åbne gyllebeholdere enten svinges ind over beholderen og fastlåses i denne position, eller være forsynet med en afspærringsventil til pumperøret eller lignende foranstaltning, når pumpen ikke anvendes, og ikke er under opsyn. Pumper, der anvendes til tømning af gyllebeholdere, skal være forsynet med en timer eller lignende foranstaltning, der sikrer, at der ikke kan pumpes mere gylle fra beholderen ad gangen, end hvad der svarer til indholdet i en gyllevogn. Pumper skal være forsynet med en afbryder, som sikrer, at pumpen ikke kan sættes i gang utilsigtet. Eldrevne pumper skal, når de ikke anvendes, og ikke er under opsyn, f.eks. ved arbejdsdagens ophør, afbrydes ved hovedtavlen. Afbryderen skal aflåses eller opbevares under aflåste forhold.

Holstebro Kommune vurderer, at forhold omkring pumper er tilstrækkeligt reguleret igennem de generelle regler, og der stilles derfor ikke skærpende vilkår.

Opbevaring af dybstrøelse

Som hovedregel skal fast husdyrgødning (inkl. dybstrøelse) opbevares i en mødding med fast bund og afløb. Komposteret dybstrøelse må dog opbevares i marken såfremt tørstofprocenten er mindst 30 % for ethvert delparti. Dybstrøelse, der har ligget i stald i 3-4 måneder i gennemsnit, er oftest så kompostlignende, at det kan opbevares i marken.

Det vurderes, at opbevaring af dybstrøelseskompst i markstakke er en dårlig ide på store husdyrbrug, da store mængder dybstrøelse i markstakke, let vil kunne give anledning til punktkildeforurening eller gener i form af lugt eller fluer. Opbevaring af dybstrøelse på en møddingsplads nær staldanlæggene sikrer, at møddingen hyppigere bliver kontrolleret mht. lugt og fluer eller anden utilsigtet forurening, end hvis stakkene lå væk fra ejendommen i markstak.

Det er i ansøgningen oplyst, at der årligt produceres 1.222 tons dybstrøelse, svarende til 2.077 m³ dybstrøelse.

Alle tyrekalve og ungtyre samt småkalvene er opstaldet på dybstrøelse. En mindre del af malkekøerne er opstaldet på dybstrøelse i syge- og kælvningsbokse.

Det er i ansøgningen oplyst, at 5 % af dybstrøelsen, svarende til ca. 100 m³ ikke-komposteret kalvemøg opbevares på møddingspladsen, som desuden anvendes til ensilage rester. Der er daglig tilførsel af møg til møddingspladsen.

Dybstrøelse fra køer og tyrekalve over 6 mdr. køres direkte ud og pløjes ned. Den resterende mængde lægges i markstak, jævnfør bilag 14 for placering. I alt køres ca. 1.445 m³ dybstrøelse direkte ud og nedpløjes, det svarer til 64 %. Der stilles ingen vilkår til dette.

TEKNIK OG MILJØ

Natur og Miljø

Nupark 51 - 7500 Holstebro - Tlf: 96117557 - Fax: 96117802
Hjemmeside: www.holstebro.dk - E-post: naturogmiljo@holstebro.dk
CVR: 29189927

Sikring af omgivelserne mod gener og forurening

Der stilles vilkår om, at komposteret dybstrøelse, der opbevares i markstak, skal placeres mindst 150 meter fra nabobeboelse uden landbrugspligt, samt at omlastning ved udkørsel af dybstrøelse skal ske minimum 150 meter fra nabobeboelse. Dette af hensyn til at reducere risikoen for gener af lugt og fluer. En omlastning må højst tage en uge. Tilladt placering af markstakke fremgår af bilag 14.

Der stilles vilkår om, at markstakke ikke må ligge det samme sted i mere end 1 år og ikke det samme sted igen før efter 5 år. Yderligere stilles der vilkår om, at placeringen af markstakke løbende noteres på kortbilag, som et redskab til sikring af, at vilkår omkring markstakkenes placering overholdes.

Foderrester m.v.

Gødning, foderrester mv. fra den daglige rengøring må ikke opbevares i markstak, da det ikke opfylder kravene i loven for opbevaring af kompost i markstakke, men skal i stedet opbevares på godkendt opbevaringsanlæg f.eks. ensilagesilo, møddingsplads, container beregnet til mødding, gyllebeholder eller lignende.

FORURENING OG GENER FRA HUSDYRBRUGETS ANLÆG

Ammoniak

Den samlede ammoniakfordampning fra anlægget forventes at være på 4.242 kg/år, hvilket er en meremission på 869 kg N/år i forhold til førsituationen, jævnfør ansøgningskema 17.629 version 7.

Skema 5. Ammoniakfordampning fra husdyrbrugets staldanlæg.

Beskrivelse	N-emission
Emission fra stalde omfattet af kravet om 15 % reduktion, men eksisterende uændret produktion (Staldafsnit for eksisterende produktion)	2.026 kg N / år
Emission fra husdyrproduktion omfattet af det generelle ammoniakkrav (staldafsnit hvor udvidelse foregår)	1.021 kg N / år
Emission fra stalde m.v., der ikke er omfattet af det generelle krav	0 kg N / år
Ammoniaktab fra lagre af flydende gylle	649 kg N / år
Ammoniaktab fra lagre af fast gødning	546 kg N / år
Samlet emission efter udvidelse og min 15 % reduktion	4.242 kg N / år
Meremission	869 kg N / år

I nærværende miljøgodkendelse er som forudsætning valgt at anvende min. 40 % græs i grovfoderrationen og derfor er kravet til ammoniakreduktion 15 % og ikke 25 %. Der stilles vilkår til sikring af dette.

Det generelle krav om ammoniakreduktion – 15 %

Krav om 15 % ammoniakreduktion i forhold til referencesystemet gælder for stalde, hvor der sker etablering, udvidelse eller ændring. Kravet er opfyldt jævnfør IT-ansøgningen. Det vurderes på baggrund af ovenstående, at husdyrlovens beskyttelsesniveau for ammoniak er overholdt.

TEKNIK OG MILJØ

Natur og Miljø

Nupark 51 - 7500 Holstebro - Tlf: 96117557 - Fax: 96117802
 Hjemmeside: www.holstebro.dk - E-post: naturogmiljo@holstebro.dk
 CVR: 29189927

Bufferzonekrav til § 7 naturtyper

Meremissionen er beregnet til 869 kg N pr. år, skema 17.629, version 7. Alle staldafsnit og opbevaringslagre ligger i bufferzone II, d.v.s. mindre end 1000 meter fra nærmeste naturområder omfattet af lovens § 7, jævnfør bilag 20. Husdyrbruget er derfor omfattet af afskæringskriterierne i husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens bilag 3 (0,5 kg N/ha/år, da der er et brug over 75 DE inden for 300 m).

Ca. 800 meter sydøst for ejendommen samt 1,2 km mod nord ligger to tørre overdrev (naturtype 6230); det første er dog ikke omfattet af kortlægningen af habitatnaturtyper. Der er tale om overdrev med en karakteristisk flora for sure, næringsfattige overdrev. I bunden af det sydøstlige overdrev findes en næringsfattig mose med bl.a. mose-troldurt, plettet gøgeurt og stjerne-star.

Der er beregnet ammoniakdeposition i de 2 punkter, jævnfør bilag 9.

For overdrevet mod sydøst er beregnet en merafsætning af ammoniak på omkring 0,05 kg N/ha/år mod en afsætning på 0,31 kg N/ha/år for den samlede ejendom efter udvidelserne siden 1. januar 2007. For overdrevet mod nord er beregnet en merafsætning af ammoniak på omkring 0,03 kg N/ha/år mod en afsætning på 0,21 kg N/ha/år for den samlede ejendom efter udvidelserne.

På denne baggrund forventes udvidelserne kun at ville få en ubetydelig negativ effekt på overdrevsområderne, og ejendommen overholder kravene for bufferzone II. Der stilles ikke skærpede krav til ammoniak på baggrund af § 3 og 7 områder i nærheden af husdyrbrugets anlæg.

Lugt

Der udledes lugt fra stalde, gyllebeholdere m.v. De primære kilder til lugt fra dyrehold er staldventilationsluft samt håndtering og opbevaring af husdyrgødning. Mange forhold kan influere på lugtemissionen fra stalde. Ud over arten, antallet og størrelsen af dyreholdet er det f.eks. staldindretning, ventilationssystem, strøelse, gødningshåndtering, fodring, drikkevandssystem samt hygiejne i stalden.

Reglerne i husdyrgødningsbekendtgørelsen har bl.a. til formål at begrænse lugtgener. Normalt vil der ikke forekomme påtaleværdige lugtgener fra aktiviteter vedrørende gødningshåndtering og -opbevaring, når reglerne i denne bekendtgørelse efterleves.

Lugt fra ventilation af stalde udgør et særligt problem, som der ikke fuldt ud tages højde for ved bekendtgørelsens fastsættelse af minimumskrav til afstande mellem stald og nabo-ejendomme.

Lugtemissionen fra husdyrbruget skal vurderes ud fra to modeller der omtales FMK-modellen og Ny Lugtvejledning. Det er i skemaet angivet, hvilken af de to modeller der giver den korteste geneafstand.

Beregning af geneafstande efter FMK vejledningen og 'Ny Lugtvejledning'

Områdetype	Ukorrigeret geneafstand	Korrigeret geneafstand ansøgt drift	Geneafstand nudrift	Vægtet gennemsnitsafstand	Genekriterie overholdt
Byzone	472 meter Ny				Ja, ingen indenfor 1,2 gange geneafstand
Samlet bebyggelse	316 meter Ny				Ja, ingen indenfor 1,2 gange geneafstand
Enkelt bolig (ikke landbrugspligt)	112 meter Ny				Ja, ingen indenfor 1,2 gange geneafstand.

Staldmanagement

Lugtkonsekvensradius er beregnet til 462 m. Inden for denne afstand fra anlægget vil der periodevis kunne opleves lugt fra ejendommen.

Nærmeste nabo, som ikke er medejer af ejendommen, bor på Bjergbyvej 30, som ligger vest for Bjergbyvej 24 i en afstand af ca. 148 m fra slagtekalvestalden og 267 m fra den nye kalvestald.

Kun en af staldene, kviestalden 1.1.2, der ligger centralt i anlægget har mekanisk ventilation, de øvrige stalde har naturlig ventilation. Holstebro Kommune vurderer derfor, at lugtgener fra afkastluften vil være begrænsede. I forbindelse med udmugning af dybstrøelsestaldene vil der få gange om året kunne opleves lugtgener fra anlægget.

Samlet vurdering for lugt

Sevel er den nærmeste by, og den ligger 2,8 km nordvest for anlægget. Herrup, der er den nærmeste samlede bebyggelse, ligger over 2,5 km syd for anlægget.

Beregningerne viser, at genekriterierne i forhold til byzone, samlet bebyggelse og enkeltbolig er overholdt efter beregningsmodellerne. Hvorvidt en lugtpåvirkning opleves som generende afhænger af modtagerens tolerancetærskel samt af lugtpåvirkningens intensitet og varighed. På baggrund heraf vurderes det, at husdyrbruget ikke vil give anledning til væsentlige gener hos de omkringboende.

Lugt fra opbevaringslagre er ikke medtaget i ovenstående beregninger, da gyllebeholdere er omfattet af de generelle afstandsregler. Der stilles ikke skærpede krav til gyllebeholdere eller udbringningspraksis, da der ikke forventes at være væsentlige lugtgener herfra i forhold til omkringboende.

Der stilles vilkår om, at såfremt tilsynsmyndigheden vurderer, at der forekommer lugtgener, der er væsentligt større end der kan forventes, ifølge grundlaget for miljøvurderingen, kan kommunen meddele påbud om lugtmålinger og om, at der skal indgives og gennemføres projekter for afhjælpende foranstaltninger.

Hvis tilsynsmyndigheden vurderer, at lugtgenerne er væsentligt større end forventet på baggrund af grundlaget for miljøvurderingen, kan kommunen jf. de stillede vilkår kræve udført lugtmålinger og at der gennemføres projekter for at afhjælpe lugtgenerne.

TEKNIK OG MILJØ

Natur og Miljø

Nupark 51 - 7500 Holstebro - Tlf: 96117557 - Fax: 96117802
 Hjemmeside: www.holstebro.dk - E-post: naturogmiljo@holstebro.dk
 CVR: 29189927

Transport

Transporter på offentlig vej sker i forbindelse med håndtering af dyr, mælk, gødning, korn, halm og foderstoffer m.v. Omkring forårs- og høstarbejde vil markarbejdet betyde intensiveret trafik på og omkring anlægget. De daglige transporter foregår indenfor normal arbejdstid. Sæsonbetonede transporter kan dog foregå hele døgnet.

Den daglige transport foregår med enkelte undtagelser indenfor normal arbejdstid. Mælk afhentes hver 2. dag, og tidspunktet afhænger af mejeriets ruteplanlægning, hvorfor afhentning af mælk kan forekomme udenfor normal arbejdstid. Antallet af transporter fremgår af skema 6.

En del af husdyrgødningen kan transporteres direkte ud i marken uden, at der skal anvendes offentlig vej. For de øvrige marker gælder, at gyllekørsel foregår ad nærmeste offentlig vej, jævnfør bilag 8. Der afsættes husdyrgødning svarende til 30 DE til Bjergbyvej 20, 7830 Vinderup. Gylleaftalearealerne ligger i forbindelse med bedriftens egne udbringningsarealer. Desuden afsættes kvæggylle til 2 gyllemodtagere i Herning Kommune, Karupvej 18, 7540 Haderup og Karupvej 36, 7470 Karup. Herning Kommune har foretaget en § 21 vurdering af arealer, som fremgår af bilag 23.

Derudover afsættes min. 87 DE til Maabjerg Bioenergy A/S via Omladestation Øst på Skaevevej. Et endnu ukendt antal DE tages retur og al transport fra og til husdyrbruget vil foregå i lastbiler fra Maabjerg Bioenergy A/S. Afgasset biomasse leveres til Bjergbyvej 24 i den lukkede gyllebeholder og køres ud på ejendommens arealer derfra.

Skema 6. Oversigt over antallet af årlige transporter:

Type	Antal transporter		% ændring
	før udvidelse	efter udvidelse	
Indkøbte foderstoffer	30	35	16
Fyrings- og dieselolie	10	10	0
Husdyr til/fra husdyrbruget	45	45	0
Mælk	182	182	0
Husdyrgødning	350	400	14
Grovfoder / ensilage	400	540	35
Handelsgødning	6	6	0
Dybstrøelse	80	90	12
Dyrlæge	35	35	0
Transport til Maabjerg Bioenergy	0	50	-
Antal transporter i alt	1.138	1.393	22

Færdsel på offentlig vej reguleres af politiet og henhører under færdselsloven og øvrige bestemmelser, der er fastsat af Justitsministeriet. Husdyrbrugets trafikale belastning af omgivelserne skal vurderes i forbindelse med ansøgning om miljøgodkendelse, inden afgørelse om godkendelse træffes. Efter dette tidspunkt kan selve trafikken ikke reguleres af miljømyndigheden. Ved vurdering af hensigtsmæssig lokalisering af husdyrbruget indgår til- og frakørselsforholdene for husdyrbruget. Hvis kørsel forbundet med husdyrbruget medfører væsentligt øgede trafikale- og miljømæssige gener i nærområdet (f.eks. mange transporter igennem landsbyområder m.v.), og hvis disse gener ikke kan afhjælpes ved valg af alternative til- og frakørselsforhold, kan det indgå i overvejelserne, hvorvidt kom-

TEKNIK OG MILJØ

Natur og Miljø

Nupark 51 - 7500 Holstebro - Tlf: 96117557 - Fax: 96117802
 Hjemmeside: www.holstebro.dk - E-post: naturogmiljo@holstebro.dk
 CVR: 29189927

municipalbestyrelsen skal meddele afslag på godkendelse til etablering af udvidelse af et eksisterende husdyrbrug.

Antallet af foder- og gødningstransporter vil blive forøget. Dette skyldes primært, at det har været nødvendigt at indgå forpagtningsaftaler og gylleaftaler, der ikke ligger i tilknytning til husdyrbruget, hvorimod husdyrbrugets egne jorde ligger i tilknytning til husdyrbrugets anlæg. Idet transporterne normalt ligger i dagtimerne og ikke har karakter over, hvad der er normalt forekommende for lastvogne og traktorer, forventes det, at støjen ikke vil være væsentligt belastende for omgivelserne.

Udvidelsen i DE er på cirka 56 %. Det samlede antal transporter øges ikke tilsvarende, og antallet af transporter vurderes ikke at ligge over, hvad man kan forvente.

Holstebro Kommune har vurderet, at transportbelastningen som følge af udvidelse af husdyrbruget ikke forøges væsentligt. Hovedparten af den øgede transportbelastning til og fra husdyrbruget sker som følge af flere gødningstransporter til Omladestation øst, udkørsel af kvæggylle og dybstrøelse og transport af indkøbt foder til husdyrbrugets anlæg. Herudover skal det påpeges, at det ved regulering af husdyrbrug er praksis, at betragte landzonen som landbrugets erhvervsområde, og beboere af boliger i landzonen må derfor acceptere visse ulemper, som kan være forbundet med at være nabo til et landbrug.

Ved hensynsfuld kørsel til og fra husdyrbruget kan støjen herfra minimeres. For at mindske gener skal transport primært foregå indenfor normal arbejdstid. Sæsonbetonet arbejde kan dog forekomme udenfor disse tidspunkter, men skal søges begrænset.

Rengøring af offentlig vej

Herudover skal det bemærkes, at der, ved tilsvining af det offentligt tilgængelige vejareal i forbindelse med arbejdskørsel, skal opstilles skilte, der informerer andre trafikanter om forholdene. Det offentlige vejareal skal rengøres efter arbejdskørselsens ophør, jvf. færdselslovens kapitel 14. Politiet er myndighed herfor, hvorfor forholdet ikke reguleres i denne miljøgodkendelse.

BAT i forbindelse med transport er bl.a.:

- at transport til og fra husdyrbruget foregår ved hensynsfuld kørsel,
- at transport primært foregår indenfor normal arbejdstid.

Det vurderes, at transport til og fra husdyrbruget med de stillede vilkår lever op til kravet om BAT, og at transporterne kan foregå uden væsentlige miljømæssige gener for de omkringboende.

Støj

Nærmeste nabo, som ikke er medejer af husdyrbruget ligger i en afstand af ca. 150 m fra anlægget.

Støjkilder fra bedriften er støj fra husdyr, kørsel med landbrugsmaskiner samt til- og fra-kørsel af foder, produkter og dyr til ejendommen.

TEKNIK OG MILJØ

Natur og Miljø

Nupark 51 - 7500 Holstebro - Tlf: 96117557 - Fax: 96117802
Hjemmeside: www.holstebro.dk - E-post: naturogmiljo@holstebro.dk
CVR: 29189927

I ansøgningen er det oplyst, at der på ejendommen ikke er støjkilder af betydning. Kompressorer til malkerobotter er placeret i servicebygningen midt i den nye kostald. Kompressorerne er placeret indendørs for lukkede døre for at mindske støjniveauet for de omkringboende. Malkerobotter og dermed kompressorer kører efter behov næsten hele døgn. I den nye stald er der naturlig ventilation.

Miljøstyrelsen har udarbejdet en række vejledende støjgrænser for virksomheder i det åbne land. Der er ikke foretaget støjberegninger i forbindelse med udarbejdelse af miljøgodkendelsen, og det faktuelle støjniveau kendes derfor ikke, og kan ikke sammenholdes med de vejledende støjgrænser. For at imødekomme eventuelle støjgener for de omkringboende fastsættes der vilkår om, at de vejledende støjgrænser skal overholdes. Såfremt der skulle opstå gener for de omkringboende, eller såfremt Holstebro Kommune finder det nødvendigt, kan der kræves udført støjmålinger/beregninger efter nærmere definerede anvisninger, så det kan godtgøres, at støjgrænserne overholdes.

På baggrund af ovenstående vurderes det, at støj fra husdyrbruget ikke vil medføre ikke-uvæsentlige gener for de omkringboende. Der er ikke foretaget støjberegninger i forbindelse med udarbejdelsen af miljøgodkendelsen.

Der fastsættes vilkår om, at såfremt der opstår gener for de omkringboende, eller såfremt Holstebro Kommune finder det nødvendigt, kan der kræves udført støjmålinger/ beregninger efter nærmere definerede anvisninger. Der meddeles vilkår iht. Miljøstyrelsens vejledende støjkraav.

Ud fra ovenstående vurderes det, at BAT i forbindelse med støj er overholdt. Såfremt der ændres ved eksisterende stalde eller anlæg, der kan medføre ændring i støjniveauet for de omkringboende, skal projektet vurderes iht. principperne for BAT.

Støv

Der kan opstå støvgener ved levering af foder/indblæsning i silo, kørsel på grusveje, høstarbejde og lign. Ved udvidelsen vil foderforbruget stige, og det må forventes, at støvgener fra levering af foder og indblæsning i siloer vil øges. Det vurderes dog primært at være lokalt på ejendommen, og ikke en væsentlig gene for de omkringboende eller trafikanter. Støvgener må også påregnes i kortere perioder under høstarbejdet. Der vurderes dog ikke at være tale om støvgener af væsentlig karakter, som ligger udover det forventelige.

Der kan især i tørre perioder forekomme støv fra ejendommen ved færdsel med køretøjer. Der henvises til god landmandspraksis, dvs., at for at begrænse støvgener skal al transport til og fra bedriften foregå ved hensynsfuld kørsel samt at alle aktiviteter på bedriften planlægges, herunder også levering og udkørsel således at omgivelserne påvirkes mindst muligt.

Stalde

Der anvendes tørt foder, bl.a. i forbindelse med fodring af kalve og tyre med valset korn. Derudover kan det give anledning til støvgener, når der vales korn på ejendommen.

TEKNIK OG MILJØ

Natur og Miljø

Nupark 51 - 7500 Holstebro - Tlf: 96117557 - Fax: 96117802
Hjemmeside: www.holstebro.dk - E-post: naturogmiljo@holstebro.dk
CVR: 29189927

Foderlade

Der kan være en anelse støv fra halmen, samt fra mineraler og i forbindelse med indblæsning af foder. Desuden kan der være en smule støv ved levering af savsmuld i løs vægt, savsmuld opbevares i foderladen og anvendes som strøelse under kørerne i sengebåsene.

Generelt forventes der ikke støvgener på eller omkring ejendommen, såfremt det stillede vilkår overholdes.

Lys

I alle staldene er der natbelysning fra kl. 21-05. Der er ingen udendørs belysning, der kan virke generende udenfor ejendommen.

Det vurderes, at lys ikke vil give anledning til væsentlige gener for de omkringboende, da naboer ligger forholdsvis langt fra ejendommen, og da der er bevoksninger af træer m.v. mellem husdyrbruget og naboejendomme. Der er etableret læhegn langs Bjergbyvej i sydgående retning, som virker skærmende på lyset fra kalvestalden.

I henhold til BREF-notatet er det BAT at reducere energiforbruget gennem anvendelse af lavenergibelysning. Holstebro Kommune vurderer derfor, at husdyrbruget lever op til BAT.

Spildevand

Spildevand, herunder husholdnings- og processpildevand fra husdyrbruget håndteres som angivet i nedenstående skema:

Spildevandstype	Håndtering
Tag- og overfladevand fra eksisterende bygninger	Ledes til faskine nordvest for kalvestalden
Tag- og overfladevand fra ny kalvestald	Skal ledes til faskine og nedsives
Vand fra ensilageplads	Ledes til gyllebeholder eller udsprinkles
Vaskevand fra stalde	Ledes til gyllekanaler
Husspildevand	Fra det gamle stuehus ledes spildevandet til septiktank og via dræn til Nautrup Bæk. Spildevandsforholdene er under ændring. Der er givet nedsivningstilladelse til det nye stuehus
Vaskevand fra mælke/malkeanlægget	Ledes til gyllekanaler
Mælke-/malkerumsspildevand	Ledes til gyllekanaler

Forhold omkring ejendommens husspildevand reguleres ikke i denne godkendelse. I forbindelse med revision af kommunens spildevandsplan kan ejendommen evt. blive pålagt at forbedre spildevandsforholdene på ejendommen.

Overfladevand fra udenomsarealer ledes primært til overfladisk nedsivning og til dræn. Der vil på udenomsarealerne være risiko for forurening af omgivelserne, hvis arealerne ikke holdes fri for gødnings- og foderspild. Der stilles derfor i miljøgodkendelsen vilkår til renholdelse af udenomsarealerne.

TEKNIK OG MILJØ

Natur og Miljø

Nupark 51 - 7500 Holstebro - Tlf: 96117557 - Fax: 96117802
 Hjemmeside: www.holstebro.dk - E-post: naturogmiljo@holstebro.dk
 CVR: 29189927

I forbindelse med etablering af den nye kalvestald, skal tagvand ledes til faskine og nedsvives. Byggeri og Ejendomme, Holstebro Kommune er myndighed på området og skal godkende anlægget. Der stilles vilkår herom.

Sprinkleranlæg til udspredning af overfladevand fra ensilagepladser

Ansøger har ikke indsendt en komplet beskrivelse af anlægget, men Holstebro Kommune stiller i miljøgodkendelsen vilkår til dimensionering af udsprinklingsanlægget. Ansøger skal således sikre sig, at anlægget lever op til de i miljøgodkendelsen stillede vilkår og at dimensioneringen af anlægget er korrekt.

Holstebro Kommune stiller derfor vilkår til anlægget ud fra generelle betragtninger om den nødvendige dimensionering m.v., for at sikre, at anlægget ikke vil give anledning til forurening af det omgivende miljø.

Ensilagepladserne er ca. 1.680 m². Ved kraftige regnskyl på 25 mm/time, som har en gentagelsesperiode på ca. 35 år, svarer det til 47 m³ regnvand på 1 time, hvis opsamlingsarealet er 1.870 m². I henhold til byggeblad nr. 103.09-05 af 8. oktober 2009 kræver et opsamlingsareal på 1.870 m² en bufferkapacitet på min. 50 m³ og pumpen skal kunne pumpe 6 m³/time. Til at bortskaffe overfladevandet skal bruges et udsprinklingsområde på minimum samme areal som opsamlingsarealet. Byggebladet er baseret på en gennemsnitlig nedbør på 700 mm/år, som i Midt- og Vestjylland er højere end landsgennemsnittet. Jævnfør DMI ligger nedbøren gennemsnitligt på 781 mm/år, målt i perioden 1961-1990. Nedbørsmængden siden 1990 er muligvis steget, og ifølge DMIs klimamodeller forventes episoder med kraftig nedbør fremover at blive hyppigere. Eftersom regionens gennemsnitsnedbør ligger ca. 11 % højere end landsgennemsnittet, vurderer Holstebro Kommune at udsprinklingsanlægget bør dimensioneres ca. 11 % større end byggebladet foreskriver, hvilket svarer til, at de 1.680 m² opsamlingsareal regnes som 1.870 m². Der stilles vilkår til sikring heraf.

Der vil være et mindre udtræk af næringsstoffer fra den opbevarede ensilage samt evt. spild ved læsning af fodervogne m.v. Mængden af næringsstoffer vurderes at være meget lille i forhold til den samlede volumen. Ved overløb af anlægget, ved f.eks. episoder med usædvanligt kraftig nedbør, vil overfladevandet løbe ind mod bygningerne eller mod arealet, som ligger mod nordøst. Der er forholdsvis langt til vandløb. Der vurderes på baggrund heraf ikke at være behov for skærpende vilkår til sikring mod afløb til overfladevand.

Med de stillede vilkår vurderes det, at der kan etableres et udsprinklingsanlæg til regnvand fra ensilagesiloerne, uden væsentlige miljømæssige konsekvenser for omgivelserne. Der gøres opmærksom på, at anlægget skal forhånds anmeldes til Holstebro Kommunes afdeling for Byggeri og Ejendomme.

Skadedyr

Rotter

Foder på ejendommen skal opbevares på en sådan måde, at der ikke opstår risiko for tilhold af skadedyr (rotter m.v.).

Ejendommen forebygger forekomsten af rotter, der er opsat rottekasser på ejendommen.

TEKNIK OG MILJØ

Natur og Miljø

Nupark 51 - 7500 Holstebro - Tlf: 96117557 - Fax: 96117802
Hjemmeside: www.holstebro.dk - E-post: naturogmiljo@holstebro.dk
CVR: 29189927

Holstebro Kommune vurderer, at forholdet er tilstrækkeligt reguleret i gældende lovgivning, da husdyrbruget, i henhold til miljøbeskyttelseslovens bestemmelser, er forpligtiget til at sikre, at bygninger bliver fornuftigt vedligeholdt og fremtræder i gennemført renholdt stand, så rotternes leveduligheder på ejendommen begrænses mest muligt. Dette betyder, at husdyrbruget skal sikre, at affald eller foder ikke er tilgængeligt for f.eks. rotter, undgå rod på husdyrbruget og kontrollere rottesikringen ved døre, vinduer, rørgennemføringer og ventilationsåbninger, riste, lyskasser, skakte etc., bevoksninger, evt. ru mure, tagkonstruktioner, facaden generelt, kloaksystemets tilstand samt anmelde rotter og rette sig efter påbud meddelt af kommunalbestyrelsen.

Fluer

Der foretages hyppig udmugning i dybstrøelsesstaldene, hvorved fluelarverne får dårlige vilkår til opformering. Der stilles vilkår om, at der skal foretages en effektiv fluebekæmpelse på ejendommen i overensstemmelse med de af Statens Skadedyrslaboratorium senest fastsatte retningslinier. Fluegener skal forebygges ved at holde en god hygiejne i staldene og omkring foderopbevaring.

Det er i ansøgningen oplyst, at Neporex vandes i dybstrøelsen.

Der skal på husdyrbruget foretages en effektiv fluebekæmpelse i overensstemmelse med retningslinjerne fra Statens Skadedyrslaboratorium. Såfremt husdyrbruget skulle give anledning til fluegener for omkringboende, stilles der vilkår om, at Holstebro Kommune kan forlange, at der føres en journal over fluebekæmpelsen.

Driftsforstyrrelser eller uheld

Overpumpning af gylle

Overpumpning af gylle sker altid under konstant opsyn og med gyllevogn med egen pumpe og returløb. Der vil i miljøgodkendelsen ikke blive stillet vilkår til anvendelse af dødemandsknapper, timere og lign. i forbindelse med gylleanlæg, da det er Holstebro Kommunes opfattelse, at disse forhold er reguleret i eksisterende lovgivning, jævnfør afsnit under påfyldning af gyllevogne.

Gylleuheld

En væsentlig risikofaktor er uheld i forbindelse med overpumpning af gylle. Det vurderes, at ovennævnte tiltag er med til at sikre, at der ikke pumpes meget store mængder gylle ud af beholderen ved et uheld. Der stilles vilkår til sikring af ovenstående og til sikring af, at evt. påfyldningshalse altid er drejet ind over beholderne i perioder, hvor der ikke er udkørsel.

Såfremt en gyllebeholder sprænger læk, vil gyllen p.g.a. terrænet løbe mod nordvest. Skulle det ske dæmmes der hurtigst muligt op og gyllen opsamles. Terrænet falder jævnt mod vandløbet. Afstanden fra gyllebeholderne til Nautrup Bæk er ca. 280 m.

Ansøger har oplyst, at det i tilfælde af gylleudslip vil være muligt at stoppe gyllen ved afløbsbrønde i gårdspladsen og opdæmme gyllen med jordvold eller halmballer nord for ejendommen. Det er også muligt at stoppe drænudløbet ved Nautrup bæk, eller midlertidigt aflede Nautrup Bæk ud vest for bækken langs mark 19-0. Dette er beskrevet i bedrif-

TEKNIK OG MILJØ

Natur og Miljø

Nupark 51 - 7500 Holstebro - Tlf: 96117557 - Fax: 96117802
Hjemmeside: www.holstebro.dk - E-post: naturogmiljo@holstebro.dk
CVR: 29189927

tens beredskabsplan. Holstebro Kommune stiller derfor i miljøgodkendelsen vilkår om, at beredskabsplanen for husdyrbruget altid skal holdes opdateret.

Bekæmpelsesmidler

Hvis bekæmpelsesmidler ved uheld blandes eller klumper sammen i sprøjtebeholderen, således at de ikke kan anvendes i en afgrøde, skal den ubrugelige sprøjtevæske bortskaffes som affald. Det samme gælder for større spild, som opsamles i forbindelse med uheld. Godkendelsesmyndigheden skal underrettes herom ved uheld. I akutte situationer skal beredskabet underrettes via 112. Godkendelsesmyndigheden skal klassificere affaldet som enten farligt affald eller ikke-farligt affald, og affaldet skal bortskaffes efter reglerne i affaldsbekendtgørelsen, herunder Holstebro Kommunes affaldsregulativ.

Beredskabsplan

Der er Holstebro Kommunes opfattelse at en beredskabsplan er til stor hjælp for landmanden samt ansatte, såfremt der skulle ske et uheld, både med hensyn til små hændelser som f.eks. oliespild og store som f.eks. gylleudslip, brand o.l.

Beredskabsplanen giver landmanden en mulighed for at gennemgå bedriften, og foretage en risikovurdering af, hvorvidt der skal ændres på indretning og drift således, at risikoen for forurening i forbindelse med uheld minimeres. I forbindelse med ansøgning om miljøgodkendelse er det oplyst til Holstebro Kommune, at beredskabsplanen er udarbejdet.

Beredskabsplanen skal indeholde et selvstændigt afsnit om afhjælpende foranstaltninger ved gylleudslip til arealerne nordvest for anlægget, herunder placering af drænbrønde.

BAT er bl.a.:

- at husdyrbruget har en beredskabsplan der skal benyttes i tilfælde af uheld eller lignende på husdyrbruget.
- at alle der arbejder på husdyrbruget er bekendt med beredskabsplanens indhold og ved hvor den kan findes.
- at beredskabsplanen hænges op synligt flere steder på husdyrbruget.
- at beredskabsplanen løbende holdes ajour i forhold til husdyrbrugets drift.

Der stilles vilkår til sikring af ovenstående.

Renere teknologi og ressourcestyring

Miljø- og ressourcestyring bygger på et helhedsprincip om at stræbe mod renere teknologi i landbrugsproduktionen, herunder at udskifte miljøfarlige stoffer med mere miljøvenlige stoffer, at gøre arbejdsgange og processer mindre belastende for miljøet, samt at minimere forbruget af energi, næringsstoffer, vand, pesticider osv., således at tab til omgivelserne bliver minimeret, under hensyntagen til produktionens lønsomhed.

Renere teknologi er samtidig det bærende element i husdyrloven og i miljøbeskyttelsesloven. Loven pålægger alle et ansvar, og som landmand kan man selv indføre renere teknologi og påvirke andre til at indføre renere teknologi, bl.a. ved at stille krav, når der købes ind.

TEKNIK OG MILJØ

Natur og Miljø

Nupark 51 - 7500 Holstebro - Tlf: 96117557 - Fax: 96117802
Hjemmeside: www.holstebro.dk - E-post: naturogmiljo@holstebro.dk
CVR: 29189927

På husdyrbruget er der iværksat følgende tiltag for renere teknologi, herunder besparelser på vand og el:

- Energi**
- Der anvendes naturlig ventilation i hovedparten af staldene.
  - Der er etableret natbelysning i staldene, så der bruges mindre strøm i stalden til lys om natten.
  - Rengøringscyklus i malke/mælkeanlægget er optimeret, så det har det mindst mulige elforbrug.
  - Varme fra mælkekølingsanlægget genindvindes og bruges (til opvarmning af rengøringsvand til stalden) og varme til de 2 stuehuse på Bjergbyvej 24. Der er etableret grovfodersiloer tæt på staldanlæg for at minimere den interne transport af grovfoder.
- Vand**
- Vaskevand fra malkeanlægget bliver genanvendt til rengøring i stalden.
  - Mængden af vand i malkeanlægget er reduceret til et minimum.
- Management**
- Husdyrbruget følger Arlagårdens og Dansk Kalvs regelsæt.
  - Landmanden og de ansatte holder sig ajour via erfagrupper, kurser og læsning af faglitteratur.
  - Der udarbejdes lovpligtige mark- og gødningsplaner samt sprøjteplaner.
  - Der er udarbejdet en beredskabsplan, så forholdsregler i forbindelse med uheld med kemikalier og gylle, brand mv. er beskrevet.
  - På husdyrbruget forefindes arbejdspladsvurdering (APV). Der foretages daglig tjek og løbende service på anlægget efter behov
- Ammoniak**
- Der er etableret skrabere over spaltegulvet i ny og gammel kostald (stald 1.1.1 og 1.1.5.)
  - 64 % af dybstrøelsen køres direkte ud og pløjes ned

Ressourceforbruget vurderes for at sikre, at husdyrbruget udvikler sig i takt med de stigende krav til ressourcebevidsthed og miljøforhold. Forbruget af ressourcer på husdyrbruget består primært af vand, el og olie, foder og halm:

Skema 7. Husdyrbrugets ressourceforbrug.

Type	Forbrug før udvidelse	Forventet forbrug efter udvidelsen	% ændring
EL forbrug [kWh]	200.000	260.000	30
Vand (drikkevand, vask og rengøring)	11.000	14.000	27
Olie [liter]	23.000	25.000	9
Foder, købt (ton)	950	1.150	21
Foder, ensilage (FE)	1.100.000	1.800.000	63
Foder, halm (ton)	250	250	0
Foder, eget korn	4.000 tdr.	4000 tdr.	0

Mængden af forbrugt dieselolie stiger efter udvidelsen, pga. af at der bliver mere kørsel med foder på ejendommen og inddragelse af flere udspretningsarealer. Der skal føres driftsjournal over miljø- og ressourceforbrug, jævnfør bilag 22. Der stilles vilkår om dette.

Der er fokus på vandforbruget, installationer kontrolleres løbende og eventuelle lækager repareres omgående.

M.h.t. energiforbruget er der

1) sensorer eller timer på mange lyskilder på gården,

TEKNIK OG MILJØ

Natur og Miljø

Nupark 51 - 7500 Holstebro - Tlf: 96117557 - Fax: 96117802
 Hjemmeside: www.holstebro.dk - E-post: naturogmiljo@holstebro.dk
 CVR: 29189927

- 2) frekvensstyret vaccumpumpe til malkerobotterne,
- 3) natbelysning i staldene.

Malkeanlægget er indrettet så kølevand fra mælken anvendes til vask.

Derudover optimeres der løbende på foderstrategien, så fodereffektiviteten er optimeret og så næringsstofindholdet i husdyrgødningen holdes så lavt som muligt. Fodringsstrategien gennemgås af ejerne og en fodringskonsulent ca. 1 gang i kvartalet.

Dertil kommer elforbrug til evt. markvanding, som varierer meget afhængig af vejrliget.

Ud fra energiguident (www.energiguident.dk) er energiforbruget pr. årsko 870 kWh. Holstebro Kommune vurderer, at husdyrbrugets husdyrsammensætning modsvarer et standard husdyrbrug på 472 køer uden opdræt (680,54 DE/1,44 ko/DE). Det forventede energiforbrug er derfor omkring 411.000 kWh. Hertil kommer drift af korntørring, markvanding etc. Et anslået forbrug på 260.000 kWh vurderes derfor umiddelbart at være underestimeret. Ifølge energiguident er det udfodring, mælkekøling og ventilation, der giver det største strømforbrug på et kvægbrug. På Bjergbyvej 24 genvindes varmen fra mælkenedkøling til opvarmning af vand og stuehus og alle stalde undtaget kviestalden er naturligt ventilerede, så husdyrbruget har allerede søgt at nedbringe strømforbruget. Desuden er energiforbruget i dybstrøelsestalde minimalt.

For at sikre fokus på muligheder for energibesparelser, stilles der vilkår om, at husdyrbruget i forbindelse med projektering af det nye byggeri gennemgås af en energikonsulent med henblik på implementering af lønsomme ressourcebesparende teknologier. Det er Holstebro Kommunes opfattelse, at en energigennemgang f.eks. skal tage udgangspunkt i Dansk Landbrugsrådgivnings energisparekatalog, og som minimum skal indeholde en beskrivelse og vurdering af de aktuelle forhold samt mulighederne for indførelse af energibesparende teknologi vedr. belysning, køle- og fryseanlæg, varmeanlæg, ventilationsanlæg, maskinel og lign. samt de heraf afledte forhold, såsom f.eks. varmegenindvindingspotentialer, pumpetyper etc. Gennemgangen skal herefter foretages hvert 5. år. Der stilles vilkår om, at 5-års lønsomme teknologier som udgangspunkt skal indføres. En energifaglig person kan f.eks. være en konsulent fra et el-selskab eller. lign.

Management er i henhold til Holstebro Kommunes opfattelse, at der foreligger

- planer for relevant uddannelse og efteruddannelse af personale,
- regnskab med forbrug af vand, energi, dyrehold, affald, gødning og husdyrgødning,
- planer for håndtering af uheld, ulykker og utilsigtede emissioner,
- reparations- og vedligeholdelsesplaner for udstyr,
- plan for rengøring af område og planer for minimering af gener ved udbringning af husdyrgødning.

Malkeanlæg

Vandet fra mælkekølingsanlægget genanvendes til rengøring af stalde. Mængden af vand i malkeanlægget er optimeret til et minimum af vandforbrug.

TEKNIK OG MILJØ

Natur og Miljø

Nupark 51 - 7500 Holstebro - Tlf: 96117557 - Fax: 96117802
Hjemmeside: www.holstebro.dk - E-post: naturogmiljo@holstebro.dk
CVR: 29189927

Det bemærkes, at der på et gennemsnitligt kvægbrug bruges op til 15 % af energiforbruget på mælke/malkeanlægget. Anlægget skal derfor vurderes løbende mht. vedligeholdelse/rengøring m.v.

I husdyrgødningsbekendtgørelsen er der fastsat en lang række krav til anlæg, indretning og drift af husdyrbrug, som gælder for alle husdyrbrug. En lang række af disse anlæg og indretninger bygger på anvendelse af renere teknologi eller den bedst tilgængelige teknologi (BAT).

I godkendelsen stilles der desuden vilkår om, at husdyrbrugets malkeanlæg løbende og minimum 1 gang om året skal gennemgås af køleteknikere med henblik på at sikre, at anlægget kører energimæssigt optimalt. Servicen skal noteres i driftsjournal og kontrolrapport skal være tilgængelig for tilsynsmyndigheden.

For at forbedre den generelle miljømæssige drift er BAT bl.a. følgende:

- at husdyrbruget gennemgås med henblik på besparelse på el-forbrug og andre energikilder, evt. sammen med husdyrbrugets energiselskab/konsulent.
- at der føres regnskab over forbrug af vand, energi, foder samt kunstgødning.
- at vandingssystemet vedligeholdes, således at vandspild undgås.
- at der anvendes energibesparende belysning.
- at opdage og reparere eventuelle lækager hurtigst muligt.
- at anlæg og maskiner til stadighed renholdes og vedligeholdes, således at de fungerer optimalt.

Det er Holstebro Kommunes vurdering, at husdyrbruget, med de stillede vilkår, lever op til BAT på management. Herunder skal det påpeges, at tiltag til minimering af gener ved udbringning af husdyrgødning er behandlet senere i miljøgodkendelsen.

Husdyrbrugets udbringningsarealer

Drift af husdyrbrugets arealer

Husdyrgødningen udbringes på udspretningsarealer, der er ejet eller forpagtet af husdyrbruget på Bjergbyvej 24, 7830 Vinderup. Herudover afsættes der husdyrgødning til aftalearealer tilhørende Bjergbyvej 20, 7830 Vinderup (CVR:76828911) i Holstebro kommune samt på aftalearealer tilhørende Bent Skallebæk, Karupvej 18, 7540 Haderup (CVR: 19080986) og aftalearealer tilhørende David Straadt, Karupvej 36, 7470 Karup (CVR: 18986485). Begge aftaler ligger i Herning kommune, og arealerne er behandlet i bilag 23, jævnfør Herning Kommunes § 21 – udtalelse.

Derudover afsættes min. 87 DE kvæggylle til Maabjerg Bionergy A/S, og et endnu ukendt antal DE afgasset biomasse tages retur. Ansøgers konsulent har oplyst, at der er mulighed for at afsætte op til 250 DE i kvæggylle til Maabjerg Bionergy A/S.

Husdyrgødningen er sammensat, jævnfør skema 8.

TEKNIK OG MILJØ

Natur og Miljø

Nupark 51 - 7500 Holstebro - Tlf: 96117557 - Fax: 96117802
Hjemmeside: www.holstebro.dk - E-post: naturogmiljo@holstebro.dk
CVR: 29189927

Skema 8. Næringsstofsammensætning og husdyrgødningstyper til- og fraført husdyrbruget.

Besætning	Gødningstype	Kg N	Kg P	DE
Tilført ejede og forpagtede arealer				
Bjergbyvej 24, 7830 Vinderup	kvæggylle	38.461	4.836	380,39
	dybstrøelse	11.426	1.635	114,88
	Afsat ved afgræsning	243	52	3,37
I alt		50.130	6.523	498,64
Fraført til aftalearealer				
Preben Jeppesen, Bjergbyvej 20, 7830 Vinderup	kvæggylle	2.815	492	30,00
Bent Skallebæk, Karupvej 18, 7540 Karup	kvæggylle	2.482	434	26,40
David Straadt, Karupvej 36, 7470 Karup	Kvæggylle	3.612	632	38,50
Maabjerg Bioenergy A/S	kvæggylle	8.700	1.362	87,00
I alt		17.609	2.920	181,90
I alt samlet		67.739	9.443	680,54

Sammensætningen af husdyrgødningen har betydning for den vurdering Holstebro Kommune foretager af miljøpåvirkningen ved udbringning af husdyrgødning. Der stilles derfor vilkår om, at sammensætning og maksimal mængde af husdyrgødning ikke må afvige fra det i skema 8 angivne.

De ejede og forpagtede udspretningsarealer udgør 217,02 ha, hvoraf 84,79 ha er forpagtede. Derudover er der indgået gylleaftaler for 102,71 ha. Udspretningsarealerne er fordelt i henhold til Skema 9 og arealerne er beliggende i henhold til bilag 10.

Skema 9. Fordeling af udspretningsarealer i relation til ejerforhold, mark nr. og arealstørrelse.

Marknr	Ha	Ejerforhold
Ejede arealer		
1-0	3,30	Bjergbyvej 24, 7830 Vinderup
1-0	3,85	Bjergbyvej 24, 7830 Vinderup
1-0	2,04	Bjergbyvej 24, 7830 Vinderup
4-0	4,45	Bjergbyvej 24, 7830 Vinderup
4-0	4,85	Bjergbyvej 24, 7830 Vinderup
6-0	4,91	Bjergbyvej 24, 7830 Vinderup
6-0	6,49	Bjergbyvej 24, 7830 Vinderup
10-0	4,02	Bjergbyvej 24, 7830 Vinderup
10-0	5,05	Bjergbyvej 24, 7830 Vinderup
12-0	2,30	Bjergbyvej 24, 7830 Vinderup
13-0	2,26	Bjergbyvej 24, 7830 Vinderup
17-0	3,73	Bjergbyvej 24, 7830 Vinderup
22-0	2,85	Bjergbyvej 24, 7830 Vinderup
23-0	5,69	Bjergbyvej 24, 7830 Vinderup
31-0	9,86	Bjergbyvej 24, 7830 Vinderup
33-0	2,65	Bjergbyvej 24, 7830 Vinderup
34-0	3,55	Bjergbyvej 24, 7830 Vinderup
35-0	0,37	Bjergbyvej 24, 7830 Vinderup
35-0	1,17	Bjergbyvej 24, 7830 Vinderup
60-0	5,70	Bjergbyvej 24, 7830 Vinderup
61-0	1,74	Bjergbyvej 24, 7830 Vinderup
61-0	1,98	Bjergbyvej 24, 7830 Vinderup
61-0	4,16	Bjergbyvej 24, 7830 Vinderup
62-0	5,66	Bjergbyvej 24, 7830 Vinderup
63-0	6,71	Bjergbyvej 24, 7830 Vinderup
64-0	2,56	Bjergbyvej 24, 7830 Vinderup

TEKNIK OG MILJØ

Natur og Miljø

Nupark 51 - 7500 Holstebro - Tlf: 96117557 - Fax: 96117802
Hjemmeside: www.holstebro.dk - E-post: naturogmiljo@holstebro.dk
CVR: 29189927

Marknr	Ha	Ejerforhold
65-0	6,22	Bjergbyvej 24, 7830 Vinderup
Obj-73	0,14	Bjergbyvej 24, 7830 Vinderup
8-0	6,21	Bjergbyvej 24, 7830 Vinderup
9-0	4,24	Bjergbyvej 24, 7830 Vinderup
11-0	2,29	Bjergbyvej 24, 7830 Vinderup
19-0	7,31	Bjergbyvej 24, 7830 Vinderup
21-0b	0,65	Bjergbyvej 24, 7830 Vinderup
21-0c	0,10	Bjergbyvej 24, 7830 Vinderup
15-0a	1,81	Bjergbyvej 24, 7830 Vinderup
15-0b	0,05	Bjergbyvej 24, 7830 Vinderup
15-0c	0,14	Bjergbyvej 24, 7830 Vinderup
21-0a	1,13	Bjergbyvej 24, 7830 Vinderup
	132,23	ha ejede arealer
Forpagtede arealer		
22-0	1,15	Johannes Volsgaard, Nautrupvej 41, 7830 Vinderup (bortforpagter)
41-0	6,13	Johannes Volsgaard, Nautrupvej 41, 7830 Vinderup (bortforpagter)
50-0	15,26	Knud Erik Thomsen, Herrupvej 6, 7830 Vinderup (bortforpagter)
51-0	0,57	Knud Erik Thomsen, Herrupvej 6, 7830 Vinderup (bortforpagter)
51-0	2,33	Knud Erik Thomsen, Herrupvej 6, 7830 Vinderup (bortforpagter)
Obj-42	9,19	Kurt Siegfred Madsen, Stavlundvej 18, 7540 Haderup (bortforpagter)
Obj-43	6,41	Kurt Siegfred Madsen, Stavlundvej 18, 7540 Haderup (bortforpagter)
Obj-45	2,81	Kurt Siegfred Madsen, Stavlundvej 18, 7540 Haderup (bortforpagter)
Obj-46	1,45	Kurt Siegfred Madsen, Stavlundvej 18, 7540 Haderup (bortforpagter)
Obj-66	3,30	Ellen og Tommy Hauge Dissing, Bjergbyvej 18, 7830 Vinderup (bortforpagter)
Obj-67	2,43	Kurt Siegfred Madsen, Stavlundvej 18, 7540 Haderup (bortforpagter)
71-0	3,48	Ellen og Tommy Hauge Dissing, Bjergbyvej 18, 7830 Vinderup (bortforpagter)
72-0	3,81	Ellen og Tommy Hauge Dissing, Bjergbyvej 18, 7830 Vinderup (bortforpagter)
73-0	1,92	Ellen og Tommy Hauge Dissing, Bjergbyvej 18, 7830 Vinderup (bortforpagter)
74-0	2,27	Ellen og Tommy Hauge Dissing, Bjergbyvej 18, 7830 Vinderup (bortforpagter)
75-0	1,11	Ellen og Tommy Hauge Dissing, Bjergbyvej 18, 7830 Vinderup (bortforpagter)
76-0	2,80	Ellen og Tommy Hauge Dissing, Bjergbyvej 18, 7830 Vinderup (bortforpagter)
Obj-306	0,29	Kristian Madsen, Hesselåvej 13, 7500 Holstebro, (bortforpagter)
Obj-307	13,40	Kristian Madsen, Hesselåvej 13, 7500 Holstebro, (bortforpagter)
Obj-308	2,31	Kristian Madsen, Hesselåvej 13, 7500 Holstebro, (bortforpagter)
Obj-309	1,22	Kristian Madsen, Hesselåvej 13, 7500 Holstebro, (bortforpagter)
Obj-315	1,15	Kristian Madsen, Hesselåvej 13, 7500 Holstebro, (bortforpagter)
	84,79	ha forpagtede arealer
	217,02	ha forpagtede og ejede arealer
Gylleaftalearealer		
Obj-51	1,75	Preben Jeppesen, Bjergbyvej 20, 7830 Vinderup (gyllemodtager)
Obj-52	3,92	Preben Jeppesen, Bjergbyvej 20, 7830 Vinderup (gyllemodtager)
Obj-53	3,55	Preben Jeppesen, Bjergbyvej 20, 7830 Vinderup (gyllemodtager)
Obj-54	5,23	Preben Jeppesen, Bjergbyvej 20, 7830 Vinderup (gyllemodtager)
Obj-55	5,64	Preben Jeppesen, Bjergbyvej 20, 7830 Vinderup (gyllemodtager)
Obj-57	3,71	Preben Jeppesen, Bjergbyvej 20, 7830 Vinderup (gyllemodtager)
Obj-58	1,77	Preben Jeppesen, Bjergbyvej 20, 7830 Vinderup (gyllemodtager)
Obj-323	4,80	Bent Skallebæk, Karupvej 18, 7540 Haderup (gyllemodtager)
Obj-324	3,89	Bent Skallebæk, Karupvej 18, 7540 Haderup (gyllemodtager)
Obj-325	2,58	Bent Skallebæk, Karupvej 18, 7540 Haderup (gyllemodtager)
Obj-326	2,02	Bent Skallebæk, Karupvej 18, 7540 Haderup (gyllemodtager)
Obj-327	5,64	Bent Skallebæk, Karupvej 18, 7540 Haderup (gyllemodtager)
Obj-328	16,87	David Straadt, Karupvej 36, 7470 Karup (gyllemodtager)
Obj-330	13,20	David Straadt, Karupvej 36, 7470 Karup (gyllemodtager)
Obj-331	6,65	David Straadt, Karupvej 36, 7470 Karup (gyllemodtager)

TEKNIK OG MILJØ

Natur og Miljø

Nupark 51 - 7500 Holstebro - Tlf: 96117557 - Fax: 96117802
Hjemmeside: www.holstebro.dk - E-post: naturogmiljo@holstebro.dk
CVR: 29189927

Marknr	Ha	Ejerforhold
Obj-332	5,78	David Straadt, Karupvej 36, 7470 Karup (gyllemodtager)
Obj-333	7,79	David Straadt, Karupvej 36, 7470 Karup (gyllemodtager)
Obj-334	7,91	David Straadt, Karupvej 36, 7470 Karup (gyllemodtager)
<u>102,71</u>		ha gylleaftalearealer

Forudsætninger for arealdriften

I henhold til husdyrlovens § 17, stk. 3 og husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen §§ 15 og 16 må der ikke ske ændringer i udbringningsarealet eller indgås aftaler om udbringning af husdyrgødning på tredjemands arealer uden forudgående godkendelse fra godkendelsesmyndigheden. Der må ikke modtages slam eller andet affald med næringsstofindhold til udbringning på marker eller lignende.

I miljøgodkendelsen indgår arealspecifikke vurderinger. Der vil derfor i miljøgodkendelsen blive stillet vilkår om, at husdyrbruget i forbindelse med indgåelse af gylleaftaler, der ikke er omfattet af selvstændig godkendelse, skal kunne dokumentere, at gyllen udspredes på de gylleaftalearealer, der fremgår af miljøgodkendelsen. Dette kan bl.a. sikres gennem privatretslige aftaler, der er indskrevet i overførselsaftalen. Dette betyder i praksis, at der ikke må udsprede gylle på de omhandlede arealer fra evt. dyrehold på den modtagende ejendom eller, kan indgås andre gylleaftaler på de anmeldte udspredearealer, såfremt harmonitrykket på de pågældende arealer er fuldt udnyttet.

Der stilles vilkår om, at der til enhver tid over for Holstebro Kommune skal kunne fremlægges diverse sædskifteplaner, gødningsplaner eller lignende, som dokumenterer, at gødningen udbringes og opbevares miljømæssigt forsvarligt i henhold til husdyrgødningsbekendtgørelsen.

Harmonikrav

I husdyrgødningsbekendtgørelsen stilles der krav om et bestemt forhold mellem det areal, der kan anvendes til udbringning af husdyrgødning på bedriften, og den mængde husdyrgødning, der udbringes (harmonikrav).

For at opfylde husdyrgødningsbekendtgørelsens harmonibestemmelser (forholdet mellem størrelse af dyrehold og udbringningsareal) for husdyrgødningen, der udbringes på ejede og forpagtede arealer, skal der være et udbringningsareal på minimum 216,80 ha til rådighed. Der er 217,02 ha til rådighed, hvorfor det generelle harmonikrav er opfyldt.

Gylleaftalearealerne på Bjergbyvej 20, Karupvej 18, 7540 Haderup og Karupvej 36, 7470 Karup har med bidrag fra kvæggyllen leveret fra Bjergbyvej 24, et harmonitryk på hhv. 1,17 DE/ha, 1,39 DE/ha og 0,66 DE/ha, hvorfor det generelle harmonikrav er opfyldt.

BAT i forhold til udbringningsarealer er bl.a. at den producerede husdyrgødning afstemmes med udspredearealet og afgrødens gødningsbehov og i forhold til anvendt mængde og type af kunstgødning.

Der stilles vilkår om, at der til enhver tid over for Holstebro Kommune skal kunne fremlægges diverse planer, afregninger, regnskaber eller lignende, som dokumenterer, at gødnin-

TEKNIK OG MILJØ

Natur og Miljø

Nupark 51 - 7500 Holstebro - Tlf: 96117557 - Fax: 96117802
 Hjemmeside: www.holstebro.dk - E-post: naturogmiljo@holstebro.dk
 CVR: 29189927

gen udbringes og opbevares miljømæssigt forsvarligt i henhold til husdyrgødningsbekendtgørelsen.

Udskiftning af udbringningsarealer

Alle ændringer i udbringningsarealer skal godkendes af Holstebro Kommune. Anmeldelse af udskiftning af bedriftens udbringningsarealer, eller udskiftning af markarealer hos tredjemand til udbringning af husdyrgødning, skal senest fremsendes til kommunen før planårets begyndelse 1. august. Holstebro Kommune skal inden 1. oktober tilkendegive, om de anmeldte arealer kan betragtes som mere sårbare end de udbringningsarealer, der skiftes ud. Hvis arealerne bedømmes mere sårbare, kan anmeldelsen trækkes tilbage, og der kan anmeldes nye arealer senest den 15. oktober. Hvis Holstebro Kommune har indsigelser imod de anmeldte arealer, skal dette meddeles anmelder senest den 31. december.

Sædskiye

Alle arealerne drives med K12 sædskiye, der er identisk med referencesædskiye. Da beregningerne er foretaget på et sædskiye, der ikke afviger fra referencesædskiye, stilles der generelt ikke vilkår til anvendelsen af et specifikt sædskiye. 2 marker, 35-0 og 35-0 er permanent græs, der bruges til afgræsning og ikke er i omdrift. Derfor er der valgt K13 som standard sædskiye. På kvægejendomme, som er omfattet af bilag 2 i husdyrgødningsbekendtgørelsen, med et harmonikrav på 2,3 DE/ha, er der specielle krav til sædskiye og driftspraksis. Disse kvægbrug kan ikke vælge ændret sædskiye som virkemiddel til at nedbringe kvælstofudvaskningen, men er pålagt K12.

Kriterierne for et K12 sædskiye er:

At der skal dyrkes min 70 % roer, græs og efterafgrøder.

At der er 10 % efterafgrøder.

Der er i ansøgningen valgt 4,1 % ekstra efterafgrøder udover de lovpligtige efterafgrøder. Det svarer til, at 74,1 % skal dyrkes med roer, græs eller græsefterafgrøder.

Da efterafgrøderne er valgt som virkemiddel for at nedbringe nitratudvaskningen til grundvand, bør efterafgrøderne fortrinsvis placeres på markerne 50-0, obj-306, obj-307, obj-308, obj-30, og obj-315.

Der stilles vilkår til sikring af ovenstående.

Udbringning af husdyrgødning

Ansøgers beskrivelse

BAT for udbringningsteknik er beskrevet i referencedokumentet for bedste tilgængelige teknikker, der vedrører intensiv fjerkræ- og svineproduktion (BREF) som en række tiltag. En del af disse tiltag er dækket af husdyrgødningsbekendtgørelsen og bekendtgørelse om jordbrugets anvendelse af gødning og om plantedække, hvorfor det er et lovkrav at følge dem. Fx:

TEKNIK OG MILJØ

Natur og Miljø

Nupark 51 - 7500 Holstebro - Tlf: 96117557 - Fax: 96117802
Hjemmeside: www.holstebro.dk - E-post: naturogmiljo@holstebro.dk
CVR: 29189927

- regler for udbringningstidspunkter (forbud mod udbringning 200 m fra byområder på weekend- og helligdage),
- udbringningsmetoder (fx ikke tilladt at bruge bredspredere til gylle),
- krav om nedfældning på visse arealer tæt på sårbar natur (sort jord og græs indenfor bufferzoner til §7 arealer),
- krav til udbringningstidspunkter, der sikrer optagelse i planter,
- krav om nedbringning af husdyrgødning udlagt på ubevoksede arealer indenfor 6 timer,
- og krav om maksimale mængder husdyrgødning pr. ha,
- krav til efterafgrøder.

Der udarbejdes hvert år en mark- og gødningsplan, hvorved det sikres at mængden af gødning tilpasses afgrødens forventede behov. I planen tages der bl.a. hensyn til jordbundstype, sædskifte, vanding, planternes udbytte og kvælstofudnyttelsen.

Gyllen nedfældes på alle arealer, dog ikke til 1. slæt græs på de marker, hvor der ikke er krav om nedfældning, her udlægges gylle med slanger. Gyllen nedfældes altid indenfor 1000 m fra Gindeskov Krat. Der vil forekomme ammoniakfordampning og lugtgener fra marker, hvorpå der er udbragt gylle.

Omfanget afhænger af vejrforhold (temperatur, vindforhold og evt. nedbør).

Der køres aldrig på vandmættet, oversvømmet, frossen eller snedækket areal, hvor der efterfølgende er fare for afstrømning til vandløb, søer eller lign. Der er etableret en del udyrkede 10 m. bræmmer langs visse vandløb iht. Miljøgodkendelse af 10-06-2009 og 2 m. bræmmer omkring resterende vandløb.

Det vurderes, at de anvendte udbringningsteknikker lever op til BAT.

Når der udbringes husdyrgødning og suppleres op til Plantedirektoratets norm med handelsgødning, er der forbrugt 15-20 % mindre kvælstof end økonomisk optimal mængde. Dette medfører et kraftigt incitament til optimal håndtering af husdyrgødningen. Ansøger vil derfor søge den mest optimale form for udbringningsteknik, placering i sædskiftet og benytte de mest optimale vejrforhold, således fordampningen af ammoniak reduceres mest mulig og udnyttelsen af næringsstoffer er størst mulig.

Transport

Transport af gylle til udspretningsarealerne fremgår af bilag 8. Transporter sker hovedsageligt på offentlig vej via Bjergbyvej og ad Hedegårdvej, Djeldvej, Skavevej og Sevelvej til Skave By og videre til de forpagtede arealer på Hesselåvej. Der stilles vilkår om at transport af husdyrgødning gennem Skave by skal ske i en lukket tankvogn eller gyllevogn med drypstop og spildebakke, inden for almindelig arbejdstid, d.v.s. mellem kl. 8 og kl. 16. Alternativt skal transporten ske uden om Skave by.

I fremtiden leveres op til 250 DE kvæggylle til Maabjerg Bioenergy A/S. En del af den afgassede biomasse tages retur. Der er planlagt en omladestation ved Skavevej 8/Øster Stendisvej som ligger ca. 6 km sydvest for Bjergbyvej 24. Antallet af transportere til og fra omladestationen er i ansøgningen angivet til 50, hvilket er mindre end 1 ugentlig transport. Transporterne vil foregå i lukkede lastbiler. Hvilke arealer der vil blive spredt afgasset biomasse på er ikke helt klarlagt, men de vandløbsnære arealer langs Nautrup Bæk i nærheden af ejendommen på Bjergbyvej 24, vil med stor sandsynlighed indgå.

TEKNIK OG MILJØ

Natur og Miljø

Nupark 51 - 7500 Holstebro - Tlf: 96117557 - Fax: 96117802
Hjemmeside: www.holstebro.dk - E-post: naturogmiljo@holstebro.dk
CVR: 29189927

Holstebro Kommune vurderer, at transport af husdyrgødning til udbringningsarealerne ikke er forbundet med væsentlige gener.

Bynære udbringningsarealer

Udbringningsarealerne er beliggende i primært landbrugsområde. Marker ligger væk fra bymæssig bebyggelse. Dog ligger de forpagtede arealer på Hesselåvej, så transport med maskiner vil foregå gennem Skave By.

Størstedelen af markerne obj-307, obj-308 og obj-309 ligger mindre end 200 meter fra Skave bys landsbyafgrænsning. Husdyrgødningsbekendtgørelsens § 24 fastsætter regler for udbringning af husdyrgødning på arealer nærmere end 200 meter fra byzone, sommerhusområder, samt områder i landzone, der ved lokalplan er udlagt til boligformål. Holstebro Kommune vurderer generne, trafikale og lugtmæssige, fra udbringning af husdyrgødning fra ejendommen, som begrænsede, idet der er tale om udbringning over en begrænset tidsperiode og at en stor del af udbringningen foregår ved gyllenedfældning.

BAT

BAT for udbringningsteknik er beskrevet i referencedokumentet for bedste tilgængelige teknikker, der vedrører intensiv fjerkræ- og svineproduktion (BREF) som en række tiltag. En del af disse tiltag er dækket af gældende love og bekendtgørelser, så som husdyrgødningsbekendtgørelsen og bekendtgørelse om jordbrugets anvendelse af gødning og om plantedække, hvorfor det f.eks. er et generelt lovkrav at:

- udarbejde mark- og gødningsplaner.
- ikke at udbringe husdyrgødning mindre end 200 m fra byområder på weekend- og helligdage,
- anvende lovlige udbringningsmetoder (f.eks. ikke tilladt at bruge bredspreder til gylle),
- nedfælde gylle på sort jord og i græs mindre end 1000 meter fra sårbare naturtyper,
- nedbringe fast husdyrgødning udlagt på ubevoksede arealer indenfor 6 timer,
- overholde maksimalt tilladt harmonitryk (DE/ha)
- etablere efterafgrøder til reduktion af nitratudvaskning i relation til produktionsform.
- ikke at udbringe flydende husdyrgødning på skrånende arealer (> 6 grader) beliggende tættere end 20 meter fra overfladevande.
- der skal være en 2 meter ubehandlet bræmme langs højt målsatte og naturlige vandløb.

Herudover er der en række BAT-forhold der ikke er direkte reguleret i dansk lovgivning eller kan tolkes i en bredere miljømæssig sammenhæng såsom:

- at man anvender BAT med hensyn til de maskiner, man anvender til udspreddning og om nødvendigt nedpløjning af husdyrgødningen,
- at man ved afgrødehøjde under 10 cm tilstræber, at udbringe gødningen under ideelle vejrforhold, dvs. køligt, fugtigt og vindstille eller ved direkte nedfældning,
- at man ikke tilfører husdyrgødning, når marken er vandmættet, oversvømmet, frosen eller snedækket,

TEKNIK OG MILJØ

Natur og Miljø

- anvendelse af godt landmandskab, såsom at sprede gødning i løbet af dagen, når der er mindre sandsynlighed for at folk er hjemme samt at undgå weekender og helligdage, og at være opmærksom på vindretning i forhold til nabohusene,
- behandling af husdyrgødning mhp. at minimere lugtmissioner, hvilket kan tillade mere fleksibilitet til identificering af passende områder og vejrforhold i forbindelse med tilførsel på markerne,
- sprede gødning så tæt som muligt før den maksimale afgrødevækst og optagelse af næringsstoffer finder sted,
- ikke at tilføre gødning til stejlt hældende marker,
- ikke at tilføre gødning på arealer, der støder op til vandløb (ved at efterlade et stykke jord ubehandlet).

Holstebro Kommune forholder sig primært til de sidst nævnte forhold, da de ikke direkte er omfattet af generel lovgivning. Husdyrbruget har gjort sig overvejelser omkring muligheden for at anvende maskinel og tekniker til udbringning af husdyrgødningen, der bl.a. reducerer ammoniakfordampningen. Herudover er der beskrevet management i relation til godt landmandskab, såsom udbringning af gylle på hverdage under hensynstagen til vejrforhold, hvilket minimerer risikoen for lugtgener for de omkringboende. Herudover er det beskrevet, at der aldrig køres husdyrgødning ud på vandmættet, oversvømmet, frosset eller snedækkede arealer, hvilket minimerer risikoen for specielt overfladeafstrømning. Husdyrbruget er omfattet af et 10 m bræmmekrav på risikoarealer ved Stubbergård sø.

Holstebro Kommune vurderer, at husdyrbruget lever op til BAT mht. udbringning af husdyrgødning, idet der stilles vilkår om, at udbringning sker i overensstemmelse med godt landmandskab, og at det ikke må udbringes husdyrgødning, når marken er vandmættet, oversvømmet, frossen eller snedækket. Det er husdyrbrugets ansvar, at evt. leverandører overholder godkendelsens vilkår.

MILJØPÅVIRKNING AF HUSDYRBRUGETS AREALER

Grundvand

Udspretningsarealerne mark nr. obj-306, obj-307, obj-308, obj-309 og obj-315 ligger indenfor område med særlige drikkevandsinteresser. Mark nr. 50-0 ligger indenfor indvindingsopland til Herrup Vandværk og mark nr. obj-306, obj-307, obj-308 og obj-309 ligger indenfor indvindingsopland til Sandagergård Vandværk. Mark nr. 50-0, obj-306, obj-307 og obj-308 ligger indenfor nitratfølsomt indvindingsopland.

De resterende marker ligger udenfor område med særlige drikkevandsinteresser, indvindingsopland til et vandværk og nitratfølsomt indvindingsopland. Alle markerne ligger udenfor hygiejnezone for vandværksboringer.

Der vurderes i det følgende kun på udspretningsarealerne mark nr. 50-0, obj-306, obj-307, obj-308, obj-309 og obj-315, da risiko for forurening af grundvand vil forekomme her.

Grundet de geografiske afstande vurderes mark nr. 50-0 for sig.

TEKNIK OG MILJØ

Natur og Miljø

Nupark 51 - 7500 Holstebro - Tlf: 96117557 - Fax: 96117802
Hjemmeside: www.holstebro.dk - E-post: naturogmiljo@holstebro.dk
CVR: 29189927

For mark nr. 50-0

Terrænkoten for udspretningsarealet ligger i kote mellem 45 og 48 meter, faldende mod nord.

I de omkringliggende boringer ses der i de øverste 40 meter et akkumuleret lerdække på 0 meter over grundvandsspejlet og mellem 0 og 1 meter under grundvandsspejlet.

Syd for Viborgvej ses der i flere boringer et begyndende lerdække i ca. 28 meter under terræn.

Ro-vandspejlet ses i de omkringliggende boringer mellem 15 og 12,5 meter under terræn. Det terrænnære og regionale grundvandsmagasins trykpotentiale er i kote henholdsvis mellem 32,5 og 30 meter og mellem 32,5 og 27,5 meter, begge faldende mod nord til nordøst. Der er en nedadrettet gradient, som medfører transport af stoffer fra overfladen til grundvandet.

Jordbundstypen ved marken er finsandet jord (JB2).

For mark nr. obj-306, obj-307, obj-308, obj-309 og obj-315

Terrænkoten for udspretningsarealerne ligger i kote mellem 38 og 34 meter, faldende mod øst.

I de omkringliggende boringer ses der i de øverste 45 meter et akkumuleret lerdække på 0 meter over grundvandsspejlet og mellem 0 og 16 meter under grundvandsspejlet.

Ro-vandspejlet ses i de omkringliggende boringer ca. 3 meter under terræn. Det terrænnære og regionale grundvandsmagasins trykpotentiale er i kote henholdsvis mellem 30-25 meter og mellem 32,5-27,5 meter, begge faldende mod vest. Der er en nedadrettet gradient, som medfører transport af stoffer fra overfladen til grundvandet.

Der er flere boringer beliggende omkring udspretningsarealerne, som bruges til markvanding. I boring DGUnr. 65.761, som ligger ca. 250 meter syd for udspretningsarealerne ses et lerdække på ca. 22 meter i de øverste 50 meter, i de øvrige boringer ses tykkeste lerdække på 1 meter.

Jordbundstypen ved mark nr. obj-306, obj-307, obj-308 og obj-309 er grovsandet jord (JB1) og ved mark nr. obj-315 er det hovedsageligt JB1 og en mindre del humus (JB7).

Ved markarealerne er der altså ud fra nuværende viden dårligt lerdække og strømning af stoffer sker fra overfladen og nedad til underliggende grundvand.

Ud fra den viden om de områder, hvor der skal udarbejdes en indsatsplan i Holstebro kommune vurderes det om udspretningsarealer ligger indenfor, udenfor eller om denne viden ikke forligger, da Miljøcenter Ringkøbing ikke har foretaget en kortlægning af området endnu. Mark nr. 50-0, obj-306, obj-307, obj-308 og obj-309 ligger indenfor de områder, hvor der skal udarbejdes en indsatsplan. For mark nr. obj-306, obj-307, obj-308 og obj-309 modtager Holstebro Kommune kortlægningen i år.

Der er ikke foretaget beregninger af nitratudvaskningen på udspretningsarealerne.

Nitrat- og sulfatindholdet i råvandsanalyse fra Herrup Vandværks boringer viser et indhold på henholdsvis under 0,5 mg/l og max. 120 mg/l. Indholdet af sulfat er stigende. Der ses

TEKNIK OG MILJØ

Natur og Miljø

Nupark 51 - 7500 Holstebro - Tlf: 96117557 - Fax: 96117802
Hjemmeside: www.holstebro.dk - E-post: naturogmiljo@holstebro.dk
CVR: 29189927

dermed ikke tegn på direkte nitratforurening i vandværkets borer. Det høje sulfatindhold i vandværkers råvand kan være tegn på at der foregår en pyritoxidation, hvilket er tegn på at nitrat reduceres og dermed at der er nitrat i grundvandet.

I 1968 viste en råvandsanalyse af en nu sløjfet vandværksboring et nitratindhold på 38 mg/l. Denne boring var filtersat højere oppe end de to borer vandværket anvender nu. Der ses ikke noget indhold af nitrat og sulfat i råvandsanalyser fra Sandagergård vandværks borer.

Nitratudvaskningen fra rodzonen er ifølge ansøgningsskemaet beregnet til 51 mg/l for marknr. 50-0, Obj-306, Obj-307, Obj-308, Obj-309 og Obj-315 med en merbelastning på 0 mg/l.

Lovgrundlag

Der er foretaget en vurdering på baggrund af de kvalitetskrav listet i EU's Grundvandsdirektiv. Det vil på baggrund af ovennævnte ikke være svært at overholde kvalitetskravet i grundvandsdirektivet med et nitratindhold på maksimalt 50 mg/l i grundvandet med den beregnede udvaskning af nitrat på de pågældende arealer.

Grundvandsdirektivet er en opfølgning på Vandrammedirektivet, som er ved at blive implementeret i dansk lovgivning. I udkast til bek. om fastsættelse af miljømål for vandløb, søer, kystvande, overgangsvande og grundvand er kvalitetskravet for nitrat i grundvand sat til 50 mg/l, og kommunernes forpligtelse i forbindelse med væsentlig og vedvarende opadgående tendens af et forurenede stof er også medtaget i samme bekendtgørelse.

I henhold til bekendtgørelse nr. 294 af 31.3.2009 om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug §11, stk. 2 og 3 kan kommunen stille vilkår, der skærper det fastlagte beskyttelsesniveau i forhold til bekendtgørelsens bilag 3 og 4, når det vurderes at være en væsentlig miljøpåvirkning af regionale eller lokale beskyttelsesinteresse. Jævnfør § 11, stk. 6 skal kommunalbestyrelsen meddele afslag, hvis det vurderes, at der med de fastlagte beskyttelsesniveauer i bilag 3, eller de efter stk. 2 og 4 fastsatte vilkår vil være en væsentlig miljøpåvirkning af særlige regionale og lokale beskyttelsesinteresser.

Boring DGU nr. 65.596 ligger inden for afstandskrav om 25 meter fra dyrehold (kviestald). Der er i 1994 søgt og givet dispensation fra afstandskravet.

På baggrund af ovenstående vurderes det, at der i miljøgodkendelsen af ejendommen ikke skal stilles vilkår om sikring af grundvand til drikkevand.

Varetagelse af hensyn til landskab

Indpasning af bygninger i landskabet

Husdyrbruget ligger i landskabeligt interesseområde, hvor kommunen skal vurdere om placeringen af et planlagt byggeri tager hensyn til de landskabelige værdier. Holstebro kommune vurderer, at der er tale om en lille tilbygning på 450 m² til et allerede stort staldbyggeri. Kalvestalden placeres som tilbygning til den ældste del af kostalden ned mod Bjergbyvej. I den tidligere miljøgodkendelse fra 2009 blev der stillet vilkår om afskærmning.

TEKNIK OG MILJØ

Natur og Miljø

Nupark 51 - 7500 Holstebro - Tlf: 96117557 - Fax: 96117802
Hjemmeside: www.holstebro.dk - E-post: naturogmiljo@holstebro.dk
CVR: 29189927

de beplantning i form af læhegn ud mod Bjergbyvej. Med tiden vil man med læhegnene opnå en camouflerende virkning, så stalden bliver mindre synlig i landskabet.

Vurdering i forhold til arealer

En del marker er beliggende i et område, der i kommuneplanen 2009-2021 er udpeget som særligt værdifuldt kulturhistorisk område, jævnfør bilag 6. Kulturarvsarealet dækker dele af den såkaldte "Oldtidsvej", som løber langs sidste istids hovedopholdslinie gennem hele Vestjylland fra Vesterhavet ved Trans ind til Karup Å. Vejforløbet eller vejkorridoren markeres af 1) fredede og overpløjede gravhøje, samt af 2) vejspor, som ses i heder og på luftfotos, og af 3) eksisterende veje og hulveje. Forløbet er meget markant fra Vesterhavet og helt ind til Stubbergård Sø og Flynder Sø. Herefter på det sidste korte stræk er der flere forløb, som hver især er markeret med gravhøje, men ikke så markant, som på resten af strækningen. Forløbet strækker sig over ca. 77 km. Der er ca. 430 fredede gravhøje i forløbet og registreret ca. 1070 overpløjede høje (hvoraf nogle kun er registrerede på luftfotos), altså i alt ca. 1500 gravhøje. Højserien er uden tvivl en af de mest markante i landet.

Beskyttede fortidsminder

Markerne 1-0, 4-0, 4-0 6-0, 9-0, 10-0, 22-0, obj-54, obj-55, 72-0, 73-0, 74-0 og 75-0 ligger inden for beskyttelseszonerne for beskyttede fortidsminder i form af gravhøje, jævnfør bilag 21. Selve gravhøjene er beliggende uden for de respektive markarealer, med undtagelse af mark 22-0. Gravhøjene er, jvf. § 29f i museumsloven, beskyttet af en 2 m beskyttelseszone, hvor der ikke må foretages jordbehandling, gødes eller plantes. Der stilles ikke skærpende vilkår. Jvf. § 18 i Lov om naturbeskyttelse må der endvidere ikke etableres ny beplantning eller foretages lignende ændring i tilstanden af arealet inden for 100 meters afstand fra gravhøje, medmindre Kommunen meddeler dispensation hertil.

Beskyttede diger

Langs mark 31-0 sydlige og vestlige side ligger et beskyttet dige, jævnfør bilag 21. Ved sten- og jorddiger og lign. forstås menneskeskabte, linieformede forhøjninger af sten, jord, græstørv, tang eller lignende materialer, som fungerer eller har fungeret som hegn og har eller har haft til formål at markere administrative, ejendoms- eller anvendelsesmæssige skel i landskabet. Digerne er vigtige elementer i kulturlandskabet, som både viser tidligere tiders arealudnyttelse, ejendoms- og administrationsforhold, fungerer som levesteder og spredningskorridorer for dyr og planter og bidrager til et afvekslende landskab, ofte med egnstypiske digestrukturer. Digerne er beskyttet i henhold til museumslovens § 29a. Der må derfor ikke foretages ændring i tilstanden af digerne. Digerens placering vurderes ikke at være af betydning for arealanvendelse i indeværende godkendelse.

Holstebro Kommune vurderer samlet, at den ansøgte arealdrift ikke vil medføre forringelser af de landskabelige eller kulturhistoriske værdier i området

---

Natura 2000-områder og bilag IV- arter

Natura 2000 er en fællesbetegnelse for EU's naturdirektiver; EF-fuglebeskyttelsesdirektiv, EF-habitatdirektiv samt Ramsar-konventionen, der tilsammen beskytter Natura 2000-områderne gennem de i direktiverne opstillede beskyttelseskrav.

TEKNIK OG MILJØ

Natur og Miljø

Nupark 51 - 7500 Holstebro - Tlf: 96117557 - Fax: 96117802
 Hjemmeside: www.holstebro.dk - E-post: naturogmiljo@holstebro.dk
 CVR: 29189927

Før kommunalbestyrelsen træffer afgørelser i sager iht. husdyrloven §§ 10, 11, 12 eller 16, om etablering, udvidelse eller ændring af husdyrbrug, skal der, i henhold til § 8, stk. 6, nr. 2-3 i habitatbekendtgørelsen³, af kommunalbestyrelsen, foretages en vurdering af, om projektet i sig selv, eller i forbindelse med andre planer og projekter, vil medføre forringelser af internationale naturbeskyttelsesområder eller medføre forstyrrelser, der har betydelige konsekvenser for de arter, områderne er udpeget for, eller for arter beskyttet af direktivets bilag IV. Denne vurdering skal foretages ud fra forsigtighedsprincippet jvf. EF-domstolen⁴. Dette medfører, at hvis det ikke på baggrund af objektive kriterier, kan udelukkes at projektet i sig selv eller i sammenhæng med andre, påvirker udpegningsgrundlaget væsentligt eller medfører negativ påvirkning af bevaringsmålsætningen. Dette medfører udarbejdelse af en konsekvensvurdering, derudover er der krav om konsekvensvurderinger, hvis et Natura 2000-område efter kommunalbestyrelsens vurdering ikke beskyttes tilstrækkeligt.

I praksis betyder dette udarbejdelse af en foreløbig vurdering af, hvorvidt der skal stilles skærpede krav ud over det almindelige beskyttelsesniveau opstillet i husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens⁵ bilag 3. Vurderer kommunalbestyrelsen, at det er nødvendigt at stille skærpede vilkår for, at der ikke vil ske skade på et Natura 2000-område, er kommunalbestyrelsen forpligtet til at stille skærpede vilkår. Vurderes de skærpede vilkår ikke at være tilstrækkelig til at imødegå en skade på et internationalt naturbeskyttelsesområde, skal kommunalbestyrelsen afslå at godkende ansøgningen.

Der er med baggrund heri foretaget en vurdering af udpegningsgrundlagets miljøtilstand og eventuelle påvirkninger som følge af miljøgodkendelsen af Bjergbyvej 24.

Vurderingen er bl.a. foretaget på baggrund af basisanalyserne, STOQ, DMU's forskningsresultater og naturdatabasen⁶ og data fra Conterra ApS vedr. næringsstofbalancer. Derudover inddrages Vandmiljøplan III, Grøn Vækst og de kommende Natura 2000-planers mulige betydning, således at miljøgodkendelsen ikke strider imod andre tiltag, der sammen har til formål at fremme udpegningsgrundlagets miljøtilstand.

Udover de i habitatbekendtgørelsen opstillede beskyttelseskrav, der har til formål at sikre Natura 2000-områdernes udpegningsgrundlag, er der yderligere opstillet beskyttelseskrav dels i husdyrlovens § 7, der har til formål, at beskytte en række kvælstoffølsomme naturtyper mod forringelser som følge af merpåvirkningen fra nærliggende husdyrbrug. Dels i naturbeskyttelseslovens § 3 der har til formål, at beskytte udvalgte naturtyper imod tilstandssændringer.

Læsevejledning til Natura 2000 vurderingerne

Bjergbyvej 24 har arealer beliggende henholdsvis i oplandet til Natura 2000-vandområdet Flyndersø, Stubbergård Sø, Helle Sø og Skalle sø (N41), til Karup å (N40) og til Nissum Fjord. Nedenfor findes en vurdering, at husdyrbrugets påvirkning af disse områder. Først beskrives områderne, herefter kommer der en gennemgang af husdyrtrykket i de forskelli-

³ Bekendtgørelse nr. 408 af 1. maj 2007 om udpegning og administration af internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter.

⁴ Hjertemuslingedommen fra 2004 danner præcedens for anvendelse af forsigtighedsprincippet.

⁵ Bek. nr. 294 af 31. marts 2009 om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug.

⁶ Naturdatabasen på Danmarks Miljøportal, Overfladevand.

TEKNIK OG MILJØ

Natur og Miljø

Nupark 51 - 7500 Holstebro - Tlf: 96117557 - Fax: 96117802
Hjemmeside: www.holstebro.dk - E-post: naturogmiljo@holstebro.dk
CVR: 29189927

ge oplande og slutteligt vurderes der på husdyrbrugets individuelle og kumulative effekter på de forskellige oplande. Vurderingerne laves for hvert opland.

Tør natur påvirkning

Husdyrbruget ligger i et område med naturområder og naturtyper inden og uden for internationale beskyttelsesområder, jævnfør bilag 18,19 og 20. For overskuelighedens skyld er husdyrbrugets anlægs ammoniakpåvirkning af den omkringliggende beskyttede tørre natur både inden og uden for de internationalt beskyttede områder behandlet samlet i det følgende. Udvidelsen medfører en meremission fra anlægget på 869 kg N/år, således at den samlede emission bliver på i alt 4.242 kg N/år, jævnfør skema 5.

Da der blev foretaget en udvidelse i 2008/09 og i den forbindelse blev udarbejdet en § 12 miljøgodkendelse har ansøgers konsulent efter anmodning fra Holstebro Kommune foretaget en beregning, der viser den samlede meremission af ammoniak fra anlægget, som er foretaget siden Husdyrloven blev indført 1. januar 2007. Beregningen fremgår af fiktivt skema nr. 19.777 og indgår i beregningerne nedenfor som den samlede afsætning.

Natura 2000 områders påvirkning

Det nærmest liggende Natura 2000-område i forhold til ejendommen er EF-habitatområde nr. 41 Hjelm Hede, Flyndersø og Stubbergård Sø.

Mindsteafstanden hertil er ca. 600 meter.

Ejendommen ligger i bufferzone II i forhold til naturtyper indenfor habitatområdet, jf. §7 i Lov om miljøgodkendelse mv. af husdyrbrug.

Ca. 800 meter sydøst for ejendommen samt 1,2 km mod nord ligger to tørre overdrev (naturtype 6230); det første er dog ikke omfattet af kortlægningen af habitatnaturtyper. Der er tale om overdrev med en karakteristisk flora for sure, næringsfattige overdrev. I bunden af det sydøstlige overdrev findes en næringsfattig mose med bl.a. mose-troldurt, plettet gøgeurt og stjerne-star.

For overdrevet mod sydøst er beregnet en merafsætning af ammoniak på omkring 0,05 kg N/ha/år mod en afsætning på 0,31 kg N/ha/år for den samlede ejendom efter udvidelserne. For overdrevet mod nord er beregnet en merafsætning af ammoniak på omkring 0,03 kg N/ha/år mod en afsætning på 0,21 kg N/ha/år for den samlede ejendom efter udvidelserne. Beregningspunkterne fremgår af bilag 9.

Tabel 1. Udpegningsgrundlaget og naturtypernes tålegrænser for tør natur jf. SNS 2005 og KGB. De naturtyper og arter der er anført med "*" er de særligt prioriterede.

Nr.	Naturtype	Tålegrænse (Ammoniak)
4010	Våde dværgbusksamfund med klokkelyg	10-25 kg N/ha
4030	Tørre dværgbusksamfund (heder)	10-25 kg N/ha
6230*	Artsrige overdrev eller græsheder på mere eller mindre sur bund	10-20 kg N/ha

TEKNIK OG MILJØ

Natur og Miljø

Nupark 51 - 7500 Holstebro - Tlf: 96117557 - Fax: 96117802
 Hjemmeside: www.holstebro.dk - E-post: naturogmiljo@holstebro.dk
 CVR: 29189927

7110*	Aktive højmoser	5-10 kg N/ha
7120	Nedbrudte højmoser med mulighed for naturlig gendannelse	5-10 kg N/ha
7140	Hængesæk og andre kærsamfund dannet flydende i vand	10-15 kg N/ha
7230	Rigkær	15-25 kg N/ha
9190	Stilkegeskove og -krat på mager sur bund	10-20 kg N/ha
91E0*	Elle- og askeskove ved vandløb, søer og væld	10-20 kg N/ha

På denne baggrund forventes udvidelserne kun at ville få en ubetydelig negativ effekt på overdrevsområderne, og ejendommen overholder kravene for bufferzone II.

Holstebro Kommune vurderer, at ammoniakemissionen fra husdyrbruget ikke vil kunne påvirke habitatområdet væsentligt negativt, hvorfor udpegningsgrundlaget i relation til tør natur ikke er behandlet yderligere i nedenstående.

Uden for Natura 2000 områder

De naturarealer, som ligger nærmest ejendommen og som er højt målsatte i den gældende naturplan (A-målsatte), er de ovenfor omtalte overdrev nord for ejendommen.

Nær ejendommen findes et noget kulturpræget engområde, som er C-målsat og som ikke forventes at være særligt følsomt overfor atmosfærisk kvælstof. Naturområderne fremgår af bilag 18.

På baggrund af afstanden og en merudledning af atmosfærisk kvælstof fra udvidelsen på 869 kg N/år ventes kun en lille negativ effekt på naturområderne, og der er ikke foretaget beregninger af kvælstofnedfaldet.

Indenfor en afstand af 1 km fra ejendommen findes desuden et noget kulturpræget engområde, som er C-målsat og som ikke forventes at være følsomt overfor atmosfærisk kvælstof.

På baggrund af den store afstand vurderer Holstebro Kommune, at udvidelsen af husdyrbruget ikke vil medføre en tilstandsændring af naturområderne, hvorfor udvidelsen ikke vurderes at være i strid med naturbeskyttelseslovens § 3.

Ammoniakbelastningen ved udbringning af husdyrgødning

Siden den 1. august 2007 har det været et generelt krav, at flydende husdyrgødning skal nedfældes på sort jord og græsmarker beliggende i en afstand under 1000 meter fra de naturarealer, der er omfattet af "bufferzonereglen". Flere af husdyrbrugets udbringningsarealer er beliggende tættere på end 1000 meter fra naturområder omfattet af husdyrlovens § 7, og arealerne er derfor omfattet af kravet, jævnfør bilag 20. Fra 1. januar 2011 gælder nedfældningskravet for alle fodergræsmarker og sort jord uanset beliggenhed.

Ammoniakpåvirkningen fra et udbringningsareal til et naturområde (hvad enten der er tale om Natura 2000, § 7 eller § 3 beskyttet natur) er en geografisk begrænset problematik. Det er pt. ikke muligt at beregne den eksakte ammoniakpåvirkning af udbragt husdyrgød-

TEKNIK OG MILJØ

Natur og Miljø

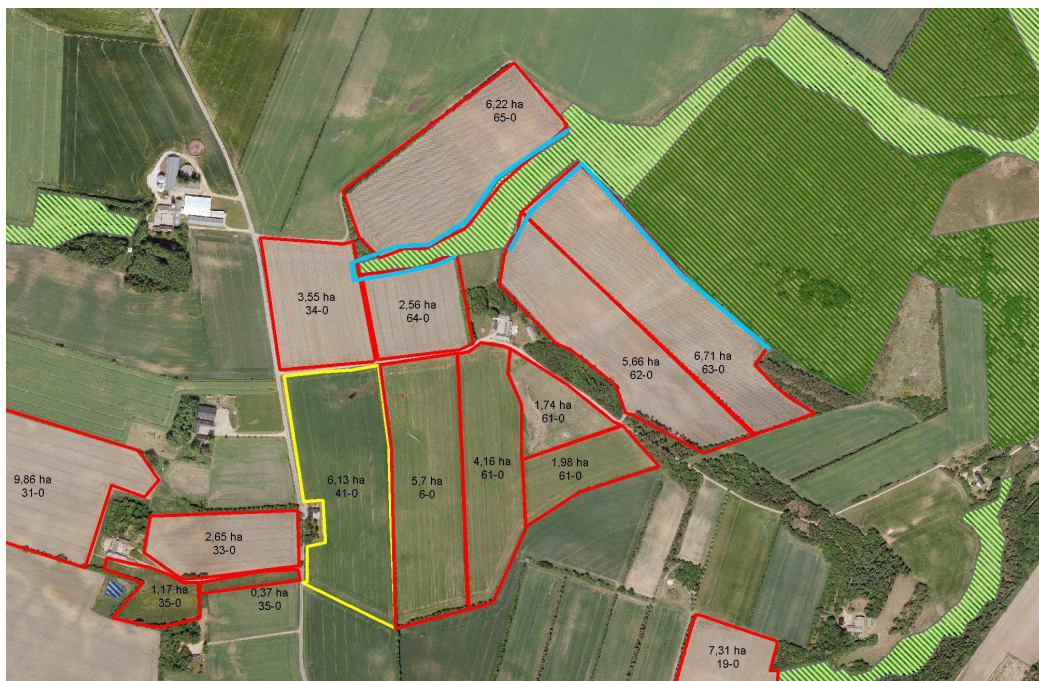
Nupark 51 - 7500 Holstebro - Tlf: 96117557 - Fax: 96117802
 Hjemmeside: www.holstebro.dk - E-post: naturogmiljo@holstebro.dk
 CVR: 29189927

ning på et naturområde. I værste fald forventes der i en afstand på 100 meter fra markkanten ikke påvirkninger over 1 kg N/ha. I normale tilfælde er der påvirkninger på over 1 kg N/ha i op til ca. 20-30 meters afstand fra markkanten. Den reelle påvirkning vil afhænge af udbringningsform, temperatur, vindforhold etc. i det enkelte år. Såfremt kommunen vurderer, at udbringningsarealer der grænser op til naturområder, som er følsomme for ammoniakpåvirkninger, kan have væsentlige negative miljøpåvirkninger, skal der stilles skærpede krav om f.eks. nedfældning inden for en vis afstand til naturområdet eller etablering af randzone, hvor husdyrgødning ikke må udbringes. Ved nedfældning vurderes der ikke at være randpåvirkninger større end 1 kg N/ha.

Udbringningsarealer for husdyrgødning

Ingen af de angivne udbringningsarealer for husdyrgødning er registreret som beskyttede i henhold til naturbeskyttelseslovens §3.

Enkelte arealer grænser direkte ned til kvælstoffølsomme naturområder. Der stilles vilkår om 20 meter brede beskyttelsesbræmmer ned imod disse naturområder (vist med lyseblå streger herunder). Indenfor disse bræmmer skal udbringning af husdyrgødning ske ved nedfældning. Vilkåret gælder dog ikke for udbringning i vinterafgrøder.

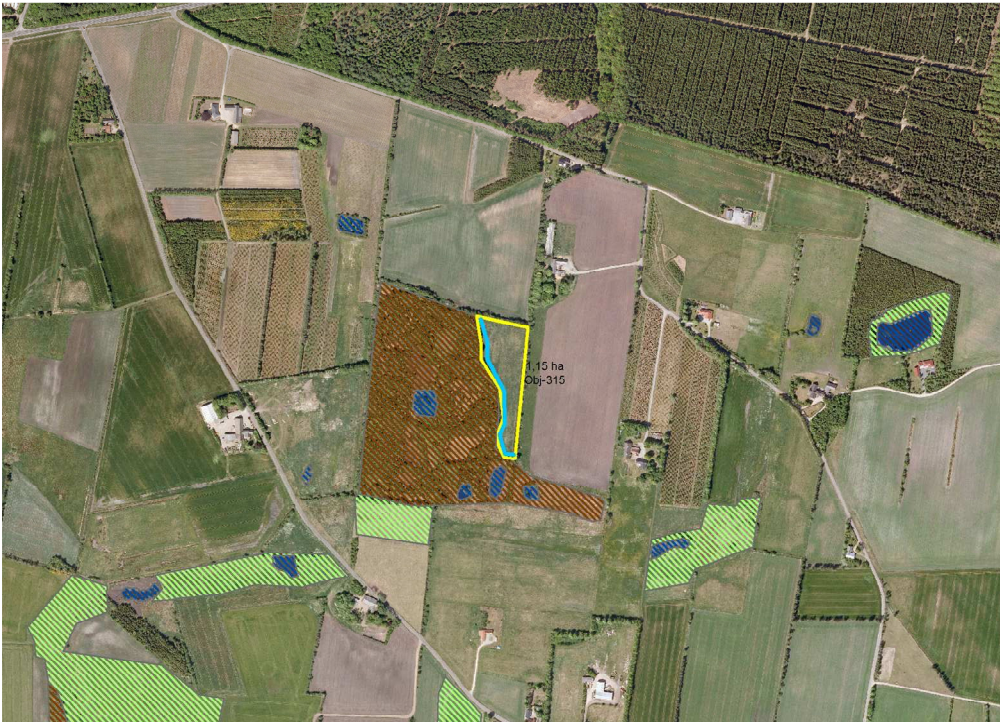

TEKNIK OG MILJØ

Natur og Miljø

Nupark 51 - 7500 Holstebro - Tlf: 96117557 - Fax: 96117802
 Hjemmeside: www.holstebro.dk - E-post: naturogmiljo@holstebro.dk
 CVR: 29189927

I tilknytning til udbringningsarealerne for husdyrgødning er registreret enkelte vandhuller beskyttet efter naturbeskyttelseslovens §3. Der gøres opmærksom på, at der om vandhuller med til- og afløb i alle tilfælde gælder krav om 2 meter brede dyrkningsfrie bræmmer.

Bilag IV-arter

I habitatdirektivets bilag IV er opført en række arter, som skal sikres en streng beskyttelse i deres naturlige udbredelsesområde også udenfor de udpegede Natura 2000-områder. Det indebærer for dyrearternes vedkommende bl.a. at yngle- og rasteområder ikke må beskædiges eller ødelægges og for planternes vedkommende, at arterne bl.a. ikke må ødelægges.

Ud fra "Håndbog om dyrearter på habitatdirektivets bilag IV" samt Holstebro Kommunes øvrige kendskab til området og arterne vurderes det at følgende arter og grupper fra habitatdirektivets bilag IV (strengt beskyttede arter) kunne tænkes at forekomme i nærområdet til husdyrbruget.

Småflagermus: På baggrund af de insektædende småflagermus' livsform vurderes projektet ikke at være til skade for disse.

Birkemus: Arten er ikke registreret så langt mod sydøst i kommunen som her.

Odder: Lever udbredt i Vestjylland, men er med sin levevis næppe truet af projektet.

Markfirben: Holstebro Kommune har ikke kendskab til forekomster nær ejendommen.

TEKNIK OG MILJØ

Natur og Miljø

Nupark 51 - 7500 Holstebro - Tlf: 96117557 - Fax: 96117802
Hjemmeside: www.holstebro.dk - E-post: naturogmiljo@holstebro.dk
CVR: 29189927

Stor vandsalamander, løgfrø, spidssnudet frø og strandtudse: Ingen af disse er registreret nær ejendommen eller dens udbringningsarealer.

Stor vandsalamander, løgfrø og spidssnudet frø vides dog at forekomme i området omkring Sevel. Der stilles vilkår om, at der vil gælde krav om 10 meter brede udyrkede bræmmer omkring vandhuller, hvor der eventuelt i fremtiden konstateres en bestand af disse.

Grøn kølleguldsmed: Forekommer udbredt i Karup Å, men vil ikke blive negativt påvirket af projektet.

Der stilles vilkår om, at såfremt der konstateres en bestand af bilag IV arter af bilag spidssnudet frø, stor vandsalamander eller løgfrø, skal der etableres 10 m udyrkede bræmmer omkring vandhuller.

Under alle omstændigheder gælder krav om 2 m bræmmer om vandhuller med til- og afløb.

Det vurderes, at udvidelsen kun vil kunne påvirke Bilag IV arterne ved alvorlige uheld i forbindelse med eksempelvis håndtering af husdyrgødning/afgasset biomasse. Der er i den forbindelse stillet vilkår, således at risici for uheld er minimeret.

Samlet vurderer Holstebro Kommune, at landbrugets samlede drift med de stillede vilkår ikke vil påvirke udpegningsgrundlaget for Natura 2000-områderne N40, N41 og N65 væsentligt negativt.

Beskrivelse af Habitatområde nr. 40 Karup Å og udpegningsgrundlaget

99,41 ha af husdyrbrugets udspretningsarealer, for så vidt angår forpagtede og aftalearealer i Herning Kommune ligger i oplandet til Karup Å, der er udpeget til Habitatområde nr. 40. Habitatområde nr. 40 består af Karup Å, Koholm Å (afløbet fra Flyndersø), nederste strækning af Resen bæk, jævnfør bilag 19.

Afstanden fra husdyrbrugets anlæg og til habitatområdet er > 6 km. Udpegningsgrundlaget i relation til tør natur ikke er medtaget i nedenstående, da Holstebro Kommune, jævnfør afsnit om tør natur, har vurderet, at husdyrbruget anlæg ikke vil blive påvirket væsentligt negativt, som følge af nærværende projekt.

Udpegningsgrundlaget (vandnaturtyper og arter) for habitatområdet fremgår af nedenstående tabeller.

Tabel 2. Udpegningsgrundlaget for habitatområde H40 jf. SNS 2005⁷ og KGB⁸. De naturtyper og arter der er anført med ”*” er de særligt prioriterede.

Nr.	Naturtype
3260	Vandløb med vandplanter

⁷ Harmoniserede tålegrænser, Skov- og Naturstyrelsen 2005

⁸ Kriterier for gunstig bevaringsstatus, DMU 2003

Tabel 3. Udpegningsgrundlaget omfatter følgende arter, for hvilke det skal sikres, at de kan overleve og formere sig i deres udbredelsesområde. Den art der er anført med "*" er særligt prioriteret

Nr.	Art
1037	Grøn kølleguldsmed
1096	Bæklampret
1099	Flodlampret
1355*	Odder

Regionplanens målsætning

Udspretningsarealerne afvander via Haderup Å/ Staulund bæk (B1) til EF-habitatområde nr. 40 Karup Å.

Tilstand

I henhold til basisanalyserne for habitatområde 40 kan vandløbene i habitatområde 40, som indeholder hovedløbet af Karup Å samt de nederste spidser af en række tilløb, i stort omfang karakteriseres som uregulerede vandløb med gode fysiske forhold. Dette betyder, at vandløbene i hovedtræk fremstår som fauna- og florarige vandløb med en god variation. Regionplanens målsætning for de afledende vandløb er opfyldt, og projektet vurderes ikke at påvirke vandløbene væsentligt negativt.

Arter

Bæklampret er registreret i hele hovedløbet af Karup Å inden for Natura 2000-området, ligesom der også er spredte registreringer i flere af tilløbene. På den baggrund vurderes bæklampret at forekomme almindeligt i alle eller stort set alle vandløb inden for Natura 2000-område N40. I de vandløb hvorfra arten endnu ikke er registreret skyldes det oftest, at den ikke er eftersøgt ved elektrobefiskning i disse vandløb. Bæklampret stiller beskedne krav til kvaliteten af levested, og trives fint i vandløb med bare nogenlunde vandløbskvalitet (DVFI 4). I vandløb med dambrugsdrift kan arten dog blive negativt påvirket idet voksne individer i forbindelse med gydevandringerne har risiko for at ende inde i dambrugene. På trods af dette og på baggrund af artens meget almindelige forekomst i vestjyske vandløb, vurderes der ikke at være akutte trusler for arten inden for Natura 2000-område nr. N40.

På baggrund af elbefiskninger i Karup Å-systemet i 2003-2004 vides det, at flodlampret findes i store dele af hovedløbet af Karup Å, det blev vurderet, at arten var forholdsvis fåtallig i denne periode. Flodlampret er desuden registreret i Resen Bæk, men det vides ikke, om der findes en fast bestand i vandløbet. Det vurderes, at flodlampret er forholdsvis almindelig i hovedløbet af Karup Å, og sandsynligvis også på de nedre dele af Resen Bæk. De fysiske forhold i Karup Å og Resen Bæk er gode idet vandløbene har et stort set naturligt forløb, og mange steder findes der grus- og stenpartier i vandløbsbunden. Som det var tilfældet for bæklampret kan også bestanden af flodlampret blive negativt påvirket af dambrugsdriften. På trods af dette, vurderes der ikke at være akutte trusler for arten inden for Natura 2000 område nr. N40.

Odderen har et af sine danske kerneområder i Karup Å-systemet og har formentlig været her også, da arten på landsplan var mest sjælden og truet i 70'erne og 80'erne. Arten blev eftersøgt ifm. NOVANAovervågningen i foråret 2004. Der blev fundet spor og/eller efterladenskaber fra arten på alle 8 undersøgte stationer fordelt over hele habitatområdet, samt på en enkelt station umiddelbart uden for område 40. Odderen er fortsat truet af rusefiskeri, menneskelige forstyrrelser og trafik, men bestanden i habitatområde 40 vurderes umid-

TEKNIK OG MILJØ

Natur og Miljø

Nupark 51 - 7500 Holstebro - Tlf: 96117557 - Fax: 96117802
 Hjemmeside: www.holstebro.dk - E-post: naturogmiljo@holstebro.dk
 CVR: 29189927

delbart at være robust og stabil. Lystfiskernes intensive færdsel døgnet rundt på store dele af Karup Å udgør tilsyneladende ikke noget problem for arten. Der er forlydender om, at der jævnligt ses dagaktive individer. Dette kan tyde på, arten har vænnet sig til den menneskelige færdsel. Det vurderes ikke, at arten vil blive påvirket af nærværende projekt.

Grøn Kølleguldsmed har i Karup Å et af sine hovedudbredelsesområder. Arten blev eftersøgt ifm. NOVANAovervågningen i foråret 2004, og der blev fundet huder af klækkede voksne individer på de fleste undersøgte stationer. Hovedparten af fundene skete nedstrøms Hagebro og til Skive midtby. Arten er truet af forstyrrelse i form af vandindvinding og vandløbsvedligeholdelse, men bestanden i habitatområdet vurderes umiddelbart at være i fremgang som følge af en forbedret fysisk og kemisk vandkvalitet.

Beskrivelse af Natura 2000-området Hjelm Hede, Flyndersø og Stubbergård Sø (N41) og udpegningsgrundlaget

Husdyrbruget og de fleste ejede og forpagtede udspretningsarealer og en mindre del af aftalearealerne ligger i oplandet til Stubbergård Sø, som er udpeget til Natura 2000-område (N41) på baggrund af habitatområde (H41) og fuglebeskyttelsesområde (F29).

Natura 2000-områdets samlede areal er på 2.170 ha, bestående af ca. 160 ha sø, mens 2.010 ha er land. Stubbergård Sø og Flyndersø ligger i en tunneldal og er omgivet af et meget kuperet dødislandskab, hvor flere af lavningerne er omdannet til små søer eller højmoser.

Oplandet til Natura 2000-vandområdet er på ca. 7.200 ha, og er domineret af landbrugsarealer, som udgør ca. 83 %⁹, hvilket svarer til et landbrugsareal på ca. 6.000 ha.

Udpegningsgrundlaget for Natura 2000-området¹⁰ fremgår af nedenstående tabeller. Naturtyper, hvis primære påvirkning forventes at skyldes atmosfærisk kvælstofdeposition behandles under tør natur, mens de resterende behandles i det efterfølgende. Fuglearter i udpegningsgrundlaget fremgår af tabel 4, og andre arter fremgår af tabel 5 og 6.

Tabel 4. Udpegningsgrundlaget for habitatområde N41 jf. SNS 2005¹¹ og KGB¹². De naturtyper og arter der er anført med "*" er de særligt prioriterede.

Nr.	Naturtype
3110	Kalk- og næringsfattige søer og vandhuller (lobeliesøer)
3150	Næringsrige søer og vandhuller med flydeplanter eller store vandaks
3160	Brunvandede søer og vandhuller
7220*	Kilder og væld med kalkholdigt (hårdt) vand

Tabel 5. Udpegningsgrundlaget omfatter følgende fuglearter, for hvilke det skal sikres, at de kan overleve og formere sig i deres udbredelsesområde.

Nr.	Fuglearter	Ynglende	Trækkende
A021	Rørdrum	X	

⁹ 83 % af oplandet er jf. gødningsregnskaberne landbrugsarealer

¹⁰ Udpegningsgrundlaget for den tørre natur er medtaget under afsnittet "Tør natur" såfremt husdyrbruget eller arealerne vurderes at have en effekt på disse.

¹¹ Harmoniserede tålegrænser, Skov- og Naturstyrelsen 2005

¹² Kriterier for gunstig bevaringsstatus, DMU 2003

A094	Fiskeørn	X	
A070	Stor skallesluger		X

Tabel 6. Udpegningsgrundlaget omfatter følgende arter, for hvilke det skal sikres, at de kan overleve og formere sig i deres udbredelsesområde. Den art der er anført med "*" er særligt prioriteret

Nr	Art
1166*	Stor vandsalamander
1318*	Damflagermus
1355*	Odder
1393	Blank seglmos

Regionplanens målsætning

Hellesø, Skallesø, Flyndersø og Stubbergård Sø er alle i regionplanen A1/B-målsat, hvor særlige naturværdier ønskes beskyttet, selv om søerne udsættes for en vis kulturpåvirkning. A1-målsætningen henfører til beskyttelsen af særlige naturværdier, A2 til badevandsmålsætning og B-målsætningen henfører til basismålsætningens krav til vandkvalitet og naturindhold i øvrigt. Stubbergård og Flynder Sø er herudover A2-målsat som badeområder. Søerne er målsat til at have et naturligt og alsidigt dyre- og planteliv, upåvirket eller svagt påvirket af nærings-, organiske- og miljøfremmede stoffer, okker eller anden kulturpåvirkning, således at søernes økologiske tilstand er upåvirket eller kun svagt påvirket ift. den naturlige baggrundstilstand. Følgende parametre anvendes til at vurdere opfyldelse af den overordnede skærpede målsætning:

- Fra 1. maj til 30. september skal sigtddybden værre større end 1 meter i søer med en gennemsnitsdybde på under 3 meter.
- Søvandets indhold af total fosfor må som årgennemsnit ikke overstige 0,075 mg P/l.
- Arter og naturværdier som ønskes beskyttet gennem den skærpede målsætning skal have en god bevaringsstatus.
- Vandkvaliteten i badevandsmålsatte søer skal kunne leve op til kravene i Bekendtgørelse nr. 292 og i Miljøstyrelsens vejledning nr. 2 (1985), Kontrol med badevand.

Tilstand

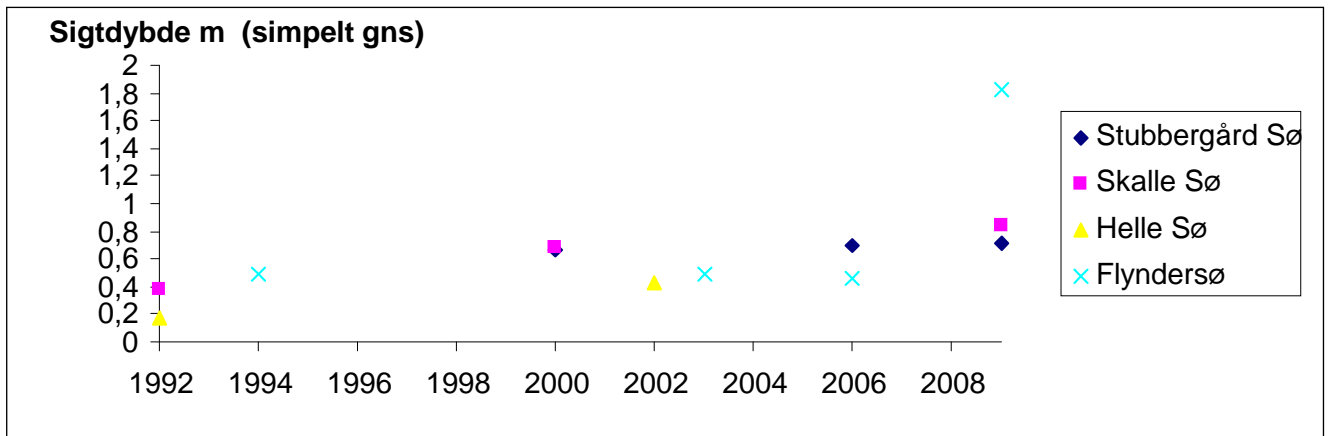
Regionplanens målsætning for de næringsrige søer og vandhuller med flydeplanter eller store vandaks (3150) er ikke opfyldt. Årsagen til den manglende opfyldelse af målsætningen er for alle søerne ekstern næringsstofbelastning og biologisk struktur. Herudover er alle søerne med undtagelse af Skallesø internt belastede med fosfor. Kilderne til den eksterne næringsstofbelastning er for alle søerne i regionplanen angivet som værende det åbne land. Algeveksten i søerne er primært fosforbegrænset, men kvælstof kan i perioder være det begrænsende næringsstof.

Næringsstofftilledningen medfører en stor algevekst, hvilket reducerer sigtddybden og dermed undervandsplanternes potentielle udbredelsesområde. Dyre- og plantelivet i alle søerne er i regionplanen for Ringkjøbing Amt vurderet som værende utilfredsstillende. I nedenstående figur 1 er de målte sigtddybder for søerne illustreret, det fremgår at sigtddybden er svagt stigende for de fire søer.

TEKNIK OG MILJØ

Natur og Miljø

Nupark 51 - 7500 Holstebro - Tlf: 96117557 - Fax: 96117802
 Hjemmeside: www.holstebro.dk - E-post: naturogmiljo@holstebro.dk
 CVR: 29189927

Figur 1 Målte sigtdybder m (simpelt gns) for Stubbergård Sø, Skallesø, Hellesø og Flynder Sø i perioden 1992-2009.

Naturtyper

Stubbergård Sø, Flynder Sø og Skalles Sø er kategoriseret som naturtypen Næringsrig Sø (3150). Søerne lever ikke op til målsætningen opstillet i regionplan 2005. Søernes nuværende miljøtilstand om manglende målopfyldelse skyldes tidligere eller nuværende tilledninger med næringsstoffer som betyder at udbredelsen af karakterarterne for naturtypen ikke har gode vækstbetingelser og derfor kun har en lille udbredelse.

Naturtypen 3110 Lobeliesøer i udpegningsområdet er jf. basisanalysen ikke undersøgt nærmere, derfor kendes udbredelse eller tilstanden ikke. Holstebro Kommune finder derfor ikke grundlag for at kunne foretage en vurdering af udpegningsgrundlaget, tilstanden eller truslerne for naturtyper.

Brunvandede søer (3160) i udpegningsområdet er jf. basisanalysen ikke undersøgt nærmere, derfor kendes udbredelse eller tilstanden ikke. Holstebro Kommune finder derfor ikke grundlag for at kunne foretage en vurdering af udpegningsgrundlaget, tilstanden eller truslerne for naturtyper.

Arter

Blank Seglmos er fundet to steder indenfor udpegningsområder bl.a. i kildeområdet på østsiden af Stubbergård Sø. Arten er primært tilknyttet næringsfattige kilder og rigkær med mineralrige mosdominerende vældmoser samt mosdominerede rigkær. Arten forekommer i en god bestand, dog er de to steder truet af tilgroning som følge af næringsstofftilførslen. Yderligere fremgår det af basisanalysen, at der forventes at være flere mindre bestande i udpegningsområdet, men disse bestande er truet alene på baggrund af populationsstørrelsen.¹³

Damflagermus forventede levesteder indenfor udpegningsområdet omfatter større søer og åer, hvor de har mulighed for at jage insekter, hvorfor de forventes at leve omkring Stubbergård Sø, omkring Skalle Sø i tillæg til Flyndersø. Damflagermusen er kun registreret et sted indenfor udpegningsområdet, og Holstebro Kommune ikke er i besiddelse af yderlige-

¹³ Jf. tillæg til basisanalyse 2009

re information, hvorfor tilstanden for Damflagermus ikke lader sig nærmere vurdere, men arten vurderes ikke at blive væsentligt negativt påvirket af nærværende projekt.

Der er ingen kendte registreringer af stor vandsalamander fra området. Arten vides dog at forekomme i et område ved Sahl og Sevel vest for habitatområdet, og det er ikke usandsynligt at den forekommer indenfor habitatområdet. De store næringsrige søer i området og de store tørre heder betragtes ikke som potentielle levesteder, men vandhuller og mindre søer forventes at være potentielle levesteder. Bestanden af stor vandsalamander vurderes, grundet manglende oplysninger om artens forekomst indenfor udpegningsområdet, som usikker. Stor vandsalamander er på rødlisten og vurderes som ikke truet.

Odderen er inden for udpegningsområdet blevet registreret ved NOVANA overvågningen på en række stationer både i Flynder Sø og Stubbergård Sø¹⁴. I basisanalysen vurderes odderen indenfor udpegningsområdet at være stabil til stigende. Der er fundet spor på flere lokaliteter i område nr. 41, og det vurderes ikke umiddelbart at være trusler mod den inden for habitatområdet.

Fugle

Antallet af ynglende rørdrum indenfor fuglebeskyttelsesområde nr. 29 har altid været lavt. De første ynglefund blev gjort i 2000, herefter er der sket en lille stigning i antallet af ynglepar, og i 2004 og 2005 har der ynglet 3 par, alle i Skallesø området¹⁵. Basisanalysen vurderer, at antallet næppe skal forventes at stige bl.a. grundet begrænset omfang af egnede rørskovslokaliteter, især forholdene omkring Skalle Sø og Flyndersø vurderes at være de mest egnede lokaliteter.

Indenfor fuglebeskyttelsesområde nr. 29 har Fiskeørnen ynglet siden 1994. Fiskeørnen har med skiftende held ynglet i området i årene 1994, 1996, 1998 og 2000 er der kommet flyveværdige unger på vingerne. Forekomst af fiskeørnen er sjældent i Danmark, der er jf. basisanalysen få par som har etableret sig i området omkring Flyndersø. Fiskeørn er helt afhængig af uforstyrrelse omkring ynglelokaliteten samt egnede yngletræer. Det bør derfor sikres, at ynglelokaliteten sikres tilstrækkeligt. Den er også afhængig af rigelige mængder fisk, med den nuværende, om end noget eutrofierede, miljøtilstand af områdets søer vurderes dette, at opfylde denne rovfugls behov¹⁶.

Antallet af stor skallesluger, der i vinterhalvåret raster og fouragerer i området, har de seneste år været i kraftig tilbagegang. Tilbagegangen kan ikke umiddelbart relateres til ændringer i miljøtilstanden, idet det ikke vil medføre ændringer i fiskebestanden. Det vurderes, at såfremt der sikres fouragerings-, raste - og overnatningslokaliteter, ikke umiddelbart at være trusler mod områdets bestand af rastende og overvintrende stor skallesluger

Næringsstoffer

Fosfor vurderes at være det primært begrænsende næringsstof for søerne i Natura 2000 området. Dog er der i f.eks. Stubbergård Sø igennem en længere periode registreret opblomstringer af blå-grønalger af slægten *Microcystis*, *Anabaena crassa* og *Woronichinia*

¹⁴ Basisanalysen for Hjelm Hede, Flyndersø og Stubbergård Sø – N41

¹⁵ Basisanalysen for Hjelm Hede, Flyndersø og Stubbergård Sø – N41

¹⁶ Basisanalysen for Hjelm Hede, Flyndersø og Stubbergård Sø – N41

naegliana i sensommeren, hvilket indikerer, at kvælstof i kortere perioder er det begrænsende næringsstof.

Forholdene i Stubbergård Sø har, på baggrund af en indsats for at reducere den eksterne belastning med næringssalte, hvoraf det vigtigste har været nedlæggelse af renseanlægget i Sevel (1988), afskæring af Herrup renseanlæg (1992) og nedlæggelse af Stampestrømmens dambrug (1997-2002), været i bedring i de seneste år. Ringkjøbing Amts undersøgelser har vist, at årsgennemsnittet for totalfosfor i perioden 1976 – 2000 har varieret mellem 0,236 og 0,108 mg P/l. Amtets undersøgelser indikerer, at der er tale om et niveauskifte i fosforindholdet til et lavere niveau i perioden 1997-2002, som følge af reducerede eksterne belastninger med fosfor. Ringkjøbing Amt konkluderede i 2003, at den eksterne næringsstofbelastning burde reduceres yderligere. Ringkjøbing Amt vurderede i 2003, at Stubbergård Sø har en potentiel mobil fosforpulje på ca. 10 tons liggende i de øverste 20 cm. bundsediment, som er specielt mobilt i forbindelse med dårlige iltforhold ved søens bund. Det er således en forudsætning for opnåelse af god vand- og naturkvalitet i søen, at den eksterne belastning samt den biologiske struktur i søerne er af en kvalitet, der sikrer iltede forhold også ved søbunden. I 2005 blev der igangsat en biomanipulation, der havde til formål på sigt at nå målsætningsopfyldelse for Stubbergård Sø. Biomanipulationens mål var at fjerne mindst 80 % af den nuværende fredfiskebestand. Efter afslutningen på en vellykket opfiskning af fredfisk ved årsskiftet 2007/2008 var sigt dybden i søen netop tilfredsstillende i den efterfølgende sommer, men i sommeren 2009 var sigt dybden betydeligt mindre end 1 m., og der blev atter konstateret blågrøn alger i et omfang så badning i søen blev frarådt. Det er således Holstebro Kommunes vurdering, at det er en forudsætning for opfyldelse af søens målsætning, at den eksterne belastning med fosfor nedsættes. Søen indgår i statens Novana-overvågningsprogram i 2009.

Næringsstofniveauet i Flynder Sø afhænger bl.a. af belastningen fra de 3 opstrømsliggende søer, Hellesø, Skallesø og Stubbergård Sø, der alle afvander til Flyndersø. Årsgennemsnittet for totalfosfor er i regionplanen for Ringkjøbing Amt angivet som værende 0,202 mg P/l i 2003. Sammenlignes fosforniveauet i sommerperioden med de øvrige data fra 1994 – 2003 indikerer disse en øget intern frigivelse af fosfor fra søbunden. Sigt dybden i Flyndersø er meget lav med en sommersigt dybde i 2003 på mellem 0,5-0,6 meter i både nord- og syd-bassinet, hvilket er på niveau med 1994. Den ringe sigt dybde og de høje fosforkoncentrationer både målt som årsgennemsnit og sommergennemsnit i perioden 1994 – 2003 viser, at Flyndersø ikke kan leve op til kravene for målsætningsopfyldelse i henhold til Ringkjøbing og Viborg Amters regionplaner.

Søernes totalfosforkoncentration bør ikke overstige 0,075 mg/l, såfremt søernes målsætning skal kunne opfyldes, og søerne kan vurderes som i god økologisk tilstand. Fosforoverskuddet var i gennemsnit i årene 2005 og 2007¹⁷ ca. 12 kg P/ha i oplandet til Stubbergård Sø i Holstebro kommune.

Beskrivelse af Natur 2000-vandopland Nissum Fjord og udpegningsgrundlag

---

¹⁷ 2006 er udtaget grundet en række afvigelser i gødningsregnskaberne jf. oplysninger fra Conterra ApS.

Nogle få af de forpagtede udspretningsarealer ligger i oplandet til Nissum Fjord, som er udpeget til Natura 2000-område (N65), Habitatområde (H58), Fuglebeskyttelsesområder (F38) og Ramsarområder (R4). Der er tale om 18,37 ha på Hesselåvej i Skave.

Nissum Fjord består af 3 bassiner: Yder Fjord (inkl. Bøvling Fjord), Mellem Fjord og Felsted Kog. Ca. 70 % af ferskvand tilledt fjorden kommer via Storå-systemet, der udmunder i Felsted Kog. Nissum Fjords opland er på 167.876 ha, og er domineret af landbrugsarealer, som udgør ca. 69 % af oplandet, hvilket svarer til et landbrugsareal på ca. 117.551ha¹⁸. Nissum Fjord, inkl. den yderste del af Storå, samt området omkring Indfjorden og Tang Sø, er udpeget som Natura 2000-område¹⁹.

Udpegningsgrundlaget for Nissum Fjord²⁰ fremgår af nedenstående tabeller. Naturtyper, hvis primære påvirkning forventes at skyldes atmosfærisk kvælstofdeposition behandles under tør natur, mens de resterende behandles i det efterfølgende. Fuglearter i udpegningsgrundlaget fremgår af tabel 7, og andre arter fremgår af tabel 8 og 9.

Tabel 7. Udpegningsgrundlaget for Nissum Fjord jf. SNS 2009²¹. Den naturtype der er anført med ”**” er særligt prioriteret.

Nr.	Naturtype
1150*	Kystlaguner og strandsøer
3130	Ret næringsfattige søer og vandhuller med små amfibiske planter ved bredden
3140	Kalkrige søer og vandhuller med kransnålalger
3150	Næringsrige søer og vandhuller med flydeplanter eller store vandaks
3260	Vandløb med vandplanter

Tabel 8. Udpegningsgrundlaget omfatter følgende fuglearter, for hvilke det skal sikres, at de kan overleve og formere sig i deres udbredelsesområde.

Fuglearter	Ynglende	Trækkende
Rørdrum	X	
Knopsvane		X
Pibesvane		X
Sangsvane		X
Bramgås		X
Kortnæbbet gås		X
Lysbuget korttegås		X
Pibeand		X
Krikand		X
Spidsand		X
Toppet skallesluger		X
Stor skallesluger		X

¹⁸ Ud fra gødningsregnskaberne, beregnet gennem CTtools af Holstebro Kommune. Gødningsregnskaberne fra 2006 er ikke medtaget grundet datafejl.

¹⁹ For yderligere beskrivelse af området henvises til bl.a. basisanalyserne.

²⁰ Udpegningsgrundlaget for den tørre natur er medtaget under afsnittet ”Tør natur” såfremt husdyrbruget eller arealerne vurderes at have en effekt på disse.

²¹ By- og Landskabsstyrelsens opdateret udpegningsgrundlag 2009.

Fuglearter	Ynglende	Trækkende
Rørhøg	X	
Plettet rørvagtel	X	
Klyde	X	X
Hvidbrystet præstekrave	X	
Almindelig Ryle	X	
Brushane	X	
Lille kobbersneppe		X
Splitterne	X	
Fjordterne	X	
Havterne	X	
Dværgerterne	X	

Tabel 9. Udpegningsgrundlaget omfatter følgende arter, for hvilke det skal sikres, at de kan overleve og formere sig i deres udbredelsesområde. Den art der er anført med "*" er særligt prioriteret

Nr.	Art
1095	Havlampret
1096	Bæklampret
1099	Flodlampret
1103	Stavsild
1106	Laks
1355*	Odde
1831	Vandranke

Regionplanens målsætning

Nissum Fjord er i Ringkjøbing Amts regionplan udlagt med en skærpet målsætning: *"Der skal være et naturligt og alsidigt plante- og dyreliv, som er upåvirket eller kun svagt påvirket af næringsstoffer, miljøfarlige stoffer og anden kulturpåvirkning."* Følgende parametre anvendes til at vurdere opfyldelse af den overordnede skærpede målsætning:

- Udbredt vegetation med en dybdegrænse større end 2 m.
- Sommersigt dybde større end 2 m.
- Størst mulig vandskifte med Vesterhavet og saltholdighed på 8-20 ‰ i Yder Fjord, op til 12 ‰ i Mellem Fjord og højest 4 ‰ i Felsted Kog.
- Mindst mulig variation i saltholdigheden over kortere tidsrum.
- Varieret dyreliv tilpasset saltholdighedsforholdene i fjorden.

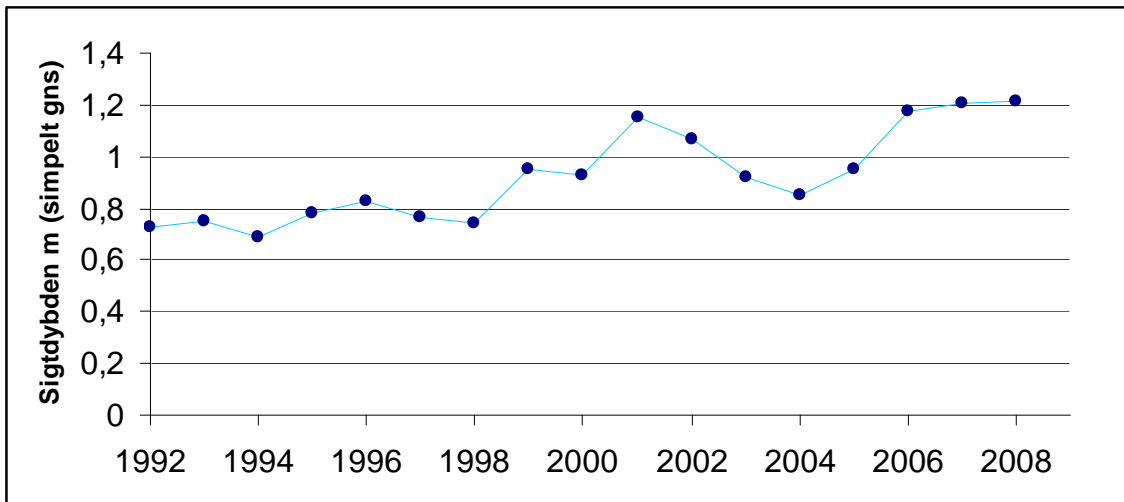
Tilstand

Regionplanens målsætning for Nissum Fjord er ikke opfyldt. *"Næringsstofforførelserne vurderes til i mange år at have været hovedårsag til manglende opfyldelse af regionplanens målsætning for miljøtilstanden i fjorden. Ændret arealanvendelse i oplandet i forhold til intensiveret jordbrug, færre naturområder, byudvikling med deraf følgende udledninger af spildevand mm., industriudledninger mm. er hovedfaktorer i forhold til den generelle påvirkning af fjorden med næringsstoffer"* Samt *"Den interne fosforbelastning fra sedimentet i fjordbunden har også betydning for miljøtilstanden i fjorden i form af en forsinket effekt af reduceret fosforbelastning fra kilder i oplandet."*²²

²² Basisanalysen, del II.

Det fremgår af figur 2, at sigtddybden de seneste 5 år er blevet forbedret i Felsted Kog, hvor indsatsen bør koncentreres jf. oplandsanalysen²³. Vandets klarhed (sigtddybden) er en god parameter til på enkel måde, at registrere og beskrive mulighederne for udbredelsen af bundplanter, idet mængden og dybdeudbredelsen primært styres af lys. Årsagen til den dårlige sigtddybde er først og fremmest meget store planktonmængder, som følge af de store tilførsler af næringsstoffer fra oplandet.

Figur 2 Udvikling i sigtddybde i Felsted Kog (simpelt gns.)²⁴

Det fremgår af basisanalysen at Felsted Kog, som er kategoriseret som "kystlagune" (1150) og derfor en del af udpegningsgrundlaget, har ugunstig bevaringsstatus, primært grundet en fortsat høj næringsstofbelastning fra de omkringliggende landbrugsarealer. Belastningen af næringsstoffer er en trussel for naturtypen kystlagune, Felsted Kog er derfor en stærk eutrofieret brakvandslagune, hvor eutrofieringen er slået fuldt igennem. Dette betyder bl.a., at dækningsgraden af bundplanter er vurderet at være langt fra den målsatte udbredelse.

Byn og Søndersund er "Ret næringsfattige søer og vandhuller med små amfibiske planter ved bredden" (3130), og i Ringkøbing Amts regionplan er de udlagt med en målsætning om at være naturvidenskabeligt referenceområde. Byn lever op til sin målsætning og har jf. basisanalysen i perioden 2001-2005 haft stabile vandkemiske data. Søndersund lever ikke op til sin målsætning omkring de vandkemiske parametre, og basisanalysen indikerer at tilstanden kan blive forringet grundet øget næringsstofberigelse. Tang Sø og Indfjorden som er kategoriseret som "Næringsrige søer og vandhuller med flydeplanter eller store vandaks" (3150), begge med en målsætning på A1/B i regionplanen²⁵. Indfjorden er via Grønkær Bæk forbundet med Søndersund og Byn som sammen med drængrøftning har en negativ effekt på undervandsvegetation i Indfjorden. Tang Sø lever ikke op til den fast-

²³ Oplandsanalysen 2006.

²⁴ Danmarks Miljøportal, Overfladevand (STOQ).

²⁵ Søer hvor særlige naturværdier ønskes beskyttet selv om søen udsættes for en vis kulturpåvirkning. A1-målsætningen henfører til beskyttelsen af særlige naturværdier, og B-målsætningen henfører til basismålsætningens krav til vandkvalitet og naturindhold i øvrigt, jf. Ringkøbing Amts regionplan 2005.

satte målsætning, hvilket primært er forårsaget af næringsstofberigelse fra Flynder Å-oplandet. jf. basisanalysen.

Holstebro Kommune er ikke i besiddelse af tilstrækkeligt data vedr. naturtypen "Kalkrige søer og vandhuller med kransnålalger (3140)" og naturtypen lader sig derfor ikke nærmere vurdere.

For "vandløb med vandplanter" (3260) vurderes grødeskæring at være den primære trussel, idet det medfører markant ændrede forhold for plante- og dyrelivet i vandløbet og omkring dette. Vandplanterne udgør således en nøglerolle i vandløbet ved at stabilisere bunden, skabe variation i strømmen, differentiere aflejring af partikler og fjerne næringsstoffer. Eutrofiering kan have en betydning for sammensætningen af plantesamfundet, men den største trussel i forhold til biodiversiteten vurderes at være udretning af vandløb samt grødeskæring.

Vegetationen udgør fødegrundlaget for en række fuglearter, som udgør dele af udpegningsgrundlaget for Nissum Fjord. En øget næringsstofudvaskning vil jf. basisanalysen kunne have betydning for de fuglearter, der lever af bundvegetationen, da mængden af planter reduceres som følge af eutrofiering. De planteædende fuglearter, hvis fødegrundlag vil blive yderligere reduceret, er lysbuget knortegås, knopsvane, krikand, spidsand og pibeand, som har været i markant tilbagegang grundet eutrofieringen af Nissum Fjord. Derudover spidsand, kobbersneppe, alm. ryle og brushane som tidligere har været udsat for kraftige tilbagegange. Brushane er nu helt forsvundet som ynglefugl fra strandengene omkring Nissum Fjord primært grundet tilgroning af ynglelokaliteter. Det forventes, at de øvrige udpegede fugle som eksempelvis pibe- og sangsvane, rørdum, bram- og kortnæbbet gås ikke nødvendigvis vil blive påvirket negativt som følge af en svagt øget næringsstofbelastning, idet en øget tilførsel dels kan øge fødegrundlaget for disse fugle, dels fordi visse arter ændrer fourageringsadfærd. Arter som toppet og stor skallesluger er primært afhængige af opretholdelse af både fouragerings-, raste- og overnatningslokaliteter som ikke umiddelbart vurderes truet. For lille kobbersneppe, klyde, splitterne, fjordterne, havterne, dværgterne, hvidbrystet præstekrave og plettet rørvagtel forventes de primære trusler enten at være manglende ynglelokaliteter grundet tilgroning, forstyrrelse eller prædation. Der vurderes ikke umiddelbart at være trusler for rørhøg inden for det udpegede område ved Nissum Fjord.

En forbedring af forholdene for de internationalt beskyttede arter, vil også betyde en forbedring af forholdene for en række truede danske ynglefugle som vibe, rødben og stor kobbersneppe.

De væsentligste trusler mod flod- og havlampretten vurderes generelt at være tilknyttet opholdet i ferskvand, hvor etablering af fysiske spærringer, såsom opstemninger kan forhindre fiskene i at nå egnede gydesteder. Eksempelvis forventes havlampretten at gyde i Tvis Å og Nissum Fjord benyttes derfor som migrationsrute for havlampretternes gydevandring. Flodlamprettens forekomst i Nissum Fjord er ukendt. I forbindelse med undersøgelsesprogrammet over Skjern Å Naturprojektet var et af de vigtigste resultater fra 2000-undersøgelsen, at hav- og flodlampretlarverne udviste udpræget substratpræference for

slam aflejret i kantvegetationen (typisk siv) og finkornet sand/slam aflejret i grødeøer²⁶. Kendskabet til hav- og flodlamprettens specifikke krav er dog mangelfuldt, og truslerne mod hav- og flodlampretter i Nissum Fjord lader sig derfor ikke nærmere vurdere.

I modsætning til hav- og flodlampret lever bæklampret hele sit liv i vandløbene. Bæklampretten er fundet almindelig udbredt i tilløbene til Nissum Fjord, arten vurderes ikke at være truet i Nissum Fjord udpegningsområdet.

De væsentligste trusler mod stavsilden vurderes generelt at være: fiskeri, eutrofiering i vandløb og fjorde, udledning af surt vand og okker fra drænedede arealer samt dårlige fysiske forhold i vandløbene. Kendskabet til stavsildens specifikke krav er dog mangelfuldt, og truslerne mod stavsilden i Nissum Fjord kan derfor ikke vurderes nærmere.

Nissum Fjord er primært et gennemgangsvand for laksens vandring til og fra gydepladserne i ferskvand og ud i havet. Den største trussel mod laksens overlevelse i Nissum Fjord vurderes at være fiskeri.

På baggrund af odderens positive fremgang i Jylland i løbet af 1990'erne, og forekomsten mange steder i Nissum Fjordområdet vurderes der ikke umiddelbart at være trusler mod den inden for Nissum Fjord udpegningsområdet. Det er dog vigtigt, at der forsat findes yngle- og fourageringsmuligheder inden for området.

Vandranke, den sidste art som udgør udpegningsgrundlaget, antages generelt at være en konkurrencesvag art, der kun vokser, hvor der i miljøet er lave næringsstofkoncentrationer, svag strøm og gode lysforhold. Den store forekomst af vandranke i afvandingskanalen syd for Felsted Kog hænger givetvis sammen med en relativt hårdhændet vedligeholdelse med 2 årlige grødeskæringer. Herved får vandranken forbedrede lysforhold. Det formodes ikke at vandranke ynder at blive grødebeskåret. Bestanden i afvandingskanalen vurderes at være stabil og synes ikke umiddelbart truet.

Herbicider

En del af regionplanens målsætning for Nissum Fjord er udbredt vegetation med en dybdegrænse større end 2 m. Der forventes, at denne vegetation primært vil bestå af ålegræs, der er den mest almindelige blomsterplante i vore kystnære farvande. Ålegræsområder fungerer bl.a. som fourageringsområder for fugle og opvækstområder for fisk og smådyr. Udbredelsen af ålegræs ud fra kysten anvendes ofte som en indikator på miljøtilstanden i de kystnære områder. I efteråret 2007 igangsatte DMU og Miljøcenter Ringkøbing et projekt, der havde til formål, at undersøge forekomsten af landbrugsherbicider i Nissum Fjord²⁷. Vandprøverne blev taget i hhv. Mellem Fjord og Felsted Kog i Nissum Fjord. Undersøgelserne verificerede en række stoffer og nedbrydningsprodukter af stoffer, hvoraf 12 er herbicider og 8 er nedbrydningsprodukter af herbicider. Det er tidligere påvist, at ukrudtsmidler kan skade bl.a. plantetilvæksten på ålegræs ved lavere koncentrationer end de koncentrationer, hvor de enkelte stoffer har effekt²⁸. Den anvendte målemetode er op-

²⁶ DFU-rapport 134-04.

²⁷ Arbejdsrapport fra DMU nr. 244, 2008. Forekomst af herbicider i Nissum Fjord

²⁸ Nielsen, L.W. & Dahllof, I. 2007: Direct and indirect effects of the herbicides Glyphosate, Bentazone and MCPA on eelgrass (*Zostera marina*). - *Aquatic Toxicology* 82(1): 47-54.

rindeligt udviklet til ferskvand, men da Felsted Kog er relativ fersk (~4 ‰), kan det ikke afvises, at anvendelsen af herbicider i oplandet til Nissum Fjord har en negativ effekt på målsætningen i Nissum Fjord. Anvendelsen af herbicider i på landbrugsjord reguleres ikke i lov om miljøgodkendelse af husdyrbrug, og behandles derfor ikke yderligere.

Næringsstoffer

I Felsted Kog er fosfor sandsynligvis den begrænsende faktor for algeproduktionen, men betydningen af nitratudvaskningen øges ud mod slusen, jf. Basisanalysen del II²⁹. Oplandsanalysens begrundelse for vigtigheden, af en reduktion af næringsstofftilførslerne til Felsted Kog i forhold til den resterende del af Nissum Fjord er, at Felsted Kog modtager ca. 70 % af næringsstofftilførslen via Storå-systemet, samt at en reduktion til Felsted Kog vil gavne hele Nissum Fjord sammenlignet med hvis reduktionerne blev foretaget i Flynderå's vandsystem, hvor reduktionen kun vil gavne Yder Fjord og Indfjorden.

Husdyrtrykket i oplandet til N40 og N41

Dyreenheder i oplandet til Limfjorden

N 40 og N 41 afvander til Skive fjord. I perioden fra 2001 til 2007 er der sket stigning i husdyrtryk i oplandet til Skive fjord på 0,02 DE/ha, mens der har været en stigning på 0,03 DE/ha i oplandet til Kaas Bredning, jævnfør tabel 10.

Tabel 10. Ændring i husdyrtryk i Limfjordsoplandet (2001 – 2007) er stort set uændret som forudsat af Miljøstyrelsen ved udarbejdelse af nitratklassekortene. Bemærk at der ved udregningen af det ændrede husdyrtryk er brugt flere end 2 decimaler. (udarbejdet af Conterra for Limfjordsrådet)

Delopland	Totale husdyrtryk (DE/ha)					
	2001	2003	2004	2005	2006	2007
Skive Fjord m.m.	1,08	1,12	1,11	1,13	1,08	1,10
Kaas Bredning m.m.	1,16	1,16	1,13	1,16	1,14	1,19
Nibe-Gjøl Bredning	0,96	0,96	0,94	0,97	0,94	0,94
Løgstør Bredning	1,18	1,17	1,19	1,13	1,11	1,12
Langerak	0,77	0,78	0,81	0,81	0,78	0,78
Vest for Mors	1,20	1,20	1,21	1,18	1,16	1,19
Nissum Bredning	1,28	1,24	1,22	1,22	1,17	1,20
Halkær Bredning	1,28	1,35	1,32	1,13	1,35	1,26
Hjarbæk Fjord	1,08	1,09	1,07	1,11	1,05	1,09

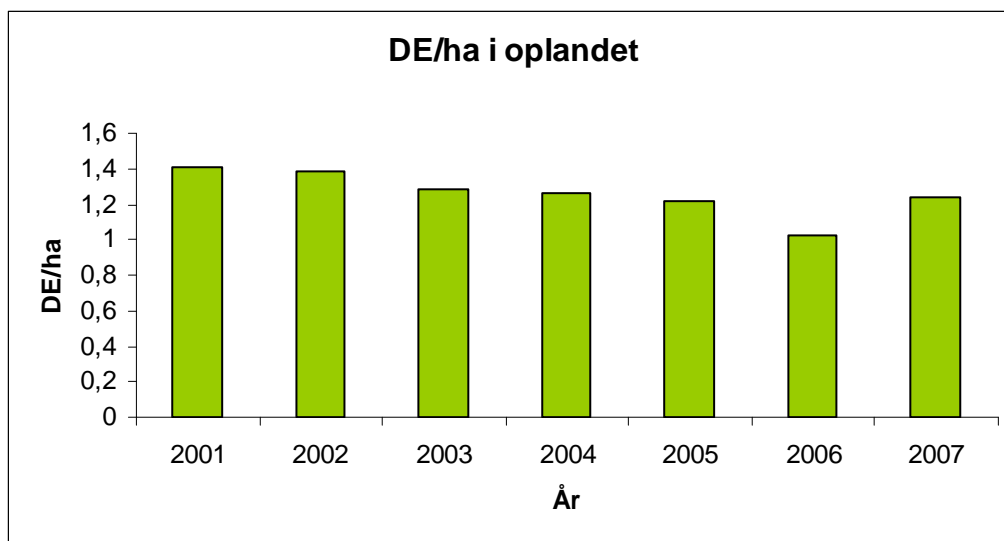
De nye omregningsfaktorer for dyreenheder jf. den nye husdyrgødningsbekendtgørelse³⁰, reducerer antallet af kvæg/DE og mink/DE. For kvæg og mink skal der anvendes hhv. 15-20 % og ca. 29 % mere areal. På landsplan forventes det, at medføre et øget arealkrav på ca. 4 % samt en reduktion i det samlede fosforoverskud på ca. 10 % jf. høringsbrev af 19.05.09³¹. Holstebro Kommune vurderer, at oplandet omkring Skive Fjord og Kaas Bredning har samme reduktion som i resten af landet.

²⁹ Vandrammedirektivets basisanalyse del II

³⁰ Bekendtgørelse om ændring af bekendtgørelse om husdyrbrug og dyrehold for mere end 3 dyreenheder, husdyrgødning, ensilage m.v af 10.07.09

³¹ Høringsbrev, Høring over udkast til ændring af husdyrgødningsbekendtgørelsen

Husdyrtrykket i oplandet til Stubbergård Sø, Flyndersø, Helle Sø og Skalle Sø (N41)

Figur 3 DE/ha i oplandet i Holstebro Kommune i årene 2001-2007³²

Udviklingen i DE/ha fremgår af figur 3 for den del af oplandet der er beliggende i Holstebro kommune. Antallet af DE/ha er i perioden fra 2001 frem til 2007 reduceret med 0,17 DE/ha, det kan derfor konkluderes at der overordnet for oplandet til Stubbergård Sø, Flyndersø, Helle Sø og Skalle Sø ikke sker nettoudvidelser af husdyrproduktionen. Det betyder generelt, at en etablering/udvidelse i oplandet i væsentligt omfang vil blive modregnet ved, at der sker en nedlæggelse.

De nye omregningsfaktorer for dyreenheder jf. den nye husdyrgødningsbekendtgørelse³³, reducerer antallet af kvæg/DE og mink/DE. For kvæg og mink skal der anvendes hhv. 15-20 % og ca. 29 % mere areal. På landsplan forventes det, at medføre et øget arealkrav på ca. 4 % samt en reduktion i det samlede fosforoverskud på ca. 10 % jf. høringsbrev af 19.05.09³⁴. Holstebro kommune vurderer, at oplandet omkring Stubbergård Sø, Flyndersø, Helle Sø og Skalle Sø som minimum har samme reduktion som i resten af landet.

Husdyrtrykket i oplandet til Karup Å

Karup Å afvander til Skive Fjord, hvor vurderingen fremgår ovenfor. Herning Kommune har udtalt sig i en § 21 udtalelse, som det fremgår af bilag 23.

Husdyrtrykket i oplandet til Nissum Fjord

Strukturudviklingen i husdyrproduktionen går på landsplan mod færre men større husdyrbrug. Det fremgår af basisanalysen, at antallet af dyreenheder i oplandet til Nissum Fjord er ca. 1,3 DE/ha³⁵, fordelt på 55 % kvæg, 35 % svin og 10 % andre husdyr³⁶, hvilket ligger over landsgennemsnittet.

³² CTtools, søjlen over DE/ha i 2006 skal tages med forbehold, da der er afvigelser i gødningsregnskaberne i 2006.

³³ Bekendtgørelse om ændring af bekendtgørelse om husdyrbrug og dyrehold for mere end 3 dyreenheder, husdyrgødning, ensilage m.v af 10.07.09

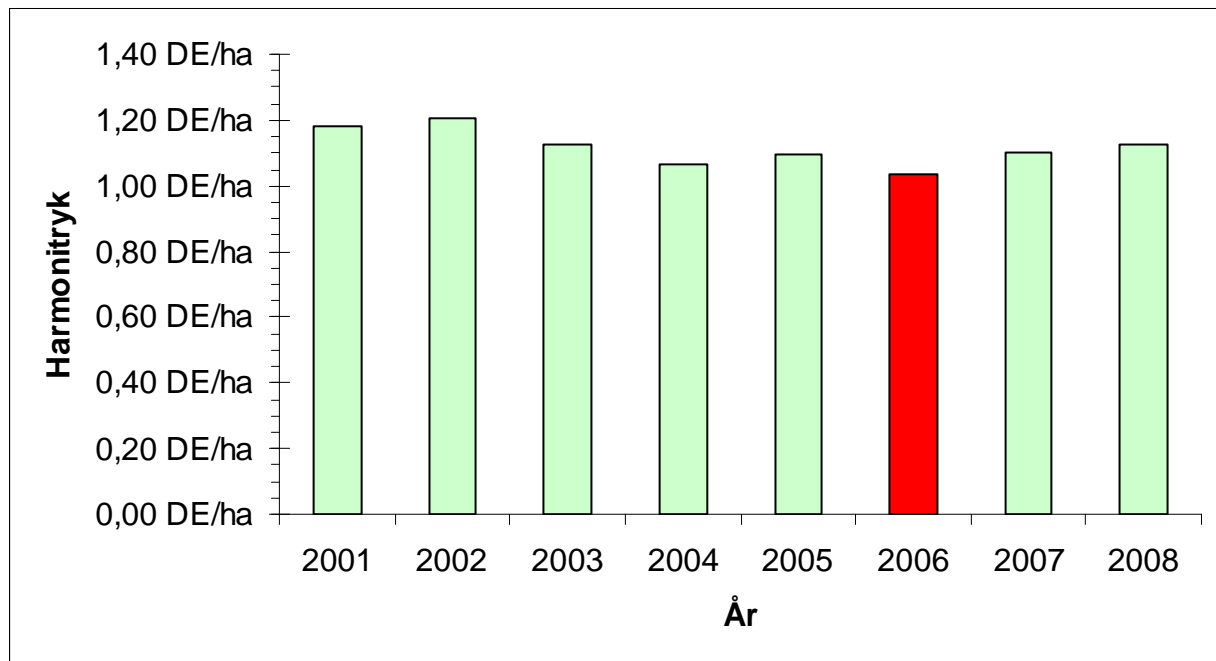
³⁴ Høringsbrev, Høring over udkast til ændring af husdyrgødningsbekendtgørelsen

³⁵ Miljøministeriet, vandområde, 1.4 Nissum Fjord.

TEKNIK OG MILJØ

Natur og Miljø

Nupark 51 - 7500 Holstebro - Tlf: 96117557 - Fax: 96117802
 Hjemmeside: www.holstebro.dk - E-post: naturogmiljo@holstebro.dk
 CVR: 29189927

Figur 4 DE/ha i oplandet til Nissum Fjord i årene 2001-2008³⁷

Udviklingen i DE/ha fremgår af figur 4 for den del af oplandet. Antallet af DE/ha er i perioden fra 2001 frem til 2008 reduceret med 0,06 DE/ha, det kan derfor konkluderes at der overordnet for Nissum Fjord ikke sker nettoudvidelser af husdyrproduktionen. Det betyder generelt, at en etablering/udvidelse i oplandet til Nissum Fjord i væsentligt omfang vil blive modregnet ved, at der sker en nedlæggelse.

I oplandet til Nissum Fjord i Holstebro kommune ses det mindste husdyrtryk i den vestlige del af oplandet omkring Ulfborg, hvor ca. 38 % af bedrifterne har et husdyrtryk på < 1 DE/ha, mens den nordlige del af oplandet, omkring Vemb, har den største andel (ca. 34 %) af husdyrbrug med et husdyrtryk på > 1,4 DE/ha. I perioden 2001-2008 har der i gennemsnit været et DE/ha på 1,13 generelt for hele oplandet. Den vestlige del af Holstebro kommune domineres af kvægbrug, mens pelsdyr er vurderet til at udgøre ca. 6 %.

De nye omregningsfaktorer for dyreenheder jf. den nye husdyrgødningsbekendtgørelse³⁸, reducerer antallet af kvæg/DE og mink/DE. For kvæg og mink skal der anvendes hhv. 15-20 % og ca. 29 % mere areal. På landsplan forventes det, at medføre et øget arealkrav på ca. 4 %, samt en reduktion i det samlede fosforoverskud på ca. 10 % jf. høringsbrev af 19.05.09³⁹. Holstebro kommune vurderer, at oplandet omkring Nissum Fjord som minimum har samme reduktion som i resten af landet.

³⁶ Analyse af jordbrugserhvervene 2009.

³⁷ Beregningerne er foretaget på baggrund af gødningsregnskabet, udarbejdet gennem CTtools af Holstebro Kommune 2006 er markeret med rød idet der er fejl i datamaterialet med regnes 2006 ikke efterfølgene.

³⁸ Bekendtgørelse om ændring af bekendtgørelse om husdyrbrug og dyrehold for mere end 3 dyreenheder, husdyrgødning, ensilage m.v af 10.07.09.

³⁹ Høringsbrev, Høring over udkast til ændring af husdyrgødningsbekendtgørelsen.

Fosfor i oplandet til N41

Vandmiljøplan III indeholder en målsætning om en halvering af fosforoverskuddet fra landbruget i 2015 i forhold til overskuddet på 32.700 ton P i 2001/2002 på landsplan⁴⁰. I denne vurdering er ikke medtaget omlægningen af dyreenhedsberegningen, der vil medvirke til en reduktion på minimum 10 % af den udbragte fosfor i oplandet til Stubbergård Sø, Flyndersø, Helle Sø og Skalle Sø.

Fosfor kan tabes til overfladevande som opløst og partikulært bundet organisk eller uorganisk fosfor. Tabet af partikelbundet fosfor fra dyrkede oplande udgør i mange situationer mere end halvdelen af det totale fosfortab. Partikelbundet fosfor tilføres ferske vande via vind-, vand- og brinkerrosion og fra kunstigt drænede arealer. Tab af opløst fosfor fra landbrugsjord sker via overfladeafstrømning og udvaskning fra landbrugsjord til dræn og øvre grundvand. Fosfortab fra det dyrkede areal er også præget af meget stor rumlig variation, uanset hvilken tabsproces, der måtte være aktiv. Det er anslået, at omkring 10 % af det dyrkede areal resulterer i omkring 90 % af fosfortabet til overfladevande. Når jordens infiltrationskapacitet overskrides, begynder vandet at løbe af på jordoverfladen. Det strømmende vand kan rive jord med partikelbundet fosfor løs, som skylles med vandet, hvorefter det deponeres i lavninger, vandløbsbræmmer eller transporteres videre til grøfter, vandløb og søer. Erosion foregår som overfladeerosion, eller vandet kan samle sig i riller på skrånende arealer. Risikoen for overfladeafstrømning stiger som følge af arealets hældning og dennes udstrækning. Konkave skråninger med konkav tværsnitsprofil er mest udsatte for erosion, da den konkave tværsnitsprofil bevirker, at vandet fra et større område samles i en koncentreret strøm. Erosion kan derfor lokalt medføre meget store tilførsler af fosfor til vandmiljøet.

Jordens bindingskapacitet for fosfor stiger i takt med stigende indhold af ler og jern- og aluminiumoxider, og jordens fosforbindingskapacitet varierer meget i Danmark. I mineraljorde findes hovedparten af jordens fosfor bundet i lerfraktionen eller på belægninger af jern- og aluminiumoxider på større partikler. På jorde med højt lerindhold kan der, især i forbindelse med kraftig nedbør, opløses fosfor og løsrives fosforrige partikler fra overjorden, som transporteres ned gennem sprækker og større porer til eventuelle drænrør dybere nede, og via disse blive transporteret ud til vandmiljøet. Der er en principiel sammenhæng mellem jordens fosforstatus og risikoen for fosfortab. Dette er vist ved flere enkeltstående undersøgelser, hvor fosforstatus, målt f.eks. ved fosfortallet, varierede, medens transportbetingelserne var ensartede⁴¹. Der er imidlertid ikke lavet tilstrækkeligt med undersøgelser til at kvantificere denne sammenhæng under praktiske forhold. Det er Holstebro Kommunes vurdering, at forsigtighedskriteriet medfører, at der skal foretages en individuel vurdering af bedriftens jorde baseret på tabsrisiko og jordernes fosfortal. Dansk landbrugsrådgivning anbefaler, at der tilføres samme mængde fosfor, som afgrøden bortfører ved fosfortal >4 ⁴².

⁴⁰ Vandmiljøplan III – aftale om vandmiljøplan III 2005-2015 mellem regeringen, Dansk Folkeparti og Kristendemokraterne

⁴¹ Heckrath, G. et al., 1995. Phosphorus leaching from soils containing different P concentrations in the Broadbalk experiment. J. Environ. Qual. 24, 904-910. & Pote, D.H., et. Al., 1999. Relationship between phosphorus levels in three ultisols and phosphorus concentration in runoff. J. Environ. Qual. 28, 170-175.

⁴² Knudsen, L., 1998. "Pas på fosfor". Landbrugets Rådgivningscenter, Århus, Danmark.

Risikoarealer i relation til terrænforhold

Husdyrbrugets udbringningsarealer er gennemgået, og nogle af arealerne, udspretningsarealerne langs Nautrup Bæk og markerne grænsende op til de nordøstvendte skrænter ned mod Stubbergård sø, vurderes at være særlige risikoarealer mht. fosforudvaskning. Mark nr.19-0 er generelt faldende mod sydøst, mod Nautrup Bæk hvorfor Holstebro Kommune vurderer, at der er stor risiko for overfladisk afstrømning og brinkerosion med fosforudvaskning til følge. Arealet omkring vandløbet anses derfor ikke som egnede til udbringning af husdyrgødning med mindre dyrkningsforanstaltninger til afhjælpning heraf iværksættes. Der stilles derfor i godkendelsen vilkår om, at der skal etableres en dyrkningsfri randzone i en afstand af min. 10 meter fra vandløbet for at hindre udvaskning af næringsstoffer fra markarealet til vandløbet.

Nautrup Bæk afvander til Stubbergård Sø. Nautrup Bæk er på strækningen B1 målsat, (gyde –og/eller yngelopvækstområde for laksefisk). Målsætningen i Ringkjøbing Amts Regionplan 2005 er opfyldt. Nautrup Bæk afvander til Stubbergård Sø der er A1/A2/B målsat. Søen lever i henhold til regionplan 2005 ikke op til målsætningen pga. intern og ekstern belastning af næringsstoffer.

Den nordvestlige del af mark nr. 12-0 skråner (> 6 grader) ned mod en skrænt, der skråner kraftigt (> 12 grader) ned til en dyrket mark (mark 11-0), som er en del af udspretningsarealet, marken ligger ned til Nautrup Bæk. Afstanden fra de skrånende arealer til Nautrup Bæk er ca. 30 m. Den nordlige del af mark nr. 11-0 skråner kraftigt (> 12 grader) ned mod en skrænt, der skråner (> 6 grader) ned til Nautrup Bæk. Afstanden fra de skrånende arealer til Nautrup Bæk er ca. 5 m. Der blev i miljøgodkendelsen fra 2009 stillet vilkår om, at der skal etableres en dyrkningsfri randzone i en afstand af min. 10 meter fra vandløbet for at hindre udvaskning af næringsstoffer fra markarealerne til vandløbet. Marken er derved reduceret i størrelse. Siden 2. juli 2009 er Husdyrgødningsbekendtgørelsens skærpet. I § 26 indsættes som stk. 3:

»Stk. 3. Flydende husdyrgødning må ikke udbringes på stejle skrånninger med en hældning på mere end 6° ned mod vandløb, søer over 100 m² eller fjorde inden for en afstand af 20 m fra vandløbets, søens eller fjordens øverste kant. ..«

Mark 6-0, 8-0, 9-0, 11-0, 19-0, 21-0a, 21-0b, 21-0c har mindre områder med 6-12 graders hældning mod Nautrup Bæk. På disse strækninger er der stillet vilkår om etablering af 10 m dyrkningsfrie bræmmer. Der stilles vilkår om dette.

De dyrkningsfrie bræmmer kan anvendes til afgræsning, såfremt dyretrykket tilrettelægges således, at der til stedse opretholdes fuldt dækkende vegetation i randzonen. Den dyrkningsfrie bræmme skal placeres i henhold til Miljøministeriets vejledning (2002) om bræmmer langs vandløb og søer.

Det skal bemærkes den dyrkningsfrie bræmme kan etableres som braklagt randzone med offentlig støtte til miljøvenlige jordbrugsforanstaltninger, jævnfør bilag 16.

Skrænter

De forpagtede marker 71-0, 72-0, 73-0, 74-0, 75-0 og 76-0, som ligger syd for ejendommen på matr. nr. 1 a Blakskær Gde, Sevel, der grænser op til en skrænt, som falder mere end 12 grader mod nordøst. Holstebro Kommune vurderer, at der er stor risiko for overfladisk afstrømning og brinkerosion med deraf følgende risiko for tab af fosfor via grøfter til Stubbergård Sø.

TEKNIK OG MILJØ

Natur og Miljø

Nupark 51 - 7500 Holstebro - Tlf: 96117557 - Fax: 96117802
 Hjemmeside: www.holstebro.dk - E-post: naturogmiljo@holstebro.dk
 CVR: 29189927

Stubbergård Sø er A1/A2/B målsat og lever i henhold til regionplan 2005 ikke op til målsætningen pga. intern og ekstern belastning af næringsstoffer. Der stilles derfor i miljøgodkendelsen vilkår om etablering af 10 m dyrkningsfrie bræmmer op til de nordøstvendte skrænter på matr. nr. 1 a Blakskær Gde, Sevel, ned mod Stubbergård Sø, jævnfør bilag 16.

Jordtyper og drænforhold

Den overvejende del af de ejede og forpagtede udspretningsarealer samt gylleaftalearealerne ligger på finsandet jord (JB 2), en mindre del ligger på grovsandet jord (JB1), jævnfør skema 10 og bilag 12. (Er i ansøgningen angivet som JB1, da det giver samme effekt på udvaskningsberegningerne som JB2).

Dele af mark nr. 31-0 ligger på lerblandet sandjord (JB 3), og ingen af arealerne ligger på lerjorde ($5 \leq JB \leq 10$).

Hele eller dele af markerne 41-0, 60-0, 61-0, 61-0 og 61-0 ligger i lavbundsområde uden okkerklasse i oplandet til Stubbergård Sø, jævnfør bilag 13 og skema 10.

Ifølge ansøgningen er markerne 60-0 og 61-0 drænet og ifølge Hededanmarks kort er markerne 6-0, 19-0 og 41-0 drænet.

Disse udspretningsarealer er særlige risikoarealer mht. udvaskning af fosfor, hvorfor der stilles vilkår om, at fosforoverskuddet ikke må øges.

Risikoarealer i relation til vandløbsnærhed

Markerne 6-0, 8-0, 9-0, 11-0, 12-0, 19-0, 21-0a, 21-0b, 21-0c, 34-0, 35-0, 41-0, 61-0, 63-0, og 65-0 ligger mindre end 100 m fra vandløbene Nautrup Bæk og Ladegård Bæk i oplandet til Stubbergård Sø.

Ansøger har fremlagt fosfortal fra 2008, som viser fosfortal på 4 og derunder på markerne 9-0, 61-0, 21-0a, 21-0b og 21-0c. På de øvrige marker er fosfortallene større end 4,0 og Holstebro Kommune vurderer, at der skal stilles vilkår om fosforbalance på de nævnte arealer. Der stilles vilkår om at arealerne dyrkes med fosforbalance såfremt markernes fosfortal > 4 .

Lavbundsarealer og detailafvandingsforhold

Mark 6-0, 19-0, 41-0, 60-0 og 61-0 ligger på lavbundsarealer uden okkerklasse i oplandet til Stubbergård Sø, jævnfør bilag 13. Markerne er drænet, og arealerne vurderes derfor som fosforklasse II med krav om, at fosforoverskuddet ikke må øges. Mark 6-0 har et fosfortal på 4,4, mark 19-0 på 4,4 og mark 41-0 på 4,2, mark 60-0 på 3,6 og mark 61-0 på 3,4.

Mark 35-0 ligger på lavbund uden okkerklasse, men der foreligger ikke fosfortal, så der stilles vilkår om, at marken skal dyrkes med fosforbalance, såfremt der ikke 2 år efter meddelelsen af denne godkendelse kan fremlægges fosfortal, der dokumenterer ledig fosforbindingskapacitet (fosfortal under 4).

For at reducere risikoen for forureningen af vandmiljøet stilles der vilkår om, at udbringning af gødning mm. ikke må foretages, når jorden er mættet med vand, oversvømmet, frossen eller dækket af sne. Herudover stilles der vilkår om, at der ikke må etableres nye afvandringsrender på markerne til afledning af vand til vandløb, grøfter, søer, dræn eller lign.

TEKNIK OG MILJØ

Natur og Miljø

Nupark 51 - 7500 Holstebro - Tlf: 96117557 - Fax: 96117802
Hjemmeside: www.holstebro.dk - E-post: naturogmiljo@holstebro.dk
CVR: 29189927

Holstebro Kommune har vurderet, at der ikke herforuden er behov for at stille skærpende vilkår til sikring mod overfladeafstrømning til vandmiljø.

Skema 10. Vurdering af fosforklasse for bedriftens arealer i forhold til jordbundstyper, drænforhold, opland og oplyste fosfortal (analyseret i 2008)

Mark nr.	Areal (ha)	Detailafvanding	Primær jordtype	Opland	Fosfortal (Pt)	Lavbundsareal uden okkerklasse	P-klasse	P-klasse areal (ha)
1-0	3,30	Nej	JB 1	Stubbergård Sø/Skive Fjord	5,0	-	P0	0,00
1-0	3,85	Nej	JB 3	Stubbergård Sø/Skive Fjord	5,0	-	P0	0,00
1-0	1,22	nej	JB 1	Stubbergård Sø/Skive Fjord	5,0	-	P0	0,00
4-0	4,45	nej	JB 1	Stubbergård Sø/Skive Fjord	4,4	-	P0	0,00
4-0	4,85	Nej	JB 1	Stubbergård Sø/Skive Fjord	4,4	-	P0	0,00
6-0	4,91	Nej	JB 1	Stubbergård Sø/Skive Fjord	4,4	-	P0	0,00
6-0	6,49	Nej	JB 1	Stubbergård Sø/Skive Fjord	4,4	ja	P2	0,14
10-0	4,02	Nej	JB 1	Stubbergård Sø/Skive Fjord	4,5	-	P0	0,00
10-0	5,05	Nej	JB 1	Stubbergård Sø/Skive Fjord	4,5	-	P0	0,00
12-0	2,30	Nej	JB 1	Stubbergård Sø/Skive Fjord	5,5	-	P0	0,00
13-0	2,26	Nej	JB 1	Stubbergård Sø/Skive Fjord	-	-	P0	0,00
17-0	3,73	Nej	JB 1	Stubbergård Sø/Skive Fjord	-	-	P0	0,00
22-0	1,15	Nej	JB 1	Stubbergård Sø/Skive Fjord	7,3	-	P0	0,00
22-0	2,85	Nej	JB 1	Stubbergård Sø/Skive Fjord	7,3	-	P2	3,75
23-0	5,69	Nej	JB 1	Stubbergård Sø/Skive Fjord	4,9	-	P0	0,00
31-0	9,86	Nej	JB 1	Stubbergård Sø/Skive Fjord	4,2	-	P0	0,00

TEKNIK OG MILJØ

Natur og Miljø

Nupark 51 - 7500 Holstebro - Tlf: 96117557 - Fax: 96117802
Hjemmeside: www.holstebro.dk - E-post: naturomiljo@holstebro.dk
CVR: 29189927

33-0	2,65	Nej	JB 1	Stubbergård Sø/Skive Fjord	3,8	-	P0	0,00
34-0	3,55	Nej	JB 1	Stubbergård Sø/Skive Fjord	5,1	-	P0	0,00
35-0	0,37	Nej	JB 1	Stubbergård Sø/Skive Fjord	-	-	P0	0,00
35-0	1,17	Nej	JB 1	Stubbergård Sø/Skive Fjord	-	-	P0	0,00
41-0	6,13	Nej	JB 1	Stubbergård Sø/Skive Fjord	4,2	ja	P2	0,26
50-0	15,26	Nej	JB 1	Stubbergård Sø/Skive Fjord	3,8	-	P0	0,00
51-0	0,57	Nej	JB 1	Stubbergård Sø/Skive Fjord	-	-	P0	0,00
51-0	2,33	Nej	JB 1	Stubbergård Sø/Skive Fjord	-	-	P0	0,00
60-0	5,70	ja	JB 1	Stubbergård Sø/Skive Fjord	3,6	ja	P2	0,34
61-0	1,74	ja	JB 1	Stubbergård Sø/Skive Fjord	3,4	-	P0	0,00
61-0	4,16	ja	JB 1	Stubbergård Sø/Skive Fjord	3,4	-	P2	2,05
62-0	5,66	Nej	JB 1	Stubbergård Sø/Skive Fjord	5,0	-	P0	0,00
63-0	6,71	Nej	JB 1	Stubbergård Sø/Skive Fjord	5,8	-	P0	0,00
64-0	2,56	Nej	JB 1	Stubbergård Sø/Skive Fjord	6,5	Ja	P2	1,88
65-0	6,22	Nej	JB 1	Stubbergård Sø/Skive Fjord	5,3	-	P0	0,00
Obj-66	3,30	Nej	JB 1	Stubbergård Sø/Skive Fjord	-	-	P0	0,00
Obj-73	0,14	Nej	JB 1	Stubbergård Sø/Skive Fjord	-	-	P0	0,00
8-0	6,21	Nej	JB 1	Stubbergård Sø/Skive Fjord	4,5	-	P0	0,00
9-0	4,24	Nej	JB 1	Stubbergård Sø/Skive Fjord	4,0	-	P0	0,00
11-0	2,29	Nej	JB 1	Stubbergård Sø/Skive Fjord	5,5	-	P0	0,00
19-0	7,31	Nej	JB 1	Stubbergård Sø/Skive Fjord	4,4	-	P2	0,34

TEKNIK OG MILJØ

Natur og Miljø

Nupark 51 - 7500 Holstebro - Tlf: 96117557 - Fax: 96117802
Hjemmeside: www.holstebro.dk - E-post: naturomiljo@holstebro.dk
CVR: 29189927

71-0	3,48	Nej	JB 1	Stubbergård Sø/Skive Fjord	5,5	-	P0	0,00
72-0	3,81	Nej	JB 1	Stubbergård Sø/Skive Fjord	5,5	-	P0	0,00
73-0	1,92	Nej	JB 1	Stubbergård Sø/Skive Fjord	6,1	-	P0	0,00
74-0	2,27	Nej	JB 1	Stubbergård Sø/Skive Fjord	6,1	-	P0	0,00
75-0	1,11	Nej	JB 1	Stubbergård Sø/Skive Fjord	4,6	-	P0	0,00
76-0	2,80	Nej	JB 1	Stubbergård Sø/Skive Fjord	4,6	-	P0	0,00
21-0b	0,65	Nej	JB 1	Stubbergård Sø/Skive Fjord	-	-	P0	0,00
21-0c	0,10	Nej	JB 1	Stubbergård Sø/Skive Fjord	-	-	P0	0,00
15-0a	1,81	Nej	JB 1	Stubbergård Sø/Skive Fjord	-	-	P0	0,00
15-0b	0,05	Nej	JB 1	Stubbergård Sø/Skive Fjord	-	-	P0	0,00
15-0c	0,14	Nej	JB 1	Stubbergård Sø/Skive Fjord	-	-	P0	0,00
21-0a	1,13	Nej	JB 1	Stubbergård Sø/Skive Fjord	-	-	P0	0,00
I alt	198,80	-	-	-	-	-	-	3,14

Nogle af udspretningsarealerne* ligger helt eller delvist i lavbundsområder uden okkerklasse, jævnfør bilag 13. Da arealerne i oplandet til Stubbergård Sø afvander til et Natura 2000-område, der er overbelastet med fosfor, indgår arealerne i ansøgningen som fosforklasse II, som betyder at arealerne skal dyrkes med fosforbalance.

*beregningen er foretaget manuelt i regneark skema 17.629 version 7.

Fosfor i oplandet til N40

Risikoarealer i relation til terrænforhold

Udbringningsarealerne er beliggende på relativt fladt terræn, og der er på udbringningsarealerne i oplandet til N40 ikke konstateret områder med hældninger over 6 grader i umiddelbar nærhed af vandløb eller grøfter. Udbringningsarealerne vurderes derfor ikke at være særlige risikoarealer mht. overfladeafstrømning.

For at reducere risikoen for forureningen af vandmiljøet stilles der vilkår om, at udbringning af gødning mm. ikke må foretages, når jorden er mættet med vand, oversvømmet, frossen

TEKNIK OG MILJØ

Natur og Miljø

Nupark 51 - 7500 Holstebro - Tlf: 96117557 - Fax: 96117802
Hjemmeside: www.holstebro.dk - E-post: naturogmiljo@holstebro.dk
CVR: 29189927

eller dækket af sne. Herudover stilles der vilkår om, at der ikke må etableres nye afvandringsrender på markerne til afledning af vand til vandløb, grøfter, søer, dræn eller lign. Holstebro Kommune har vurderet, at der ikke herforuden er behov for at stille skærpende vilkår til sikring mod overfladeafstrømning til vandmiljø.

Jordbundstyper

De ejede og forpagtede udbringningsarealer er primært bestående af grov sandet jorde og en mindre del lerblandede sandjorde JB4, jævnfør nedenstående skema 11 og bilag 12. Da udbringningsarealerne ikke er beliggende på lerjorde ($5 \leq JB \leq 10$) vurderes jorderne ikke at være omfattet af fosforklasse I og III.

Lavbundsarealer og detailafvandringsforhold

Ingen af arealerne ligger på lavbund uden okkerklasse i Herning kommune. Ingen af arealerne er angivet som drænedede.

Skema 11.

Vurdering af de enkelte marker i relation til jordtype, afvandringsforhold, lavbundsforhold, fosforklasse

Mark nr.	Areal (ha)	Detailafvanding	Primær jordtype	Opland	Fosfortal (Pt)	Lavbundsareal uden okkerklasse	P-klasse	P-klasse areal (ha)
Obj-42	9,19	Nej	JB 1	Skive Fjord (Karup Å opland)	-	Nej	P0	0,00
Obj-43	6,41	Nej	JB 1	Skive Fjord (Karup Å opland)	-	Nej	P0	0,00
Obj-45	2,81	Nej	JB 1	Skive Fjord (Karup Å opland)	-	Nej	P0	0,00
Obj-46	1,45	Nej	JB 1	Skive Fjord (Karup Å opland)	-	Nej	P0	0,00
Obj-67	2,43	-	JB 1	Skive Fjord (Karup Å opland)	-	Nej	P0	0,00
Obj-323	4,80	-	JB 1	Skive Fjord (Karup Å opland)	-	Nej	P0	0,00
Obj-324	3,89	-	JB 1	Skive Fjord (Karup Å opland)	-	Nej	P0	0,00
Obj-325	2,58	-	JB 1	Skive Fjord (Karup Å opland)	-	Nej	P0	0,00
Obj-326	2,02	-	JB 1	Skive Fjord (Karup Å opland)	-	Nej	P0	0,00
Obj-327	5,64	-	JB 1	Skive Fjord (Karup Å opland)	-	Nej	P0	0,00
Obj-328	16,87	-	JB 1	Skive Fjord (Karup Å opland)	-	Nej	P0	0,00
Obj-330	13,20	-	JB 1	Skive Fjord (Karup Å opland)	-	Nej	P0	0,00
Obj-331	6,65	-	JB 1	Skive Fjord (Karup Å opland)	-	Nej	P0	0,00
Obj-332	5,78	-	JB 1	Skive Fjord (Karup Å opland)	-	Nej	P0	0,00
Obj-333	7,79	-	JB 1	Skive Fjord (Karup Å opland)	-	Nej	P0	0,00
Obj-334	7,91	-	JB 1	Skive Fjord (Karup Å opland)	-	Nej	P0	0,00

TEKNIK OG MILJØ

Natur og Miljø

Nupark 51 - 7500 Holstebro - Tlf: 96117557 - Fax: 96117802
 Hjemmeside: www.holstebro.dk - E-post: naturogmiljo@holstebro.dk
 CVR: 29189927

Fosfor i oplandet til Nissum Fjord

Vandmiljøplan III indeholder en målsætning om en halvering af fosforoverskuddet fra landbruget i 2015 i forhold til overskuddet på 32.700 ton P i 2001/2002 på landsplan⁴³. Landbruget bidrager med ca. 40 % af fosfortilførslen til Nissum Fjord⁴⁴. Det fremgår af basisanalysen, at der ikke forventes en reduktion af fosforafstrømningen til Nissum Fjord, således at den samlede fosforbelastning i 2015 forventes at ligge på det nuværende niveau på 65 ton fosfor. I denne vurdering er ikke medtaget omlægningen af dyreenhedsberegningen, der vil medvirke til en reduktion på minimum 10 % af den udbragte fosfor i oplandet til Nissum Fjord.

Yderligere er jordens fosforbindingskapacitet afgørende for om fosfor tabes til vandmiljøet fra dyrkede jorde, jorde med lav bindingskapacitet har således en øget risiko for tab af gødningsfosfor. Bindingskapaciteten varierer meget i Danmark, for jorde der ikke kan kategoriseres som værende lavbundsjord gælder at jordens bindingskapacitet for fosfor stiger i takt med stigende indhold af ler og jern- og aluminiumoxider, og jordens fosforbindingskapacitet varierer meget i Danmark. For lavbundsjord (med eller uden okkerklasse) gælder, at arealernes årstidsvariation i vandmætningsgraden har afgørende betydning for tab af fosfor. Lavbundsjord er udstrømningsområder for grundvand og mange lavbundsjord har derfor periodisk eller permanent meget højt grundvandsspejl. Ikke vandmættede jorde med et højt indhold af jern besidder under aerobe forhold en høj fosforbindingskapacitet. Ved vandmætning af jorden (anaerobe forhold) ophører jernets evne til at binde fosfor, og dermed øges udvaskningsrisikoen markant.

Videnscenter for landbrug anbefaler, at der tilføres samme mængde fosfor, som afgrøden bortfører ved fosfortal >4 ⁴⁵. For lavbundsjord svarer dette niveau til, at forholdet mellem bikarbonat-dithionite ekstarherbart jern og fosfor skal være større end 20.

Det er Holstebro Kommunes vurdering, at forsigtighedskriteriet medfører, at der skal foretages en individuel konkret vurdering af bedriftens jorde baseret på tabsrisiko og jordernes fosforbindingskapacitet.

Risikoarealer i relation til terrænforhold

Udbringningsarealerne er beliggende på relativt fladt terræn, og der er på husdyrbrugets udbringningsarealer i Holstebro kommune ikke konstateret områder med hældninger over 6 grader i umiddelbar nærhed af vandløb eller grøfter. Udbringningsarealerne vurderes derfor ikke at være særlige risikoarealer mht. overfladeafstrømning.

For at reducere risikoen for forurening af vandmiljøet stilles der vilkår om, at udbringning af gødning mm. ikke må foretages, når jorden er mættet med vand, oversvømmet, frossen eller dækket af sne. Herudover stilles der vilkår om, at der ikke må etableres nye afvandringsrender på markerne til afledning af vand til vandløb, grøfter, søer, dræn eller lign. Holstebro Kommune har vurderet, at der ikke herforuden er behov for at stille skærpene vilkår til sikring mod overfladeafstrømning til vandmiljø.

⁴³ Vandmiljøplan III – aftale om vandmiljøplan III 2005-2015 mellem regeringen, Dansk Folkeparti og Kristendemokraterne

⁴⁴ Miljøministeriet, vandområde, 1.4 Nissum Fjord

⁴⁵ Knudsen, L., 1998. "Pas på fosfor". Landbrugets Rådgivningscenter, Århus, Danmark.

Jordbundstyper

De forpagtede udbringningsarealer består af grovsandede jorde JB1 (100 %), jævnfør skema 12 og bilag 12. Da udbringningsarealerne ikke er beliggende på lerjorde ($5 \leq JB \leq 10$) vurderes jorderne ikke at være omfattet af fosforklasse I og III.

Lavbundsarealer og detailafvandingsforhold

Ingen af markerne ligger på lavbundsarealer uden okkerklasse og kun mark obj-315 vurderes at være drænet i oplandet til Nissum Fjord.

Vandløbsnære arealer

Ingen af udspretningsarealerne ligger nærmere end 50 m fra vandløb og ingen af arealerne ligger på arealer der skræner mere end 6 grader mod vandløb. Mark obj-309 ligger min. 52 m fra Skave Å.

Skema 12. Vurdering af individuelle marker i relation til primær jordtype, afvandingsforhold, lavbundsforhold og fosforklasse.

Marknr	Areal Ha	Detailafvandet	Jordtype	Lavbundsareal	Opland	P _{tal}	P-klasse	P-klasse areal (ha)
Obj-306	0,29	Nej	JB 1	Nej	Nissum Fjord	-	-	0
Obj-307	13,40	nej	JB 1	Nej	Nissum Fjord	-	-	0
Obj-308	2,31	nej	JB1	Nej	Nissum Fjord	-	-	0
Obj-309	1,22	nej	JB 1	Nej	Nissum Fjord	-	-	0
Obj-315	1,15	ja	JB 1	Nej	Nissum Fjord	-	-	0

Alle lavbundsområder og drænedede arealer samt alle arealer beliggende nærmere søer eller vandløb end 50 meter vurderes som værende risikoarealer mht. udvaskning af fosfor såfremt der ikke er dokumenteret en væsentlig ledig fosforbindingskapacitet i de pågældende jorde.

Der foreligger ingen fosfortal på arealerne i oplandet til Nissum Fjord.

Holstebro Kommune har vurderet, at der ikke er behov for at stille skærpende vilkår til sikring mod fosfortab til vandmiljø i oplandet til Nissum Fjord.

Fosforoverskud

På bedriftsniveau er der ansøgt om udspretning af en fosformængde på 6.523 kg P, hvilket er mindre end det maksimalt tilladte i henhold til husdyrbrugslovens beskyttelsesniveau, jævnfør godkendelsesbekendtgørelsens bilag 3. Udbringning af 6.523 kg P betyder, at der på arealerne på bedriftsniveau udbringes fosfor svarende til et arealspecifikt overskud på 4,6 kg P/ha, jævnfør skema 13.

TEKNIK OG MILJØ

Natur og Miljø

Nupark 51 - 7500 Holstebro - Tlf: 96117557 - Fax: 96117802
 Hjemmeside: www.holstebro.dk - E-post: naturogmiljo@holstebro.dk
 CVR: 29189927

Skema 13. Oversigt over fosfortilførsel og fraførsel i ansøgt drift, samt beregning af fosforoverskud for det ansøgte projekt.

Er fosforoverskud på bedriftsniveau overholdt i forhold til husdyrlovens beskyttelsesniveau	Ja
Fosfor tilførsel i ansøgt drift	6.513 kg P/år
P tilført pr. ha/år i ansøgt drift	30,0 kg P/ha/år
P-raførsel med sædskifte (arealvægtet gennemsnit)	25,4 kg P/ha/år
P-overskud/ha/år for ansøgt projekt	4,6 kg P/ha/år

Fosforoverskuddet var i perioden 2005 og 2007 i gennemsnit ca. 12 kg P/ha i oplandet til Stubbergård Sø⁴⁶.

Husdyrbrugets arealer bidrager i gennemsnit med et fosforoverskud på 4,6 kg P/ha/år og har dermed et mindre fosforoverskud end gennemsnittet i oplandet til Stubbergård sø og de øvrige oplande. Der er foretaget en risikovurdering af arealerne og stillet vilkår om fosforbalance på risikoarealer uden ledig fosforbindingskapacitet. Det er Holstebro Kommunes vurdering at husdyrbrugets arealer ikke i sig selv kan påvirke Natura 2000-området væsentligt med fosfor.

Holstebro Kommune vurderer, at det af ansøger er sandsynliggjort, at de ovenfor nævnte arealer kan dyrkes med fosforbalance, idet ansøger har mulighed for at tildele afgasset biomasse med et reduceret fosforindhold til de i vilkåret angivne arealer.

Nitrat i oplandet til Skive Fjord og Nissum Fjord

Husdyrbrugets udspretningsarealer afvander overvejende til Skive Fjord enten direkte via Karup Å eller indirekte igennem Stubbergård Sø, der ligger i hhv. Natura 2000-område N40 og N41. Oplandet til Skive Fjord er karakteriseret som et område, der i henhold til statens kortværk, har et nitratreduktionspotentiale på 76-100 %. Karup Å-oplandet er generelt karakteriseret ved et højt nitratreduktionspotentiale omkring 90 %, hvorfor der i henhold til husdyrlovens beskyttelsesniveau kan udbringes husdyrgødning med fuldt harmonitryk, jævnfør skema 14.

En mindre del af de forpagtede udspretningsarealer afvander til Nissum Fjord (N65). Vandmiljøplan III fastlægger, at der skal sikres en reduktion på 13 % af nitratudvaskningen fra landbruget i 2015 i forhold til udvaskningen i 2003 på landsplan. Basisanalysens del II vurderer, at nitrattilførslen til Nissum Fjord ved udgangen af 2015 vil være på 1.952 ton N, hvilket svarer til en reduktion på ca. 18 % i forhold til niveauet i 2001⁴⁷. Landbruget bidra-

⁴⁶ Beregning af P-overskud pr. ha. pr. blok. Beregningerne er foretaget på baggrund af gødningsregnskabet, Beregningerne er foretaget ved at lade en bedrifts sædskifte roterer over bedriftens omdriftsareal. For ikke omdriftsafgrøder foretages en stedspecifik beregning af overskud, udarbejdet gennem CTools af Holstebro Kommune.

⁴⁷ Heri medregnet mindre korrektioner for tilførsler fra punktkilder. Ovenstående vurdering af N-reduktionen i 2015 er baseret på grove estimater og vurderes at være optimistisk, idet modelberegninger af N-belastning til Ringkøbing Fjord (Oplandsmodel for N-belastning af Ringkøbing Fjord, DHI-rapport juni 2004) har indikeret at flere tiltag i et opland vil have tendens til at "overlappe" hinanden, hvilket med andre ord medfører, at effekten af alle tiltagene ikke slår fuldt igennem.

ger med ca. 83 % af tilførslen af nitrat til Nissum Fjord⁴⁸. I perioden fra 2005-2007 var det beregnede gennemsnit af nitratoverskud per ha i oplandet til Nissum Fjord på 71 kg N⁴⁹.

Oplandsanalysen konkluderer, at ca. 50 % af det samlede opland til Nissum Fjord er højrisikoarealer for udvaskning af nitrat til vandmiljøet, hvilket de af staten fastsatte nitratklasser langt fra kan honorere, idet disse arealer udgør 32 % af oplandet. Modelberegninger i oplandsanalysen indikerer, at en fremtidig miljøtilstand, hvor vegetationen er udbredt i størstedelen af fjorden, vil kunne opnås med en reduktion af bl.a. nitrattilførslen på ca. 30 % i forhold til 2001, svarende til ca. 700 ton nitrat. Med vedtagelsen af Grøn Vækst, som erstatter og supplerer den vedtagne vandmiljøplan III, fastsættes nye reduktionskrav for bl.a. tilførsel af nitrat til vandområder, som i perioden 2010-2015 skal reduceres med 19.000 ton nitrat (ca. 1/3 ift. i dag). I oplandsanalysen vurderes det, at en fuldt implementeret vandmiljøplan III forventes, at medføre en samlet reduktion på mellem 15-20 % i forhold til 2001. For at opnå en reduktion på 30 % vurderes det i oplandsanalysen, at nitrattilførslen til fjorden skal reduceres yderligere med 250-350 ton N.

Få af husdyrbrugets udspretningsarealer afvander til Nissum Fjord. Nogle områder i oplandet til Nissum Fjord er karakteriseret som et område, der i henhold til statens kortværk, har et nitratreduktionspotentiale på 0-50 % og ligger dermed i nitratklasse 3. Den øvrige del af Nissum Fjord oplandet har et højere nitratreduktionspotentiale, hvorfor der i henhold til husdyrlovens beskyttelsesniveau kan udbringes husdyrgødning med fuldt harmonitryk i disse områder, jævnfør skema 14.

Skema 14. Oversigt over fordeling af arealer i relation til nitratklasser, harmonitryk og antal dyreenheder, der kan udbringes på arealerne uden anvendelse af nitratudvaskningsreducerende virkemidler.

Sted / mark nr.	Udspretningsareal					Reduceret harmoni (reduktionsprocent)	DE/ha uden virkemidler	Maksimalt antal DE til udspretning på arealerne
	Areal [ha]	N0 [ha]	N1 [ha]	N2 [ha]	N3 [ha]			
I alt / gennemsnit:	217,02	217,02	0,00	0,00	0,00	100 %	2,3	499,15

Nitratreducerende virkemidler

Ved anvendelse af N-udvaskningsreducerende virkemidler kan harmonitrykket på husdyrbrugets udspretningsarealer øges, såfremt N-udvaskningen til rodzonen holdes på et niveau svarende til udbringning af husdyrgødningen ved reduceret harmonitryk.

Der er ansøgt om et harmonitryk på $(498,64 \text{ DE}/217,02 \text{ ha}) = 2,3 \text{ DE/ha}$ med etablering af 4,10 procentpoint ekstra efterafgrøder udover plantedirektoratets pligtige krav. Herudover anvendes der et K12 sædskifte. Anvendelsen af efterafgrøder som virkemiddel skyldes krav om lavere nitratudvaskning på grundvandsarealer.

N-udvaskningen til rodzonen beregnet vha. Farm N i det fremsendte projekt overstiger ikke N-udvaskningen ved udbringning af husdyrgødning i henhold til det reducerede harmoni-

⁴⁸ Miljøministeriet, vandområde, 1.4 Nissum Fjord.

⁴⁹ CTtools.

tryk jævnfør skema 15. Det vurderes derfor, at det forøgede ansøgte harmonitryk kompenseres af anvendelse af virkemidler til reduktion af N-udvaskningen svarende til niveauet for det reducerede harmonitryk, jævnfør husdyrbrugsbekendtgørelsens regler herom⁵⁰. Der stilles i miljøgodkendelsen vilkår om en øget andel af efterafgrøder og sædskifte, jævnfør tidligere afsnit herom.

Skema 15. Beregning af N-udvaskning til rodzonen vha. Farm N ved udbringning af reduceret harmonitryk svarende til 2,3 DE/ha og K12 sædskifte samt for ansøgt projekt med et harmonitryk på 2,3 DE/ha ved anvendelse K12-sædskifte og etablering af 4,10 procentpoint ekstra efterafgrøder ud over plantedirektoratets pligtige krav.

Scenarier	Reduceret harmonitryk	Ansøgt
Harmonitryk og anvendte virkemidler	2,3 DE/ha K12-sædskifte	2,3 DE/ha K12-sædskifte 4,10 procentpoint ekstra efterafgrøder
N-udvaskning fra rodzonen	64,80 kg N/ha	62,12 kg N/ha

Husdyrbrugets individuelle betydning

Udspretningsarealerne i nærværende godkendelse afvander dels via Stubbergård Sø til Karup Å/Skive Fjord og dels via Storå-systemet til Felsted Kog. Udspretningsarealerne udgør henholdsvis 198,65 ha i oplandet til Skive Fjord og 18,37 ha i oplandet til Nissum Fjord, hvilket svarer til henholdsvis 0,37 promille og 0,18 promille af det samlede landbrugsareal i oplandet til henholdsvis Skive Fjord og Nissum Fjord. Nitratudvaskningen fra den udbragte husdyrgødning bidrager med ca. 0,15 promille af den samlede husdyrgødningsbetingede nitratudvaskning til Skive Fjord via Karup Å. I beregningerne er ikke indregnet nitratreduktionspotentialet fra rodzonen og til recipienten, der, i henhold til statens kortværk, er 76-100 %. Karup Å oplandet er generelt karakteriseret ved et højt nitratreduktionspotentiale omkring 90 %, . Nitratudvaskningen bidrager med ca. 0,02 promille⁵¹ af den samlede husdyrgødningsbetingede nitratudvaskning til Nissum Fjord.

Det fremgår af Kammeradvokatens notat⁵² til miljøministeriet om Miljøklagenævnets praksis, at et husdyrbrug der maksimalt udgør 0,5 promille af den samlede udvaskning fra samtlige arealer i oplandet, ikke alene på den baggrund, kan siges, i sig selv kan påvirke Natura 2000-området væsentligt. Nitratudvaskningen fra husdyrbrugets udbringningsarealer vurderes på den baggrund ikke at kunne påvirke Natura 2000-vandområdet væsentligt negativt.

Holstebro Kommunes samlede vurdering af påvirkningen af Natura 2000-områderne N40, N41, N65 samt Skive Fjord og Nissum Fjord.

⁵⁰ Bilag 3, pkt. 1 under beskyttelsesniveauet i forhold til overfladevand i Bekendtgørelse nr. 294 af 31.03.2009 om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug,

⁵¹ Første del af udregningen er foretaget i Farm N, her udregnes forskellen i nitratudvaskningen fra henholdsvis brugen af husdyrgødning i ansøgt drift og maksimal drift ved udelukkende at anvende kunstgødning på de af husdyrbrugets udspretningsarealer, forskellen divideres med brugen af husdyrgødning i ansøgt drift. Udspretningsarealernes "merudvaskning" af nitrat sættes herefter i forhold til hele oplandet til Nissum Fjord. Derved fremkommer udbringningsarealernes andel af det samlede nitratudvaskning fra samtlige landbrugsarealer i oplandet til Nissum Fjord.

⁵² Udkast til "Bilag til notat om Miljøklagenævnets praksis i sager om miljøgodkendelser af husdyrbrug" af 28.05.09

Holstebro Kommune vurderer, at husdyrbruget i sig selv ikke kan påvirke udpegningsgrundlaget væsentligt negativt i Natura 2000 områderne N40, N41 og N65 eller miljøtilstanden i Skive Fjord og Nissum Fjord.

Kumulativ effekt

Det er Holstebro Kommunes vurdering, at strukturudviklingen i landbruget, implementeringen af de nye omregningsfaktorer ved beregning af dyreenheder, VMP III, Grøn Vækst samt kommunens individuelle vurdering af husdyrgodkendelser i oplandet til Stubbergård Sø, Karup Å, Skive Fjord og Nissum Fjord samlet virker for en forbedret miljøtilstand for udpegningsgrundlaget.

Holstebro Kommune vurderer, at husdyrbrugets arealdrift er forenelig med naturområdets sårbarhed og kvalitet, sammenfattende vurderes det, at områdets integritet ikke ødelægges af husdyrbrugets arealdrift.

Samlet vurderer Holstebro Kommune, at husdyrbrugets drift med de stillede vilkår ikke vil påvirke udpegningsgrundlaget for Natura 2000-vandområde N40, N41 eller N65 væsentligt negativt.

Grundlaget for forhåndsvurdering for opland N40, N41 og N65

Holstebro Kommune har foretaget vurderingen på baggrund af bl.a. kommunens oplysninger om områdets natur og miljøforhold, områdets sårbarhed over for påvirkninger fra landbruget, målsætninger og retningslinjer fra Regionplan 2005, miljødata fra STOQ, basisanalyse for N41 samt tillæg hertil og Ringkjøbing Amts rapport om miljøtilstanden i Stubbergård Sø og Flynder Sø (2003) og basisanalyse for N 65 samt miljødata fra STOQ.

Holstebro Kommune er i gang med, at udarbejde og operationalisere oplysninger, som kan tilvejebringe de oplysninger, der skal anvendes i fremtidige vurderinger af husdyrbrugenes betydning i forhold til de kumulative effekter (på husdyrbrugsniveau) i oplandet til N40, N41 og N65. Holstebro Kommune er opmærksom på, at nærværende vurdering af husdyrbrugets eget bidrag til og andel af de kumulative effekter på natur og miljø, er baseret på dels datamateriale hvor der kan forekomme tidsforskydninger og deraf følgende unøjagtigheder, dels foretaget på skøn på baggrund af de oplysninger kommunen har til rådighed.

Holstebro Kommune foretager løbende undersøgelser i f.eks. Stubbergård Sø som opfølgning af biomanipulationsprojektet. Holstebro Kommune foretager løbende evaluering af kommunens forudsætninger for udarbejdelsen af fremtidige forhåndsvurdering af natur- og miljøeffekten af miljøgodkendelser af landbrug, således at afgørende og nyeste tilgængelige viden inddrages i vurderingerne.

Holstebro Kommunes samlede vurdering af husdyrbruget

Holstebro Kommune vurderer, at husdyrbruget har truffet de nødvendige foranstaltninger til at forebygge og begrænse forureningen ved anvendelse af bedste tilgængelige teknik, og at husdyrbruget i øvrigt kan drives på stedet uden at påføre omgivelserne forurening, som er uforenelig med hensynet til omgivelsernes sårbarhed og kvalitet.

TEKNIK OG MILJØ

Natur og Miljø

Nupark 51 - 7500 Holstebro - Tlf: 96117557 - Fax: 96117802
 Hjemmeside: www.holstebro.dk - E-post: naturogmiljo@holstebro.dk
 CVR: 29189927

Husdyrbrugets forenelighed med naturområdets sårbarhed og kvalitet er desuden vurderet og sammenfattende vurderes det, at områdernes integritet ikke ødelægges af husdyrbrugets drift.

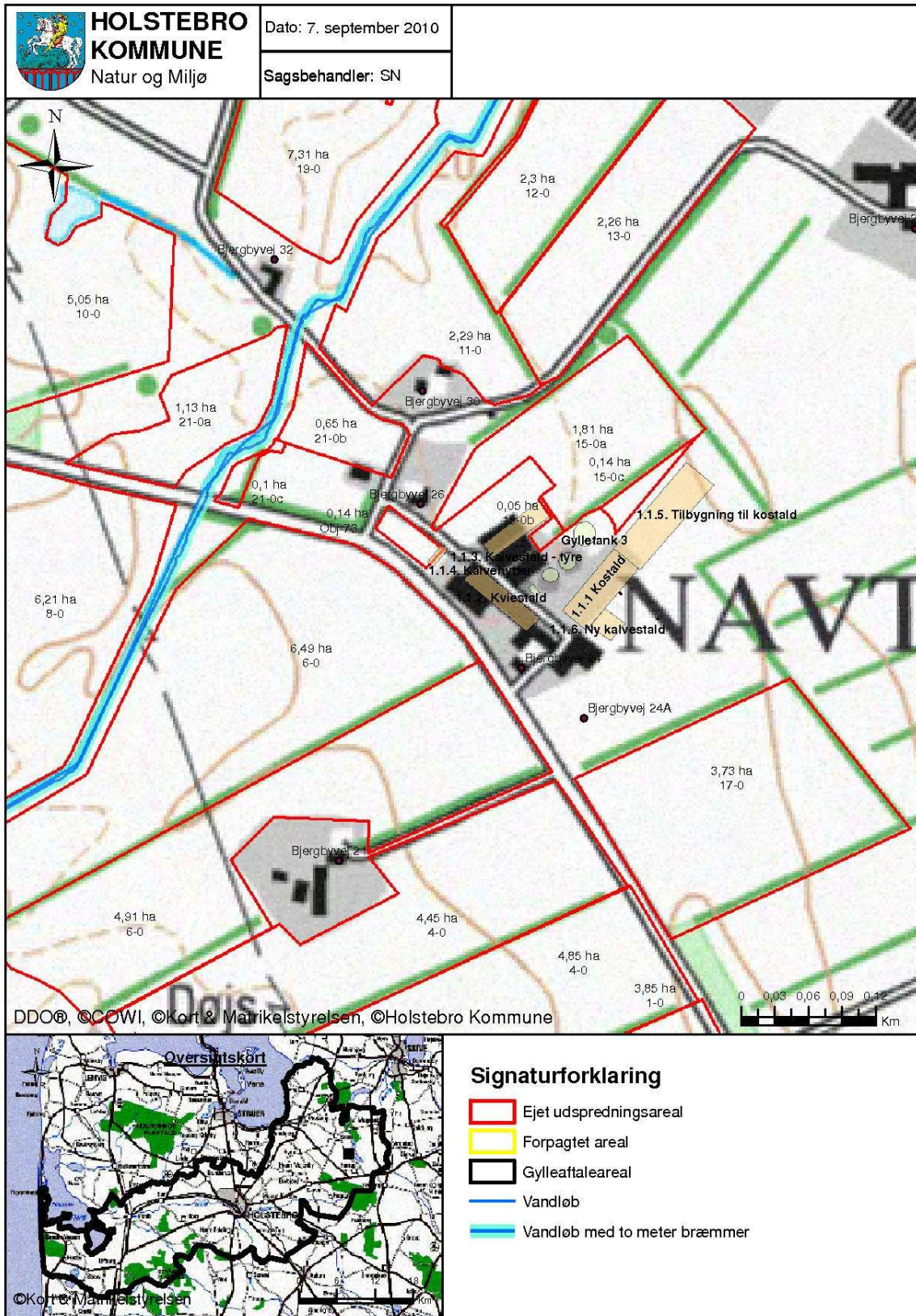
På baggrund af ovenstående vurderer kommunen, at husdyrbruget kan drives uden væsentlige gener for omgivelserne og risiko for forurening, såfremt vilkårene i denne godkendelse overholdes.

Bilag 2 – Husdyrbrugets placering i forhold til naboer

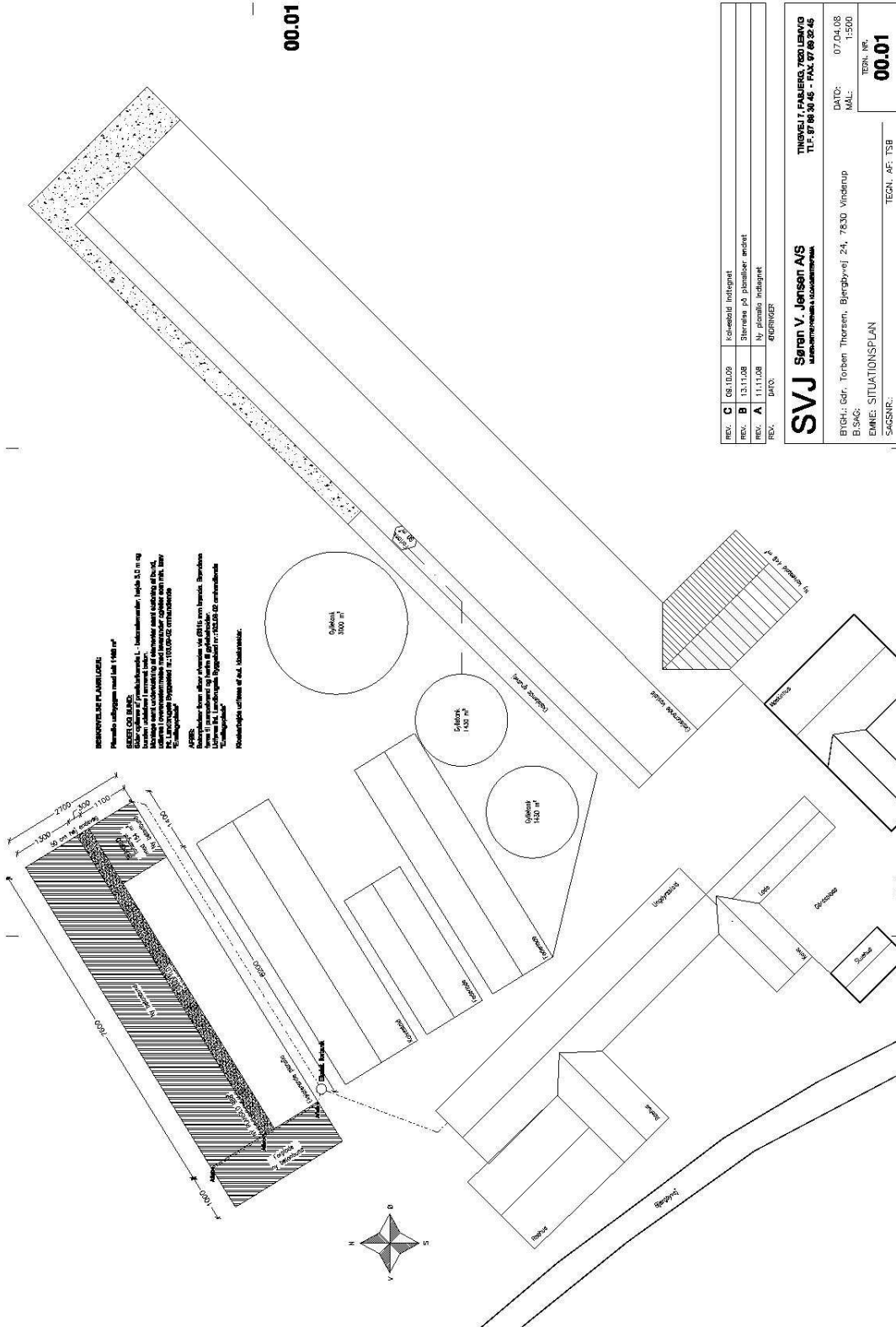

TEKNIK OG MILJØ

Natur og Miljø

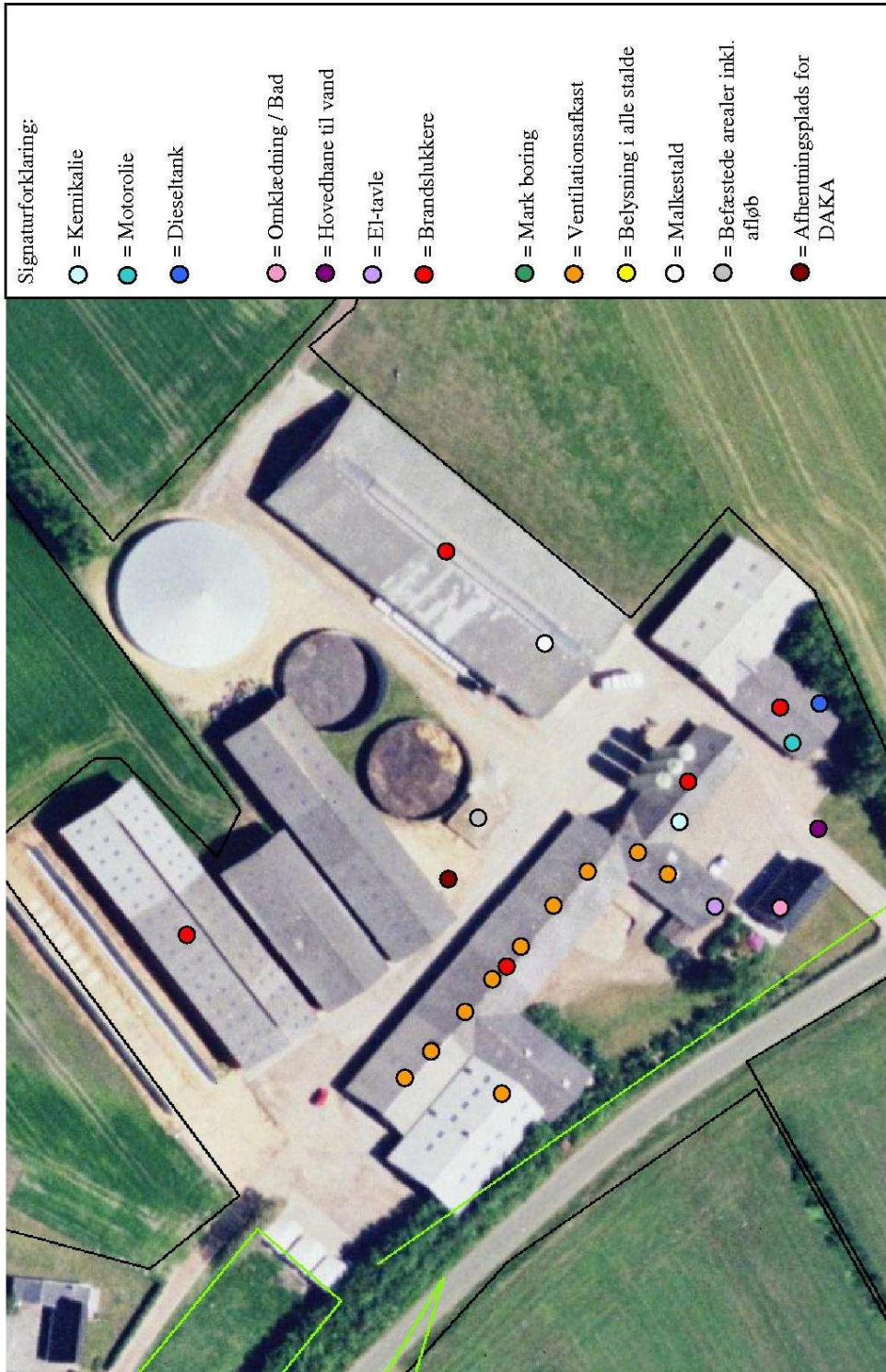
Nupark 51 - 7500 Holstebro - Tlf: 96117557 - Fax: 96117802
 Hjemmeside: www.holstebro.dk - E-post: naturogmiljo@holstebro.dk
 CVR: 29189927

Bilag 3 – Situationsplan

Bilag 4 – Husdyrbrugets indretning

TEKNIK OG MILJØ

Natur og Miljø

Nupark 51 - 7500 Holstebro - Tlf: 96117557 - Fax: 96117802
 Hjemmeside: www.holstebro.dk - E-post: naturogmiljo@holstebro.dk
 CVR: 29189927

Bilag 5 – Bygninger med signatur og staldnumre 1/2

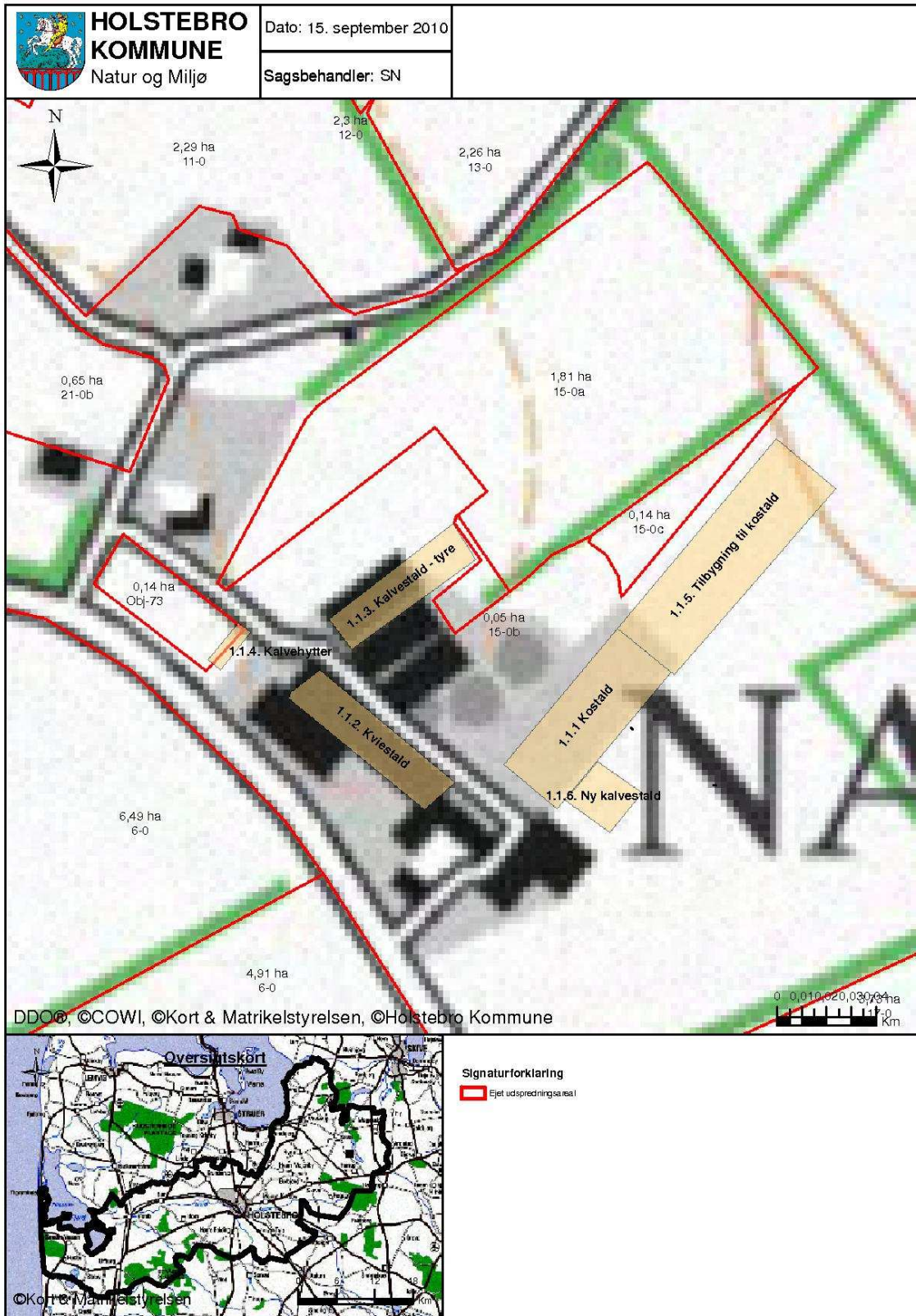
TEKNIK OG MILJØ

Natur og Miljø

Nupark 51 - 7500 Holstebro - Tlf: 96117557 - Fax: 96117802
Hjemmeside: www.holstebro.dk - E-post: naturogmiljo@holstebro.dk
CVR: 29189927

Bilag 5 – Bygninger med signatur og staldnumre 2/2

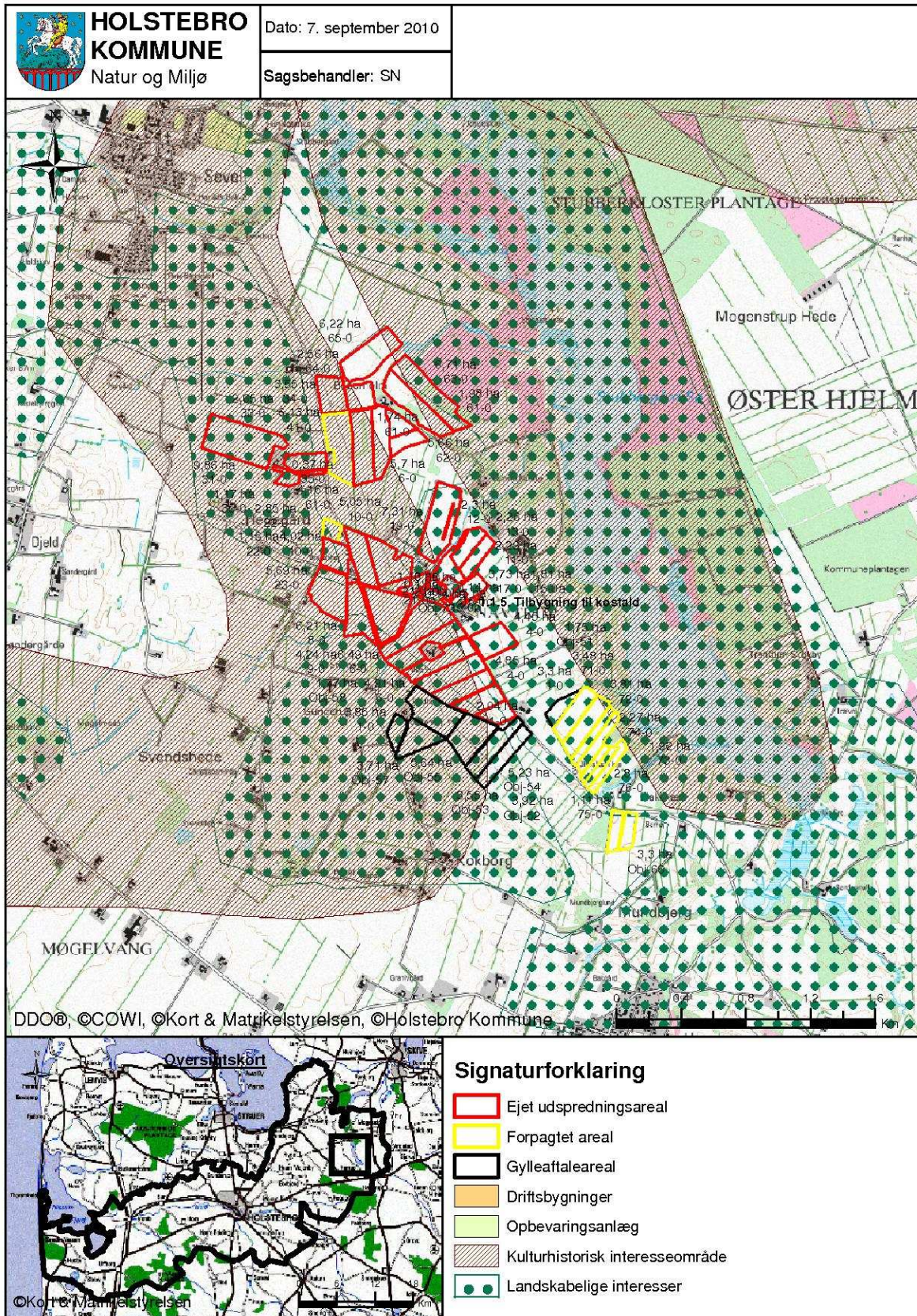
TEKNIK OG MILJØ

Natur og Miljø

Nupark 51 - 7500 Holstebro - Tlf: 96117557 - Fax: 96117802
 Hjemmeside: www.holstebro.dk - E-post: naturogmiljo@holstebro.dk
 CVR: 29189927

Bilag 6 – Landskabelige og kulturhistoriske interesser omkring anlæg

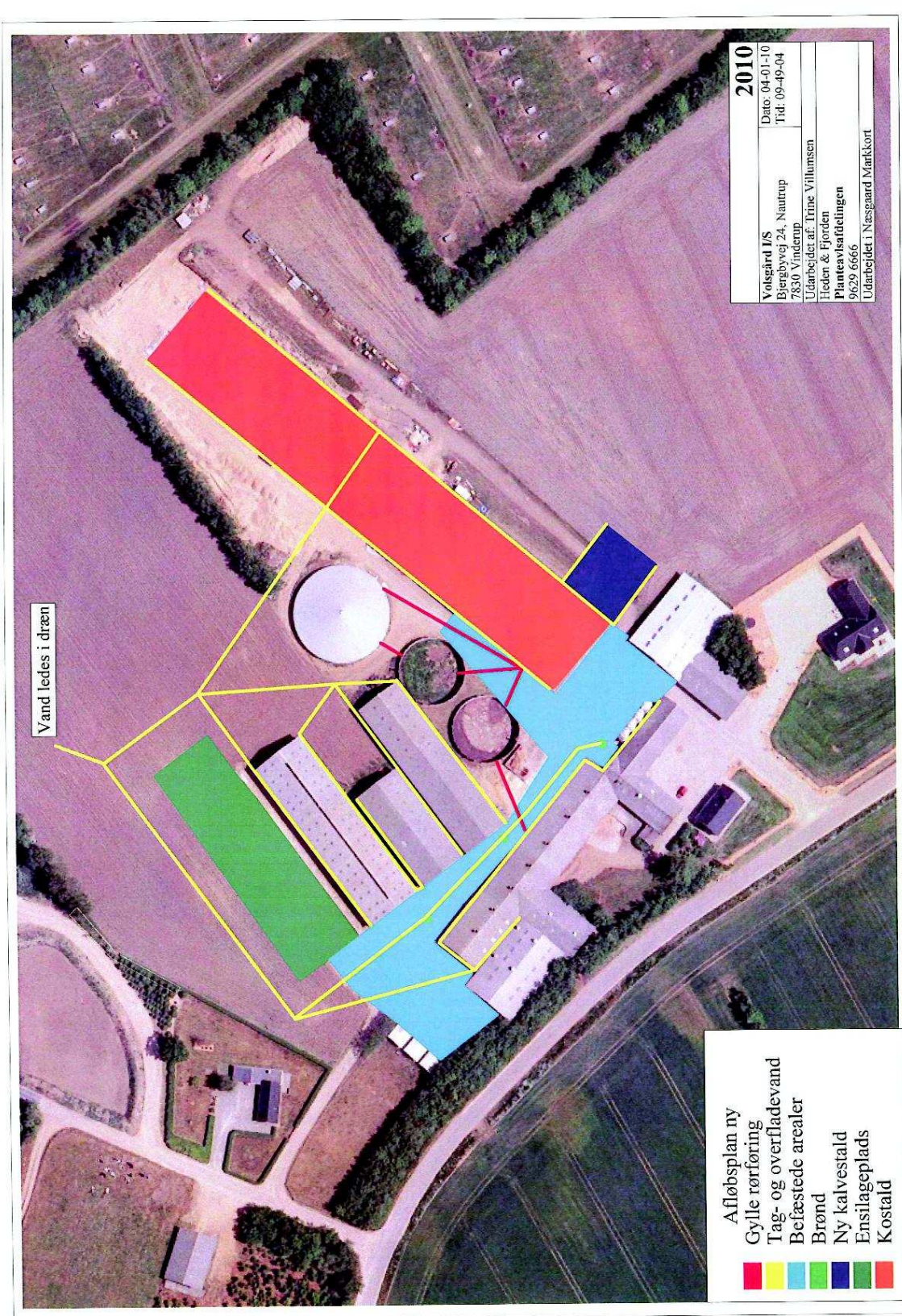
TEKNIK OG MILJØ

Natur og Miljø

Nupark 51 - 7500 Holstebro - Tlf: 96117557 - Fax: 96117802
 Hjemmeside: www.holstebro.dk - E-post: naturomiljo@holstebro.dk
 CVR: 29189927

Bilag 7 – Husdyrbrugets afløbsforhold

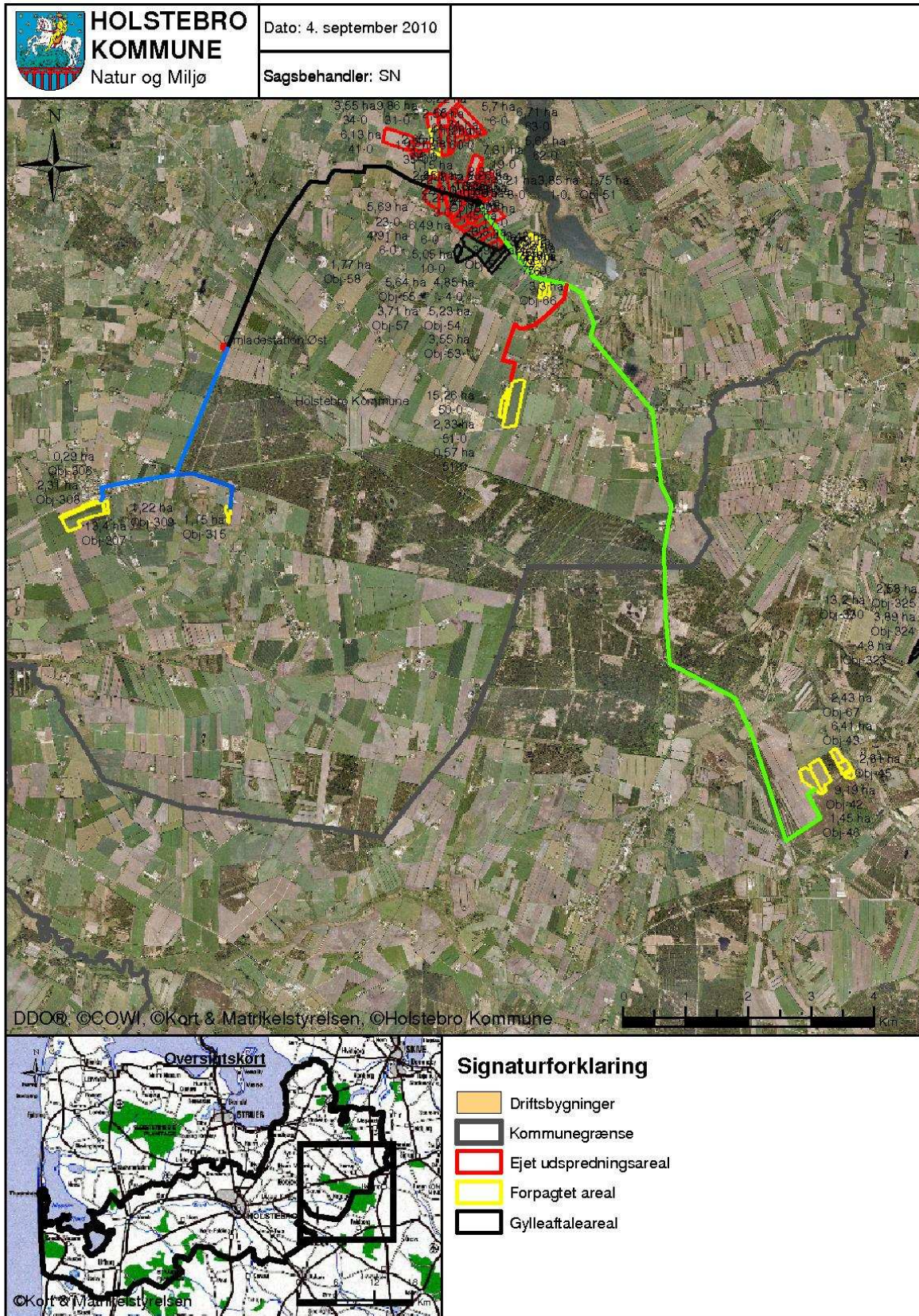
TEKNIK OG MILJØ

Natur og Miljø

Nupark 51 - 7500 Holstebro - Tlf: 96117557 - Fax: 96117802
 Hjemmeside: www.holstebro.dk - E-post: naturogmiljo@holstebro.dk
 CVR: 29189927

Bilag 8 – Gylletransportruter

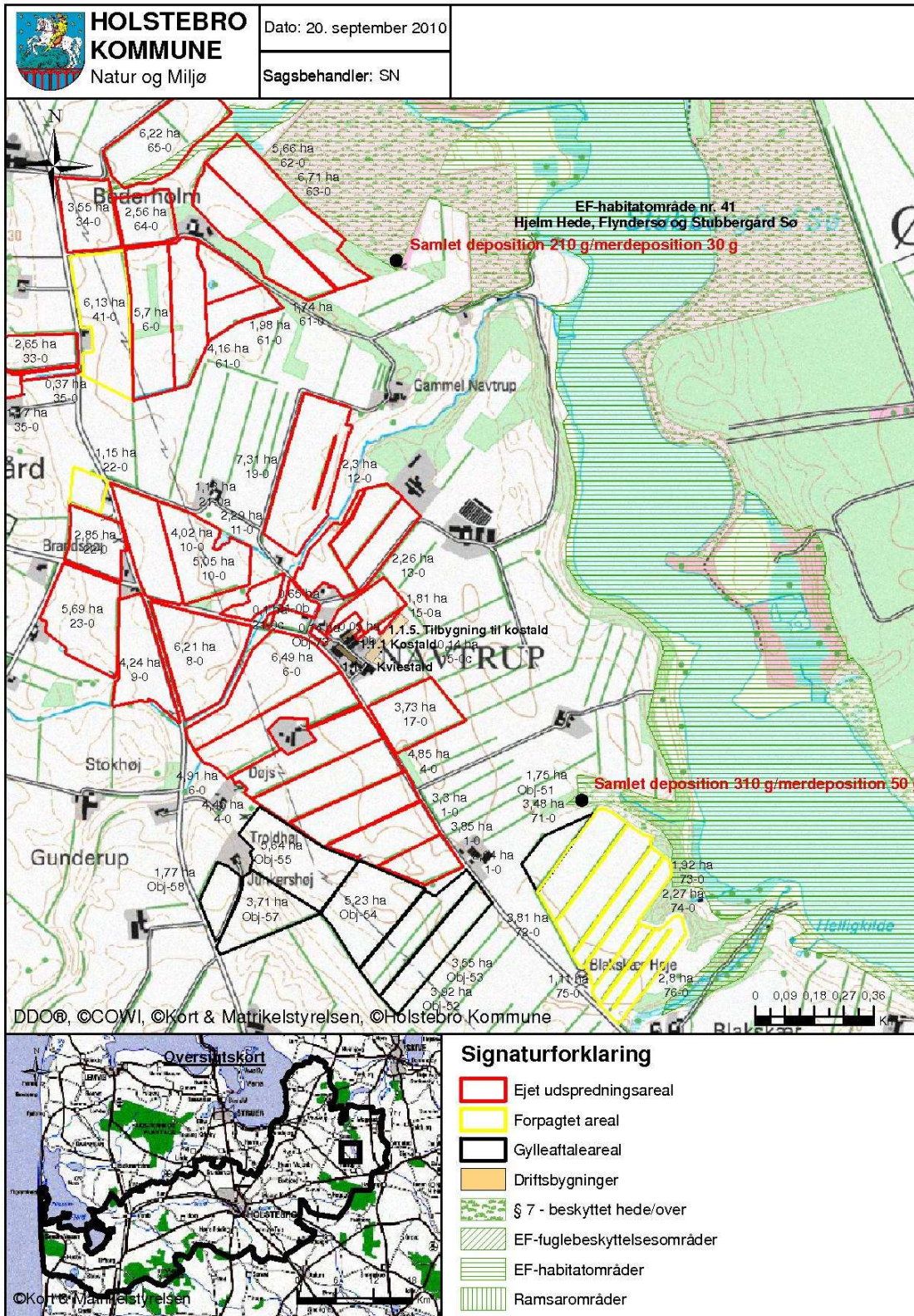
TEKNIK OG MILJØ

Natur og Miljø

Nupark 51 - 7500 Holstebro - Tlf: 96117557 - Fax: 96117802
 Hjemmeside: www.holstebro.dk - E-post: naturogmiljo@holstebro.dk
 CVR: 29189927

Bilag 9 – Beregningspunkter til ammoniakdeposition

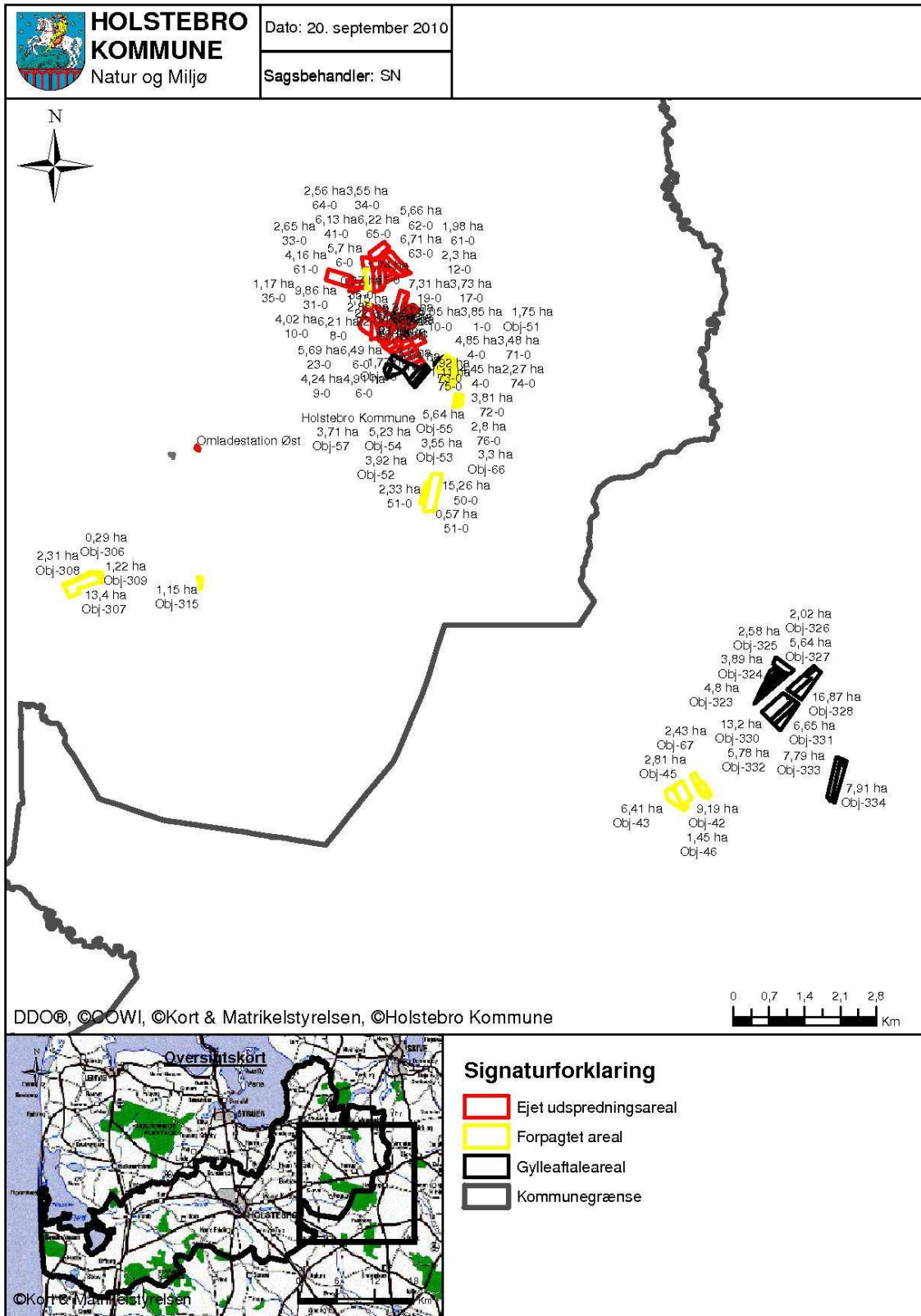
TEKNIK OG MILJØ

Natur og Miljø

Nupark 51 - 7500 Holstebro - Tlf: 96117557 - Fax: 96117802
 Hjemmeside: www.holstebro.dk - E-post: naturogmiljo@holstebro.dk
 CVR: 29189927

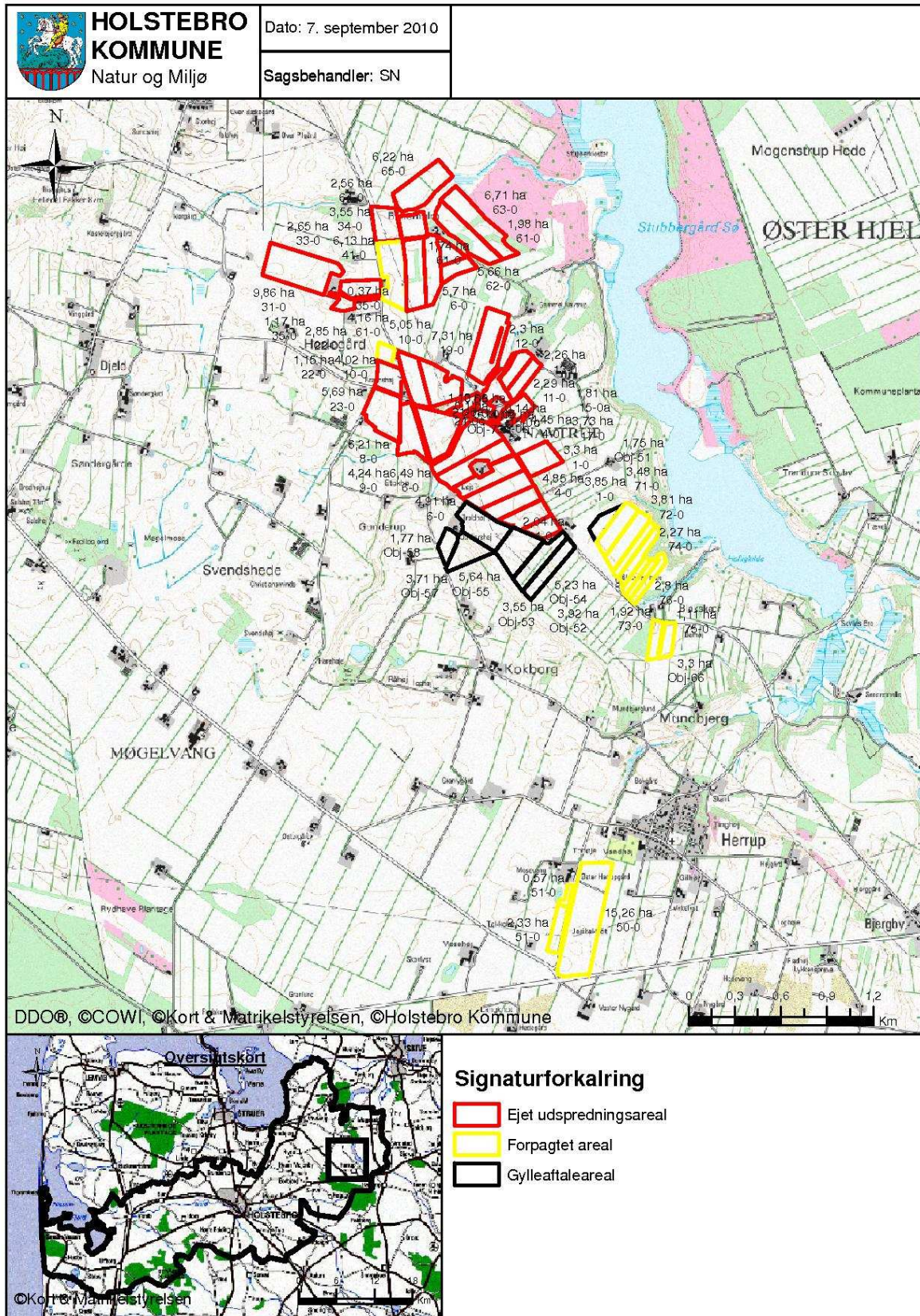

Bilag 10 – Oversigtskort over udspretningsarealerne

Bilag 10– Arealer del 1/3

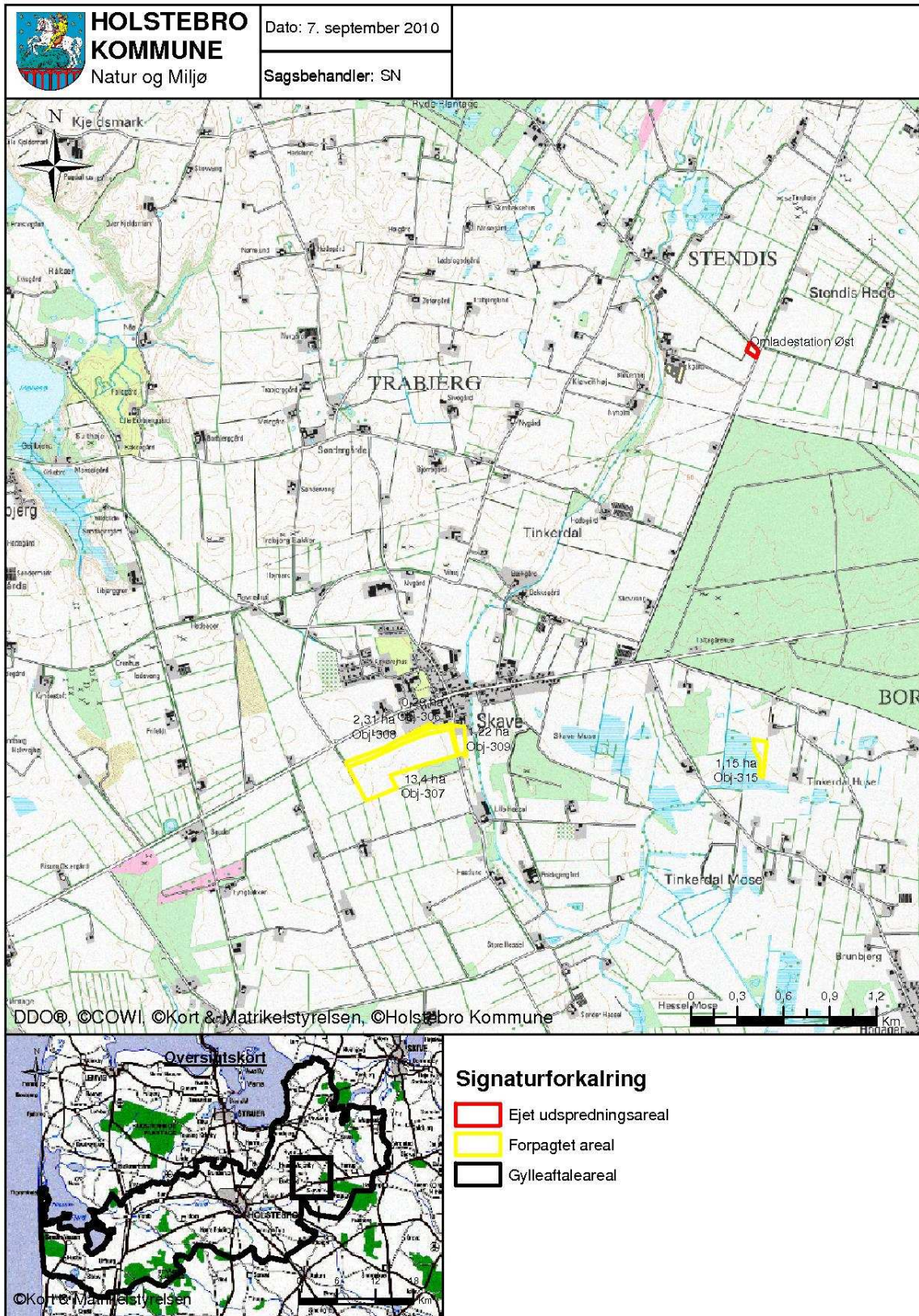
TEKNIK OG MILJØ

Natur og Miljø

Nupark 51 - 7500 Holstebro - Tlf: 96117557 - Fax: 96117802
 Hjemmeside: www.holstebro.dk - E-post: naturogmiljo@holstebro.dk
 CVR: 29189927

Bilag 10 – Arealer del 2/3

TEKNIK OG MILJØ

Natur og Miljø

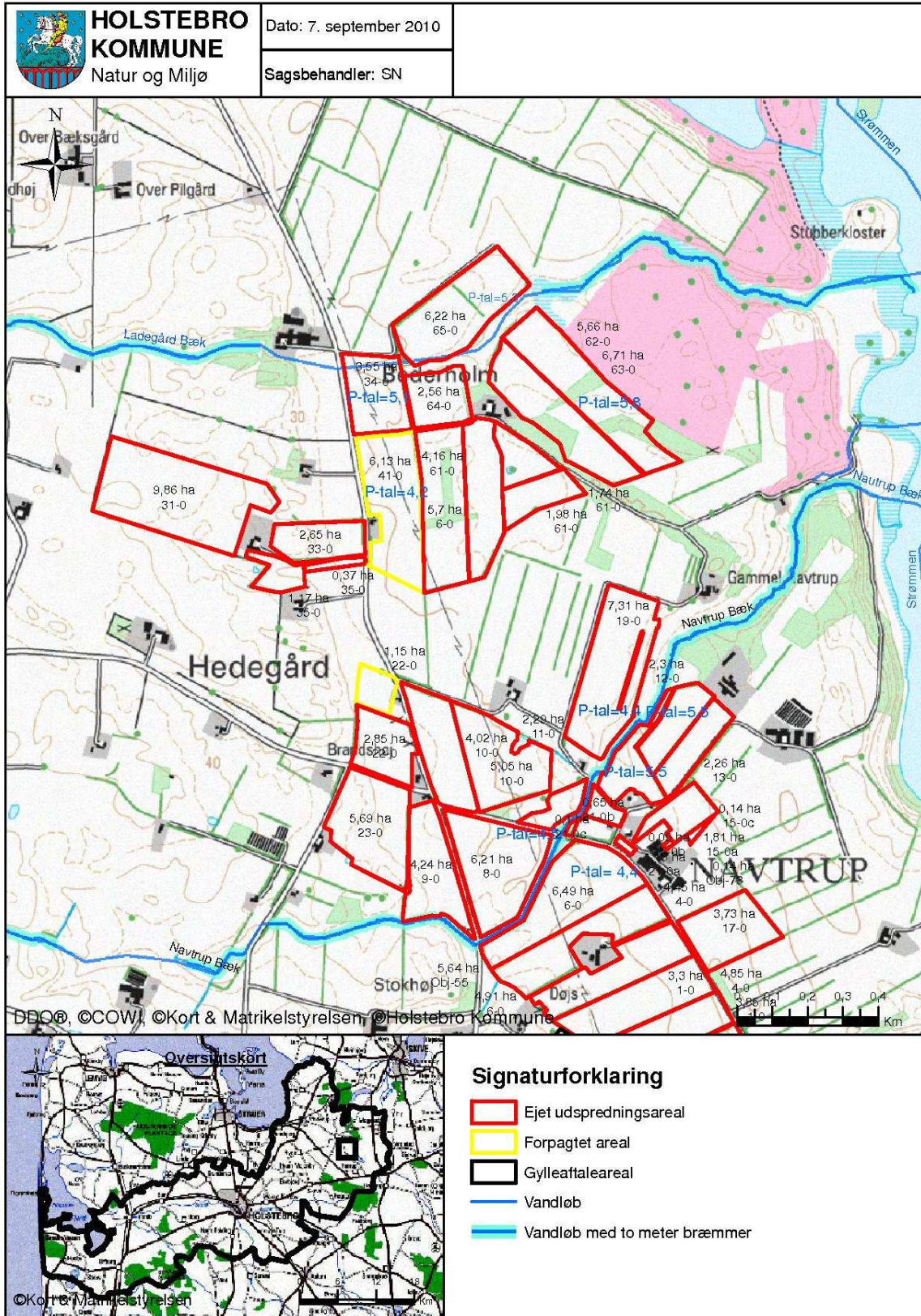
Nupark 51 - 7500 Holstebro - Tlf: 96117557 - Fax: 96117802
 Hjemmeside: www.holstebro.dk - E-post: naturogmiljo@holstebro.dk
 CVR: 29189927

Bilag 11 – Arealer der skal dyrkes med fosforbalance

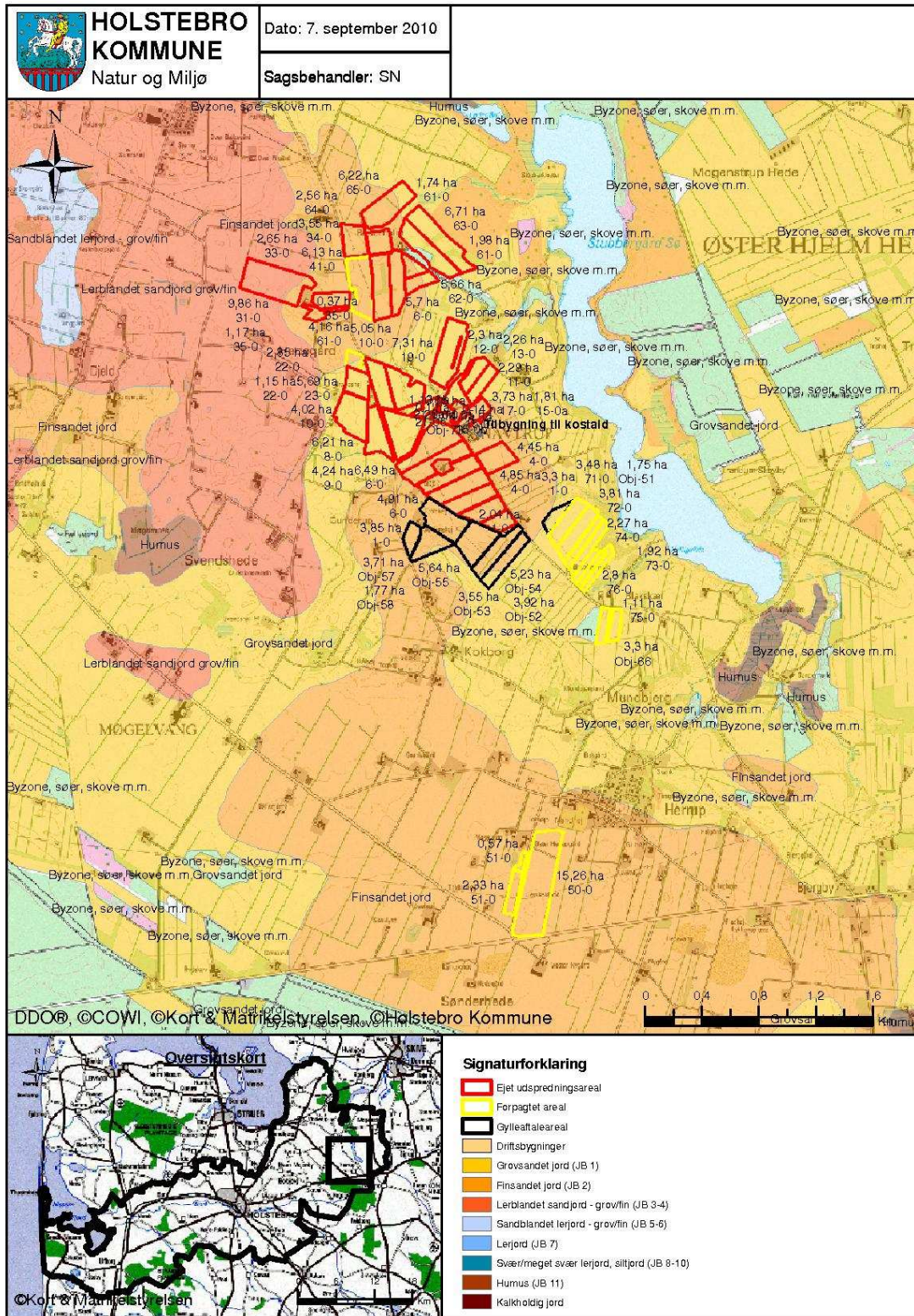
TEKNIK OG MILJØ

Natur og Miljø

Nupark 51 - 7500 Holstebro - Tlf: 96117557 - Fax: 96117802
 Hjemmeside: www.holstebro.dk - E-post: naturomiljo@holstebro.dk
 CVR: 29189927

Bilag 12 – Jordbundstyper 1/3

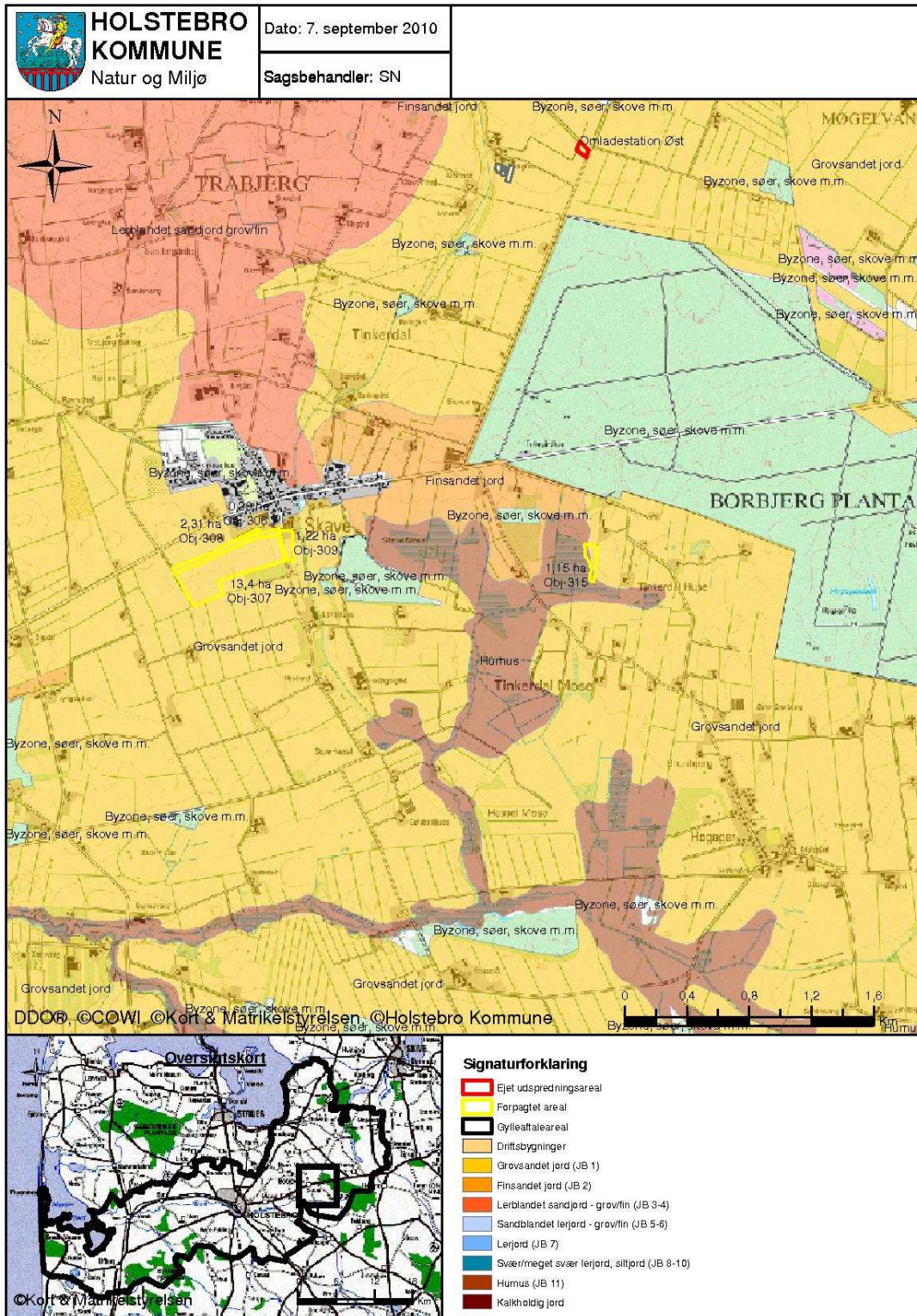
TEKNIK OG MILJØ

Natur og Miljø

Nupark 51 - 7500 Holstebro - Tlf: 96117557 - Fax: 96117802
 Hjemmeside: www.holstebro.dk - E-post: naturogmiljo@holstebro.dk
 CVR: 29189927

Bilag 12 – Jordbundstyper 2/3

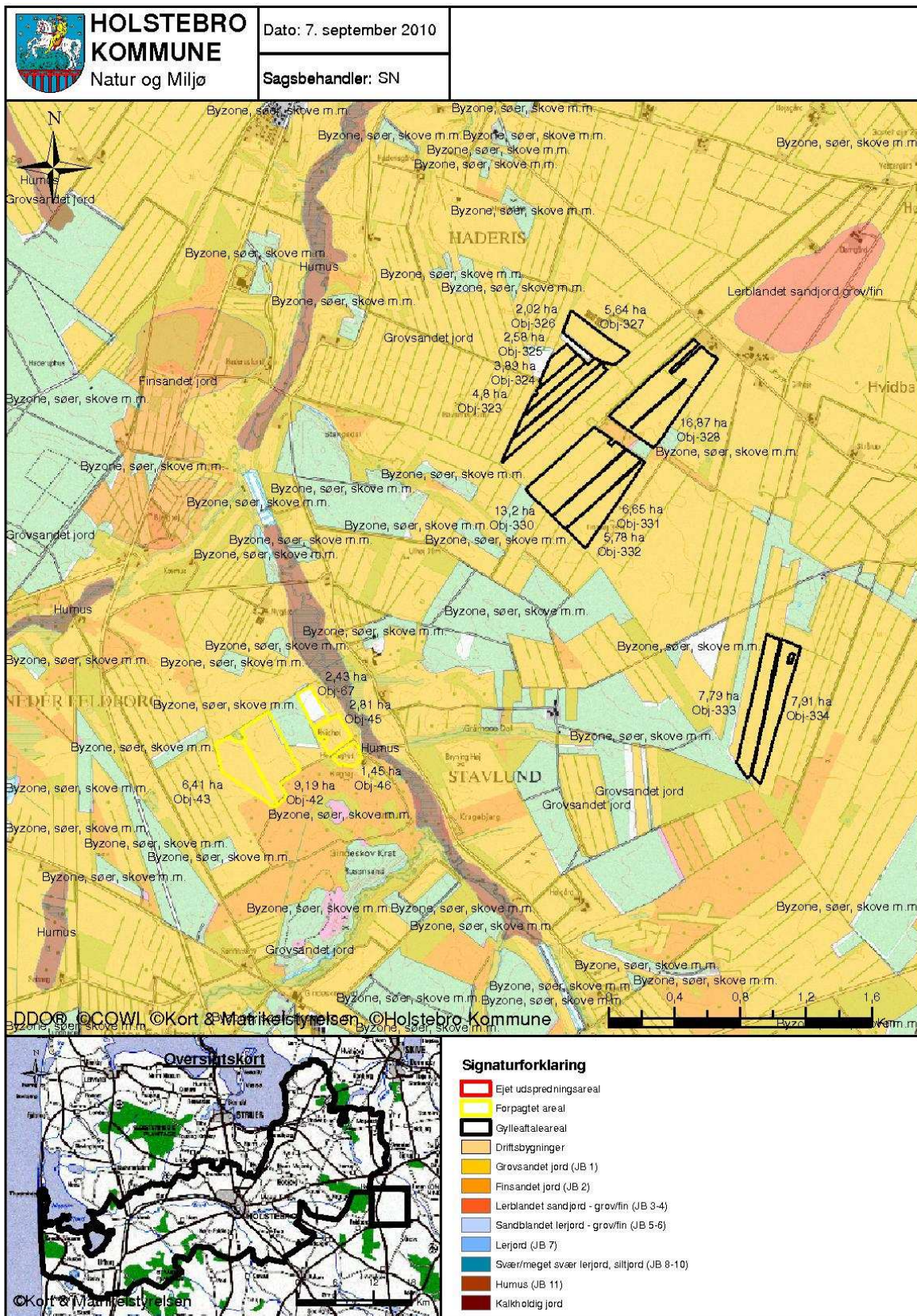
TEKNIK OG MILJØ

Natur og Miljø

Nupark 51 - 7500 Holstebro - Tlf: 96117557 - Fax: 96117802
 Hjemmeside: www.holstebro.dk - E-post: naturogmiljo@holstebro.dk
 CVR: 29189927

Bilag 12 – Jordbundstyper 3/3

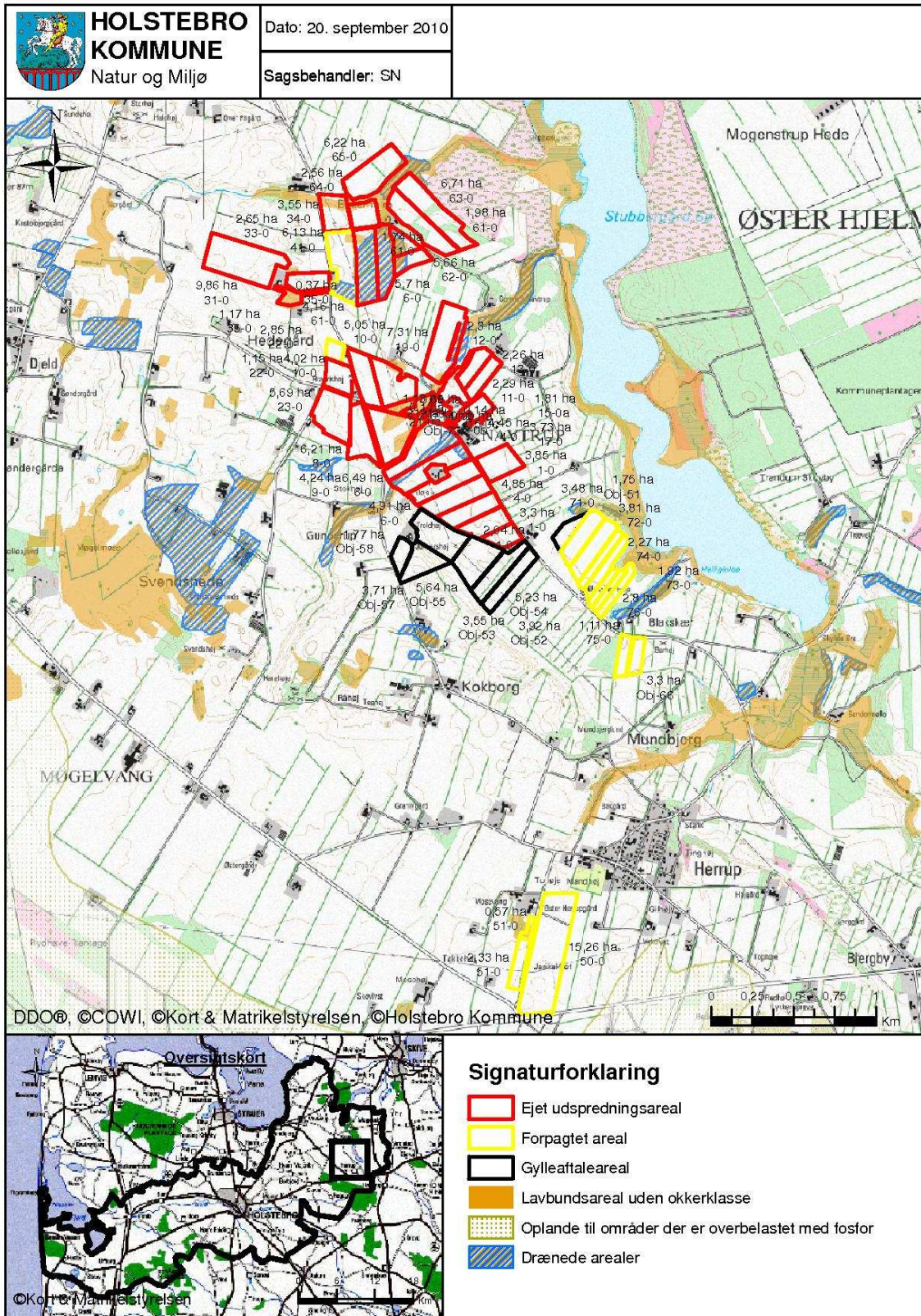
TEKNIK OG MILJØ

Natur og Miljø

Nupark 51 - 7500 Holstebro - Tlf: 96117557 - Fax: 96117802
 Hjemmeside: www.holstebro.dk - E-post: naturogmiljo@holstebro.dk
 CVR: 29189927

Bilag 13 – Lavbundsarealer, opland og detailafvandingsforhold 1/2

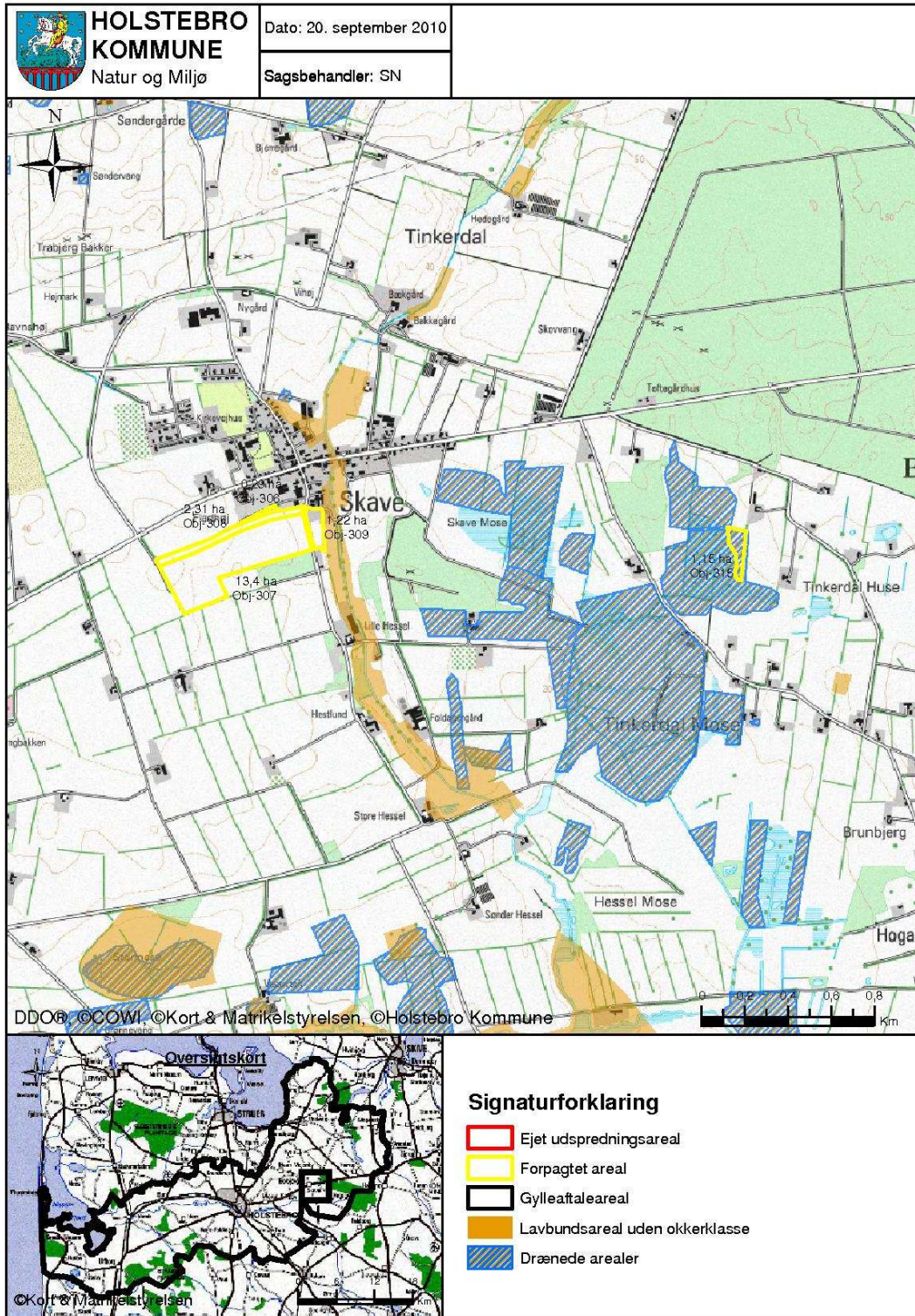
TEKNIK OG MILJØ

Natur og Miljø

Nupark 51 - 7500 Holstebro - Tlf: 96117557 - Fax: 96117802
 Hjemmeside: www.holstebro.dk - E-post: naturogmiljo@holstebro.dk
 CVR: 29189927

Bilag 13 – Lavbundsarealer, opland og detailafvandingsforhold 2/2

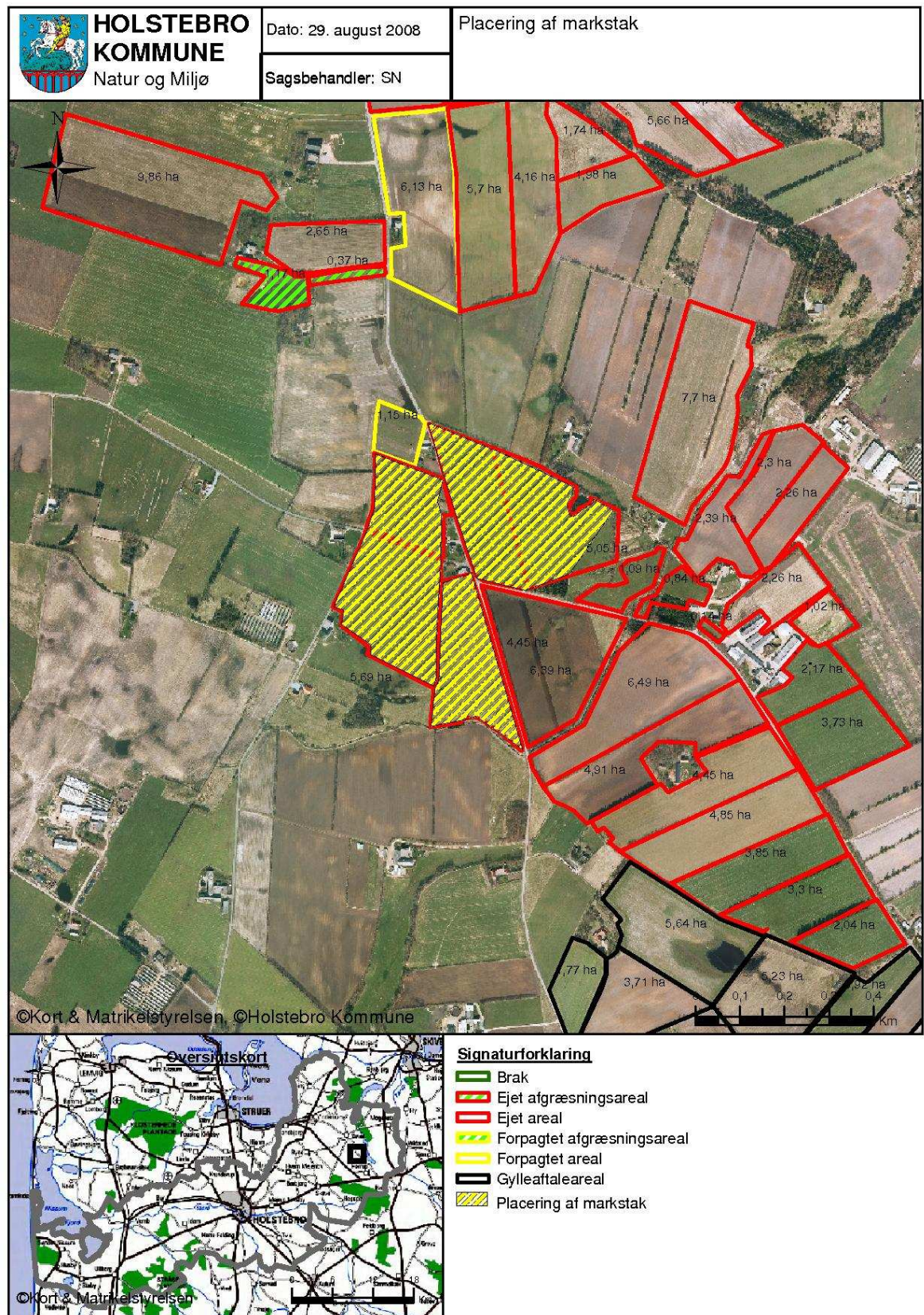
TEKNIK OG MILJØ

Natur og Miljø

Nupark 51 - 7500 Holstebro - Tlf: 96117557 - Fax: 96117802
 Hjemmeside: www.holstebro.dk - E-post: naturogmiljo@holstebro.dk
 CVR: 29189927

Bilag 14 – Placering af markstak

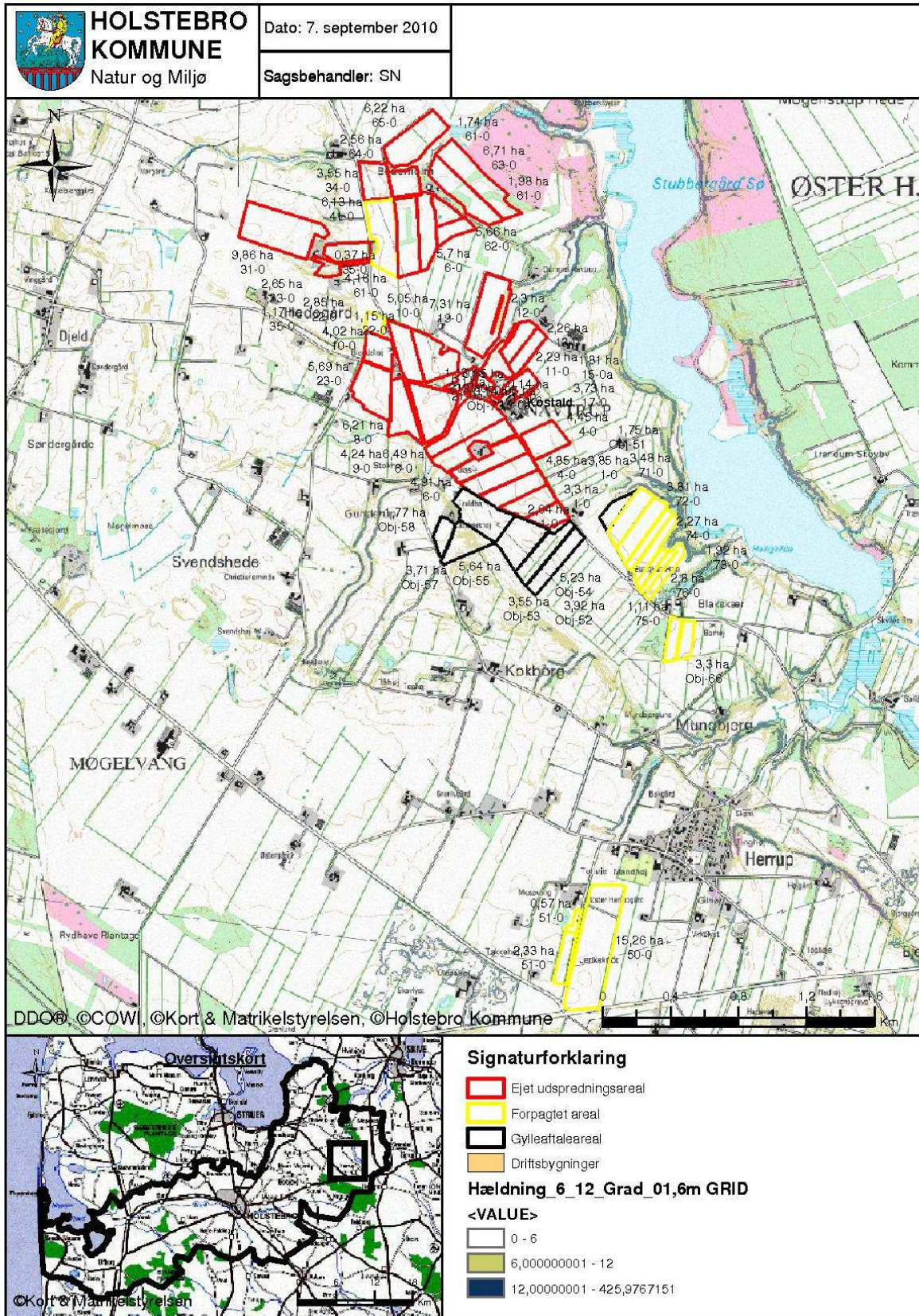
TEKNIK OG MILJØ

Natur og Miljø

Nupark 51 - 7500 Holstebro - Tlf: 96117557 - Fax: 96117802
 Hjemmeside: www.holstebro.dk - E-post: naturomiljo@holstebro.dk
 CVR: 29189927

Bilag 15 – Terrænhældninger 1/2

TEKNIK OG MILJØ

Natur og Miljø

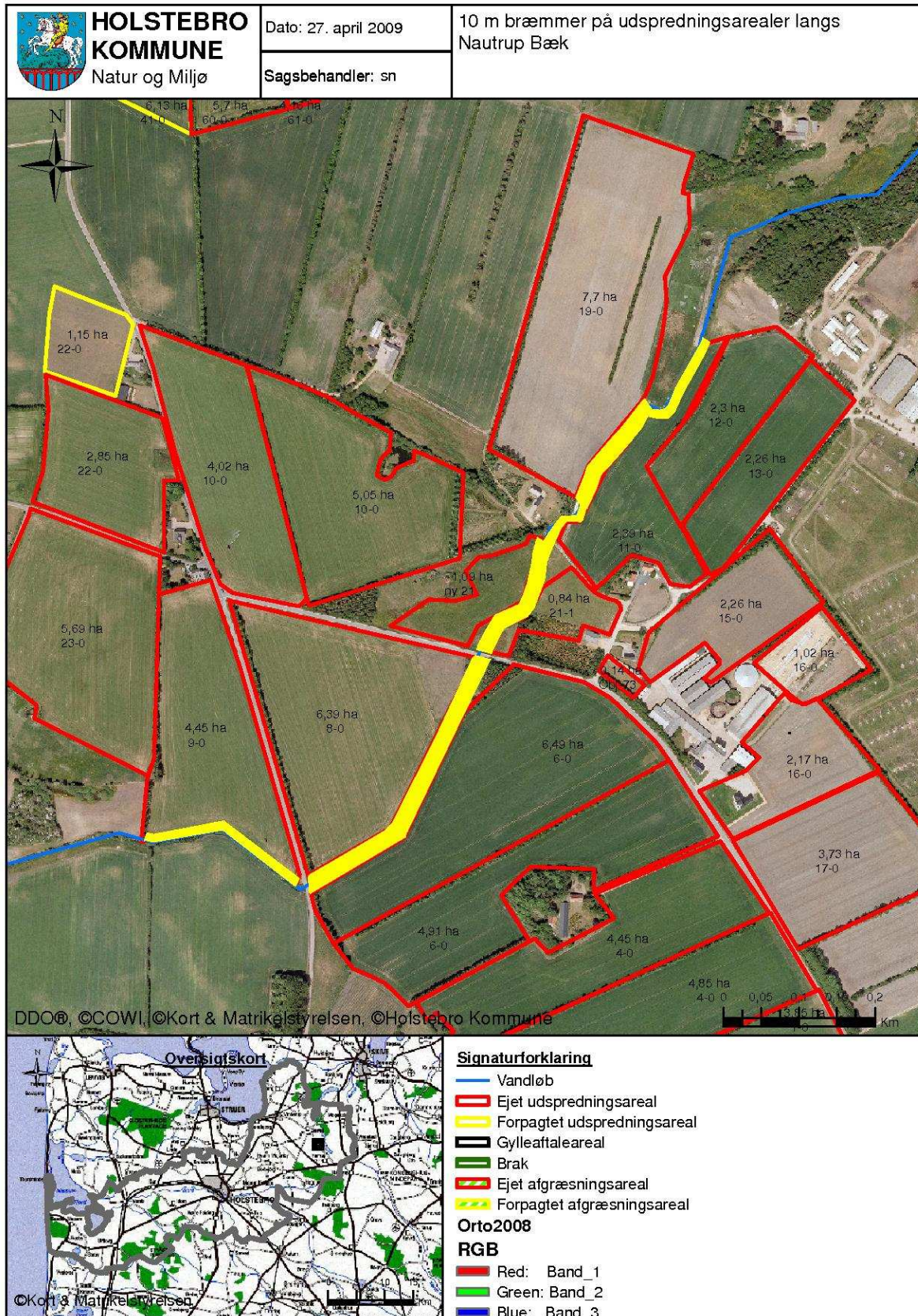
Nupark 51 - 7500 Holstebro - Tlf: 96117557 - Fax: 96117802
 Hjemmeside: www.holstebro.dk - E-post: naturomiljo@holstebro.dk
 CVR: 29189927

Bilag 16 – Dyrkningsfrie bræmmer 1/2

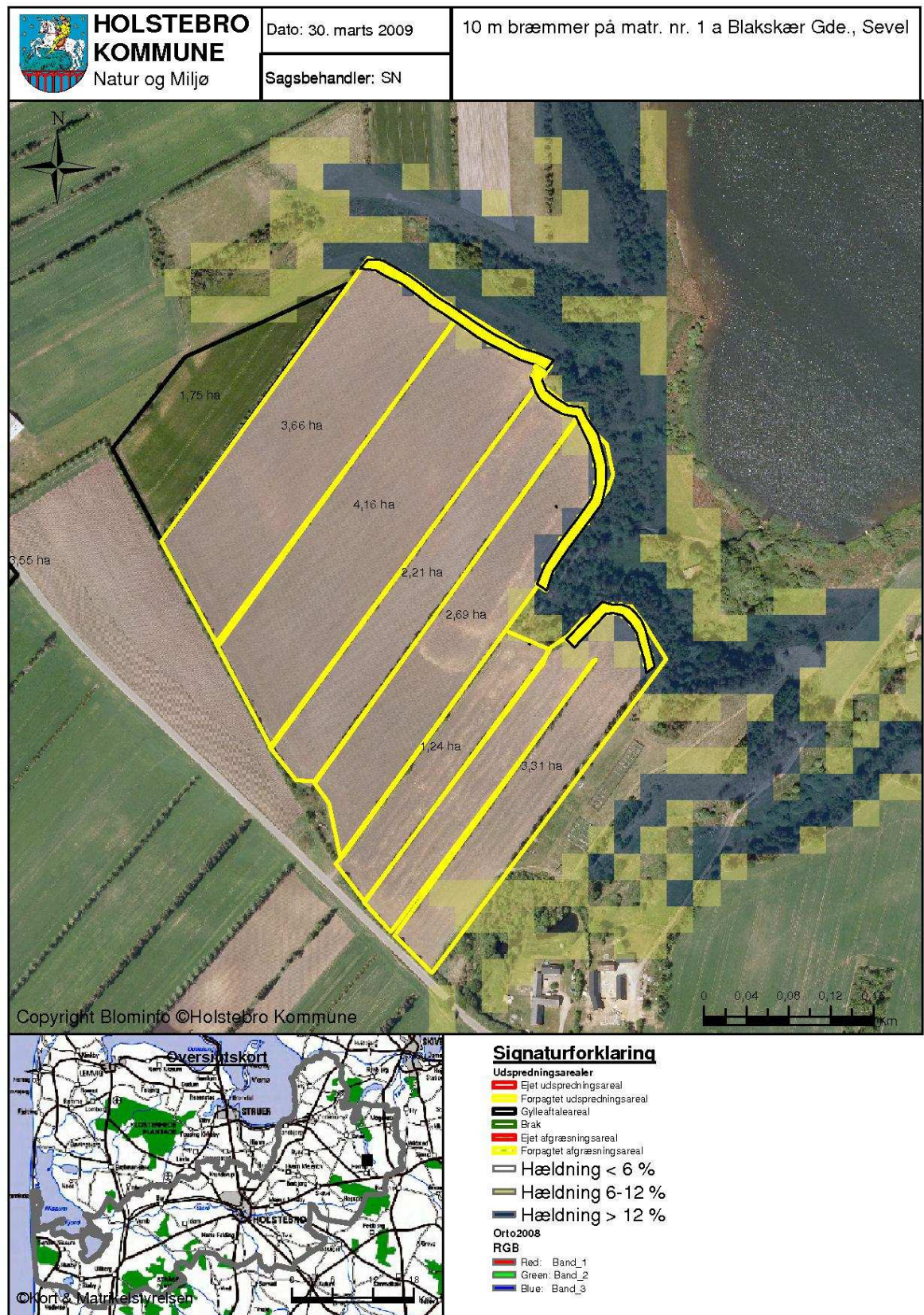
TEKNIK OG MILJØ

Natur og Miljø

Nupark 51 - 7500 Holstebro - Tlf: 96117557 - Fax: 96117802
 Hjemmeside: www.holstebro.dk - E-post: naturogmiljo@holstebro.dk
 CVR: 29189927

Bilag 16 – Dyrkningsfrie bræmmer 2/2

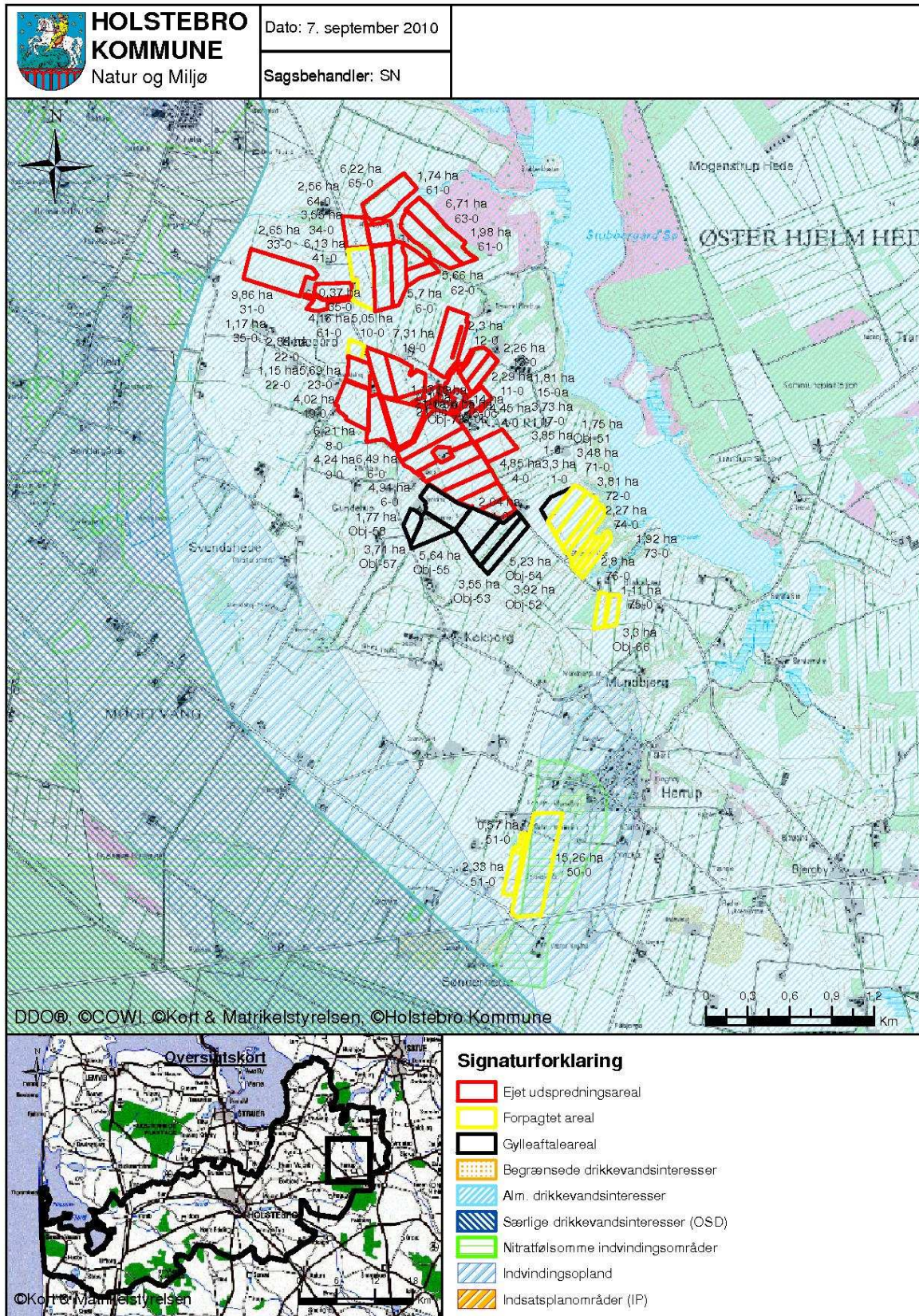
TEKNIK OG MILJØ

Natur og Miljø

Nupark 51 - 7500 Holstebro - Tlf: 96117557 - Fax: 96117802
 Hjemmeside: www.holstebro.dk - E-post: naturogmiljo@holstebro.dk
 CVR: 29189927

Bilag 17 – Grundvandsinteresser 1/2

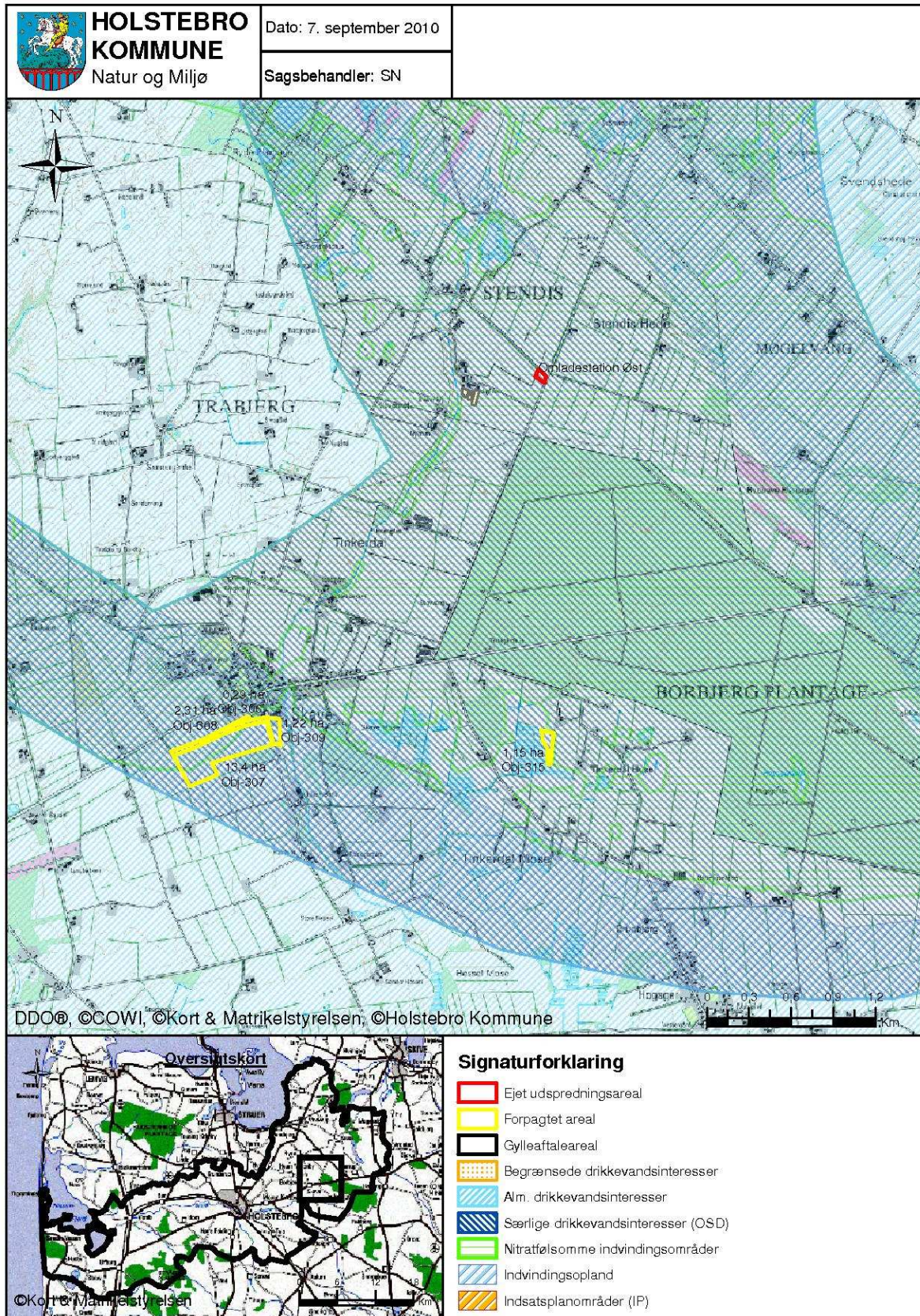
TEKNIK OG MILJØ

Natur og Miljø

Nupark 51 - 7500 Holstebro - Tlf: 96117557 - Fax: 96117802
 Hjemmeside: www.holstebro.dk - E-post: naturogmiljo@holstebro.dk
 CVR: 29189927

Bilag 17 – Grundvandsinteresser 2/2

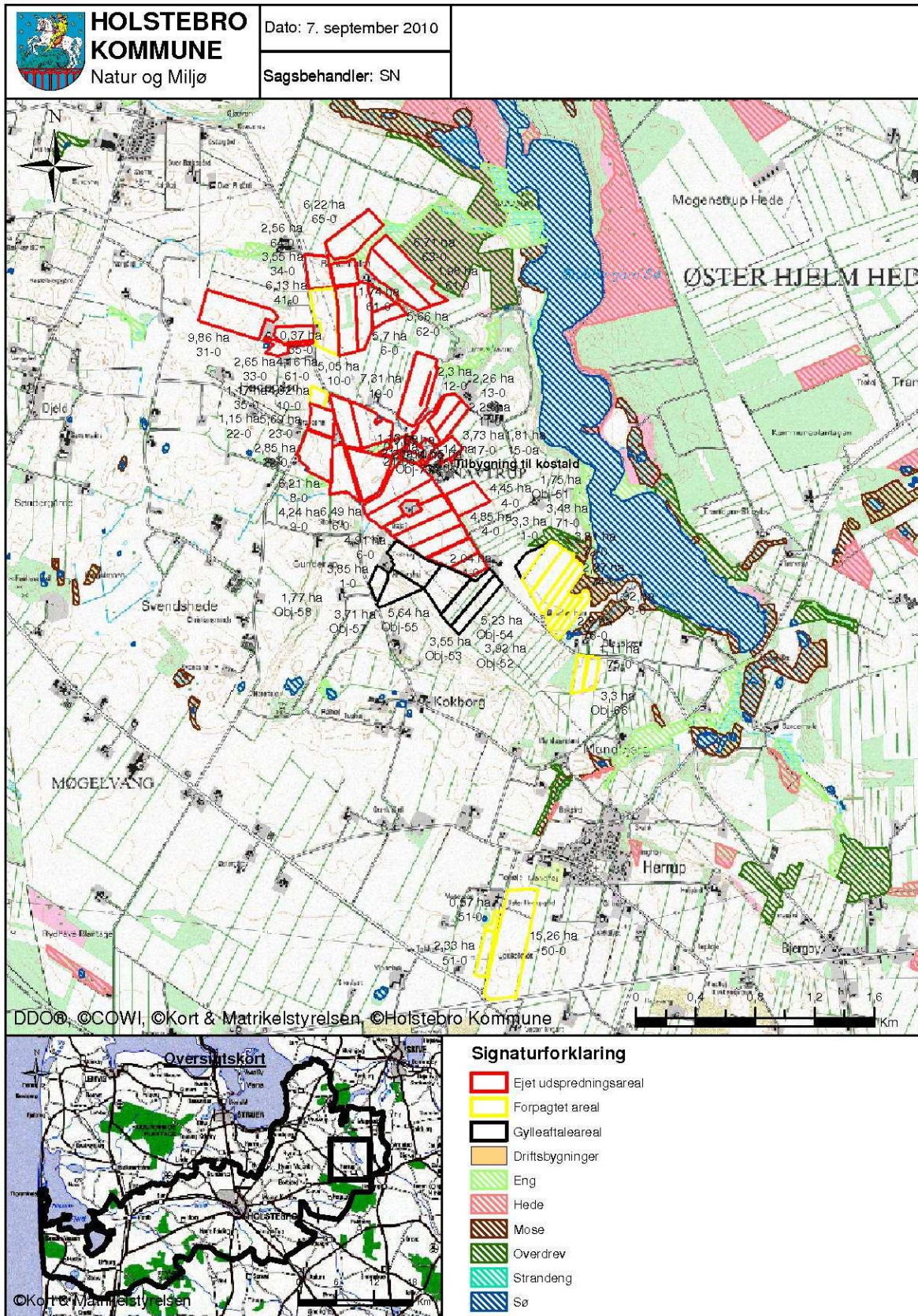
TEKNIK OG MILJØ

Natur og Miljø

Nupark 51 - 7500 Holstebro - Tlf: 96117557 - Fax: 96117802
 Hjemmeside: www.holstebro.dk - E-post: naturogmiljo@holstebro.dk
 CVR: 29189927

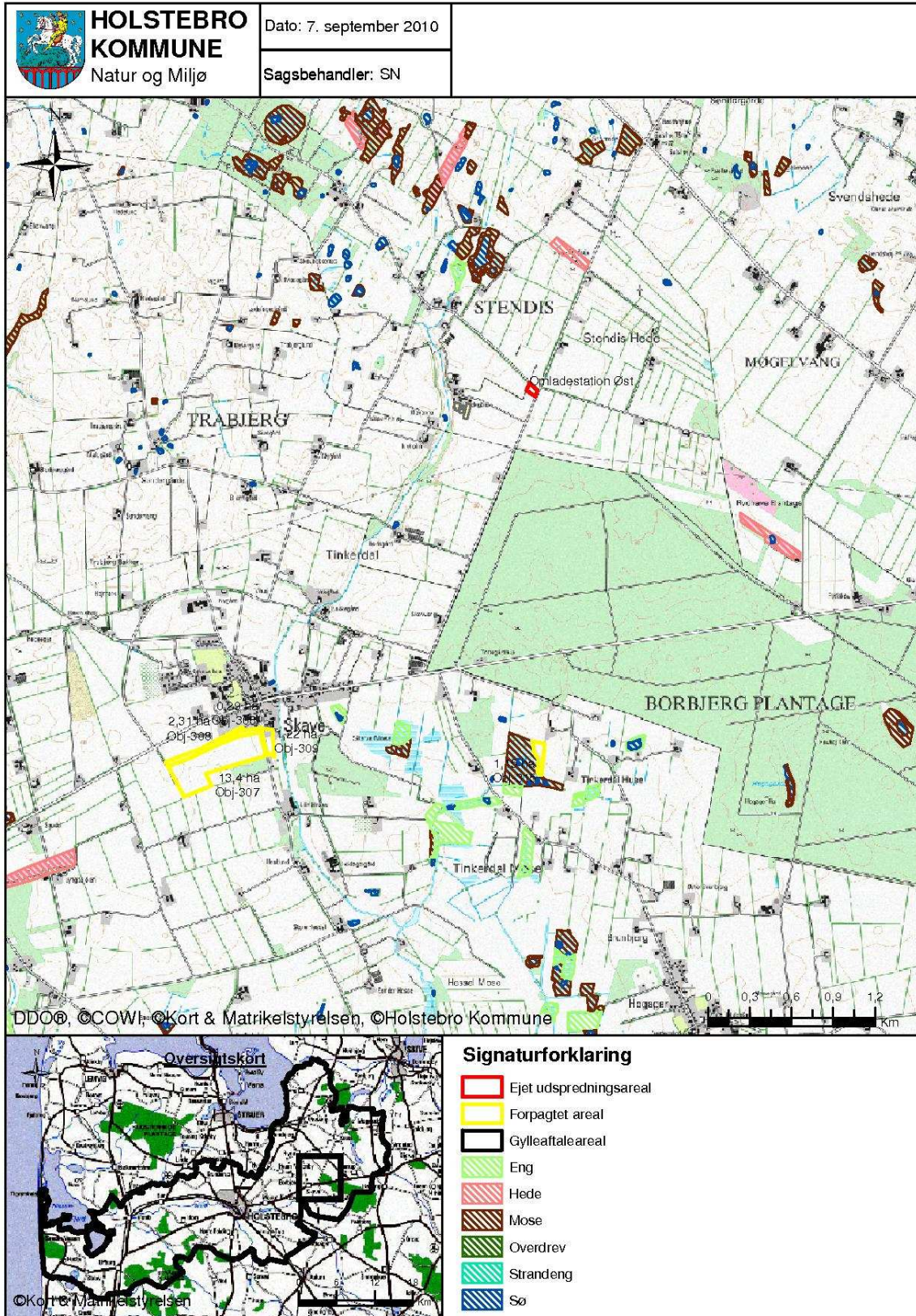

Bilag 18 – Naturområder i forhold til udspretningsarealer 1/2

Bilag 18 – Naturområder i forhold til udspretningsarealer 2/2

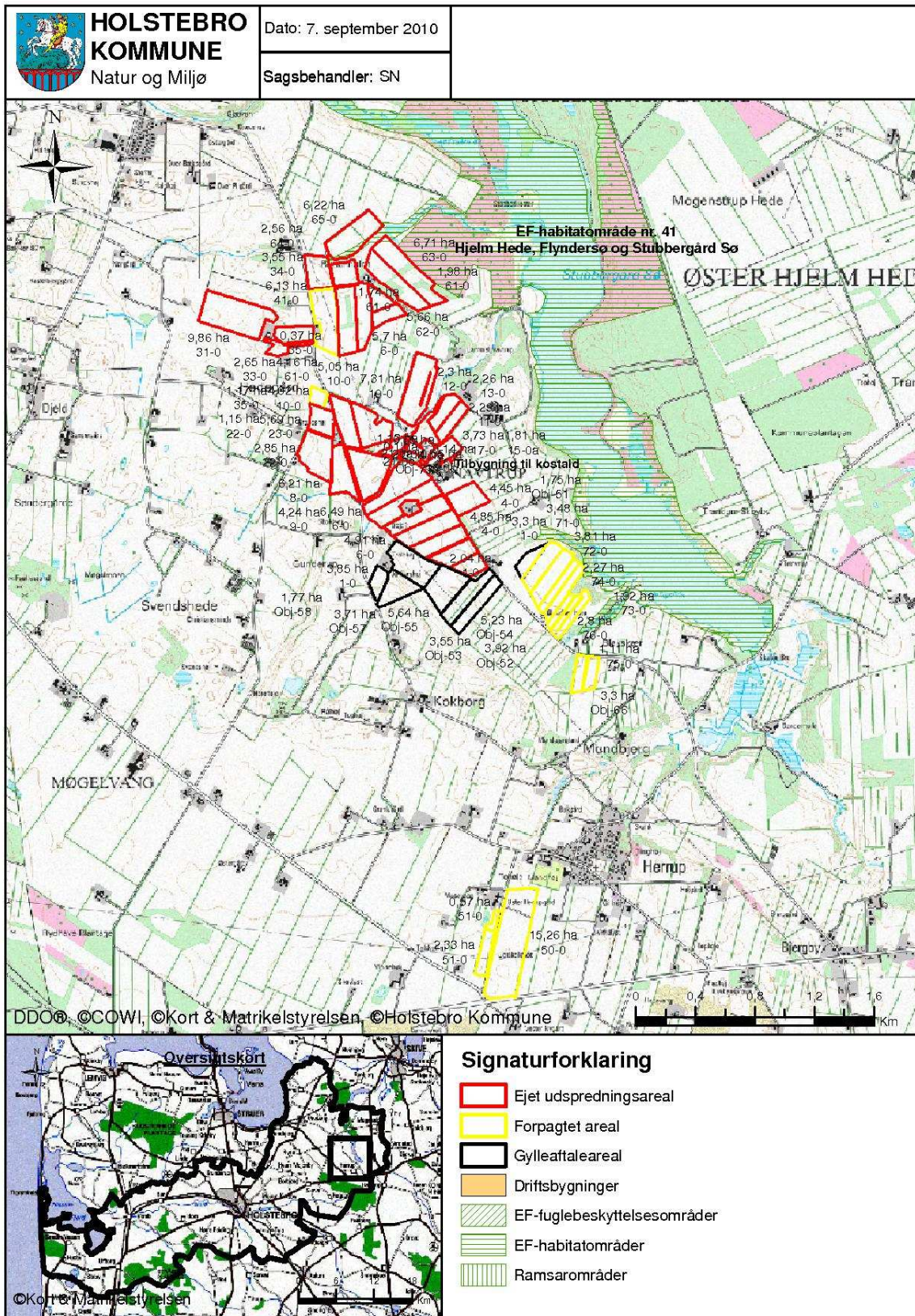
TEKNIK OG MILJØ

Natur og Miljø

Nupark 51 - 7500 Holstebro - Tlf: 96117557 - Fax: 96117802
 Hjemmeside: www.holstebro.dk - E-post: naturogmiljo@holstebro.dk
 CVR: 29189927

Bilag 19 – Natura 2000 områder 1/2

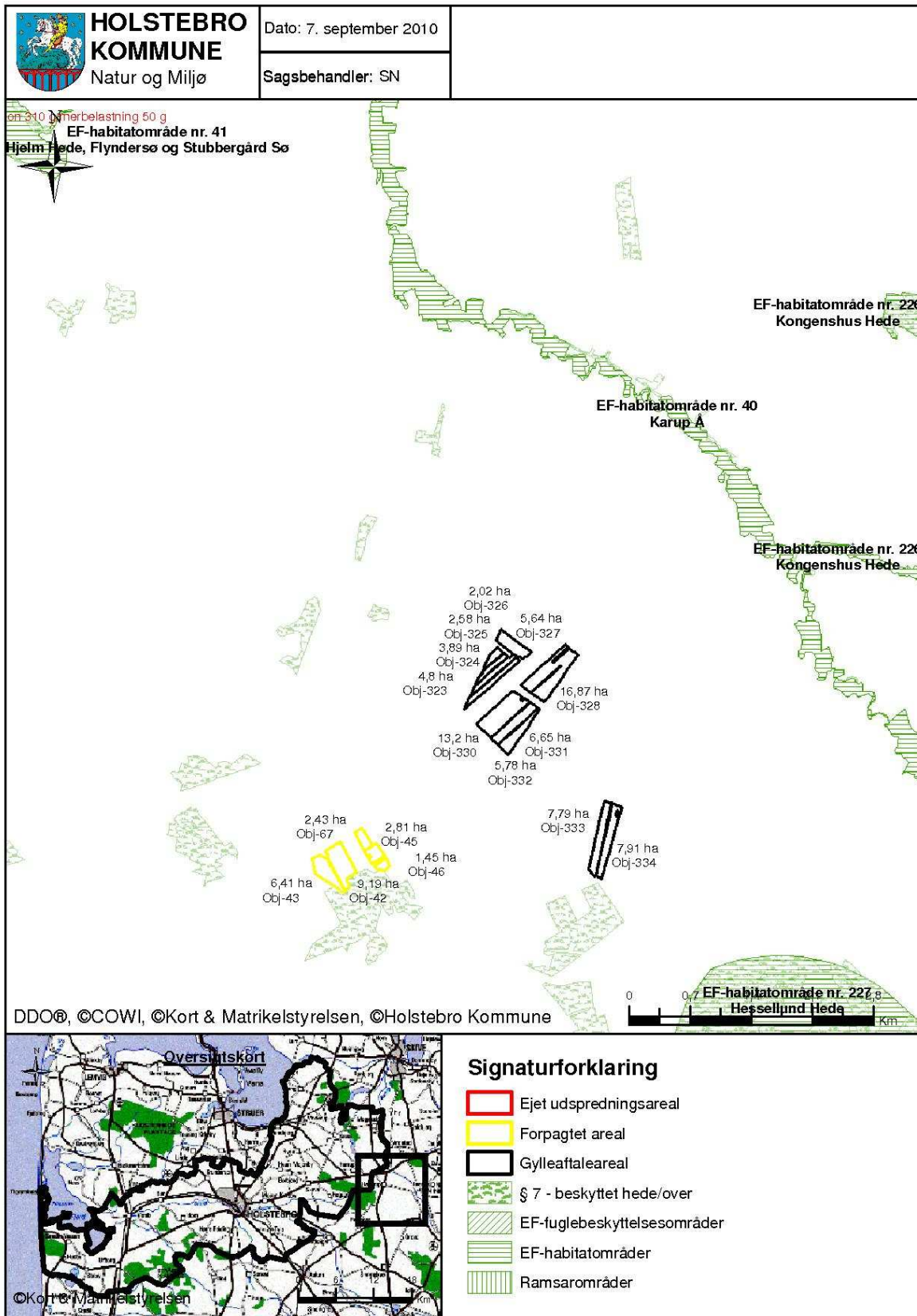
TEKNIK OG MILJØ

Natur og Miljø

Nupark 51 - 7500 Holstebro - Tlf: 96117557 - Fax: 96117802
 Hjemmeside: www.holstebro.dk - E-post: naturogmiljo@holstebro.dk
 CVR: 29189927

Bilag 19 – Natura 2000 områder 2/2

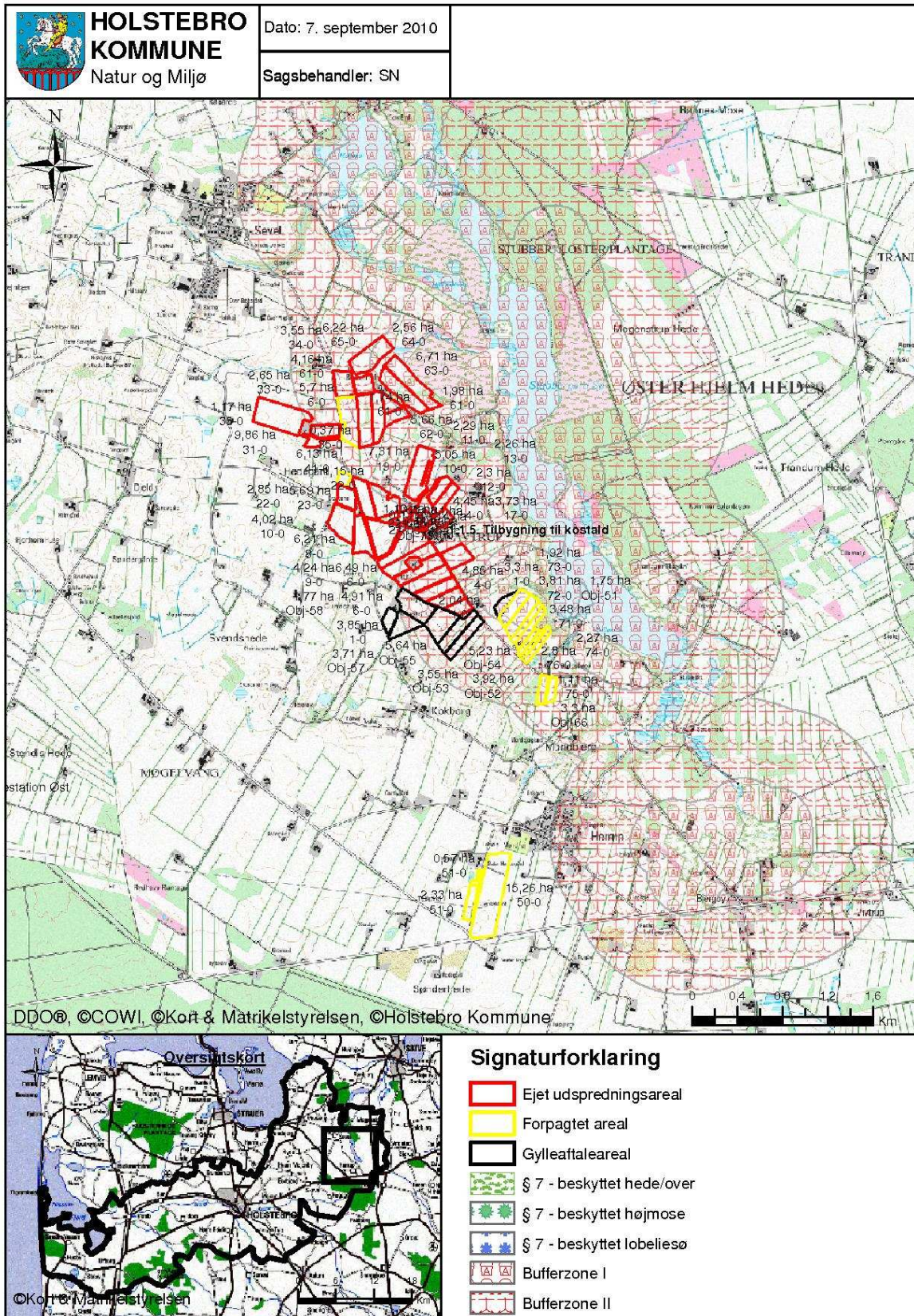
TEKNIK OG MILJØ

Natur og Miljø

Nupark 51 - 7500 Holstebro - Tlf: 96117557 - Fax: 96117802
 Hjemmeside: www.holstebro.dk - E-post: naturogmiljo@holstebro.dk
 CVR: 29189927

Bilag 20– Bufferzoner om § 7 arealer 1/2

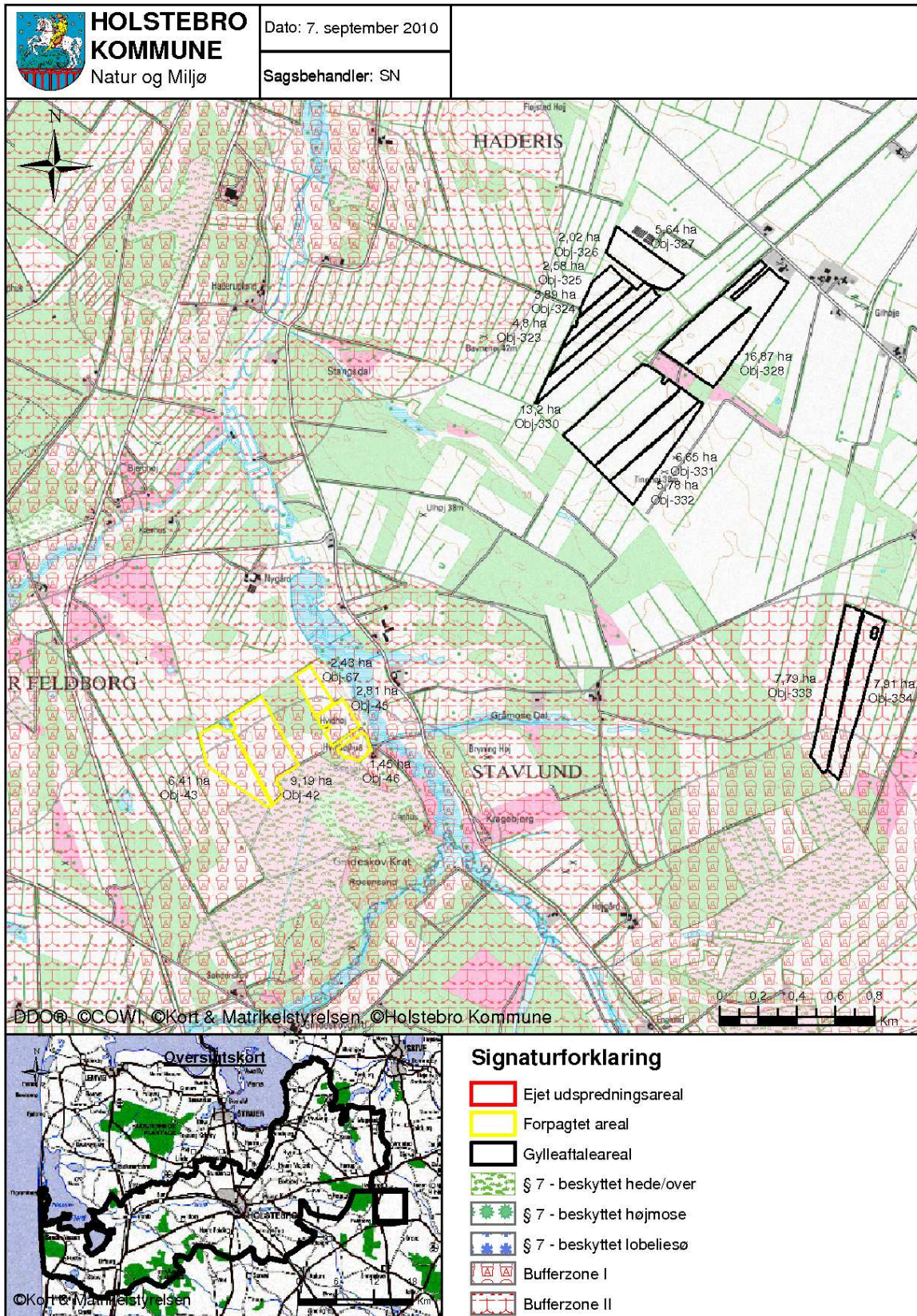

TEKNIK OG MILJØ
Natur og Miljø

Nupark 51 - 7500 Holstebro - Tlf: 96117557 - Fax: 96117802
 Hjemmeside: www.holstebro.dk - E-post: naturogmiljo@holstebro.dk
 CVR: 29189927

Bilag 20 – Bufferzoner om § 7 arealer 2/2

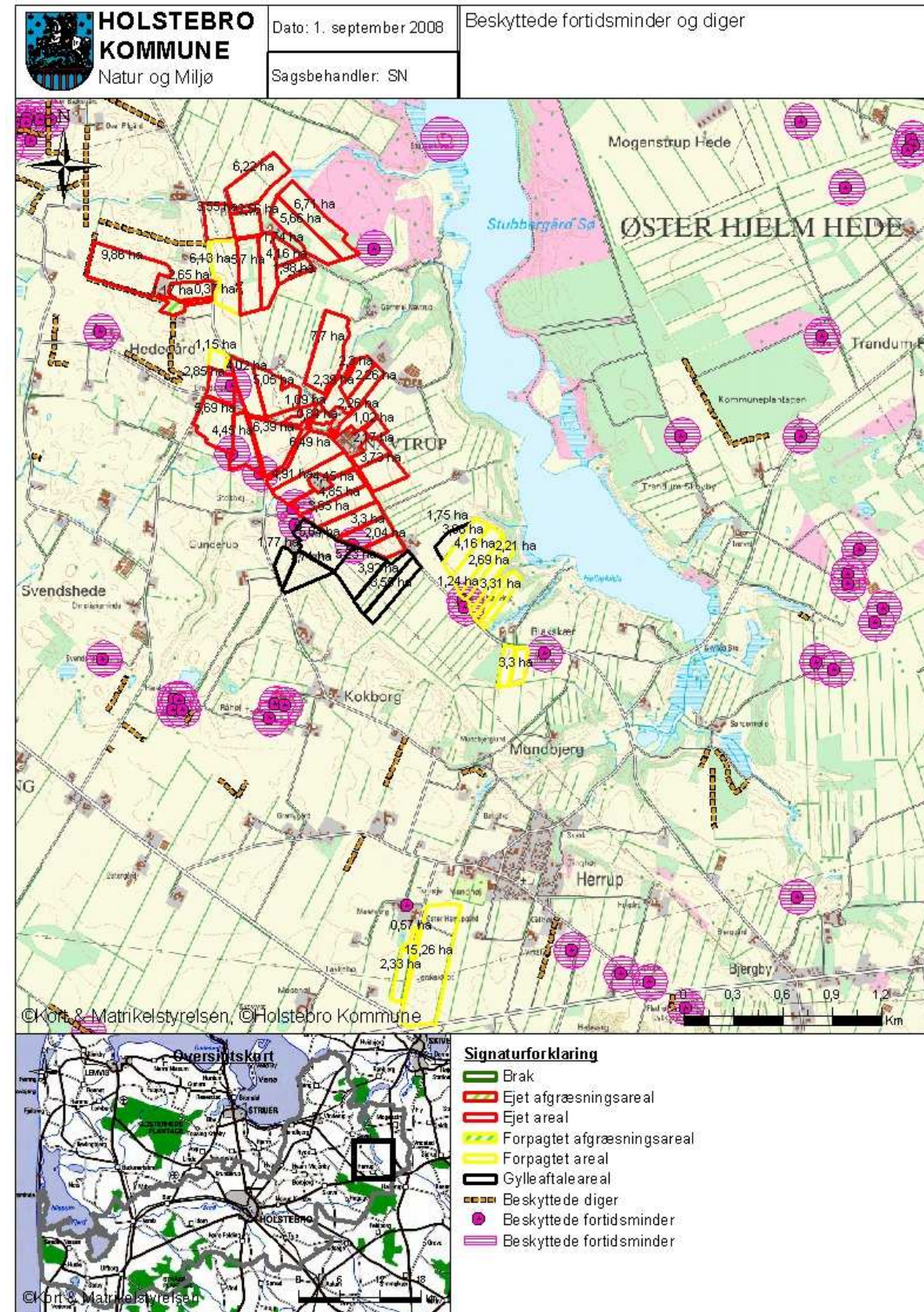
TEKNIK OG MILJØ

Natur og Miljø

Nupark 51 - 7500 Holstebro - Tlf: 96117557 - Fax: 96117802
 Hjemmeside: www.holstebro.dk - E-post: naturogmiljo@holstebro.dk
 CVR: 29189927

Bilag 21 – Gravhøje og beskyttede diger

TEKNIK OG MILJØ

Natur og Miljø

Nupark 51 - 7500 Holstebro - Tlf: 96117557 - Fax: 96117802
 Hjemmeside: www.holstebro.dk - E-post: naturogmiljo@holstebro.dk
 CVR: 29189927

Bilag 22 – Driftsjournal - del 1 / 2

Nedenstående driftsjournal skal føres løbende i henhold til godkendelsernes vilkår. Datoer, handlinger m.v. skal fremgå.

PRODUKTIONSKONTROL PR. PLANÅR					
Egenkontrol 01/08-31/07*					
	Maksimalt antal DE	antal dyr	DE pr. dyr	DE	± DE
Malkekøer, tung race	469,51	300			
Kvier (6-21 mdr.), tung race	76,40	170			
Kvier (21-26 mdr.), tung race	43,23	70			
Småkalve (0-6 mdr.), tung race	18,92	70			
Ungtyre (220-380 kg), tung race	44,18	243			
Ungtyre (120-220 kg), tung race	15,88	243			
Tyrekalve (50-120 kg), tung race	4,58	100			
Tyrekalve (40-120 kg), tung race	7,84	150			

*Kan erstattes af udskrift fra Dansk Kvæg, hvor ovenstående alders- eller vægtintervaller er anvendt

ENSILAGE I MARKSTAKKE	
1. Find kortbilag og tegn markstakkenes placering ind	
2. Skriv dato ud for den indtegnede markstak.	
3. Kontroller at der ikke har ligget markstakke på samme placering inden for de sidste 5 år.	
4. Noter ny dato på kortet, når stakken er brugt og fjernet fra marken (maksimalt 24 mdr.).	
Husk at kontrollere at afstandskrav er overholdt for hver enkelt ensilagestak:	
Fælles vandindvindingsanlæg	50 meter
Naboskel	30 meter
Enkelt vandindvindingsanlæg	25 meter
Vandløb (herunder dræn) og søer, offentlig vej og privat fællesvej	15 meter
Nabobeboelse uden landbrugspligt	150 meter

INSPEKTION AF GYLLEBEHOLDERE							
	Størrelse	Dato for tømning	Er der synlige revner	Er der synlige utætheder	Er evt. kabler intakte	Reparatør tilkaldt (dato)	Dato for reparation
Gyllebeholder nr. 1	1.430 m ³						
Gyllebeholder nr. 2	1.430 m ³						
Gyllebeholder nr. 3	3.200 m ³						
....							

TEKNIK OG MILJØ

Natur og Miljø

Nupark 51 - 7500 Holstebro - Tlf: 96117557 - Fax: 96117802
 Hjemmeside: www.holstebro.dk - E-post: naturogmiljo@holstebro.dk
 CVR: 29189927

LOGBOG FOR TELTOVERDÆKNING AF GYLLEBEHOLDERE					
	Dato for skade	Dato for manglende overdækning	Årsag til skade eller manglende overdækning	Reparatør tilkaldt (dato)	Dato for reparation
Gyllebeholder nr. 1					
Gyllebeholder nr. 2					
Gyllebeholder nr. 3					
....					

TEKNIK OG MILJØ

Natur og Miljø

Nupark 51 - 7500 Holstebro - Tlf: 96117557 - Fax: 96117802
Hjemmeside: www.holstebro.dk - E-post: naturogmiljo@holstebro.dk
CVR: 29189927

Bilag 22 – Driftsjournal - del 2 / 2

MÆLKEKØLINGSANLÆG		
Handling	Dato for vedligeholdelse	Dato for kontrol
Kontrol eller vedligeholdelse		
...		
...		

Husk at gemme kopi af kontrolrapporter.

ENERGIGENNEMGANG AF HUSDYRBRUGET			
	Dato	Forslag	Tiltag
Gennemgang af husdyrbruget af en energifaglig person			

Skal gennemføres minimum hvert 5. år.

Husk at gemme kontrolrapporter i minimum 5 år.

EL, VAND, BRÆNDSTOF ETC.	1. kvartal			2. kvartal			3. kvartal			4. kvartal		
	start	slut	forbrug	start	slut	forbrug	start	slut	forbrug	start	slut	forbrug
El [kWh]												
Vand [m ³]												
Brændstof												
..												
..												

UHELD				
Hændelse	fra dato	til dato	Alarmcentral alarmeret	Anmeldelse til Natur og Miljø
...				

TEKNIK OG MILJØ

Natur og Miljø

Nupark 51 - 7500 Holstebro - Tlf: 96117557 - Fax: 96117802
 Hjemmeside: www.holstebro.dk - E-post: naturogmiljo@holstebro.dk
 CVR: 29189927

Bilag 23 – § 21 vurdering fra Herning Kommune

Land og natur
Rådhuset • Torvet • 7400 Herning
Tlf. 96282828
teknik@herning.dk
www.herning.dk

TEKNIK OG MILJØ

Volsgård I/S
Bjergbyvej 24
7830 Vinderup

Dato: 29. september 2010

§ 21 Udtalelse om arealer beliggende i Herning Kommune

Sagsbehandler: Sanne Hoffmann Jensen

Sagsnr.: 2007090216E

(bedes anvendt ved henvendelse)

Volsgård I/S, Bjergbyvej 21, 7830 Vinderup har søgt Holstebro Kommune om § 12 godkendelse af husdyrbruget. Herning Kommune udtaler sig på den baggrund om arealer beliggende i Herning Kommune.

Det oplyste:

1. Det er en § 12 godkendelse på Bjergbyvej 21, 7830 Vinderup.
2. Aftalearealerne beliggende i Herning Kommune udgør 77,13 ha og betegnes mark

obj-323
obj-324
obj-325
obj-326
obj-327
obj-328
obj-330
obj-331
obj-332
obj-333
obj-334

Dyretrykket på aftalearealerne må maksimalt være 1,4 DE/ha

TEKNIK OG MILJØ

Natur og Miljø

Nupark 51 - 7500 Holstebro - Tlf: 96117557 - Fax: 96117802
Hjemmeside: www.holstebro.dk - E-post: naturogmiljo@holstebro.dk
CVR: 29189927

3. Ejede og forpagtede arealer beliggende i Herning Kommune udgør 24,14 ha og betegnes mark

obj-42

obj-43

obj-45

obj-46

obj-67

Dyretrykket på ejede og forpagtede arealer må maksimalt være 2,3 DE/ha

Vilkår: Der må ikke placeres markstakke på arealer beliggende i Herning Kommune.

Herning Kommunes vurdering:

Ansøger har både aftalearealer og ejede/forpagtede arealer. De to typer arealer behandles separat da der ikke kan stilles vilkår til aftalearealer ud over at der ikke må placeres markstakke i Herning Kommune.

Aftalearealer

Ansøger har 4 gylleaftaler og der er 11 aftalearealer. Der bliver afgivet husdyrgødning til aftalearealerne svarende til 107,98 DE.

Ingen af aftalearealerne er beliggende indenfor nitratfølsomme indvindingsområder eller N- og P- klasse 1-3.

Der er ikke § 3 indenfor arealerne, dog grænser markerne obj-328, obj-330, obj-331 og obj-332 op til to § 3 beskyttede hedearealer. Begge heder er C-målsatte.

Ingen af aftalearealerne ligger indenfor habitatområder.

Aftalearealerne mark obj-333 og obj-334 ligger 60 m nord for et hedeareal beskyttet efter § 7 i Husdyrloven, det betyder at markerne ligger inden for bufferzonerne til hedearealet. Derfor skal udbringning af flydende husdyrgødning på sort jord og græsmarker indenfor ovennævnte marker ske ved nedfældning – jævnfør Husdyrgødningsbekendtgørelsen § 24 stk. 3 og § 38 stk. 5. Det skal dog bemærkes at, fra 1. januar 2011 gælder kravet om nedfældning på alle arealer med sort jord eller græsmarker uanset beliggenhed.

Nærmeste vandløb er Barslund Bæk (Gindeskov Bæk - tilløb fra Hømosehus) som ligger 1500 m vest for nærmeste aftaleareal (mark obj-333). Denne strækning af Barslund bæk er B2 målsat. Denne målsætning anvendes om mellemstore og store vandløb. Karakteristisk for denne type vandløb er, at de fysiske forhold er gode, men det vurderes, at der ikke findes egnede gydeforhold for laksefisk. Denne type vandløb fungerer som levested for især større laksefisk. Målsætningen for vandløbene var opfyldt i 2005 jævnfør Regionsplan 2005.

Ingen af aftalearealerne ligger i lavbundsareal okkerklasse 1. Hvis disse arealer i fremtiden ønskes drænet eller grøftet, skal Herning Kommune give tilladelse til dette, jf. Bekendtgørelse af lov om okker nr. 934 af 24/09/2009 § 2 stk. 1 og 3.

TEKNIK OG MILJØ

Natur og Miljø

Nupark 51 - 7500 Holstebro - Tlf: 96117557 - Fax: 96117802
Hjemmeside: www.holstebro.dk - E-post: naturogmiljo@holstebro.dk
CVR: 29189927

Aftalearealerne ligger i et område der er betegnet som værdifuldt kulturhistorisk miljø. Det består af engvandingsssystemer nord for Sdr. Felding. Området består af kanaler og engvandingsanlæg, der danner Danmarks største engvandings-system ved Skjern Å Nørrekanal. Det vurderes at almen landbrugsdrift ikke vil påvirke det kulturhistoriske miljø.

Herning Kommune vurderer, at der ikke er forhold der medfører, at aftalearealerne kan betegnes som værende sårbare, og det er derfor ikke fundet nødvendigt at udarbejde en godkendelse efter § 16 for disse arealer. Aftale arealerne er tilstrækkelig robuste til at de kan anvendes til almindelig landbrugsdrift med et dyretryk på 1,4 DE/ha, dog må der ikke anlægges markstakke på arealerne da de ligger inden for 300 m af § 3 beskyttet naturområder og der ønskes ikke en øges ammoniakfordampning og udvaskning af næringsstoffer fra evt. markstakke til nærliggende naturområder. Aftalearealerne vil dermed ikke indgå i vurderingen i denne § 21 godkendelse.

Ejede/forpagtede arealer

Overfladevand

Alle arealer ligger udenfor nitratklasse 1-3, hvilket betyder at mellem 75-100 % af kvælstoffet tilbageholdes. Som følge heraf vurderes markerne til at være robuste.

Herning Kommune vurderer, at det generelle beskyttelsesniveau er tilstrækkeligt, til at sikre mod nitratudvaskning fra de oplyste arealer.

Nitrat, grundvand

Alle arealer ligger udenfor nitratfølsomt indvindingsopland, nitratfølsomt indsatsplanområde og nitratfølsomme områder med særlige drikkevandsinteresser. For arealer i områder med almindelige drikkevandsinteresser, vurderes de generelle landbrugsregler at være tilstrækkelige til at sikre grundvandet i disse områder.

Herning Kommune vurderer, at det generelle beskyttelsesniveau er tilstrækkeligt til at sikre mod nitrat-udvaskning til grundvandet.

Overfladevand, nitrat

Fjordopland

Alle ejede/forpagtede arealer ligger i opland til Limfjorden. I Regionsplan 2005 har Limfjorden en skærpet målsætning, da det er et Natura 2000-område. En risikoanalyse af Limfjorden fra Miljøministeriet⁵³ har vist, at fjorden er i risiko for ikke at opfylde miljømålet i 2015. Årsagen hertil er en for stor tilførsel af næringsstoffer fra oplandet. I dag er 70 % af arealanvendelsen i oplandet landbrugsjord, hvilket er over landsgennemsnittet. Hertil kommer den direkte påvirkning af dyr, planter og sten fra muslingefiskeri og -produktion, fiskeri, uddybning og oprensning af sejlrender, indvinding af råstoffer mv. Miljømålene i fjorden er opfyldt, når dyre- og plantelivet kun er svagt påvirket af menneskelig aktivitet. Det vil sige, at kun med en lavere næringsstofftilførsel og mindsket direkte påvirkning af plante- og dyrelivet kan miljømålene nås i Limfjorden.

⁵³ Som en del af arbejdet med at færdiggøre Vand- og naturplaner for Danmark har Miljøministeriet lavet en risikovurdering af fjorde, søer mm. i Danmark. Analysen kan ses på http://www.vandognatur.dk/Emner/Vandplaner/Vandomraaderne/1_2_limfjorden.htm#6

Oplandet til Limfjorden er på 750.000 ha, hvoraf 14.060 ha er landbrugsjord beliggende i Herning Kommunes opland til Limfjorden. Der er opgjort en kvælstofudvaskning til Limfjorden fra landbrugsarealer i Herning Kommune på gennemsnitligt 318.690 kg N pr. år.

Ifølge beregninger i Farm-N er den gennemsnitlige udvaskning af kvælstof fra ejede og forpagtede arealer 62,20 kg N/ha per år i ansøgt drift. Dette svarer til en samlet kvælstofudvaskning på 1501,55 kg per år.

En del af det udvaskede kvælstof vil blive omsat på vejen mod vandområdet. Størrelsen af omsætningen afhænger af jordens reduktionspotentiale. Ifølge reduktionspotentialekort fra Danmarks Miljøundersøgelser er udbringningsarealerne beliggende i et område, hvor reduktionspotentialet er mellem 76 % og 100 %. Det betyder, at mellem 76 % og 100 % af kvælstoffet der udvaskes fra rodzonen, vil være omsat til frit kvælstof, inden det når fra arealerne til Limfjorden. Det betyder at den totale udvaskning fra ejendommens ejede og forpagtede udbringningsarealer til fjordoplandet bliver mellem 0 og 360,36 kg.

Udspretningsarealerne (24,14 ha) udgør 1,1 % af det totale landbrugsopland i Herning Kommune til Ringkøbing Fjord og ansøgers maksimale samlede udvaskning af kvælstof (0-360,36 kg N pr. år) udgør maksimalt 1,05 % af den samlede udledning til Limfjorden fra oplandet i Herning Kommune.

Husdyrbestanden og dyretrykket i oplandet til Limfjorden forventes, på grund af reglerne om at der skal anvendes et givet udbringningsareal til en given husdyrproduktion, ikke at stige væsentlig.

Da den samlede kvælstofudledning fra husdyrbruget til Limfjorden således udgør en meget lille del og udbringningsarealerne størrelse udgør en meget lille del af det samlede opland til Limfjorden, finder Herning Kommune, at der ikke i den konkrete sag er særlige forhold, som kan begrunde en fravigelse af det generelle beskyttelsesniveau i forhold til udledningen af kvælstof til fjorden. Ligeledes forventes næringsstofudvaskningen fra udbringningsarealerne ikke at resultere i målbare ændringer af næringsstofkoncentrationen i Limfjorden.

Herning Kommune vurderer, at den maksimale merbelastning pr. år, ikke har væsentlig betydning for fjordens målsætning og integritet, da stigningen i udvaskningen udgør en lille del af den samlede udledning til Limfjorden og næppe målbar. Samtidig kan der ikke påvises en signifikant ændring i dyretrykket i oplandet til fjorden i Herning Kommune.

Overfladevand, fosfor

Ingen af arealerne ligger i lavbundsarealer eller områder der ligger i fosforklasse.

Ingen af arealerne hælder over seks grader.

Herning Kommune vurderer, at det generelle beskyttelsesniveau er tilstrækkeligt til at beskytte Limfjorden mod fosforbelastning fra de ansøgte arealer.

Vandløb

Ifølge Herning Kommuneplan 2009-2020 må vandløb ikke anvendes til formål, der hindrer fastholdelse eller opnåelse af de fastsatte målsætninger. Indtil vandplanerne i Herning Kommune træder i kraft gælder dog gældende bekendtgørelser samt retningslinjerne for vandløb mm. i Regionsplan 2005 for Ringkøbing Amt.

TEKNIK OG MILJØ

Natur og Miljø

Nupark 51 - 7500 Holstebro - Tlf: 96117557 - Fax: 96117802
Hjemmeside: www.holstebro.dk - E-post: naturogmiljo@holstebro.dk
CVR: 29189927

-Haderup Å/Staulund Bæk

Nærmeste vandløb er Haderup Å/Staulund Bæk (Karup Å - Gindeskov Bæk), der løber 45-80 m øst for markerne obj-45, obj-46 og obj-47. Derudover løber Malmkjær Bæk umiddelbart henholdsvis syd og nord for mark obj 157- obj 161. Denne strækning af Haderup Å/Staulund Bæk er B1-målsat. Denne målsætning anvendes om både små og store vandløb. Karakteristisk for disse vandløb, er at de fysiske forhold tilfredsstillende de store krav som laks og ørreder stiller til vandløbskvaliteten. Målsætningen for vandløbet var opfyldt i 2005 jævnfør Regionsplan 2005.

Herning Kommune vurderer, at afstanden mellem ejede/forpagtede arealer og vandløb er tilstrækkelig til at beskytte mod udvaskning af næringsstoffer fra markerne obj-42, obj-43, obj-45, obj-46 og obj-67.

Natur

Natura 2000

Nærmeste Natura 2000-område er Sønder Feldborg Plantage N63, som er EF-fuglebeskyttelsesområde nr. 42 og EF-habitatområde nr. 56. Sønder Feldborg Plantage ligger cirka cirka 2,2 km fra nærmeste udbringningsareal. Sønder Feldborg Plantage er udpeget som EF-habitatområde på baggrund af naturtyper såsom lobeliesø, vandløb, tørre hedeområde og tidvis våde enge. Endvidere er Sønder Feldborg Plantage udpeget som EF-fuglebeskyttelsesområde på grund af Tinksmød. Tinksmød har en relativt lille, men dog væsentlig forekomst i området, fordi forekomsten bidrager væsentligt til den samlede opretholdelse af bestanden. Baggrundsbelastningen for området ligger på 17,96 kg N/ha/år. Naturtypernes tålegrænser overfor kvælstof varierer, blandt andet har naturtypen Lobeliesø en tålegrænse på 5-10 kg N pr. ha pr. år, mens tørre heder har en tålegrænse på 10-20 kg N pr. ha pr. år.

Herning Kommune vurderer, på grund af afstanden vil landbrugsdrift på mark obj-42, obj-43, obj-45, obj-46 og obj-67 ikke påvirke Sønder Feldborg Plantage væsentligt.

Beskyttede naturtyper § 7

Nærmeste § 7-beskyttede naturområde er Gindeskov Krat som ligger lige syd for markerne obj-42, obj-43 og obj-46. Alle ejede/forpagtede arealer ligger (mark obj-42, obj-43, obj-45, obj-46 og obj-67) enten i bufferzone I eller II til det pågældende § 7 område. Gindeskov Krat er A-målsat hede. Derfor skal udbringning af flydende husdyrgødning på sort jord og græsmarker indenfor ovennævnte marker ske ved nedfældning – jævnfør Husdyrgødningsbekendtgørelsen § 24 stk. 3 og § 38 stk. 5. Det skal dog bemærkes at, fra 1. januar 2011 gælder kravet om nedfældning på alle arealer med sort jord eller græsmarker uanset beliggenhed.

Beskyttede naturtyper § 3

Markerne obj-45, obj-46 og obj-67 grænser op til en § 3 mose, som ligger ned til HaderupÅ/Staulund Bæk. Mosen er A-målsat. Målsætningen er baseret på: Mange fine kær med orkideer.

Markerne obj-42 og obj-43 ligger rundt om en § 3 beskyttet sø. Søen er ikke målsat.

I og med at mark obj-42, obj-43, obj-45, obj-46 og obj-67 ligger i bufferzone I og II til et § 7 område, skal gødning nedfældes på sort jord og græs. Udbringning af husdyrgødning på arealet vurderes derfor ikke at påvirke § 3 området væsentligt.

TEKNIK OG MILJØ

Natur og Miljø

Nupark 51 - 7500 Holstebro - Tlf: 96117557 - Fax: 96117802
Hjemmeside: www.holstebro.dk - E-post: naturogmiljo@holstebro.dk
CVR: 29189927

Spredningskorridorer

Mark obj-42, obj-43, obj-45, obj-46 og obj-67 ligger ikke indenfor et område, der i Herning Kommuneplan 2009 – 2020 er udpeget som spredningskorridor.

Udtalelse fra Kith Skovgaard (Naturgruppen, Herning Kommune) vedr. sårbar natur

Der opmærksomt på at mark obj-43 og Obj-42 ligger op til en A-målsat hede. Her er der tidligere fundet bl.a guldblomme på den del af heden, der ligger op til mark Obj-42. Mark Obj 45, Obj-46 og Obj-67 ligger tæt på et område, hvor der tidligere er registreret plettet gøgeurt, maj-gøgeurt og guldblomme. Disse arter er særligt kvælstoffølsomme og er derfor særligt sårbare over for randpåvirkninger fra markdriften. Det bør derfor tilstræbes at udbringning af både gylle og pesticider ikke foregår i vejr med risiko for afdrift til nærliggende natur. Hvis kommunen får kendskab til eksisterende bestande af de nævnte arter, af andre kvælstoffølsomme arter eller af bilag 4 arter, kan kommunen efterfølgende stille krav om bræmmer op til påvirkede naturområder.

Herning Kommune vurderer, at reglerne om udbringning af husdyrgødning inden for bufferzonerene til §7 beskyttede natur betyder, at udbringning af husdyrgødning på mark obj-42, obj-43, obj-45, obj-46 og obj-67 ikke vil påvirke de omgivende beskyttede naturtyper.

Der gøres opmærksom på, at der stilles vilkår om, at der ikke må anlægges markstakke på mark obj-42, obj-43, obj-45, obj-46 og obj-67, da markerne ligger inden for 300 m af sårbare naturtyper og der ønskes ikke risiko for øget udvaskning af næringsstoffer fra markstakkene.

Kulturmiljø

Fund og fortidsminder

Der er tæt ved mark obj-45 registreret en gravhøj med beskyttelseslinie. Beskyttelseslinien går ind over mark obj-67. Derudover går der en beskyttelseslinie ind over mark obj-46 fra en nærliggende gravhøj.

Idet der er en gravhøj tæt på udspretningsarealerne, gøres der opmærksom på, at der i henhold til § 29f i Museumsloven⁵⁴ ikke må foretages jordbehandling, gødes eller plantes (herunder også juletræer og lignende) på gravhøje og inden for en afstand af 2 m fra dem.

Jf. § 18 i Lov om naturbeskyttelse⁵⁵ må der endvidere ikke etableres ny beplantning eller foretages lignende ændring i tilstanden af arealet inden for 100 m afstand fra gravhøjen, medmindre kommunen meddeler dispensation hertil.

Å-beskyttelseslinier

Mark nr. obj-45, obj-46 og obj-67 ligger inden for åbeskyttelseslinien til Haderup Å/Staulund Bæk. Åbeskyttelseslinjen har til formål at sikre åer som værdifulde landskabselementer og som levesteder og spredningskorridorer for plante- og dyreliv. Der er indenfor beskyttelseslinien tale om et generelt forbud mod anlægsændringer.

Herning kommune vurderer, at der ikke sker en forringelse af åens værdi som landskabselement i forbindelse med landbrugsdrift af arealet, idet der ikke etableres anlæg på arealerne.

⁵⁴ Museumslov, nr. 1505 af 14/12 2006

⁵⁵ Lov om naturbeskyttelse, nr. 749 af 21/06 2007

Fredet område

Gindeskov Krat er et fredet område med landskabelig interesse og det er udpeget som kulturmiljø

Samlet vurdering

Herning kommune vurderer, at udbringning af husdyrgødning på de ansøgte arealer ikke vil påvirke grundvand, overfladevand og de omgivende beskyttede naturtyper væsentligt.

Med venlig hilsen

Sanne Hoffmann Jensen

Agronom

Miljømedarbejder, Herning Kommune

Direkte tlf. nr.: 9628 8079

Mail: mynsj@herning.dk